

KUNGL. MAJ:TS

NÅDIGA

PROPOSITION

TILL

Riksdagen

angående statsverkets tillstånd och behof;

Gifven Stockholms slott den 14 januari 1908.

Jämlikt grundlagens bud afgifver Kungl. Maj:t härmed nådig proposition angående statsverkets tillstånd och behof under år 1909.

Därvid förekommer först frågan om beräkningen för nästa statsregleringsperiod af *statsverkets inkomster*.

Med åberopande af de beslut, hvarom bilagda statsrådsprotokoll öfver finansärenden för den 13 innevarande januari *) lämnar närmare upplysning, och under de i samma protokoll angifna förutsättningar, föreslår Kungl. Maj:t, att statsverkets inkomster för år 1909 upptagas sålunda:

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "**Inkomsterna**".

Bih. till Riksd. Prot. 1908. 1:a Saml. 1:a Afd.

Ordinarie inkomster:

Arrendemedel.....	kronor	1,700,000: —
Mantalspenningar.....	»	825,000: —
Bötesmedel.....	»	400,000: —
Kontrollstämpelmedel.....	»	90,000: —
Fyr- och båkmedel.....	»	1,700,000: —
Telegrafmedel.....	»	11,500,000: —
Järnvägstrafikmedel.....	»	9,500,000: —
Skogsmådel.....	»	8,500,000: —
Terminsafgifter från läroverken.....	»	580,000: —
Extra uppbörd.....	»	300,000: —

säger 35,095,000: —

Bevillningar:

Tullmedel.....	kronor	58,000,000: —
Postmedel.....	»	21,000,000: —
Bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter.....	»	250,000: —
Stämpelmedel.....	»	11,300,000: —
Brännvinstillverkningsskatt.....	»	24,000,000: —
Sockerskatt.....	»	17,400,000: —
Inkomstskatt.....	»	15,000,000: —
Punschskatt.....	»	1,500,000: —
Maltsskatt.....	»	3,000,000: —
Bevillning af fast egendom samt af inkomst.....	»	11,000,000: —

säger 162,450,000: —

summa kronor 197,545,000: —

Kungl. Maj:t föreslår enligt ofvannämnda protokoll öfver finansärenden för den 13 i denna månad:
att såsom tillgång vid förevarande statsreglering
må beräknas

dels af öfverskott å 1906 års statsreglering..... » 10,712,000: —

transport kronor 208,257,000: —

	transport kronor 208,257,000: —
dels ock beräknad utdelning å statens aktier i Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag för år 1908	» 1,000,000: —
samt att för statsverkets behof må till utbetalning vid den tid under år 1909, som af Riksdagen bestäm- mes, af riksbankens vinst för år 1907 anvisas.....	» 7,450,000: —
hwarefter det för nästa statsregleringsperiod dis- ponibla beloppet af statsverkets tillgångar uppgår till kronor 216,707,000: —	

Första hufvudtiteln,

innefattande anslagen till kungl. hof- och slottsstaterna.

I afseende å regleringen af denna hufvudtitel, under hvilken finnes i nu gällande riksstat till årliga eller ständiga utgifter anvisadt:

för kungl. hofstaten.....	kronor 1,296,900: —
» » slottsstaten.....	» 124,100: —
	tillsammans kronor 1,421,000: —

vill Kungl. Maj:t i enlighet med de beslut, som innefattas i bilagda statsrådsprotokoll öfver finansärenden för den 13 innevarande januari*), föreslå Riksdagen

[1.] att höja det till Kungl. Maj:ts hofhållning anvisade ordinarie anslag, nu 748,000 kronor, med 52,000 kronor till 800,000 kronor;

[2.] att, med uteslutande ur riksstaten af det å dess första hufvudtitel uppförda ordinarie anslaget å 100,000 kronor till Hans Kungl. Höghet Hertigen af Skåne, till Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hofhållning och handpenningar för Hennes Kungl. Höghet Kronprinsessan å ordinarie stat å samma hufvudtitel uppföra ett årligt anslag af 192,000 kronor;

[3.] att bland de ordinarie kungl. hofstatsanslagen å riksstatens första hufvudtitel för Hennes Maj:t Änkedrottningens hofhållning uppföra ett årligt anslag af 120,000 kronor;

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Första hufvudtiteln".

[4.] att af det i 1908 års riksstat uppförda anslag till Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hofhållning och handpenningar för Hennes Kungl. Höghet Kronprinsessan, 192,000 kronor, hvilket anslag eljest skulle statsverket besparas, må få utgå till Hans Kungl. Höghet Kronprinsen ett belopp af 92,000 kronor och till Hennes Maj:t Änkedrottningens hofhållning under år 1908 ett belopp af 100,000 kronor;

[5.] att Rosersbergs slott må med samma anslag som hittills och under enahanda villkor i öfrigt, som dem, hvarmed slottet af Konung Oscar II i lifstiden innehafts, äfven framgent af Kungl. Maj:t disponeras.

I de å första hufvudtiteln uppförda, icke förut omförmälda anslag föreslår Kungl. Maj:t icke någon förändring.

Vid bifall till hvad sålunda hemställts, skulle alltså kungl. hofstatsanslagens slutsumma, nu utgörande..... kronor 1,296,900: —

däri ingår under titel: Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hofhållning och handpenningar för Hennes Kungl. Höghet Kronprinsessan ett anslag af 192,000 kronor, som för nuvarande Kronprinsen och Kronprinsessan skulle under oförändrad titel och till oförändradt belopp uppföras bland hufvudtitelnns ordinarie anslag,

dels ökas med höjningen i anslaget till Kungl. Maj:ts hofhållning » 52,000: —

dels ock å ena sidan minskas med anslaget till Hans Kungl. Höghet Hertigen af Skåne eller med ett belopp af kronor 100,000: —

och å andra sidan ökas med anslag till Hennes Maj:t Änkedrottningens hofhållning » 120,000: — » 20,000: —

hvidan kungl. hofstatsanslagens sammanlagda belopp skulle komma att utgöra kronor 1,368,900: —

Läggas härtill de ordinarie anslagen till kungl. slotten, tillhopa » 124,100: —

skulle således slutsumman för hufvudtitelnns samtliga ordinarie anslag blifva kronor 1,493,000: —

Extra anslag.

Under åberopande af ofvannämnda protokoll öfver finansärenden för den 13 innevarande januari föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen

[6.] att, utöfver det anslag af 100,000 kronor, som till Hennes Maj:t Änkedrottningens hofhållning skulle utgå från det i riksstaten för innevarande år å första hufvudtiteln anvisade, men numera för ändamålet icke erforderliga anslag till Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hofhållning och handpenningar för Hennes Kungl. Höghet Kronprinsessan, till Hennes Maj:t Änkedrottningens hofhållning på extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af kronor 20,000: — med rätt för Kungl. Maj:t att redan under innevarande år disponera beloppet;

[7.] att, för bestridande af kostnaden för de arbeten, som enligt fastställd plan äro afsedda att komma till utförande under det fjärde byggnadsåret, af det utaf 1907 års Riksdag för reparationsmed flera arbeten vid Drottningholms slott med tillhörande anläggningar beviljade anslag å 740,000 kronor på extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af » 160,000: —

summa kronor 180,000: —

En jämförelse mellan denna hufvudtitel, sådan den finnes i riksstaten för år 1908 upptagen och sådan den af Kungl. Maj:t nu är föreslagen, utfaller på följande sätt:

	1908.	1909.		
ordinarie anslag	1,421,000:—	1,493,000:—	således ökning	kronor 72,000:—
extra »	320,000:—	180,000:—	» minskning	» 140,000:—
summa kronor	1,741,000:—	1,673,000:—	således minskning	kronor 68,000:—

Andra hufvudtiteln,

innefattande anslagen till justitiedepartementet.

I afseende å regleringen af denna hufvudtitel, under hvilken finnas i nu gällande riksstat till årliga eller ständiga utgifter anvisade 4,461,684 kronor, vill Kungl. Maj:t i enlighet med de beslut, som innefattas i bilagda statsrådsprotokoll öfver justitiedepartementets ärenden för den 13 innevarande januari*), föreslå Riksdagen beträffande

Justitiedepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli:

[1.] att höja arfvodet till expeditionschefen i justitiedepartementet från 7,500 kronor med kronor 2,100: —
eller således till 9,600 kronor, däraf 3,000 kronor skola anses motsvara tjänstgöringspenningar,

[2.] att, för beredande af möjlighet till anställande af ytterligare en amanuens i justitiedepartementet m. m., höja det till departementschefens förfogande ställda anslaget till amanuenser, vikariatsersättningar, renskrifning m. m. från dess nuvarande belopp 7,000 kronor med » 2,500: —
eller således till 9,500 kronor;

kommande, vid bifall till hvad här ofvan under [1.] och [2.] blifvit föreslaget, anslaget till justitiedepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli, nu uppgående till 42,300 kronor, att höjas med 4,600 kronor till 46,900 kronor;

Nedre justitierevisionen:

[3.] att höja det i staten för nedre justitierevisionen uppförda anslag till gratifikationer åt e. o. tjänstemän och e. o. vaktmästare från dess nuvarande belopp 700 kronor till 1,400 kronor;

kommande, vid bifall till denna framställning,

transport kronor 4,600: —

* Se bil. till statsverkspropositionen: "Andra hufvudtiteln".

	transport kronor	4,600: —
anslaget till nedre justitierevisionen i dess helhet, nu		
utgörande 160,300 kronor, att höjas med.....	»	700: —
eller således till 161,000 kronor;		

Svea hofrätt med därunder lydande justitiestat:

[4.] att höja det i staten för Svea hofrätt uppförda anslag till amanuenser och extra ordinarie biträden från dess nuvarande belopp 10,500 kronor till 21,000 kronor;

kommande, vid bifall till denna framställning, anslaget till Svea hofrätt med därunder lydande justitiestat, hvilket anslag nu utgör 688,287 kronor, att höjas med » 10,500: —
eller således till 698,787 kronor;

Göta hofrätt med därunder lydande justitiestat:

[5.] att höja det i staten för Göta hofrätt uppförda anslag till amanuenser och e. o. biträden från dess nuvarande belopp 6,000 kronor till 12,000 kronor;

kommande, vid bifall till denna framställning, anslaget till Göta hofrätt med därunder lydande justitiestat, hvilket anslag nu utgör 476,913 kronor, att höjas med » 6,000: —
eller således till 482,913 kronor;

Hofrätten öfver Skåne och Blekinge med därunder lydande justitiestat:

[6.] att höja det i staten för hofrätten öfver Skåne och Blekinge uppförda anslag till amanuenser och e. o. biträden från dess nuvarande belopp 3,500 kronor till 6,000 kronor;

kommande, vid bifall till denna framställning, anslaget till hofrätten öfver Skåne och Blekinge med därunder lydande justitiestat, hvilket anslag nu utgör 208,713 kronor, att höjas med » 2,500: —
eller således till 211,213 kronor;

transport kronor 24,300: —

	transport kronor	24,300: —
Fångvården:		
[7.] att höja det i fångvårdsstyrelsens stat uppförda anslaget till vikariatsersättning samt arfvoden och flitpenningar åt extra biträden m. m. från dess nuvarande belopp 11,800 kronor med.....		
eller således till 15,800 kronor;	»	4,000: —
[8.] att höja förslagsanslaget till fångars vård och underhåll med.....		
kommande, vid bifall till hvad här ofvan under [7.] och [8.] blifvit föreslaget,	»	150,000: —
anslaget till fångvårdsstyrelsen, nu uppgående till 59,500 kronor, att höjas till 63,500 kronor		
och förslagsanslaget till fångars vård och underhåll, nu uppgående till 1,138,000 kronor, att höjas till 1,288,000 kronor,		
i följd hvaraf fångvårdsanslaget i dess helhet, nu uppgående till 2,095,600 kronor, skulle komma att upptagas till 2,249,600 kronor;		

Medikolegala besiktningar:

[9.] att minska förslagsanslaget till medikolegala besiktningar, nu utgörande 18,500 kronor, med 2,300 kronor eller således till 16,200 kronor;

Öfriga ordinarie anslag:

Beträffande öfriga ordinarie anslag har Kungl. Maj:t icke att föreslå någon förändring.

	Summa kronor	178,300: —
Härfraån afgå genom minskningen af förslagsanslaget till medikolegala besiktningar		
	»	2,300: —
	Summa ökning kronor	176,000: —
Andra hufvudtitelns ordinarie anslag utgöra enligt nu gällande riksstat.....		
Om härtill lägges ofvan angifna ökning i samma anslag	»	4,461,684: —
	»	176,000: —
komma de ordinarie anslagen under denna hufvudtitel att uppgå till.....		
	kronor	4,637,684: —

Extra anslag.

För behof af tillfällig beskaffenhet, hänförliga under andra hufvudtiteln, vill Kungl. Maj:t, på sätt förutnämnda protokoll öfver justitiedepartementens ärenden vidare innehåller, föreslå Riksdagen att å extra stat för år 1909 bevilja:

[10.] för fortsatt uppehållande af lagberedningens verksamhet	kronor	50,000: —
[11.] för bestridande af de utaf tillämpning af lagen om straffregister föranledda kostnader för amanuenser, renskrifning m. m. vid justitiedepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli.....	»	5,000: —
[12.] för anställande af en andre ledamot å justitiedepartementets afdelning för lagärenden	»	7,500: —
däraf 2,500 kronor skola anses motsvara tjänstgöringspenningar, samt tillika förklara, att i fråga om åtnjutande af denna aflöning skall gälla hvad för byråchefen för lagärenden är i enahanda afseende stadgadt;		
[13.] till ökad arbetsbiträde åt justitiekanslarsämbetet.....	»	3,500: —
[14.] för beredande för åren 1908 och 1909 af tillfällig löneförbättring åt ordinarie och konstituerade revisionssekreterare med åt enhvar af 8 ordinarie revisionssekreterare 1,100 kronor, för år räknadt, och åt enhvar af 6 konstituerade revisionssekreterare 1,700 kronor, likaledes för år räknadt, af hvilka belopp 500 kronor skola anses såsom tjänstgöringspenningar, ...	»	38,000: —
med rätt för Kungl. Maj:t att förskottsvis af tillgängliga medel utbetala hvad häraf belöper för år 1908;		
[15.] för beredande af tillfällig förhöjning af de i aflöningsstaten för nedre justitierevisionen till enhvar af tre amanuenser upptagna tjänstgöringspenningar, 1,500 kronor, till 2,100 kronor, ett belopp af.....	»	1,800: —
[16.] dels till aflönande af tre tillförordnade revisionssekreterare och sex amanuenser i nedre justitierevisionen, däraf tre med tjänstgöringsskyldighet såsom protokollssekreterare, dels ock för beredande af aflö-		
transport kronor		105,800: —

	transport kronor	105,800: —
ningstillägg för innevarande år åt tre tillförordnade revisionssekreterare	»	34,800: —
med rätt för Kungl. Maj:t att förskottsvis af tillgängliga medel utbetala hvad häraf enligt angifna grunder belöper för år 1908;		
[17.] till aflönande af ett biträde å nedre justitierevisionens registratorskontor	»	2,700: —
[18.] för fortsatt uppehållande från den 1 september 1908 af en extra division i Svea hofrätt för behandling af instämnda och vädjade mål	»	33,300: —
äfvensom medgifva, att Kungl. Maj:t må under år 1908 förskottsvis af tillgängliga medel utanordna hvad af nämnda belopp belöper på tiden från den 1 september till årets slut;		
[19.] till arfvoden åt krigshofrättens ordförande och militära ledamöter	»	3,250: —
[20.] för vidtagande af åtgärder för aflägsnande af eldfara vid vissa läns- och kronocellfångelser	»	48,000: —
med rätt för Kungl. Maj:t att af detta anslag under innevarande år förskottsvis af tillgängliga medel utanordna hvad som kan finnas erforderligt;		
[21.] för inlösen af det af nuvarande läkaren vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö å anstaltens område uppförda boningshus jämte tillhörande uthusbyggnad, att användas såsom bostadslägenhet åt läkaren vid anstalten	»	15,000: —
[22.] till aflöningar åt tjänstemän och betjante vid statens uppfostringsanstalt å Bona ett förslagsanslag högst	»	26,250: —
till kost och beklädnad åt de vid anstalten intagna elever m. m. ett förslagsanslag å	»	45,400: —
samt till ny- och ombyggnader samt inventarier m. m.	»	20,100: —
med rätt för Kungl. Maj:t att af sistberörda belopp under år 1908 förskottsvis af tillgängliga medel utanordna hvad som kan finnas erforderligt;		
[23.] till resestipendier åt ordinarie domare eller dem, som vid domstolarna bereda sig för domarekallet, ...	»	6,000: —
	transport kronor	340,600: —

transport kronor	340,600: —
[24.] till täckande af förskott, som statskontoret utbetalt för de i statsrådsprotokollet omförmälda ändamål	» 103,416: —
[25.] för inrättande af ett jordregister i hufvudsaklig öfverensstämmelse med ett af utsedde kommitterade upprättadt förslag till förordning angående jordregister med däruti vid omarbetning inom justitiedepartementet gjorda förändringar och i enlighet med de närmare föreskrifter, som af Kungl. Maj:t meddelas, ett reservationsanslag af 750,000 kronor och däraf på extra stat för år 1909 anvisa	» 150,000: —
med rätt för Kungl. Maj:t att under innevarande år förskottsvis af tillgängliga medel utanordna hvad som kan finnas erforderligt;	
[26.] till beredande af extra lönetillägg för år 1908 åt vissa tjänstemän och betjante i justitiedepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli samt i de till justitiedepartementet hörande ämbetsverk och kårer, såsom förslagsanslag, ett belopp af	» 130,000: —
[27.] för beredande af uppfostran åt minderåriga förbrytare af kvinnligt kön, hvilka enligt domstols förordnande skola insättas i allmän uppfostringsanstalt, dels såsom ersättning för hyra, ved, inventarier m. m. samt såsom bidrag till aflöning åt föreståndarinor och biträden vid sådan anstalt	» 6,500: —
dels ock till godtgörande af de vid anstalten mottagna elevers bespisning, beklädnad, undervisning, läkar- och sjukvård m. m. äfvensom till utrustning vid elevs utskrifning ett förslagsanslag å	» 6,000: —
summa kronor	736,516: —

En jämförelse mellan denna hufvudtitel, sådan den finnes i riksstaten för år 1908 upptagen och sådan den nu är af Kungl. Maj:t föreslagen, utfaller sålunda:

	1908.	1909.	
ordinarie anslag	4,461,684: —	4,637,684: —	således ökning kronor 176,000: —
extra »	312,016: —	736,516: —	» » » 424,500: —
Summa kronor	4,773,700: —	5,374,200: —	således ökning kronor 600,500: —

Tredje hufvudtiteln,

innefattande anslagen till utrikesdepartementet.

I afseende å regleringen af denna hufvudtitel, under hvilken finnas i nu gällande riksstat till årliga eller ständiga utgifter anvisade 1,327,600 kronor, vill Kungl. Maj:t i enlighet med de beslut, som innefattas i bilagda statsrådsprotokoll öfver utrikesdepartementsärenden den 13 innevarande januari *), föreslå Riksdagen att

[1.] höja arfvodet till kabinettssekreteraren med kronor	2,100: —
till 9,600 kronor, däraf 3,000 kronor skola anses motsvara tjänstgöringspenningar;	
kommande i händelse af bifall till denna framställning anslaget till utrikesdepartementet att höjas från 73,050 kronor till 75,150 kronor;	
[2.] dels beträffande beskickningen i Buenos Aires höja ministerresidentens löneförmåner med..... »	21,000: —
till 42,000 kronor, hvaraf 6,600 kronor i egentlig lön, 11,400 kronor i hyresbidrag och 24,000 kronor i ortstillägg;	
dels uppföra lön för en konsul i New York med »	24,000: —
hvaraf 5,400 kronor i egentlig lön, 6,600 kronor i hyresbidrag och 12,000 kronor i ortstillägg;	
dels höja vicekonsulns i New York löneförmåner med »	3,000: —
till 12,000 kronor, hvaraf 3,600 kronor i egentlig lön, 4,200 kronor i hyresbidrag och 4,200 kronor i ortstillägg;	
dels ock medgifva, att till konsuln i New York må mot redovisningsskyldighet utgå ett årligt kontorskostnadsanslag med högst	6,000: —
transport kronor	56,100: —

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Tredje hufvudtiteln".

transport kronor 56,100: —
kommande i händelse af bifall till dessa framställningar anslaget till beskickningar och konsulat, nu uppgående till 831,600 kronor, att höjas med 48,000 kronor till 879,600 kronor samt förslagsanslaget skrifmaterialier, expenser, ved, ljus m. m., nu 92,500 kronor, att ökas med 6,000 kronor till 98,500 kronor.

Beträffande öfriga under tredje hufvudtiteln uppförda ordinarie anslag föreslår Kungl. Maj:t icke någon ändring.

Lägges till de föreslagna förhöjningarna summan af hufvudtitelns ordinarie anslag enligt nu gällande riksstat » 1,327,600: —
komma de ordinarie anslagen under denna hufvudtitel att uppgå till kronor 1,383,700: —

Extra anslag.

Under återopande af hvad i ofvannämnda statsrådsprotokoll öfver utrikesdepartementsärenden den 13 i denna månad finnes antecknadt, vill Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen att under denna hufvudtitel å extra stat för år 1909 bevilja:

[3.] till fortsatt utgifvande af »Sveriges traktater» kronor 4,500: —
[4.] till bestridande af Sveriges andel i kostnaderna under innevarande år för den internationella skiljedomstolens byrå i Haag » 2,500: —
[5.] såsom bidrag till den internationella fredsbyrån i Bern » 750: —
[6.] till personliga godtgörelser för mistade konsulatafgifter » 11,000: —
[7.] till personligt lönetillägg åt generalkonsulerna Danielsson i London och Ameen i Hamburg » 5,500: —
[8.] till lönetillägg för innevarande år åt ministerresidenten i Buenos Aires » 21,000: —
att af denne uppbäras, 7,200 kronor under de villkor, som i fråga om hyresbidrag äro stadgade, samt återstående beloppet under de villkor, som för ortstillägg gälla; äfvensom medgifva, att ifrågavarande belopp
transport kronor 45,250: —

måtte under år 1908 af tillgängliga medel få utan-
ordnas. transport kronor 45,250: —

Vidare vill Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen att
bevilja

[9.] till arvode för en legationssekreterare vid
beskickningen i Tokio och Peking..... » 7,500: —

[10.] till tackande af vissa i statsrådsprotokollet
omförmålda, af statskontoret förskottsvis bestridda ut-
gifter..... » 107,150: —

[11.] till beredande af extra lönetillägg för inneva-
rande år åt tjänstemän och betjante i utrikesdeparte-
mentets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli, såsom för-
slagsanslag..... » 11,500: —

Dessutom föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att med-
gifva,

[12.] att af hyresinkomsterna från kronans fastig-
het i Konstantinopel må år 1909 för svenska kyrkan
i Paris användas 1,169 kronor att utgå såsom löne-
tillökning för pastorn.

tillsammans kronor 171,400: —

En jämförelse mellan denna hufvudtitel, sådan den finnes i riksstaten för
år 1908 upptagen och sådan den af Kungl. Maj:t nu är föreslagen, utfaller
på följande sätt:

	1908.	1909.	
ordinarie anslag	1,327,600: —	1,383,700: —	således ökning kronor 56,100: —
extra »	86,600: —	171,400: —	» » 84,800: —
summa kronor	1,414,200: —	1,555,100: —	således ökning kronor 140,900: —

Fjärde hufvudtiteln,

innefattande anslagen till landtförvarsdepartementet.

I afseende å regleringen af denna hufvudtitel, under hvilken finnes i 1908 års riksstat till årliga och ständiga utgifter anvisadt 40,542,163 kronor, vill Kungl. Maj:t i enlighet med de beslut, som innefattas i bilagda statsrådsprotokoll öfver landtförvarsärenden den 13 innevarande januari*), föreslå Riksdagen i fråga om

Departementet:

[1.] att dels höja arfvodet till expeditionschefen i landtförvarsdepartementet från 7,500 kronor till 9,600 kronor, däraf 3,000 kronor skola anses motsvara tjänstgöringspenningar,

dels höja det till departementschefens förfogande ställda beloppet till amanuenser, vikariatsersättningar, renskrifning m. m. vid kansliexpeditionen från 15,550 kronor med 4,950 kronor till 20,500 kronor;

dels ock, vid bifall härtill, öka detta anslag, nu 55,000 kronor, med kronor 7,050: —
till 62,050 kronor;

Generalitetsstaten:

[2.] att, med godkännande af det vid ofvan omförmälda statsrådsprotokoll fogade förslag till stat för generalitetsstaten, öka detta anslag, nu 152,356 kronor, med » 3,679: —
till 156,035 kronor;

transport kronor 10,729: —

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Fjärde hufvudtiteln".

transport kronor 10,729: —

Artilleristaben:

[3.] att, med fastställande af ny stat för artilleristaben, öka detta anslag, nu 12,200 kronor, med » 4,000: —
till 16,200 kronor;

Kommendantsstaten:

[4.] att, med godkännande af ny stat för kommandantsstaten, minska detta anslag, nu 28,949 kronor, med 1,704 kronor, till 27,245 kronor;

Aflöning och rekrytering m. m.:

[5.] att, med godkännande af de uppgjorda förslagen till stater för infanteriet, kavalleriet, artilleriet, artilleriets tygstater, fortifikationen och trängen, höja anslaget till aflöning och rekrytering m. m., nu 17,392,887 kronor, med » 576,388: —
till 17,969,275 kronor;

Intendenturkåren:

[6.] att, med godkännande af det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till stat för Intendenturkåren, höja detta anslag, nu 640,718 kronor, med » 22,724: —
till 663,442 kronor;

Ålderstillägg:

[7.] att öka anslaget till ålderstillägg, nu 42,700 kronor, med » 35,950: —
till 78,650 kronor;

Arméns personal öfver stat:

[8.] att öka anslaget till arméns personal öfver stat, nu 65,000 kronor, med » 55,000: —
till 120,000 kronor;

transport kronor 704,791: —

transport kronor 704,791: —

Landstormen:

[9.] att höja anslaget till landstormen, nu 120,410 kronor, med » 24,805: —
till 145,215 kronor;

Remontering och skoning m. m.:

[10.] att, med godkännande af det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till stat för remonteringsstyrelsen, höja detta anslag, nu 1,228,857 kronor, med » 759: —
till 1,229,616 kronor;

Lega af hästar för kavalleriets, artilleriets, ingenjörtruppernas och trängens exercis:

[11.] att öka anslaget till lega af hästar för kavalleriets, artilleriets, ingenjörtruppernas och trängens exercis, nu 367,043 kronor, med » 414,247: —
till 781,290 kronor;

Krigshögskolor:

[12.] att, med godkännande af de vid statsrådsprotokollet fogade förslag till stater för krigshögskolan samt för artilleri- och ingenjörhögskolan, höja anslaget till krigshögskolor, nu 92,955 kronor, med » 4,955: —
till 97,910 kronor;

Ridskolan:

[13.] att, med godkännande af förslag till ny stat för ridskolan, öka detta anslag, nu 44,455 kronor, med » 9,545: —
till 54,000 kronor;

transport kronor 1,159,102: —

transport kronor 1,159,102: —

Skjutskolan för infanteriet och kavalleriet:

[14.] att, med godkännande af hvad t. f. departementschefen anført angående förberedandet af en omorganisation af skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, i riksstaten för år 1909 uppföra ifrågavarande anslag med oförändradt belopp eller 60,000 kronor;

Arméns fält- och fälttjänstöfningar:

[15.] att öka anslaget till arméns fält- och fälttjänstöfningar, nu 425,000 kronor, med » 35,000: —
till 460,000 kronor;

De värnpliktigas aflöning, inskrifning och redovisning m. m.:

[16.] att dels för sin del besluta, att det särskilda tillskott i penningar, hvilket, på grund af stadgandet i § 35 värnpliktslagen den 14 juni 1901, för den utbildningstid, som öfverskjuter sammanlagdt tvåhundra-fyrtio dagar, tillkommer värnpliktig, tillhörande antingen sådant truppslag vid hären, hvars tjänstgöring jämlikt § 27 samma lag öfverstiger nämnda dagantal, eller flottan, skall utgå med 20 öre om dagen,

dels öka anslaget till de värnpliktigas aflöning, inskrifning och redovisning m. m., nu 1,381,111 kronor, med » 1,138,526: —
till 2,519,637 kronor;

Arméns vapen, ammunition och skjutöfningar samt artilleriets öfningar och materiel:

[17.] att godkänna de vid statsrådsprotokollet förgade förslag till nya stater för Carl Gustafs stads gevärsfaktori, ammunitionsfabriken och Åkers krutbruk samt

transport kronor 2,332,628: —

transport kronor 2,332,628: —

att öka ifrågavarande anslag, nu 2,685,800 kronor,
 med » 23,050: —
 till 2,708,850 kronor;

**Arméns byggnader, mötesfält och kommendantskaps-
 utgifter samt fortifikationens öfningar och materiel:**

[18.] att höja detta anslag, nu 900,000 kronor,
 med » 20,000: —
 till 920,000 kronor;

Arméns mathållning:

[19.] att öka anslaget till arméns mathållning,
 nu 4,229,185 kronor, med » 2,994,899: —
 till 7,224,084 kronor;

Furagering af arméns hästar:

[20.] att öka detta anslag, nu 2,588,464 kronor,
 med » 321,629: —
 till 2,910,093 kronor;

Arméns munderingsutrustning:

[21.] att öka detta anslag, nu 2,576,462 kronor,
 med » 1,722,521: —
 till 4,298,983 kronor;

Arméns diverse intendentur- och sjukvårdsbehof:

[22.] att öka detta anslag, nu 582,070 kronor,
 med » 413,498: —
 till 995,568 kronor;

 transport kronor 7,828,225: —

transport kronor 7,828,225: —

Arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten:

[23.] att öka detta anslag, nu 1,028,582 kronor,
 med » 518,457: —
 till 1,547,039 kronor;

Ersättning för rustning och rotering:

[24.] att minska detta anslag, nu 1,250,000 kronor,
 med 250,000 kronor till 1,000,000 kronor.

summa kronor 8,346,682: —

Beträffande öfriga ordinarie anslag, som i 1908
 års riksstat finnas å fjärde hufvudtiteln uppförda, föreslår Kungl. Maj:t icke någon förändring.

Summan af hufvudtitelns ordinarie anslag enligt
 nu gällande riksstat utgör » 40,542,163: —
 summa kronor 48,888,845: —

Härifrån afgår genom minskning af anslagen till
 kommandantsstaten kronor 1,704: —
 ersättning för rustning och
 rotering » 250,000: —

» 251,704: —

hvidan denna hufvudtitels ordinarie anslag för år
 1909 enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle uppgå till kronor 48,637,141: —

Extra anslag.

Under återopande af hvad i statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 13 innevarande januari finnes antecknad, föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen:

[25.] att för fortsatt anskaffning af nya eldhandvapen för armén af det utaf 1903 års Riksdag beviljade beloppet, 3,570,000 kronor, å extra stat för år 1909 anvisa kronor 800,000: —
 transport kronor 800,000: —

	transport kronor	800,000: —
[26.] att utaf det för fortsatt tillverkning af ammunition för eldhandvapen beviljade beloppet, 2,911,200 kronor, å extra stat för år 1909 anvisa återstående	»	1,455,600: —
[27.] att utaf det för anskaffning af ny fältartilleriemateriel beviljade beloppet, 2,900,000 kronor, å extra stat för år 1909 anvisa återstoden eller	»	966,000: —
[28.] att till anskaffning af materiel för positionsartilleriet utaf det af 1906 års Riksdag beviljade beloppet, 3,485,000 kronor, å extra stat för år 1909 anvisa återstoden	»	985,000: —
[29.] att till komplettering af ammunitionsförrådet för Karlsborgs fästning å extra stat för år 1909 anvisa	»	94,000: —
[30.] att utaf det till fullbordande af befästningsarbetena vid Boden beviljade beloppet, 7,134,500 kronor, å extra stat för år 1909 anvisa	»	1,400,000: —
[31.] att dels utaf det af 1906 års Riksdag till uppförande af kasernetablissemang för femton infanteriregementen beviljade anslaget, 21,744,000 kronor, å extra stat för år 1909 anvisa ytterligare	»	850,000: —
dels till uppförande af mässbyggnader för underofficerare och manskap vid vissa truppförband å extra stat för år 1909 anvisa	»	500,000: —
dels för uppförande af lokaler för krigshögskolan m. fl. likaledes å extra stat för år 1909 anvisa	»	250,000: —
[32.] att för anskaffande af fälttelegraf- och fältballongmateriel samt anställande af försök med sistnämnda materiel å extra stat för år 1909 anvisa	»	180,000: —
[33.] att till ordnande af landstormsförråd å extra stat för år 1909 anvisa	»	150,000: —
[34.] att af det för anskaffning af nya uniformer för armén beviljade anslaget, 6,000,000 kronor, å extra stat för år 1909 anvisa en sjättedel eller	»	1,000,000: —
[35.] att för inköp af inventarier i nya kasernetablissemang å extra stat för år 1909 anvisa	»	175,000: —
[36.] att till det frivilliga skytteväsendets befrämjande såsom extra anslag för år 1909 bevilja	»	830,000: —
med rätt för Kungl. Maj:t att under följande år använda hvad af anslaget kan under år 1909 besparas;		
	transport kronor	9,635,600: —

	transport kronor	9,635,600: —
[37.] att till befrämjande af det frivilliga sjukvårdsväsendet i krig å extra stat för år 1909 anvisa ..	»	10,000: —
[38.] att till ersättande af utgifter för beredande af understöd åt obemedlade värnpliktigas hushåll, på grund af de värnpliktiga familjeförsörjarnas kvarhållande i extra tjänstgöring under år 1905, på extra stat för år 1909 bevilja ett anslag af ..	»	3,340: —
[39.] att för täckande af brist i 1905 års anslag till reservbefälet å extra stat för år 1909 anvisa ..	»	13,124: —
[40.] att för beredande af tillfällig löneförbättring åt fortifikationskassören och redogöraren samt fortifikationskassörerna och förrådsförvaltarna vid fortifikationen å extra stat för år 1909 bevilja ett anslag af... samt medgifva, att hälften däraf må utbetalas under innevarande år;	»	23,900: —
[41.] att till beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet öfver finansärenden denna dag angifna grunder, af extra lönetillägg för innevarande år åt en del af den personal, som åtnjuter aflöning från fjärde hufvudtitelns medel, å extra stat för år 1909 såsom förslagsanslag anvisa ett belopp af ..	»	9,000: —
[42.] att för utbetalande af tillägg till dagaflöning åt indelt manskap med 2 kronor till korpral, vicekorpral och menig beställningsman samt 2 kronor 10 öre till annan menig för tjänstgöring i egenskap af underbefäl, instruktör eller beställningsman vid skolor och öfningar å extra stat för år 1909 anvisa såsom förslagsanslag ett, jämnväl för jämnande af hufvudtitelns slutsumma, till ..	»	238,007: —
jämkaadt belopp;		
[43.] att till gäldande af vissa utaf arméförvaltningen utgifna förskott på extra stat för år 1909 anvisa, i jämnadt krontal, ett belopp af ..	»	65,488: —
	summa kronor	9,998,459: —

En jämförelse mellan denna hufvudtitel, sådan den finnes i 1908 års riksstat upptagen och sådan den af Kungl. Maj:t nu är föreslagen, utfaller på följande sätt:

1908.

1909.

ordinarie auslag	40,542,163: —	48,637,141: —	således ökning	kr. 8,094,978: —
extra	» 14,188,037: —	9,998,459: —	» minskning	» 4,189,578: —
summa kronor	54,730,200: —	58,635,600: —	således ökning	kr. 3,905,400: —

Femte hufvudtiteln,

innefattande anslagen till sjöförvarsdepartementet.

I afseende på regleringen af denna hufvudtitel, under hvilken finnes i nu gällande riksstat till årliga eller ständiga utgifter anvisadt:

kontant	kronor 16,707,155: —
indelning och därmed jämförlig anvisning, på förslag:	
friheter	» 405: —
ersättningar	» 4: —
tillsammans kronor 16,707,564: —	

vill Kungl. Maj:t i enlighet med de beslut, som innefattas i bilagda statsrådsprotokoll öfver sjöförvarsärenden den 13 i denna månad*), föreslå Riksdagen beträffande

Departementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli samt kommandoexpeditionen:

[1.] *dels* att höja arfvodet till expeditionschefen i sjöförvarsdepartementet från 7,500 kronor med 2,100 kronor till 9,600 kronor, däraf 3,000 kronor skola anses motsvara tjänstgöringspenningar;

dels att höja det till departementschefens förfogande ställda anslaget till amanuenser, skrifbiträden och extra vaktmästare från 6,500 kronor med 3,500 kronor till 10,000 kronor;

dels ock att, vid bifall härtill, i riksstaten för år 1909 höja anslaget till sjöförvarsdepartementets af-

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Femte hufvudtiteln".

delning af Kungl. Maj:ts kansli samt kommandoexpeditionen, nu 29,200 kronor, med kronor 5,600: —
till 34,800 kronor;

Marinförvaltningen:

[2.] att öka ifrågavarande anslag, nu 50,600 kronor, med förslagsvis » 87,900: —
till 138,500 kronor;

Aflöning för flottans kårer och stater:

[3.] dels att godkänna stater för flottans officerskår, för flottans underofficerskår, för flottans sjömanskår samt å dagaflöning till officerare och underofficerare vid flottan, äfvensom för mariningenjörkåren och för marinläkarkåren af den lydelse, bilagorna n:r 1—6 vid omförmälda protokoll utvisa;

dels ock, med godkännande af förordad minskning i anvisningen för reserv- och indragningsstaterna samt båtsmanskompanierna, att i riksstaten för år 1909 höja anslaget till aflöning för flottans kårer och stater, nu 5,137,813 kronor, med » 412,158: —
till 5,549,971 kronor;

Naturaunderhåll åt personal vid flottan:

[4.] att i riksstaten för år 1909 höja förslagsanslaget till naturaunderhåll åt personal vid flottan, nu 1,163,744 kronor, med » 13,483: —
till 1,177,227 kronor;

Ersättning för rustning och rotering:

[5.] att i riksstaten för år 1909 minska förslagsanslaget till ersättning för rustning och rotering, nu 14,000 kronor, med 2,000 kronor till 12,000 kronor;

transport kronor 519,141: —

transport kronor 519,141: —

Flottans nybyggnad och underhåll:

[6.] att i riksstaten för år 1909 höja reservations-
 anslaget till flottans nybyggnad och underhåll, nu
 2,300,000 kronor, med » 36,000: —
 till 2,336,000 kronor;

Flottans öfningar:

[7.] att i riksstaten för år 1909 höja reservations-
 anslaget till flottans öfningar, nu 1,200,000 kronor, med » 600,000: —
 till 1,800,000 kronor;

**Sjöbeväringens vapenöfningar samt beklädnad och
ersättning därför:**

[8.] att i riksstaten för år 1909 höja förslags-
 anslaget till sjöbeväringens vapenöfningar samt bekläd-
 nad och ersättning därför, nu 1,150,000 kronor, med » 700,000: —
 till 1,850,000 kronor;

Marinintendentskolan:

[9.] att godkänna stat för marinintendentskolan
 af den lydelse, bilaga n:r 7 vid omnämnda protokoll
 utvisar;

Aflöning för kustartilleriets personal:

[10.] dels att godkänna stat för kustartilleriet af
 den lydelse, bilaga n:r 8 vid omnämnda protokoll ut-
 visar;

dels att i riksstaten för år 1909 minska anslaget
 till aflöning för kustartilleriets personal, nu 1,379,470
 kronor, med 25,645 kronor 50 öre till 1,353,824 kro-
 nor 50 öre;

transport kronor 1,855,141: —

transport kronor 1,855,141: —

Naturaunderhåll åt kustartilleriets personal:

[11.] dels att i riksstaten för år 1909 uppföra förslagsanslaget till »naturaunderhåll åt kustartilleriets manskap» under förändrad benämning: »Naturaunderhåll åt kustartilleriets personal»;

dels ock att i samma riksstat höja anslagets belopp, nu 258,318 kronor, med ett belopp af i jämnadt tal » 25,120: —
till 283,438 kronor;

Underhåll af kustartilleriets byggnader och materiel:

[12.] att i riksstaten för år 1909 höja reservationsanslaget till underhåll af kustartilleriets byggnader och materiel, nu 326,437 kronor, med..... » 45,063: —
till 371,500 kronor;

Kustartilleriets öfningar:

[13.] att höja reservationsanslaget till kustartilleriets öfningar, nu 160,000 kronor, med..... » 30,000: —
till 190,000 kronor;

Kustartilleribeväringsens vapenöfningar samt beklädnad och ersättning därför:

[14.] att i riksstaten för år 1909 höja förslagsanslaget till kustartilleribeväringsens vapenöfningar samt beklädnad och ersättning därför, nu 290,000 kronor, med » 400,000: —
till 690,000 kronor;

Skrifmaterialier och expenser m. m.:

[15.] att i riksstaten för år 1909 höja förslagsanslaget till skrifmaterialier och expenser m. m., nu 113,763 kronor, med..... » 92: 50
till 113,855 kronor 50 öre;

transport kronor 2,355,416: 50

transport kronor 2,355,416: 50

Extra utgifter:

[16.] att höja anslaget till extra utgifter, nu
 12,500 kronor, med » 23,500: —
 till 36,000 kronor;

Lots- och fyrinrättningen med lifräddningsanstalterna:

[17.] att penninganslaget till lots- och fyrinrättningen med lifräddningsanstalterna måtte i riksstaten upptagas till enahanda belopp, hvartill inkomsten af titeln fyr- och båkmedel beräknats, eller 1,700,000 kronor, och följaktligen, med inberäkning af däruti ingående friheter och ersättningar, 409 kronor, utföras med 1,700,409 kronor; hvarvid Kungl. Maj:t tillika förutsätter, att de å inkomsttiteln fyr- och båkmedel uppkommande öfverskott fortfarande må såsom hittills få användas för de med anslaget afsedda ändamål.

Beträffande öfriga under femte hufvudtiteln uppförda ordinarie anslag, föreslår Kungl. Maj:t icke någon förändring.

Den föreslagna tillökningen i ordinarie anslag
 utgör således » 2,378,916: 50
 hvarifrån böra afräknas:
 dels minskning af förslagsanslaget
 till ersättning för rustning och rote-
 ring kronor 2,000: —
 dels minskning af anslaget till af-
 löning för kustartilleriets personal... » 25,645: 50 » 27,645: 50
 då anslagsförhöjningen utgör kronor 2,351,271: —

Lägges härtill hufvudsumman af femte hufvudtitelns
 ordinarie anslag enligt nu gällande riksstat » 16,707,564: —
 skulle femte hufvudtitelns ordinarie anslag enligt Kungl.
 Maj:ts förslag uppgå till kronor 19,058,835: —

Extra anslag.

Under återopande af hvad i statsrådsprotokollet den 13 innevarande januari finnes antecknad, föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen:

[18.] att till nyanskaffning af krigsfartygsmateriel bevilja på extra stat för år 1909 ett anslag af kronor 5,469,000: —

[19.] att af det utaf 1907 års Riksdag beviljade anslag till ändring af 3:e klass pansarbåtarna Hildur, Björn och Gerda å 600,000 kronor på extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af » 200,000: —

Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen

[20.] dels att på extra stat för år 1909 bevilja: till skjutförsök och inskjutning af kanoner » 30,000: —

till försök med torped- och gnistsignalma- teriel » 15,000: —

till anskaffning af gnistsignalmateriel » 66,000: —

dels att af det utaf 1906 års Riksdag beviljade anslag för anskaffning af kanoner i reserv å 608,000 kronor anvisa på extra stat för år 1909 återstående, ännu icke anvisade beloppet » 202,000: —

dels ock att bevilja för anskaffning af orderappa- rater och afståndsmätare för en del af flottans fartyg ett anslag af 350,000 kronor och därpå på extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af » 200,000: —

Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen

[21.] dels att af det utaf 1907 års Riksdag be- viljade anslag till ändring och komplettering af skär- gårdstelefonmateriel å 156,000 kronor anvisa på extra stat för år 1909 återstående, ännu icke anvisade be- loppet » 78,000: —

dels ock att för anskaffning af handminmateriel m. m. bevilja ett anslag af 553,000 kronor och därpå på extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af » 200,000: —

Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen

[22.] att af det utaf 1907 års Riksdag beviljade anslag för anskaffande af beklädnad åt sjöbeväringen å 938,000 kronor anvisa på extra stat för år 1909 ett belopp af » 234,500: —

transport kronor 6,694,500: —

	transport kronor	6,694,500: —
[23.] att till uppförande af ett ammunitionsför- rådshus å Loudden jämte erforderliga kaj- och spår- anordningar bevilja på extra stat för år 1909 ett an- slag af	»	31,000: —
[24.] att för utförande af en tillbyggnad till det nya torpedförrådet vid flottans station i Stockholm be- vilja på extra stat för år 1909 ett anslag af	»	32,500: —
[25.] att för arfvoden åt vid skeppsgossekåren i Marstrand anställda personer samt medikamenter, bad m. m. på extra stat för år 1909 bevilja ett anslag af	»	5,500: —
[26.] att för anskaffande af transportmedel för flottans varf bevilja på extra stat för år 1909 ett anslag af Kungl. Maj:t föreslår vidare Riksdagen	»	85,500: —
[27.] dels att af det utaf 1907 års Riksdag be- beviljade anslag för anskaffning af min- och telefon- materiel för kustartilleriet å 145,350 kronor anvisa på extra stat för år 1909 återstående, ännu icke anvisade beloppet	»	53,260: —
dels ock att, därutöfver, för anskaffning af min- och telefonmateriel för kustartilleriet m. m. bevilja på extra stat för år 1909 ett anslag af	»	26,500: —
Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen		
[28.] att för anskaffning af tubkanoner för hau- bitser på extra stat för år 1909 bevilja ett anslag af	»	25,000: —
[29.] att af det utaf 1907 års Riksdag beviljade anslag för utfyllande af mobiliseringsbehofvet af hand- vapensammunion för kustartilleriets personal å 171,000 kronor anvisa på extra stat för år 1909 åter- stående, ännu icke anvisade beloppet	»	85,500: —
[30.] att för anordnande af försök med afstånds- mätare för kustfästningarna bevilja på extra stat för år 1909 ett anslag af	»	75,000: —
[31.] att för anskaffning af transportmedel för Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning bevilja på extra stat för år 1909 ett anslag af	»	14,000: —
[32.] att af det utaf 1904 års Riksdag beviljade anslag för beklädnad och sängservis för kustartil- leriets värnpliktiga å 1,508,000 kronor anvisa på extra stat för år 1909 ett belopp af	»	215,430: —
	transport kronor	7,343,690: —

transport kronor 7,343,690: —

Kungl. Maj:t föreslår vidare Riksdagen

[33.] dels att medgifva, att för uppförande af en matinträttningsbyggnad å det s. k. Nya Varfvet vid Göteborg må tagas i anspråk det belopp af 26,000 kronor, som jämlikt 1903 års Riksdags beslut för framtida behof reserverats af det utaf 1901 års Riksdag anvisade belopp å 175,000 kronor af det anslag å 350,000 kronor, som sistnämnda Riksdag beviljat till anordningar för kustartilleriets inkvartering å Nya Varfvet;

dels ock att af återstoden af nyssnämnda anslag anvisa på extra stat för år 1909 ett belopp af..... » 30,000: —

Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen

[34.] att för anskaffande af möbler och sängutredning m. m. för flottans sjukhus i Karlskrona bevilja på extra stat för år 1909 ett anslag af..... » 20,000: —

[35.] att för anläggande af en verkstad å flottans varf i Karlskrona för tillverkning af torpeder bevilja ett anslag af 475,180 kronor och däraf på extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af..... » 200,000: —

[36.] att medgifva, att den behållning af 12,766 kronor 69 öre, som uppstått å det af 1902 års Riksdag beviljade anslag till uppförande af ny artilleriinventariekammar i Karlskrona, må användas till uppförande af ett förrådshus för icke explosiva ammunitionseffekter å Laboratoriehöjden i Karlskrona;

[37.] att för ersättande af utbetalta understöd åt obemedlade hushåll på grund af värnpliktigas extra tjänstgöring år 1905 bevilja på extra stat för år 1909 ett anslag af..... » 26,150: —

[38.] att till ersättande af förskottsvis lämnadt bidrag till en välkomstfest för tyska och ryska sjöunderofficerare bevilja på extra stat för år 1909 ett anslag af..... » 325: —

[39.] att till beredande af personligt lönetillägg af 600 kronor för år åt hvardera af bataljonspredikanterna vid flottans station i Karlskrona Ernst Alfred Valdemar Holmberg och Ernst Algot Collén på extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af..... » 1,200: —

transport kronor 7,621,365: —

transport kronor 7,621,365; —

[40.] att för beredande af tillfälligt lönetillägg för år 1909 åt öfverkonstaplar och konstaplar vid varfspoliskåren i Karlskrona med 200 kronor och i Stockholm med 300 kronor för man anvisa på extra stat för år 1909 ett belopp af.....

» 8,500: —

[41.] att för påskyndande af sjömätningarna vid rikets kuster bevilja på extra stat för år 1909 ett anslag af.....

» 41,000: —

[42.] att till beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 13 innevarande januari angifna grunder, af extra lönetillägg för innevarande år åt en del tjänstemän och betjante i sjöförsvarsdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli samt till sjöförsvarsdepartementet hörande ämbetsverk, kårer och stater på extra stat för år 1909 anvisa såsom förslagsanslag ett belopp af.....

» 22,200: —

[43.] att medgifva, att extra lönetillägg, i enlighet med de i statsrådsprotokollet öfver finansärenden denna dag beträffande extra lönetillägg för vissa statens tjänstemän och betjante angifna grunder, må för år 1908 utgå till tjänstemän och vaktmästare vid flottans pensionskassa.

tillsammans kronor 7,693,065: —

En jämförelse mellan denna hufvudtitel, sådan den finnes i 1908 års riksstat upptagen och sådan den är af Kungl. Maj:t nu föreslagen, utfaller på följande sätt:

	1908.	1909.	
ordinarie anslag	16,707,564: —	19,058,835: —	således ökning kronor 2,351,271: —
extra »	8,639,936: —	7,693,065: —	» minskning » 946,871: —
summa kronor	25,347,500: —	26,751,900: —	således ökning kronor 1,404,400: —

Sjätte hufvudtiteln,

innefattande anslagen till civildepartementet.

I afseende å regleringen af denna hufvudtitel, under hvilken finnes i nu gällande riksstat till årliga eller ständiga utgifter anvisadt:

kontant	kronor 36,456,228: —
indelning och därmed jämförlig anvisning, på förslag:	
ersättningar	» 4,567: —
tillsammans kronor 36,460,795: —	

vill Kungl. Maj:t i enlighet med de beslut, som innefattas uti bilagda statsrådsprotokoll öfver civilärenden den 13 innevarande januari*), föreslå Riksdagen beträffande

Statsministern, lönefyllnad:

[1.] att medgifva, att af det under sjätte hufvudtiteln till lönefyllnad åt statsministern uppförda förslagsanslag af högst 6,500 kronor, statsministern må äga att, utöfver den lön honom såsom ledamot af statsrådet eljest tillkommer, uppbära fyllnad, så att hans aflöning i dess helhet kommer att uppgå till 21,500 kronor;

Statsråden utan departement:

[2.] att höja lönen för en hvar af de tre statsråden utan departement till 15,000 kronor samt i följd däraf öka anslaget till dessa statsråd, nu 36,000 kronor, till 45,000 kronor eller med..... kronor 9,000: —

transport kronor	9,000: —
------------------	----------

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Sjätte hufvudtiteln".

transport kronor 9,000: —

Civildepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli:

[3.] att höja det i staten för civildepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli upptagna anslag till arfvode åt en expeditiönschef från dess nuvarande belopp, 7,500 kronor, till 9,600 kronor eller med..... » 2,100: —
af hvilket arfvode 3,000 kronor skola anses motsvara tjänstgöringspenningar;

[4.] att det i staten för civildepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli upptagna anslag till amanuenser, vikariatsersättning och renskrifning m. m. må från dess nuvarande belopp, 30,100 kronor, höjas till 46,000 kronor eller med..... » 15,900: —

kommande vid bifall till de under punkterna 3 och 4 gjorda framställningar anslaget till civildepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli i sin helhet att ökas från 91,800 kronor till 109,800 kronor;

Öfverståthållarämbetet:

[5.] att höja det å öfverståthållarämbetets stat uppförda anslaget till hyresersättning för öfverståthållarämbetets kanslis ämbetslokal från 3,000 kronor till 11,600 kronor eller med » 8,600: —
kommande vid bifall härtill anslaget till öfverståthållarämbetet att höjas från 87,422 kronor till 96,022 kronor;

Landsstaterna i länen:

[6.] att, med afseende å den nådiga proposition angående reglering af löneförhållandena m. m. vid landsstaten, Kungl. Maj:t må komma att till Riksdagen aflåta, i det för landsstaterna i länen uppförda ordinarie anslag beräkna en förhöjning af » 1,032,300: —
och sålunda beräkna anslaget i dess helhet till 3,771,650 kronor;

transport kronor 1,067,900: —

transport kronor 1,067,900: —

Postverket:

[7.] att, med afseende å den nådiga proposition angående fastställande af utgiftsstater för postverket m. m., som Kungl. Maj:t må komma att till Riksdagen aflåta, beräkna postverkets anslag för år 1909, förslagsvis, till 20,340,000 kronor, att utgå direkt af postmedlen, hvarigenom anslaget till postverket skulle ökas med

» 1,916,000: —

Telegrafverket:

dels medgifva,

[8.] att hvad i § 4 mom. 1:o i aflöningsreglementet för tjänstemän vid telegrafverket af den 11 oktober 1907 finnes stadgad rörande vaktmästare må för tiden från och med den 1 januari 1909 gifvas den ändrade lydelse, statsrådsprotokollet innehåller,

att de vid samma aflöningsreglemente fogade allmänna grunder till aflöningsförhöjning för icke provisionsberättigad tjänsteman må, hvad angår vaktmästare, likaledes för tiden från och med den 1 januari 1909, erhålla den ändrade lydelse, statsrådsprotokollet angifver,

att lokaltelefonisten, änkan Ulla Thyberg samt extra ordinarie interurbantefonisten Agda Mathilda Grip må från ingången af år 1908 af telegrafverkets medel uppbära en hvar under sin återstående lifstid, så länge hon lefver ogift, ett årligt understöd till belopp af 300 kronor, att utbetalas i den ordning, som gäller för fyllnadspensioner från telegrafverket;

att föreståndaren vid telegrafverkets verkstad Per Johan Berglund må förklaras berättigad att från och med den 1 januari 1908, intill dess han såsom sådan kan vara berättigad till pension, af telegrafverkets medel å indragningsstat årligen uppbära aflöning till belopp af 5,500 kronor; dock med villkor att, därest Berglund efter nämnda dag anställs i rikets, Riks-

transport kronor 2,983,900: —

transport kronor 2,983,900: —

dagens eller kommuns tjänst, han skall vara pliktig att i allo frånträda aflöningen å indragningsstaten, därest den understiger eller är lika med den nya lönen, samt att, därest aflöningen å indragningsstaten öfverstiger berörda nya lön, vidkännas mot den senare svarande afdrag;

att å telegrafverket tillhörig tomt i Ludvika må uppföras en telegrafstationsbyggnad för en kostnad, icke öfverstigande 43,500 kronor;

att till telegrafverket må öfverlåtas den riksbanken tillhöriga fastigheten i Kristianstad mot en köpesumma af 173,000 kronor;

att för utförande af vissa ombyggnadsarbeten å sistnämnda fastighet må användas ett belopp af 46,000 kronor att utgå af de för anskaffande af lokaler i landsorten för telegrafverkets behof reserverade medel; samt

att för anskaffande af lokaler i landsorten för telegrafverkets behof må reserveras ett belopp af 14,500 kronor;

dels, med godkännande af de enligt statsrådsprotokollet tillstyrkta ändringarna i utgiftsstaterna för telegrafverket, bestämma telegrafverkets anslag, förslagsvis, till 11,115,000 kronor, att utgå direkt af telegrafmedlen, hvarigenom anslaget till telegrafverket skulle ökas med

» 1,097,000: —

dels af de utaf 1907 års Riksdag för anskaffande af lokaler för telegrafverkets behof beviljade lånemedel, 3,000,000 kronor, anvisa 61,000 kronor för utförande af vissa byggnadsarbeten för utvidgning af telegrafstationens i Malmö lokaler;

dels ock medgifva, att för telegrafverkets behof må, efter Kungl. Maj:ts pröfning och godkännande, inköpas för byggnadstomter lämpliga fastigheter i Lund, Eskilstuna och Borås, äfvensom att köpeskillingarna för dessa fastigheter må utbetalas af ofvannämnda lånemedel;

transport kronor 4,080,900: —

transport kronor 4,080,900: —

Medicinalstyrelsen med dithörande stater:*Statsmedicinska anstalten:*

[9.] dels godkänna det enligt statsrådsprotokollet tillstyrkta förslag till stat för statsmedicinska anstalten afvensom de villkor och bestämmelser, som beträffande föreståndare och vaktmästare uti statsrådsprotokollet föreslagits för åtnjutande af de för dem i staten upptagna aflöningsförmåner,

dels under anslaget till medicinalstyrelsen med dithörande stater uppföra till en statsmedicinsk anstalt ett anslag af 55,400 kronor,

dels ock förklara, att det i medicinalstyrelsens stat upptagna anslag, 6,000 kronor, till en rättskemist skall ur riksstaten utgå;

kommande, vid bifall till hvad sålunda föreslagits, anslaget till medicinalstyrelsen med dithörande stater, nu upptaget till 513,600 kronor, däraf 12,000 kronor reservationsanslag, att höjas med » 49,400: —
till 563,000 kronor, däraf 12,000 kronor reservationsanslag;

Vaccinationens befrämjande:

[10.] att medgifva, att reservationsanslaget till vaccinationens befrämjande, nu 15,000 kronor, minskas med 7,300 kronor;

Hospitals underhåll:

[11.] att medgifva, att vid Göteborgs hospital må från och med år 1909 anställas ytterligare en biträdande läkare mot den kontanta aflöning och de förmåner i öfrigt samt under de bestämmelser och villkor, som beträffande biträdande läkare vid rikets hospital och asyler blifvit i enlighet med 1907 års Riksdags beslut genom nådigt bref den 28 juni samma år af Kungl. Maj:t fastställda; samt

transport kronor 4,130,300: —

transport kronor 4,130,300: —
 att hvad som erfordras för beredande af ifråga-
 varande aflöningsförmåner skall utgå af förslagsanslaget
 till hospitals underhåll;

Karantänsinrättningen på Kängsö:

[12.] att höja det till karantänsinrättningen å Kängsö
 nu utgående förslagsanslaget, högst 15,850 kronor, till
 högst 16,850 kronor eller med » 1,000: —

Skrifmaterialier och expenser, ved m. m.:

[13.] att höja förslagsanslaget till skrifmaterialier
 och expenser, ved m. m. med » 37: —
 eller från 425,832 kronor till 425,869 kronor;

Arbetarförsäkringen:

[14.] att Kungl. Maj:t må äga för år 1909 använda
 de till underlättande af åtgärder för arbetares olycks-
 fallsförsäkring och sjukkassors bildande afsatta belopp
 i mån af behof dels till förvaltningsbidrag åt sjuk-
 kassor under enahanda villkor, som i Riksdagens
 skrivelse den 1 juni 1907 (n:r 235) äro angifna, dels
 ock till utarbetande och offentliggörande genom kom-
 merskollegii afdelning för arbetsstatistik af statistiska
 årsredogörelser för såväl sjukkasseväsendet i riket som
 olycksfall i arbetet.

summa ökning kronor 4,131,337: —

Afdrages därifrån den under punkten 10 anmärkta
 minskningen i reservationsanslaget till vaccinationens
 befrämjande » 7,300: —
 blifver ökningen kronor 4,124,037: —

Om till förestående belopp lägges de ordinarie
 anslagens nuvarande slutsumma » 36,460,795: —
 komma sjätte hufvudtitelns ordinarie anslag att
 uppgå till kronor 40,584,832: —

Extra anslag.

Kungl. Maj:t föreslår vidare, med åberopande af ofvannämnda protokoll öfver civilärenden för den 13 innevarande januari, att under denna hufvudtitel må å extra stat för år 1909 beviljas till:

[15.] biträde inom civildepartementet vid beredning af ärenden rörande försäkringsväsendet.....	kronor	3,000: —
[16.] godtgörelse till en särskild föredragande inom civildepartementet af ärenden rörande elektriska anläggningar äfvensom vissa andra mål, efter därom af departementschefen meddelad bestämmelse, till Kungl. Maj:ts förfogande	»	3,500: —
med rätt för Kungl. Maj:t att låta af detta belopp förskottsvis under år 1908 af tillgängliga medel utanordna 500 kronor;		
[17.] godtgörelse till ytterligare en särskild föredragande inom civildepartementet till Kungl. Maj:ts förfogande	»	6,000: —
med rätt för Kungl. Maj:t att låta af detta belopp förskottsvis under år 1908 af tillgängliga medel utanordna 3,000 kronor;		
[18.] utgifvande af tidningarna »Polisunderrättelser» och »Meddelanden angående automobiltrafik»	»	24,000: —
Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen		
[19.] att, i afvaktan på den nådiga proposition angående reglering af löneförhållandena m. m. vid landsstaten, som Kungl. Maj:t må komma att till Riksdagen aflåta, för polisbevakning på landet beräkna å extra stat för år 1909 ett förslagsanslag af.....	»	450,000: —
Kungl. Maj:t föreslår vidare Riksdagen att på extra stat för år 1909 bevilja		
[20.] till förstärkning af arbetskrafterna hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.....	»	15,400: —
[21.] till undersökningar af mindre hamnar och farleder m. m.	»	10,000: —
[22.] till anordnande af inspektion å enskilda järnvägars rullande materiel	»	5,000: —
att för ändamålet ställas till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande;		

transport kronor 516,900: —

	transport kronor	516,900: —
[23.] till bidrag för anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar.....	»	1,250,000: —
[24.] till understödjande af brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader samt upprensning af åar och farleder	»	400,000: —
hvarjämte Kungl. Maj:t föreslår Riksdagen att i afseende å de två sistnämnda anslagen bibehålla nu gällande villkor och bestämmelser.		
Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen		
[25.] att af det för istandsättande och ombyggnad af Skanörs hamn beviljade anslag å 272,900 kronor på extra stat för år 1909 anvisa återstoden eller	»	100,000: —
[26.] att af det för upprensning af det s. k. Väckholmssundet beviljade anslag å 250,000 kronor på extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af	»	75,000: —
[27.] Därjämte anmärkes här, att enligt 1906 års Riksdags beslut blifvit för år 1909 till låneunderstöd för enskilda järnvägar beviljadt ett belopp af 1,500,000 kronor.		
Kungl. Maj:t föreslår vidare Riksdagen		
[28.] att på extra stat för år 1909 bevilja ett anslag af	»	600: —
att under nämnda år med 50 kronor i månaden användas såsom personligt lönetillägg till tillförordnade medicinalrådet Gustaf Richard Stenbeck, så länge han bestrider medicinalrådet J. G. Schuldheis' ämbete.		
[29.] att på extra stat för år 1909 till aflönande af en extra vaktmästare hos medicinalstyrelsen anvisa ett anslag af	»	800: —
[30.] att till arfvode för en kontrollant af hospitalens ekonomiska förvaltning på extra stat för år 1909 bevilja ett anslag af	»	5,800: —
[31.] att på extra stat för år 1909 anvisa ett anslag af	»	12,000: —
att enligt därom af Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser användas till bekostande af behandling enligt den s. k. ljusmetoden af medellösa, med sjukdomen		

transport kronor 2,361,100: —

	transport kronor	2,361,100: —
»lupus vulgaris» behäftade personer från landsorten, under villkor att genom bidrag från vederbörande landsting eller kommuner eller annorledes bestrides det belopp, som erfordras för patientens resa fram och åter mellan hemorten och den anstalt, där behandlingen äger rum, afvensom för hans underhåll, så länge behandlingen varar;		
[32.] att på extra stat för år 1909 anvisa till underhåll under samma år af Järfsö sjukhus för spetsalska ett belopp af	»	20,000: —
[33.] att af det för uppförande af Sätters hospital beviljade anslaget af 2,556,300 kronor på extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af	»	525,000: —
[34.] att af det för anläggning af ett hospital i närheten af Västervik beviljade anslag å 2,766,498 kronor på extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af	»	625,000: —
[35.] att af det för uppförande vid Göteborgs hospital af en byggnad, afsedd för sinnessjuka af första betalningsklassen beviljade anslag å 354,250 kronor på extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af	»	150,000: —
[36.] att, för anordnande af elektrisk belysning vid Uppsala hospital i hufvudsaklig öfverensstämmelse med därom af medicinalstyrelsen framlagdt förslag, på extra stat för år 1909 bevilja ett anslag af	»	100,000: —
med rätt för Kungl. Maj:t att låta förskottsvis under år 1908 af tillgängliga medel utanordna nämnda belopp;		
[37.] att för uppförande af boställshus för hospitalsläkare vid Kristinehamns hospital samt vid Lunds hospital och asyl på extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af	»	54,000: —
[38.] att för uppförande vid Vänersborgs hospital och asyl af två boställshus för gifta manliga sjukskötare och vid Göteborgs hospital af två dylika boställshus på extra stat för år 1909 bevilja ett anslag af	»	104,800: —
med rätt för Kungl. Maj:t att låta förskottsvis af tillgängliga medel under år 1908 utanordna nämnda belopp;		

 transport kronor 3,939,900: —

	transport kronor	3,939,900: —
[39.] att till upprätthållande af verksamheten vid de genom medel ur Konung Oscar II:s jubileumsfond inrättade s. k. folksanatorierna på extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af		
att användas i enlighet med af Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.	»	200,000: —
Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen		
[40.] att på extra stat för år 1909 bevilja ett anslag af		
att utgå till understöd åt kuranstalten Sans Souci invid Uppsala på villkor, som af Kungl. Maj:t pröfvas lämpliga;	»	7,000: —
[41.] att på extra stat för år 1909 bevilja ett anslag af		
att utgå till understöd åt Stockholms alkoholisthem på villkor, som af Kungl. Maj:t pröfvas lämpliga;	»	8,500: —
[42.] att på extra stat för år 1909 bevilja ett anslag af		
att utgå till understöd åt kuranstalten Solvik å Styrsö på villkor, som af Kungl. Maj:t pröfvas lämpliga;	»	5,000: —
[43.] att till utförande af nya byggnader och anläggningar vid statens redan trafikerade järnvägar på extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af		
med rätt för Kungl. Maj:t att låta förskottsvis under år 1908 af tillgängliga medel utanordna 980,000 kronor;	»	2,730,000: —
[44.] att till afslutande af arbetet med utläggning af ytterligare ett järnvägsspår mellan Järfva och Uppsala järnvägsstationer för år 1909 anvisa ett belopp af 420,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att låta förskottsvis under innevarande år af tillgängliga medel utanordna nämnda belopp;*		
[45.] att för utläggning af ytterligare ett järnvägsspår mellan Liljeholmens och Älfsjö järnvägsstationer på extra stat för år 1909 anvisa		
med rätt för Kungl. Maj:t att af berörda belopp förskottsvis under år 1908 af tillgängliga medel utanordna 300,000 kronor;	»	550,000: —
transport kronor		7,440,400: —

* Se vidare här nedan sid. 120.

transport kronor 7,440,400: —

[46.] att för år 1909 till anskaffande af ny rörlig materiel vid statens redan trafikerade järnvägar bevilja ett anslag å 6,650,000 kronor;*

[47.] att till fortsättande af erforderliga kompletteringsarbeten å järnvägen Gellivare—Riksgränsen för år 1909 anvisa ett anslag af 1,200,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att af berörda belopp förskottsvis af tillgängliga medel under år 1908 utanordna 700,000 kronor;*

[48.] att, för anordnande af inspektion öfver elektriska anläggningar för belysning eller arbetsöfverföring, på extra stat för år 1909 anvisa

dels till arfvoden under samma år åt fyra inspektörer med 5,000 kronor till en hvar af dem, för år räknadt, » 20,000: —

dels ock till ersättning till ett skrif- och ritbiträde åt bemälda inspektörer..... » 1,200: —

Därjämte föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen

[49.] dels att af det utaf 1907 års Riksdag för anläggning af en kraftstation för tillgodogörande af den staten tillhöriga vattenkraften i Trollhätte strömmar med mera samt fortsättande och fullbordande af den för kraftstationen erforderliga kraftkanalen beviljade anslaget å 7,750,000 kronor anvisa återstående beloppet 2,750,000 kronor att utgå under år 1909;

dels ock att för år 1909 anvisa ytterligare ett belopp af 2,800,000 kronor att, i den mån Kungl. Maj:t pröfvar erforderligt, användas för att i hufvudsaklig öfverensstämmelse med därom af styrelsen för Trollhätte kanal- och vattenverk framlagdt förslag utbygga berörda kraftstation för en leveransförmåga af 76,000 elektriska hästkrafter;*

[50.] att för år 1909 anvisa ett belopp af 1,000,000 kronor att enligt de närmare föreskrifter, Kungl. Maj:t meddelar, användas för anläggning af ledningar, afsedda att distribuera elektrisk energi från statens kraftstationer vid Trollhättan, samt därmed samman-

transport kronor 7,461,600: —

* Se vidare här nedan sid. 120.

hängande arbeten, med rätt för Kungl. Maj:t att låta förskottsvis under innevarande år af tillgängliga medel utanordna 500,000 kronor;*	transport kronor	7,461,600: —
[51.] att för år 1909 på extra stat anvisa ett förslagsanslag af	»	25,000: —
att ställas till Kungl. Maj:ts förfogande och användas till ersättning åt förlikningsmän för medling i arbetstvister;		
[52.] att för år 1909 på extra stat anvisa ett förslagsanslag af	»	15,000: —
att ställas till Kungl. Maj:ts förfogande i och för befrämjande och organiserande af den offentliga arbetsförmedlingen i riket i enlighet med de för Riksdagen förut framlagda och i nådiga kungörelsen den 20 september 1907 närmare angifna grunder;		
[53.] till betäckande af vissa, i statsrådsprotokollet omförmälda, af statskontoret förskottsvis bestridda utgifter på extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af...	»	421,868: —
Slutligen föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att till beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 13 i denna månad angifna grunder, af		
[54.] extra lönetillägg för innevarande år åt en del tjänstemän och betjante i civildepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli samt till civildepartementet hörande ämbetsverk och kårer, å extra stat för år 1909 anvisa såsom förslagsanslag ett belopp af	»	440,000: —
summa kronor		8,363,468: —

En jämförelse mellan denna hufvudtitel, sådan den finnes i 1908 års riksstat upptagen och sådan den af Kungl. Maj:t nu är föreslagen, utfaller på följande sätt:

	1908.	1909.	
ordinarie anslag	36,460,795: —	40,584,832: —	således ökning kronor 4,124,037: —
extra anslag	7,995,305: —	8,363,468: —	» » » 368,163: —
summa kronor	44,456,100: —	48,948,300: —	således ökning kronor 4,492,200: —

* Se vidare här nedan sid. 120.

Sjunde hufvudtiteln,

innefattande anslagen till finansdepartementet.

I afseende å regleringen af denna hufvudtitel, under hvilken finnes i nu gällande riksstat till årliga eller ständiga utgifter anvisadt:

kontant	kronor 10,380,127: —
indelning och därmed jämförlig anvisning, på förslag:	
friheter.....	» 30: —
tillsammans kronor 10,380,157: —	

vill Kungl. Maj:t i enlighet med de beslut, som innefattas i bilagda statsrådsprotokoll öfver finansärenden för den 13 innevarande januari *), föreslå Riksdagen beträffande

Finansdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli:

[1.] att höja det i staten för finansdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli upptagna arfvode för departementets expeditionschef från 7,500 kronor till 9,600 kronor, däraf 3,000 kronor skola anses motsvara tjänstgöringspenningar, eller således med kronor 2,100: —
kommande vid bifall härtill det för nämnda afdelning af Kungl. Maj:ts kansli uppförda anslag i dess helhet att höjas från 68,800 kronor till 70,900 kronor;

Kammarkollegium:

[2.] att, i afvaktan på den nädiga proposition angående ny lönereglering för kammarkollegium, Kungl. Maj:t må komma att till Riksdagen aflåta, det för kammarkollegium uppförda ordinarie anslaget måtte tills vidare beräknas till oförändradt belopp, eller 122,100 kronor;

transport kronor 2,100: —

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Sjunde hufvudtiteln".

transport kronor 2,100: —

Kammarrätten:

[3.] att, i afvaktan på den nådiga proposition angående ny lönereglering för kammarrätten, Kungl. Maj:t må komma att till Riksdagen aflåta, i det för kammarrätten uppförda ordinarie anslag måtte beräknas en förhöjning af

» 65,000: —

och anslaget i dess helhet, nu 191,900 kronor, sålunda beräknas till 256,900 kronor;

Tullverket:

[4.] dels att, med godkännande af de enligt statsrådsprotokollet tillstyrkta ändringar i tullverkets stater, för år 1909 bestämma anslaget för tullverket till ett mot staternas slutsumma svarande belopp af 4,372,700 kronor, att såsom förslagsanslag utgå direkt af tullmedlen, hvarigenom nämnda anslagstitel, i nu gällande rikstat upptagen till 4,146,100 kronor, komme att höjas med dels ock att medgifva

» 226,600: —

ej mindre att, i afvaktan på definitiv reglering af kustbevakningen i Stockholms skärgård, tills vidare under år 1909, så länge den nuvarande kontrollören vid tullbevakningsinspektionen i Stockholm kvarstår i tjänsten, till aflöning åt honom må, utöfver det å indragningsstaten för honom uppförda lönebelopp, af tullmedlen disponeras ett belopp, motsvarande tjänstgöringspennningarna vid tjänsten enligt 1904 års aflönings- och ålders-tilläggsslater;

än äfven att de belopp, som enligt aflöningsstaten för lokaltullförvaltningen samt kust- och gränsbevakningen äro afsedda för aflöning af betjante vid kustbevakningen, må, i den mån af dem innehafda befattningar under innevarande år varda lediga och med afseende å förändrade anordningar vid bevakningen befinnas kunna utan olägenhet indragas, disponeras till jakt- och båtlega under samma år för sådana af kustbevakningen använda tjänstefarkoster, i hvilka anbragts för deras framdrifvande afsedda motorer;

transport kronor 293,700: —

transport kronor 293,700: —

Kommerskollegium:

[5, 6.] dels att medgifva att, i stället för den i staten för kommerskollegium uppförda aflöning till en förste aktuarie för det arbetsstatistiska arbetet, må därstädes uppföras aflöning till en byråchef och föreståndare för det arbetsstatistiska arbetet m. m. med 6,400 kronor, däraf 4,400 kronor lön och 2,000 kronor tjänstgöringspenningar,

dels ock att, med ändring af benämningen å det i staten för kommerskollegium uppförda ordinarie anslag till juridiskt biträde, amanuenser och andra extra biträden, grufkartekontoret, vikariatsersättningar, renskrifning m. m. därhän, att orden »juridiskt biträde» därur uteslutas, höja samma anslag, nu 30,510 kronor, med 8,390 kronor till 38,900 kronor;

kommande vid bifall härtill hela det i 1908 års riksstat uppförda ordinarie anslaget till kommerskollegium att höjas från 85,110 kronor till 95,400 kronor eller således med.....

10,290: —

Patent- och registreringsverket:

[7.] att, med godkännande af det enligt statsrådsprotokollet tillstyrkta förslaget till utgiftsstat för patent- och registreringsverket för år 1909, medgifva,

att afgifterna för patent samt för registrering af varumärken äfvensom af mönster och modeller må användas till bestridande af de utgifter, hvilka i enlighet med den godkända utgiftsstaten för patent- och registreringsverket betingas af tillämpning under år 1909 af förordningen angående patent, lagen om skydd för varumärken samt lagen om skydd för vissa mönster och modeller, samt

att afgifterna för registrering af aktiebolag, försäkringsbolag, solidariska bankbolag, föreningar för ekonomisk verksamhet samt afgifterna för andra uppgifter till aktiebolags-, försäkrings- och föreningsregistren äfvensom för anmälanden till handelsregistren må användas till bestridande af de utgifter, hvilka antingen i enlighet med nyssberörda utgiftsstat betingas af

transport kronor 303,990: —

transport kronor 303,990: —

tillämpning under år 1909 af lagen om aktiebolag, lagen angående solidariska bankbolag, lagen angående bankaktiebolag och lagen om försäkringsrörelse eller ock af Kungl. Maj:t finnas betingade af tillämpning under år 1909 af lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet, lagen om handelsregister, firma och prokura tillika med lagarna om ändringar i vissa delar af sistberörda lag, lagen om handelsbolag och enkla bolag samt lagen om försäkringsrörelse;

Skrifmaterialier och expenser, ved m. m.:

[8.] att, för jämnande af hufvudtitelns slutsumma, detta förslagsanslag, för år 1908 upptaget till 80,047 kronor, måtte höjas med , 57: —
eller till 80,104 kronor.

Beträffande öfriga under sjunde hufvudtiteln uppförda ordinarie anslag föreslår Kungl. Maj:t icke någon förändring.

summa kronor 304,047: —

Lägges härtill summan af hufvudtitelns ordinarie anslag enligt nu gällande riksstat..... , 10,380,157: —

skulle, under förutsättning af bifall till Kungl. Maj:ts förslag, slutsumman af sjunde hufvudtitelns ordinarie anslag för år 1909 blifva kronor 10,684,204: —

Extra anslag.

Under åberopande af ofvannämnda protokoll öfver finansärenden för den 13 innevarande januari föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att under denna hufvudtitel å extra stat för år 1909 bevilja till:

[9.] ersättning för af statskontoret gjorda förskott kronor 198,258: —

[10, 11.] bestridande af kostnaderna för uppehållande på förordnande under år 1909 af en notarietjänst å generaltullstyrelsens kanslibyrå äfvensom af två revisors-

transport kronor 198,258: —

transport kronor	198,258: —
tjänster och en aktuarietjänst å styrelsens revisionsbyrå »	12,000: —
samt till förstärkning af arbetskrafterna å generaltullstyrelsens kameralbyrå..... »	2,000: —
Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att på extra stat för år 1909 anvisa	
[12.] till bestridande af kostnader för generaltullstyrelsens tullbehandlings- och upplysningsbyrå..... »	24,500: —
att utgå direkt af tullmedlen.	
[13.] till underhåll och reparationer af publika byggnader..... »	50,000: —
[14.] till uppförande af nytt landsstatshus i Härnösand, af förut beviljad anslag å 275,000 kronor, däraf 100,000 kronor anvisats för år 1907..... »	100,000: —
med rätt för Kungl. Maj:t att redan under innevarande år disponera beloppet;	
[15.] till utförande af underhållsarbeten vid Borgholms slottsruin, af förut beviljad anslag å 20,000 kronor, återstående..... »	5,000: —
Kungl. Maj:t föreslår därjämte Riksdagen	
[16.] att till uppförande af ny boställslägenhet för tillsyningsmannen öfver Vasamonumentet vid Utme- land i Dalarne på extra stat för år 1909 anvisa, så- som förslagsanslag, ett belopp af högst »	8,500: —
Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att på extra stat för år 1909 anvisa	
[17.] till förstärkning under år 1908 af de till amanuenser och andra extra biträden, grufkartekontoret, vikariatsersättningar, renskrifning m. m. å kommerskollegii stat anslagna medel ett belopp af »	8,390: —
med rätt för Kungl. Maj:t att redan under inne- varande år disponera beloppet;	
[18.] till bestridande af kostnader för handläggning hos kommerskollegium af ärenden rörande svenska far- tygs registrering m. m. »	11,100: —
med rätt för Kungl. Maj:t att däraf redan under inne- varande år disponera ett belopp af 1,400 kronor;	
[19.] till beredande af arfvode åt ett sjötekniskt biträde hos kommerskollegium »	3,000: —
transport kronor	422,748: —

	transport kronor	422,748: —
[20.] till förstärkning af arbetskrafterna å kommerskollegii afdelning för näringsstatistik	»	19,760: —
Kungl. Maj:t föreslår vidare Riksdagen att på extra stat för år 1909 anvisa		
[21.] dels för arbetsstatistiska undersökningar under samma år ett belopp af	»	38,900: —
dels till förstärkning af de för sådana undersökningar under innevarande år på extra stat för samma år beviljade medel ytterligare ett belopp af	»	6,624: —
Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att på extra stat för år 1909 bevilja		
[22.] till arfvode åt en vaktmästare hos kommerskollegium	»	800: —
[23.] såsom bidrag till upprätthållande af väfskolan i Borås och aflönande af en andre lärare vid samma skola	»	4,800: —
[24.] till föreningen för svensk hemslöjd såsom bidrag till uppehållande af dess verksamhet under år 1909	»	15,000: —
[25.] till understöd åt Göteborgs handelsinstitut och grosshandelssocietetens i Stockholm handelsskola, Frans Schartaus praktiska handelsinstitut, samt Malmö högre handelsinstitut	»	38,000: —
[26.] till befrämjande af afsättning i främmande länder af alster af svensk industri och svenska näringar	»	20,000: —
Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen		
[27.] att, i afvaktan på den nådiga proposition i ämnet, som Kungl. Maj:t må komma att till Riksdagen aflåta, till export- och handelsstudiestipendier å extra stat för år 1909 beräkna ett belopp af	»	40,000: —
Kungl. Maj:t föreslår än vidare Riksdagen att på extra stat för år 1909 anvisa		
[28.] till Sveriges allmänna exportförening såsom bidrag till föreningens verksamhet under år 1908	»	15,000: —
med rätt för Kungl. Maj:t att redan under innevarande år disponera beloppet.		

transport kronor 621,632: —

transport kronor 621,632: —

Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att

[29.] dels af det utaf Riksdagen såsom understöd till rederiaktiebolaget Nordstjernan för uppehållande under åren 1906—1910 af regelbunden ångfartygsförbindelse mellan Sverige och La Plata-länderna redan beviljade anslag å 510,000 kronor, däraf å extra stat anvisats 240,000 kronor för år 1907 och 90,000 kronor för år 1908, å extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af

» 90,000: —

dels ock såsom tilläggsunderstöd till nämnda bolag för uppehållande under åren 1908—1910 af berörda ångfartygsförbindelse bevilja ett anslag af 145,000 kronor samt däraf å extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af

» 120,000: —

med rätt för Kungl. Maj:t att af sistnämnda belopp redan under innevarande år för ändamålet disponera 60,000 kronor.

Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att på extra stat för år 1909 anvisa

[30.] såsom understöd till aktiebolaget svenska ostasiatiska kompaniet för uppehållande gemensamt med det danska »östasiatiska kompagni» af regelbunden ångbåtsförbindelse mellan Sverige och Danmark, å ena, samt Ostasien, å andra sidan, af förut beviljadtförslagsanslag å högst 1,850,000 kronor, däraf å extra stat för år 1908 anvisats 470,000 kronor, ett belopp af högst

» 370,000: —

[31.] till bergsskolorna i Filipstad och Falun

» 23,000: —

[32.] för anordnande af fabriksinspektion

» 57,000: —

[33.] till ersättning åt sjömanshusen för den alligande bestyr med värnpliktiges inskrifning och redovisning m. m.

» 30,000: —

[34.] till arfvode åt en extra ordinarie tjänsteman i statistiska centralbyrån med enahanda aflöningsförmåner, som äro med befattning såsom aktuarie i ämbetsverket förenade

» 3,000: —

[35.] till förstärkning af de till arfvoden åt tillfälliga biträden hos samma ämbetsverk samt till vikariatsersättningar därstädes å ordinarie stat anslagna medel ..

» 18,000: —

transport kronor 1,332,632: —

	transport kronor	1,332,632: —
[36.] till brandförsäkring af operabyggnaden i Stockholm	»	18,314: —
Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen		
[37.] att, till beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet för den 13 i denna månad angifna grundder, af extra lönetillägg för innevarande år åt en del tjänstemän och betjante i finansdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli samt till finansdepartementet hörande ämbetsverk och kårer, å extra stat för år 1909 anvisa såsom förslagsanslag ett belopp af	»	119,000: —
Slutligen föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att på extra stat för år 1909 bevilja		
[38.] såsom bidrag till det mellanfolkliga arbetsamtet i Basel	»	750: —
tillsammans kronor		1,470,696: —

En jämförelse mellan denna hufvudtitel, sådan den finnes i riksstaten för år 1908 upptagen och sådan den af Kungl. Maj:t nu är föreslagen, utfaller på följande sätt:

	1908.	1909.	
ordinarie anslag	10,380,157: —	10,684,204: —	således ökning kronor 304,047: —
extra »	1,696,843: —	1,470,696: —	» minskning » 226,147: —
summa kronor	12,077,000: —	12,154,900: —	således ökning kronor 77,900: —

Åttonde hufvudtiteln,

innefattande anslagen till ecklesiastikdepartementet.

I afseende å regleringen af denna hufvudtitel, under hvilken finnes i nu gällande riksstat till årliga eller ständiga utgifter anvisadt:

kontant	kronor 19,701,832: —
indelning och därmed jämförlig anvisning, på förslag:	
friheter	» 2,500: —
ersättningar	» 506,487: —
	tillsammans kronor 20,210,819: —

vill Kungl. Maj:t, i enlighet med de beslut, som innefattas uti bilagda statsrådsprotokoll öfver ecklesiastikärenden den 13 innevarande januari*), föreslå Riksdagen beträffande

Ecklesiastikdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli:

[1.] att höja arfvodet åt expeditionschefen i ecklesiastikdepartementet från 7,500 kronor till 9,600 kronor, däraf 3,000 kronor skola anses motsvara tjänstgöringspenningar, samt för sådant ändamål öka anslaget till ecklesiastikdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts Kansli, nu 87,400 kronor, till 89,500 kronor, eller med kronor 2,100: —

Riks- och landsarkiven:

[2.] att ej mindre, med uteslutande ur den för arkivdepån i Visby fastställda aflöningsstaten af den transport kronor 2,100: —

* Se bil. till statsverkspropositionen: "Åttonde hufvudtiteln".

	transport kronor	2,100: —
däri upptagna posten: för uppehållande af vaktmästar- göromål och skötsel af värmeledning, jämte fri bostad, 500 kronor, samt med godkännande af de i före- nämnda statsrådsprotokoll omförmälda bestämmelser för åtnjutande af de i staten upptagna aflöningsförmåner, i staten uppföra dels för en vaktmästare, jämte fri bo- stad, 600 kronor, däraf 400 kronor lön och 200 kronor tjänstgöringspenningar, med rätt för vaktmästaren att efter fem år erhålla förhöjning å lönen med 100 kronor, dels ock för skötsel af värmeledning ett belopp af 150 kronor äfvensom för tillämpning af den sålunda ändrade staten höja anslaget till arkivdepån i Visby från dess nuvarande belopp, 1,900 kronor, med »		250: —
eller till 2,150 kronor,		
än jämväl medgifva, att det vaktmästaren vid ar- kivdepån tillkommande ålderstillägg må utgå af det under riksstatens åttonde hufvudtitel uppförda för- slagsanslaget: ålderstillägg;		
kommande vid bifall till hvad i denna punkt föreslagits anslaget till riks- och landsarkiven, nu ut- görande 59,900 kronor, att ökas till 60,150 kronor;		

Kungl. biblioteket:

[3.] att höja kungl. bibliotekets anslag till böc- kers inköp och inbindning från dess nuvarande belopp, 34,000 kronor, till 45,000 kronor, eller med »	11,000: —
kommande vid bifall härtill anslaget till kungl. biblio- teket, nu 81,700 kronor, att ökas till 92,700 kronor;	

Universitetet i Uppsala:

[4.] att öka anslaget till universitetet med, för- slagsvis »	230,000: —
[5.] att, för uppförande i staten för universitetet af anslag å 800 kronor till ett juridiskt seminarium därstädes, höja det ordinarie anslaget till universitetet med ett belopp af »	800: —
transport kronor	244,150: —

	transport kronor	244,150: —
[6.] att, för uppförande i staten för universitetet af arfvode åt en amanuens vid myntkabinettet därstädes till belopp af 500 kronor i stället för den i staten nu upptagna anslagsposten å 120 kronor till arfvode åt prefekten vid sagda institution, höja ordinarie anslaget till universitetet med		
	»	380: —
[7.] att, för uppförande i staten för universitetet af arfvode till belopp af 500 kronor jämte boställsrum åt en amanuens vid fysiska institutionen därstädes, höja ordinarie anslaget till universitetet med berörda belopp		
	»	500: —
[8.] att, för uppförande i staten för universitetet af ett anslag å 7,500 kronor till materiell och uppvärmning för fysiska institutionen i stället för det i staten nu upptagna anslaget å 2,500 kronor till materiell för samma institution, höja ordinarie anslaget till universitetet med		
	»	5,000: —
kommande, därest hvad Kungl. Maj:t under punkterna 4—8 föreslagit varder bifallet, anslaget till universitetet, nu 540,100 kronor, att ökas med sammanlagdt 236,680 kronor, eller till 776,780 kronor;		

Universitetet i Lund:

[9.] att, för uppförande i staten för universitetet af anslag å 800 kronor för uppehållande af kostnadsfri undervisning och examination i liturgisk sång och framsägning, höja det ordinarie anslaget för universitetet med		
	»	800: —
[10.] att, för uppförande i staten för universitetet af anslag till materiell för den farmakologiska institutionen därstädes, höja det för universitetet på ordinarie stat upptagna anslaget med		
	»	1,000: —
[11.] att, för ökande af de i gällande stat för universitetet under rubriken »till materiell m. m.» för astronomiska observatoriet upptagna anslagsmedel, höja det ordinarie anslaget för universitetet med ett belopp af		
	»	1,000: —
	transport kronor	252,830: —

	transport kronor	252,830: —
[12.] att, för ökande af de i gällande stat för universitetet under rubriken »till materiell m. m.» för den systematiska afdelningen af den botaniska institutionen vid universitetet upptagna anslagsmedel, höja det ordinarie anslaget till universitetet med ett belopp af		
	»	2,400: —
[13.] att, för ökande af de i gällande stat för universitetet under rubriken »till materiell m. m.» för biblioteket upptagna anslagsmedel, höja det ordinarie anslaget för universitetet med ett belopp af		
	»	25,325: —
[14.] att öka anslaget till universitetet med, förslagsvis		
	»	170,000: —
kommande vid bifall till hvad under punkterna 9—14 föreslagits anslaget till universitetet, nu 420,700 kronor, att ökas med sammanlagdt 200,525 kronor, eller till 621,225 kronor;		

Karolinska mediko-kirurgiska institutet:

[15.] att öka anslaget till institutet med, förslagsvis		»	90,000: —
[16.] att höja det a ordinarie stat för institutet uppförda anslaget för uppehållande af undervisningen i otia tri, rhinologi och laryngoskopi från dess nuvarande belopp, 3,000 kronor, till 3,900 kronor, eller med		»	900: —
[17.] att på ordinarie stat för institutet bevilja dels till arfvode åt en amanuens vid medicinska polikliniken		kronor	750: —
dels till arfvode åt en amanuens			
vid kirurgiska polikliniken	»	750: —	
dels till arfvode åt en amanuens			
vid oftalmiatrika polikliniken	»	750: —	
dels till städning och upppassning			
vid hygieniska institutionen	»	500: —	
dels till materiell för oftalmiatrika kliniken	»	500: —	
dels ock till bekostande af teckningar i vetenskapliga ändamål		1,500: —	»
			4,750: —
	transport kronor		546,205: —

transport kronor 546,205: —

[18.] att höja anslaget till materiell för den patologisk-anatomiska institutionen vid institutet från dess nuvarande belopp, 3,700 kronor, till 5,500 kronor, eller med

» 1,800: —

kommande, därest hvad under punkterna 15—18 föreslagits varder af Riksdagen bifallet, detta att för-
anleda en höjning af anslaget till institutet med 97,450 kronor eller från dess nuvarande belopp, 214,550 kronor, till 312,000 kronor;

Resestipendier åt universitetsprofessorer med flera:

[19.] att till resestipendier åt ordinarie lärare och vissa andra tjänstemän vid rikets universitet samt karolinska mediko-kirurgiska institutet på ordinarie stat bevilja ett reservationsanslag med titel: »Resestipendier åt universitetsprofessorer med flera» till belopp af

» 10,000: —

Allmänna läroverken:

[20.] att medgifva, att realskolan i Borås må, därest kommunen åtager sig att tillhandahålla erforderliga undervisningslokaler och bostad eller hyresersättning åt rektor, utvidgas till högre allmänt läroverk med realgymnasium samt

att för sådant ändamål öka anslaget till arfvoden åt skolläkare med 50 kronor, eller från 9,550 kronor till 9,600 kronor och dels på grund häraf dels för beredande af medel för tillsättande vid läroverket i Borås af 2 lektorstjänster och en adjunktstjänst afvensom för höjande af aflöningen för dess rektor och öfningslärare öka reservationsanslaget till de allmänna läroverken med

» 14,000: —

[21.] att, för beredande af medel dels för aflöning från och med år 1909 af de 63 adjunktstjänster vid de allmänna läroverken, som enligt Riksdagens medgifvande upprättats genom Kungl. Maj:ts beslut den 23 augusti 1907, dels ock för inrättande under år

transport kronor 572,005: —

	transport kronor	572,005: —
1909 af 7 lektors-, 10 adjunkts- och 13 ämneslärarinnetjänster, att på de olika läroverken fördelas, på sätt Kungl. Maj:t bestämmer, höja reservationsanslaget till de allmänna läroverken med	»	266,500: —
[22.] att dels medgifva, att Vinköls och Marums församlingars pastorat må upphöra att vara prebende åt teologie lektorn vid högre allmänna läroverket i Skara,		
dels ock för beredande af lönefyllnad åt bemälda lektor, efter det nämnda pastorats prebendenatur upphört, höja reservationsanslaget till de allmänna läroverken med	»	390: —
[23.] att öka anslaget till extra arfvoden åt teckningslärare från 95,000 kronor till 110,000 kronor, eller med	»	15,000: —
[24.] att höja anslaget till extra arfvoden åt musiklärare vid de allmänna läroverken från 4,500 kronor till 8,000 kronor eller med	»	3,500: —
[25.] att dels, för upprättande hos öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk af en registrators- och aktuariefattning med en aflöning af 4,000 kronor, däraf 2,200 kronor lön, 1,500 kronor tjänstgöringspenningar och 300 kronor ortstillägg, jämte rätt för blifvande innehafvare af denna tjänst till tre ålders- tillägg, hvartdera å 500 kronor, efter 5, 10 och 15 års tjänstgöring, höja anslaget till öfverstyrelsen med	»	4,000: —
eller från 35,000 kronor till 39,000 kronor;		
dels, med förklarande att af den till notarien hos öfverstyrelsen utgående aflöningen å 4,000 kronor 2,200 kronor skola utgöra lön, 1,500 kronor tjänstgöringspenningar och 300 kronor ortstillägg, medgifva, att nämnde tjänstinnehafvare må äga rätt till tre ålders- tillägg, hvartdera å 500 kronor, efter 5, 10 och 15 års tjänstgöring;		
dels förklara, att förutberörda ålderstillägg skola utgå af det under åttonde hufvudtiteln uppförda förslagsanslaget till ålderstillägg;		
	transport kronor	861,395: —

transport kronor 861,395: —

dels ock godkänna de af departementschefen för åtnjutande af dessa aflöningsförmåner föreslagna villkor och bestämmelser, samt förklara, att en hvar, som med eller efter 1909 års ingång tillträder någon af ifrågasvarande befattningar hos öfverstyrelsen, skall vara pliktig att underkasta sig nyssberörda villkor och bestämmelser;

[26.] att, för beredande af tillgång till vikariearfvoden under semester för såväl öfverstyrelsens medlemmar som å stat uppförda tjänstemän därstädes, i enlighet med af departementschefen i statsrådsprotokollet angifna grunder, under förändrad rubrik: »för tillfällig adjunktion, vikariatsersättning, hyra för lokal och expenser m. m.», höja det nu under rubrik: »för tillfällig adjunktion, hyra för lokal och expenser» för öfverstyrelsen uppförda anslaget, 10,000 kronor, till 12,550 kronor, eller med

» 2,550: —

kommande, vid bifall till hvad under denna och nästföregående punkt föreslagits, anslaget till öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk att ökas med tillhopa 6,550 kronor, eller från 35,000 kronor till 41,550 kronor;

[27.] att — med uteslutande af dels det för de allmänna läroverken uppförda anslaget å 73,000 kronor till extra arfvoden åt gymnastiklärare samt till anskaffande af ammunition för målskjutning m. m., dels det å staten till seminarier för folkskollärares bildande uppförda anslaget å 8,500 kronor till befrämjande af vapenöfningar, dels ock det under rubriken de tekniska läroverken stående anslaget å 5,000 kronor till militäröfningars bedrivande vid de tekniska läroverken — å ordinarie stat uppföra ej mindre för allmänna läroverken till extra arfvoden åt gymnastiklärare ett anslag af 15,000 kronor än äfven under titelu: »för skjututbildning vid de allmänna läroverken, folkskoleseminarier och tekniska elementarskolor» ett reservationsanslag af 104,800 kronor, hvarigenom orsakas en anslagsökning af

33,300: —

transport kronor 897,245: —

kommande, under förutsättning att hvad under punkterna 20—27 föreslagits varder af Riksdagen bifallet, att härigenom orsakas en ökning af reservationsanslaget till de allmänna läroverken med tillhopa 247,940 kronor, eller från 5,333,699 kronor till 5,581,639 kronor.

transport kronor 897,245: —

Understöd åt enskilda läroverk och högre skolor för kvinnlig ungdom:

[28.] att öka förslagsanslaget till understöd åt enskilda läroverk, nu högst 60,000 kronor, samt anslaget till högre skolor för kvinnlig ungdom, nu 380,000 kronor, med, förslagsvis, tillhopa » 341,000: —

Folkundervisningen:

[29.] att under det i riksstaten upptagna gemensamma reservationsanslaget till folkundervisningen uppföra ett anslag med titel: »Resestipendier åt lärare vid folkskoleseminarierna» å » 2,000: —

kommande bifall till hvad under punkten 27 föreslagits att orsaka en minskning af anslaget till seminarier för folkskollärares bildande med 8,500 kronor, eller från 540,485 kronor till 531,985 kronor samt, därest jämväl hvad under punkten 29 föreslagits varder bifallet, en minskning af det gemensamma reservationsanslaget till folkundervisningen med 6,500 kronor, eller från 702,985 kronor till 696,485 kronor.

I afseende å folkundervisningen anmärkes härjämte, att Kungl. Maj:t i särskild nådig proposition angående lönereglering för lärarpersonalen vid småskolor m. m. den 31 december 1907 föreslagit Riksdagen

[30.] att öka
dels förslagsanslaget: Lönetillskott åt lärare vid folkskolor och småskolor med » 1,200,000: —
eller från 8,150,000 kronor till 9,350,000 kronor;

transport kronor 2,440,245: —

	transport kronor	2,440,245: —
dels förslagsanslaget: Bidrag till aflönande i vissa fall af vikarie för lärare eller lärarinna vid folkskola eller småskola med		21,000: —
eller från 125,000 kronor till 146,000 kronor;		
dels ock förslagsanslaget: Bidrag till aflönande af lärare och lärarinnor vid seminarier för småskollärares och småskollärarynnors bildande med	»	6,000: —
eller från 20,000 kronor till 26,000 kronor.		

Kungl. Maj:t föreslår vidare i enlighet med beslut, som innefattas i förenämnda statsrådsprotokoll, Riksdagen beträffande folkundervisningen

[31.] att, för beredande af understöd åt mindre bemedlade manliga och kvinnliga lärjungar vid sådana folkhögskolor, som åtnjuta bidrag af statsmedel, under villkor att sådant understöd endast må tilldelas elev, som är i den ålder, att före kursens slut komma att uppnås af manlig elev 18 år och af kvinnlig elev 16 år, samt i öfrigt enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna godt föreskrifva, på ordinarie stat bevilja ett anslag med titel: »Stipendier at elever vid folkhögskolor» till belopp af

[32.] att å ordinarie stat bevilja ett anslag med titel: »Resestipendier at folkskollärare» till ett belopp af

kommande under förutsättning af bifall till hvad i punkterna 27 samt 29—32 föreslagits anslaget till folkundervisningen, nu 10,085,568 kronor, att ökas med sammanlagdt 1,259,500 kronor, eller till 11,345,068 kronor.

I afseende å

De tekniska läroverken:

anmärkes här, att bifall till hvad i punkten 27 föreslagits kommer att orsaka en minskning af anslaget till de tekniska läroverken med 5,000 kronor, eller från 558,275 kronor till 553,275 kronor.

transport kronor 2,506,245: —

transport kronor 2,506,245: —

Vidare föreslår Kungl. Maj:t i enlighet med beslut, som innefattas i förenämnda statsrådsprotokoll Riksdagen beträffande

Barnmorskeundervisningen och barnbördshusen:

[33.] att, med uteslutande af ordet »undervisningsmateriell» i titeln för den i staten för barnmorskeundervisningsanstalten i Göteborg upptagna anslagspost å 2,600 kronor »till frilärlingars underhåll, hyra, bränsle, lyse, inventarier, undervisningsmateriell m. m.», det till nämnda anstalt utgående årliga anslag må höjas med »
för anskaffande och vidmakthållande af erforderlig undervisningsmateriell vid barnmorskeundervisningsanstalten;

500: —

kommande vid bifall härtill anslaget till barnmorskeundervisningsanstalten i Göteborg, nu 10,025 kronor, att uppgå till 10,525 kronor och slutsumman under anslagstiteln »barnmorskeundervisningen och barnbördshusen», nu 51,858 kronor, att utgöra 52,358 kronor;

Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien:

[34.] att höja dels det under akademiens stat uppförda anslag för rese- och transportkostnader, förlämningsvård, lyshållning m. m. från dess nuvarande belopp 2,300 kronor till 4,000 kronor, eller med »

1,700: —

dels ock det under nämnda stat upptagna anslag till undersökning och beskrifning af fäderneslandets förlämnings m. m. från dess nuvarande belopp 3,200 kronor till 6,000 kronor, eller med »

2,800: —

kommande vid bifall härtill anslaget till akademien, nu 44,200 kronor (däraf 1,000 kronor reservationsanslag), att ökas till 48,700 kronor (däraf 1,000 kronor reservationsanslag);

transport kronor 2,511,245: —

transport kronor 2,511,245: —

Akademien för de fria konsterna:

[35.] att — med godkännande af den utaf departementschefen i statsrådsprotokollet förordade stat för akademien och högre konstskolan jämte i statsrådsprotokollet omförmälda, för åtnjutande af de i staten upptagna aflöningsförmåner föreslagna villkor och bestämmelser, samt med förklarande, ej mindre att en hvar som med eller efter 1909 års ingång tillträder befattning hos akademien eller vid högre konstskolan, skall vara pliktig att underkasta sig nyssberörda villkor och bestämmelser, än äfven att de förutvarande innehafvare af befattningar hos akademien eller vid högre konstskolan, hvilka icke före viss angifven tidpunkt annäla, att de vilja underkasta sig den nya aflöningsstaten samt nämnda villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem dittills tillkommande aflöningsförmåner äfvensom, i den mån ej annat föranledes af bestämmelserna i lagen angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem — höja det under rubriken akademien för de fria konsterna upptagna anslag med

»

24,950: —

hvarigenom samma anslag, nu 65,800 kronor (däraf två reservationsanslag å sammanlagdt 24,500 kronor), kommer att uppgå till 90,750 kronor (däraf två reservationsanslag å tillhopa 31,900 kronor).

Musikaliska akademien.

[36.] att — med godkännande af den utaf departementschefen i statsrådsprotokollet förordade stat för akademien jämte i statsrådsprotokollet omförmälda, för åtnjutande af de i staten upptagna aflöningsförmåner föreslagna villkor och bestämmelser samt med förklarande, ej mindre att en hvar, som med eller efter 1909 års ingång tillträder befattning hos akademien eller vid

transport kronor 2,536,195: —

transport kronor 2,536,195: —

musikkonservatoriet, skall vara pliktig att underkasta sig nyssberörda villkor och bestämmelser, än äfven att de förutvarande innehafvare af befattningar hos akademien eller vid musikkonservatoriet, hvilka icke före viss angifven tidpunkt anmäla, att de vilja underkasta sig den nya aflöningsstaten samt nämnda villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem dittills tillkommande aflöningsförmåner äfvensom, i den mån ej annat föranledes af bestämmelserna i lagen angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem — höja det under rubriken musikaliska akademien upptagna anslag med

» 34,535: —

hvarigenom samma anslag, nu 51,200 kronor (däraf 6,000 kronor reservationsanslag) kommer att uppgå till 85,735 kronor (däraf 6,000 kronor reservationsanslag);

Undervisningsanstalter för döfstumma och blinda:

[37.] att medgifva, att af förslagsanslaget till befrämjande af döfstumundervisningen må till uppfostningsanstalt för blinda döfstumma enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna godt föreskrifva, utgå ett årligt understöd af 500 kronor för hvarje vid årets början i anstalten intagen blind döfstum elev, som är mottaglig för undervisning;

[38.] ej mindre att — med godkännande af de af departementschefen i statsrådsprotokollet förordade stater för institutet och förskolan för blinda å Tonteboda samt för förskolan för blinda i Växjö jämte i statsrådsprotokollet omförmälda, för åtnjutande af de i staterna upptagna aflöningsförmåner föreslagna villkor och bestämmelser äfvensom med förklarande att en hvar, som med eller efter 1909 års ingång tillträder befattning vid institutet eller förskolorna, skall vara pliktig att underkasta sig nyssberörda villkor och bestämmelser, samt att de förutvarande innehafvare af befattningar

transport kronor 2,570,730: —

transport kronor 2,570,730: —

vid nämnda undervisningsanstalter, hvilka icke före viss angifven tidpunkt anmäla, att de vilja underkasta sig den nya aflöningsstaten jämte berörda villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem dittills tillkommande aflöningsförmåner — dels ur riksstaten utesluta de under rubriken undervisningsanstalter för döfstumma och blinda upptagna anslagen till institutet för blinda, nu 50,150 kronor, och till förskolan för blinda å Tomtebodas, nu 10,500 kronor, samt i stället under nämnda rubrik uppföra ett anslag med titel: »Institutet och förskolan för blinda å Tomteboda» till belopp af 69,500 kronor, dels ock höja det under samma rubrik upptagna anslaget till förskolan för blinda i Växjö från dess nuvarande belopp 12,300 kronor till 15,400 kronor, eller med 3,100 kronor, kommande härigenom att orsakas en anslagsökning af tillhopa

» 11,950: —

än äfven att dels godkänna de af departementschefen i statsrådsprotokollet angifna grunder för aflönande i vissa fall af vikarier för lärarpersonalen vid förutnämnda blindundervisningsanstalter dels ock, för att i enlighet härmed användas, under rubriken undervisningsanstalter för döfstumma och blinda uppföra ett förslagsanslag å

med titel: »Bidrag till aflönande i vissa fall af vikarier för lärare och lärarinnor vid blindundervisningsanstalterna å Tomteboda och i Växjö»;

» 1,200: —

kommande vid bifall härtill anslaget till undervisningsanstalter för döfstumma och blinda, nu 272,950 kronor, att höjas till 286,100 kronor, eller med 13,150 kronor;

Uppfostringsanstalter för sinnesslöa barn:

[39.] att medgifva en sådan ändring i afseende å de för beviljande af understöd från förslagsanslaget till uppfostringsanstalter för sinnesslöa barn gällande

transport kronor 2,583,880: —

transport kronor 2,583,880: —
 grunder, att af samma förslagsanslag må till enskild
 uppfostringsanstalt för sinnesslöa barn utgå för hvarje
 läsetermin ett understöd af högst 125 kronor för hvar
 och ett i anstalten vid läseterminens början intaget
 barn, som i anstalten eller på dess bekostnad njuter
 underhåll, och ett understöd af högst 62 kronor 50
 öre för hvarje annat i anstalten intaget barn, som från
 läseterminens början deltagit i undervisningen;

Resestipendier åt abnormlärare:

[40.] att på ordinarie stat under åttonde hufvud-
 titeln uppföra ett reservationsanslag med titel: »Resesti-
 pendier åt abnormlärare» till belopp af » 1,000: —

Skrifmaterialier och expenser, ved m. m.:

[41.] att vidtaga sådan ändring i det å riksstatens
 åttonde hufvudtitel uppförda förslagsanslaget till skrif-
 materialier och expenser, ved m. m. (däraf till dom-
 kapitlens expeditioner högst 9,000 kronor), att däraf
 må till domkapitlens expeditioner utgå högst 10,000
 kronor, äfvensom minska samma förslagsanslag från
 dess nuvarande belopp, 55,013 kronor, till 55,004 kronor,
 eller med 9 kronor.

summa ökning kronor 2,584,880: —

Afdrages därifrån den under punkten 41 anmärkta
 minskningen » 9: —

blifver ökningen kronor 2,584,871: —

Om till förestående belopp lägges de ordinarie
 anslagens nuvarande slutsumma » 20,210,819: —

komma åttonde hufvudtiteln ordinarie anslag att upp-
 gå till kronor 22,795,690: —

Extra anslag.

För behof af tillfällig beskaffenhet, hänförliga under åttonde hufvudtiteln, vill Kungl. Maj:t, på sätt omförmälda statsrådsprotokoll öfver ecklesiastikärenden vidare innehåller, föreslå Riksdagen att på extra stat för år 1909 anvisa i afseende å

**Ecklesiastikdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts
kansli:**

[42.] för beredande af arfvode å 6,400 kronor, hvaraf 2,000 kronor må anses motsvara tjänstgöringspenningar, åt en extra byråchef inom ecklesiastikdepartementet	kronor	5,900: —
[43.] till biträden vid utförande af de inom ecklesiastikdepartementet förekommande statistiska arbetena	»	3,600: —

Riks- och landsarkiven:

[44.] för beredande af dels arfvode åt en extra arkivarie i riksarkivet med 4,500 kronor, däraf 1,500 kronor såsom tjänstgöringspenningar, dels arfvoden åt andra extra ordinarie tjänstemän i riksarkivet, dels ock nödig vikariatsersättning	»	9,388: —
[45.] till fortsatt utgifvande i tryck genom riksarkivet af sådana skrifter och handlingar, som äro af vikt för fäderneslandets historia	»	3,000: —
[46.] till utgifvande genom riksarkivet af Svenska riksdagsakter jämte andra handlingar, som höra till statsförfattningens historia under tiden 1521—1809	»	1,500: —
[47.] dels till arfvode åt en amanuens vid landsarkivet i Uppsala	»	1,800: —
till arfvode åt en amanuens vid landsarkivet i Lund	»	1,800: —
samt för beredande af ökad tillgång till arfvoden åt extra biträden vid landsarkivet i Vadstena	»	1,300: —
transport kronor		28,288: —

	transport kronor	28,288: —
med rätt för Kungl. Maj:t, hvad angår hvartdera af de två förstnämnda beloppen, att, om särskilda förhållanden skulle därtill föranleda, bestämma om medlens användande till ersättning åt flera extra biträden vid landsarkivet i fråga,		
dels ock till ersättning åt extra biträden vid landsarkivet i Lund.....	»	1,000: —

Kungl. biblioteket:

[48.] till redigering af den för Sveriges offentliga bibliotek gemensamma accessionskatalogens 23:e årgång, omfattande år 1908	»	1,500: —
[49.] till inbindning af obundna böcker i kungl. bibliotekets äldre samlingar	»	10,000: —
och till utarbetande af katalog öfver ofullständigt förtecknade delar af dessa samlingar likaledes	»	10,000: —
[50.] för beredande af dels arfvoden åt två extra bibilotekarier och två extra amanuenser vid kungl. biblioteket med 4,500 kronor, däraf 1,500 kronor såsom tjänstgöringspenningar, åt hvardera bibliotekarien och 3,000 kronor, däraf 1,200 kronor såsom tjänstgöringspenningar, åt hvardera amanuensen dels ock nödig vikariatsersättning	»	15,675: —

Nationalmuseum:

[51.] för vård, underhåll och tillökning af statens konstindustriella samlingar.....	»	5,100: —
[52.] för anordnande af nattlig bevakning vid nationalmuseibyggnaden	»	3,986: —
[53.] för biträde vid vård och tillhandahållande af handtecknings- och gravyrsamlingen i nationalmuseum äfvensom för vetenskaplig bearbetning af museets samlingar	»	2,000: —
Härjämte föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen beträffande nationalmuseum:		

transport kronor 77,549: —

transport kronor	77,549: —
------------------	-----------

[54.] att för fortsatt systematiskt genomforskande samt beskrifvande och förtecknande i erforderliga delar genom lämpliga personer, företrädesvis extra ordinarie tjänstemän vid nationalmuseum, enligt plan, som intendenten bestämmer, af sådana i Sverige befintliga samlingar, innehållande hittills icke fackmässigt undersökta konstverk eller märkligare konstslöjdföremål, som afses i intendentens underdåniga skrifvelse den 28 september 1904, bevilja ett anslag af 6,000 kronor och däraf på extra stat för år 1909 anvisa..... »

2,000: —

Kungl. Maj:t föreslår vidare Riksdagen i afseende å

Lifrustkammaren:

[55.] att för tillsyn, underhåll och vård af lifrustkammarens samlingar på extra stat för år 1909 anvisa »

6,200: —

[56.] att till upprättande af en lappkatalog öfver lifrustkammarens samlingar bevilja ett anslag af 4,000 kronor samt däraf på extra stat för år 1909 anvisa... »

2,200: —

Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att på extra stat för år 1909 anvisa beträffande

Domkapitlens expeditioner:

[57.] till förstärkande af ordinarie anslaget till domkapitlens expeditioner »

2,970: —

Universitetet i Uppsala:

[58.] för anordnande vid universitetet af undervisning i bokföring..... »

600: —

att användas enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna godt meddela;

[59.] för anordnande och första uppsättning af ett juridiskt seminarium vid universitetet..... »

1,000: —

transport kronor	92,519: —
------------------	-----------

	transport kronor	92,519: —
[60.] till arfvode åt en biträdande lärare i medicin.....	»	3,000: —
och till höjning af arfvodet för notarien vid medicinska fakulteten.....	»	400: —
[61.] till förstärkande af lärarkrafterna i kirurgi vid universitetet.....	»	2,000: —
[62.] såsom bidrag till arfvode åt en assistent å akademiska sjukhusets i Uppsala röntgenafdelning.....	»	500: —
[63.] af redan beviljadt anslag för anställande vid universitetet af lektorer i tyska, franska och engelska språken ytterligare.....	»	9,000: —
[64.] till uppehållande vid universitetet af undervisning i nordisk och jämförande fornkunskap.....	»	2,500: —
att utgå under förutsättning att fullt lämplig person för ifrågakvarande undervisnings meddelande finnes att tillgå;		
[65.] till arfvode åt en lärare vid universitetet med åliggande att biträda vederbörande professor i estetik samt litteratur och konsthistoria vid uppehållande af undervisnings- och examinationsskyldigheten i samma ämne, enligt de närmare bestämmelser, som af Kungl. Maj:t meddelas.....	»	2,500: —
[66.] till uppehållande af öfningarna å institutionen för allmän och analytisk kemi vid universitetet....	»	1,500: —
[67.] till aflöning åt en assistent vid det meteorologiska observatoriet i Uppsala samt till bestridande af löpande utgifter för de vid observatoriet anordnade seismologiska undersökningarna.....	»	2,000: —
[68.] af redan beviljadt anslag för uppförande af en nybyggnad för den fysiska institutionen vid universitetet återstoden.....	»	40,000: —
Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen beträffande universitetet i Uppsala:		
[69.] att till arfvode åt en för biträde vid arbetet med den internationella solarforskningen anställd assistent vid den fysiska institutionen vid universitetet bevilja ett anslag af 7,500 kronor samt därpå extra stat för år 1909 anvisa.....	»	1,500: —
	transport kronor	157,419: —

	transport kronor	157,419: —
[70.] att till universitetets bibliotek å extra stat för år 1909 anvisa	»	10,000: —
[71.] att för tillfällig löneförbättring under år 1909 å 500 kronor, att tilläggas lönen, åt enhvar af de båda vice bibliotekarierna vid universitetsbiblioteket på extra stat för år 1909 anvisa	»	1,000: —
[72.] att till arfvoden åt extra ordinarie amanuensen vid universitetsbiblioteket på extra stat för år 1909 bevilja	»	12,400: —
[73.] att af redan beviljadt anslag till uppförande af gymnastikbyggnad vid universitetet på extra stat för år 1909 anvisa återstoden	»	24,740: —
Kungl. Maj:t föreslår vidare Riksdagen att på extra stat för år 1909 anvisa beträffande		

Universitetet i Lund:

[74.] för anordnande vid universitetet i Lund af undervisning i bokföring under höstterminen 1908 samt år 1909	»	900: —
att användas enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna godt meddela;		
[75.] till arfvode åt en biträdande lärare i medicin ett belopp af 2,000 kronor samt till höjning af arfvodet för notarien vid medicinska fakulteten ett belopp af 200 kronor, tillhopa	»	2,200: —
[76.] för anordnande af kostnadsfri propedeutisk undervisning i allmän kirurgi vid universitetet	»	1,500: —
[77.] af redan beviljadt anslag för anställande af lektorer i tyska, franska och engelska språken vid universitetet	»	9,000: —
[78.] till uppehållande vid universitetet af undervisning i slaviska språk, företrädesvis ryska	»	2,500: —
[79.] för aflönande af en föreståndare för universitetets historiska museum samt mynt- och medaljkabinett	»	2,000: —
med skyldighet för föreståndaren att utföra det arbete,		
	transport kronor	223,659: —

	transport kronor	223,659: —
som det mindre akademiska konsistoriet finner skäl att bestämma;		
[80.] till arfvode åt en amanuens vid universitetets konstsamlingar	»	500: —
[81.] till arfvode åt en lärare vid universitetet med åliggande att biträda vederbörande professor i estetik samt litteratur- och konsthistoria vid uppehållande af undervisnings- och examinationsskyldigheten i samma ämne enligt de närmare bestämmelser, som af Kungl. Maj:t meddelas.....	»	2,500: —
[82.] för anordnande af den i stadgan angående medicinska examina föreskrifna undervisningskursen i allmän kemi vid universitetet dels för inredning af laboratorium vid medicinskt-kemiska institutionen 1,000 kronor dels till aflöning åt en lärare vid kursen 2,000 kronor dels ock till materiell för densamma 500 kronor, eller tillhoppa	»	3,500: —
[83.] för uppehållande af undervisning i entomologi och vård af de entomologiska samlingarna vid universitetet.....	»	3,000: —
att utgå under förutsättning att fullt lämplig person för tjänstgöringens bestridande finnes att tillgå;		
[84.] af förut beviljadt anslag till ökning och komplettering af utrustningen vid universitetets zoologiska institution	»	2,500: —
[85.] till anskaffande af möbler för zoologiska institutionen vid universitetet.....	»	4,000: —
[86.] till materiell m. m. för universitetsbiblioteket	»	10,000: —
[87.] för tillfällig löneförbättring under år 1909 å 500 kronor, att tilläggas lönen, åt vice bibliotekarien vid universitetsbiblioteket	»	500: —
[88.] till arfvoden åt extra biträden vid universitetsbiblioteket samt ersättning åt extra ordinarie tjänstemän och vaktmästare för eftermiddagstjänstgöring, allt enligt de bestämmelser, som Kungl. Maj:t finner godt meddela	»	6,000: —
[89.] för utgifvande i tryck af vederbörligen granskade anteckningar efter föreläsningar, hållna inom juridiska fakulteterna vid rikets universitet	»	5,000: —
	transport kronor	261,159: —

transport kronor 261,159: —

att användas enligt de närmare föreskrifter, Kungl. Maj:t kan finna godt meddela.

Karolinska mediko-kirurgiska institutet:

[90.] till arfvode åt en amanuens vid institutets gynekologiska klinik å Sabbatsbergs sjukhus	»	900: —
[91.] till arfvode åt en amanuens vid institutets syfilidologiska klinik å sjukhuset S:t Göran	»	900: —
[92.] till en pediatrik klinik vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn	»	1,800: —
och till en poliklinik för barnsjukdomar i Stockholm	»	2,800: —
under villkor, hvad sistnämnda anslag beträffar, att Stockholms stad för polikliniken tillskjuter samma belopp för år 1909;		
[93.] för upprätthållande af den institutet åliggande undervisningen och sjukvården vid vissa obstetriska och gynekologiska kliniker under den tid af år 1909, hvarunder de ordinarie lärarna vid institutet icke ombesörja nämnda undervisning och sjukvård	»	1,500: —
[94.] af det till anordnande af nya lokaler för den farmakologiska institutionen vid institutet samt beredande af ökad utrymme för de fysiologiska och histologiska institutionerna vid institutet äfvensom till inredning och utrustning för nämnda institutioner m. m. redan beviljade anslag återstående beloppet	»	106,226: —
[95.] dels till arfvode åt en biträdande lärare i medicin vid institutet 3,000 kronor dels till arfvode åt en biträdande lärare i kirurgi vid institutet 3,000 kronor dels ock till uppehållande af assistenttjänstgöring vid allmänna barnhuset i Stockholm 600 kronor, eller sålunda tillhopa	»	6,600: —
[96.] för den anatomiska institutionen vid institutet:		
dels till höjning af materiellanslaget 1,500 kronor,		
dels till inköp af nya dissektionsbord 1,200 kronor,		

transport kronor 381,885: —

	transport kronor	381,885: —
dels ock till införande af elektrisk belysning 2,500 kronor, tillhopa	»	5,200: —
[97.] till arfvode åt ett biträde vid undervisnings- kursen i allmän kemi vid institutet	»	2,250: —
[98.] dels till arfvode åt en föreståndare för rönt- geninstitutet å Serafimerlasarettet 3,000 kronor, dels ock till aflöning åt erforderligt biträde åt föreståndaren och till underhåll af röntgeninstrumen- tariet 2,000 kronor, eller sålunda tillhopa	»	5,000: —

Allmänna läroverken:

[99.] till arfvoden åt extra och vikarierande lä- rare vid de allmänna läroverken	»	100,000: —
[100.] till arfvoden åt två amanuenser hos öfver- styrelsen för rikets allmänna läroverk	»	3,000: —
[101.] för beredande af vederlag åt Sölvesborgs stad för allmänna läroverket därstädes frångången helgonskyld	»	3,596: —
att disponeras under de villkor, som Kungl. Maj:t kan finna lämpligt föreskrifva; [102.] för inköp af materiell för skjutöfningar vid de allmänna läroverken, folkskoleseminarierna och tek- niska elementarskolorna	»	135,933: —

Högre skolor för kvinnlig ungdom:

[103.] till resestipendier åt föreståndarinnor och föreståndare samt lärarinnor och lärare vid högre läro- verk för kvinnlig ungdom och enskilda samskolor äfvensom privata lärarinneseminarier, under de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna godt före- skrifva	»	10,000: —
	transport kronor	646,864: —

transport kronor 646,864: —

[104.] dels till resestipendier dels ock till understöd vid fortsatta studier åt föreståndarinnor och lärarinnor vid lärarinneutbildningsanstalter i huslig ekonomi äfvensom åt skolkökslärarinnor vid andra läroanstalter, under de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna godt föreskrifva » 2,000: —

Högre lärarinneseminariet:

[105.] för uppehållande af undervisningen vid seminariet » 14,000: —

[106.] för beredande af tillfällig löneförbättring enligt af departementschefen i förut omförmälda statsrådsprotokoll angifna grunder åt vissa lärarinnor vid den med seminariet förenade normalskolan för flickor » 3,000: —

[107.] för förbättrande af den geografiska och kemiska undervisningsmaterielen vid seminariet » 2,600: —

[108.] dels för uppehållande af den valfria fjärde årskursen vid seminariet 3,000 kronor,

dels för upprätthållande af undervisningen i huslig ekonomi vid seminariet och den därmed förenade normalskolan för flickor 6,000 kronor,

dels ock för beredande af ökad utrymme för seminariet och normalskolan genom förhyrande af lämplig lokal under ett år, räknadt från och med den 1 oktober 1908, 3,000 kronor,

eller således tillhopa » 12,000: —

Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen i afseende å

Folkundervisningen:

[109.] att dels medgifva, att tillfällig löneförbättring må för år 1909 utgå till de ordinarie lärarna och lärarinnorna vid folkskoleseminariernas öfnings-skolor med 300 kronor till lärare och 200 kronor till lärarinna, dels ock för bestridande af berörda löneförbättring på extra stat för år 1909 anvisa » 7,200: —

transport kronor 687,864: —

	transport kronor	687,664: —
[110.] att för inredning och möblering af den nyuppförda byggnaden vid folkskoleseminariet i Stockholm, för tillsyn öfver nämnda arbetens utförande och för anläggning af trädgård vid seminariet på extra stat för år 1909 anvisa	»	50,000: —
[111.] att för ordnande af det genom byte bekomna, för trädgård vid folkskoleseminariet i Växjö afsedda området på extra stat för år 1909 anvisa	»	3,000: —
[112.] att till tackande af en för avslutande af byggnadsarbetena vid folkskoleseminariet i Härnösand i enlighet med därför gillad plan uppkommen brist på extra stat för år 1909 bevilja	»	11,079: —
[113.] att för uppehållande af undervisningen vid folkskoleseminariet i Luleå under år 1909 på extra stat för samma år anvisa	»	28,445: —
[114.] att till uppförande, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hufvudförslaget af de i oktober 1907 upprättade ritningarna med af öfverintendentsämbetet gjorda ändringar och tillägg, af erforderliga byggnader för folkskoleseminariet i Luleå samt anskaffande af gymnastikattiralj för detsamma äfvensom gäldande af kostnaden för upprättande af nämnda ritningar med kostnadsförslag bevilja ett anslag af 392,750 kronor och däraf på extra stat för år 1909 anvisa	»	100,000: —
[115.] att, för uppehållande af undervisning uti folkskolans högre afdelning vid de med folkskoleseminarierna i Kalmar, Landskrona, Strängnäs, Härnösand och Skara förenade öfningsskolorna, på extra stat för år 1909 bevilja	»	11,623: —
[116.] att, till anordnande, i enlighet med de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt föreskrifva, af repetitionskurser i gymnastik för folkskollärare och folkskollärarinnor på extra stat för år 1909 anvisa	»	12,000: —
[117.] att för beredande af möjlighet till skolgång för fattiga, på längre afstånd från skolorna boende skolpliktiga barn inom Vilhelmina, Risbäcks, Stensele,		
	transport kronor	903,811: —

transport kronor 903,811: —

Sorsele, Tärna, Arjeplogs och Malå församlingar på extra stat för år 1909 bevilja ett anslag af » 15,000: —
att användas enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna godt meddela.

Tekniska läroverken:

[118.] att dels medgifva, att tillfällig löneförbättring för år 1909 till belopp af 1,000 kronor må utgå för en hvar af följande lektorer vid tekniska högskolan, nämligen lektorerna i beskrifvande geometri och ritkonst, i allmän fysik, i skeppsbyggnadskonst, i metallurgi och hyttkonst, i geodesi och topografi samt i elementarmekanik och beskrifvande maskinlära äfvensom förklara, att af nämnda tillfälliga löneförbättring 500 kronor skola betraktas såsom lön och 500 kronor såsom tjänstgöringspenningar;

dels ock på extra stat för år 1909 bevilja för omförmälda tillfälliga löneförbättring 6,000 kronor och till förstärkning af lärarkrafterna vid tekniska högskolan 17,500 kronor, tillhopa » 23,500: —

[119.] till förhöjning af aflöningen under åren 1908 och 1909 för betjäningen vid tekniska högskolan på extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af » 1,215: —

[120.] att dels medgifva, att tillfällig löneförbättring för år 1909 må utgå till följande lärare vid Chalmers tekniska läroanstalt med

för föreståndaren	kronor 1,000: —
» 9 lektorer 1,000 kronor hvardera	» 9,000: —
» läraren i verkstadsarbete	» 500: —
» andre läraren i byggnadslära	» 500: —
» » » matematik	» 750: —
» » » allmän kemi	» 750: —
» läraren i skeppsbyggeri	» 750: —
» » » frihandsteckning	» 650: —

transport kronor 943,526: —

transport kronor 943,526: —

dels förklara, att af den lektorerna tillkommande löneförbättringen 500 kronor skola betraktas såsom lön och 500 kronor såsom tjänstgöringspenningar,

dels ock för nu ifrågavarande ändamål på extra stat för år 1909 anvisa

» 13,900: —

[121.] att på extra stat för år 1909 för tekniska skolan i Stockholm anvisa:

dels för skolans uppehållande under år 1908 för förhöjning af betjäningens aflöning kronor 494: —

» » » underlärarnas » » 7,905: —

» » » anslaget till belysning » » 750: —

» » » anslaget till inventariers anskaffande och underhåll..... » 625: —

» » » anslaget till undervisningsmateriell..... » 1,375: —

» » » anslaget till diverse utgifter..... » 2,050: —

eller således tillhopa » 13,199: —

under villkor att Stockholms stad för år 1908, utöfver förut anslagna medel å tillsammans 13,000 kronor, för berörda ändamål bidrager med 10,449 kronor,

dels ock för skolans uppehållande under år 1909: för förhöjning af betjäningens aflöning kronor 494: —

» » » underlärarnas » » 9,905: —

» » » anslaget till belysning » » 750: —

» » » anslaget till inventariers anskaffande och underhåll..... » 1,000: —

» » » anslaget till undervisningsmateriell..... » 1,750: —

» » » anslaget till diverse utgifter..... » 2,050: —

eller således tillhopa » 15,949: —

under villkor att Stockholms stad för år 1909, utöfver förut anslagna medel å 7,500 kronor, för berörda ändamål bidrager med 15,949 kronor.

transport kronor 986,574: —

transport kronor 986,574: —

[122.] att för uppehållande af verksamheten vid tekniska elementarskolan i Norrköping på extra stat för år 1909 anvisa till betjäningens aflöning 250 kronor, till lyshållning, uppvärmning m. m. 1,300 kronor, till assistenter och repetitörer 400 kronor, till undervisning i främmande språk 400 kronor, till höjd aflöning åt läraren i frihandsteckning 150 kronor samt till bibliotek och samlingar 300 kronor, eller tillhopa » 2,800: —

[123.] att för uppehållande af verksamheten vid tekniska elementarskolan i Malmö på extra stat för år 1909 anvisa till betjäningens aflöning 1,000 kronor, till lyshållning, uppvärmning m. m. 2,200 kronor, till en parallellafdelning i första årskursen 4,500 kronor, till en parallellafdelning i andra årskursen 5,000 kronor, till en parallellafdelning i tredje årskursen 1,000 kronor samt till inköp af undervisningsmateriell 750 kronor, eller tillhopa » 14,450: —

[124.] att för uppehållande af verksamheten vid tekniska elementarskolan i Örebro på extra stat för år 1909 anvisa till höjda aflöningar åt extra lärarna i svenska språket, främmande språk, frihandsteckning och modellering 825 kronor, till höjd ersättning för bestridande af sekreterar- och kamrerargörömlen 100 kronor, till arfvode åt extra lärare för undervisning i parallellklasser 13,075 kronor, till biträden i landtmäteri m. m. 200 kronor, till biträden på verkstaden 1,570 kronor, till betjäningens aflöning 850 kronor samt till lyshållning, uppvärmning m. m. 3,300 kronor, eller tillhopa » 19,920: —

[125.] att för uppehållande af verksamheten vid tekniska elementarskolan i Borås på extra stat för år 1909 anvisa till undervisning i verkstadsarbete 700 kronor, till undervisning i svenska och främmande språk 500 kronor, till undervisning i frihandsteckning 200 kronor, till betjäningens aflöning 850 kronor samt till lyshållning, uppvärmning m. m. 1,600 kronor, eller tillhopa » 3,850: —

transport kronor 1,027,594: —

transport kronor 1,027,594: —

[126.] att för uppehållande af verksamheten vid tekniska elementarskolan i Härnösand på extra stat för år 1909 anvisa till undervisning i svenska språket 200 kronor, till undervisning i främmande språk 400 kronor, till lyshållning, uppvärmning m. m. 2,900 kronor, till betjäningens aflöning 850 kronor samt till förhöjning af arfvodet till gymnastiklärare 200 kronor, eller tillhopa.....

» 4,550: —

[127.] att af redan beviljadt anslag till understöd för tre år åt lägre tekniska yrkesskolor m. m. på extra stat för år 1909 anvisa återstoden

» 90,000: —

[128.] att till resestipendier åt föreståndare och facklärare vid lägre tekniska läroanstalter, under de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna godt föreskrifva, på extra stat för år 1909 anvisa.....

» 3,000: —

[129.] att till understöd för uppehållande af slöjd-föreningens i Göteborg skola på extra stat för år 1909 bevilja ett belopp af.....

» 30,000: —

att, under villkor att Göteborgs stad för skolan tillskjuter minst lika mycket för år 1909 afvensom på de öfriga villkor, som Kungl. Maj:t kan finna godt föreskrifva, ställas till styrelsens för skolan förfogande för därmed afsedt ändamål.

Gymnastiska centralinstitutet:

[130.] att för uppehållande af undervisningen i den kvinnliga lärokursen vid institutet med ett ökad antal elever på extra stat för år 1909 bevilja

» 4,700: —

Farmaceutiska institutet:

[131.] att dels medgifva, att extra ordinarie professorerna vid institutet må för år 1909 åtnjuta tillfällig löneförbättring, som skall utgå till den, som innehar begynnelselönen eller berättigats uppbära allenast ett ålderstillägg, med 1,000 kronor, däraf 500 kronor lön och 500 kronor tjänstgöringspenningar, samt till

transport kronor 1,159,844: —

	transport kronor	1,159,844: —
den, som berättigats uppbära två ålderstillägg, med 500 kronor, att tilläggas lönen,		
dels ock för berörda ändamål på extra stat för år 1909 anvisa ett förslagsanslag af	»	1,500: —
[132.] att för institutets behof på extra stat för år 1909 anvisa följande belopp:		
till ökad ersättning åt sekreterare		
och kamrerare	kronor	500: —
» ökad ersättning åt assistenter	»	1,800: —
» städning af lokalerna m. m.	»	600: —
» inköp och bindning af böcker	»	700: —
» bränsle, gas, vatten m. m.	»	1,400: —
» ökad hyra af institutets lokaler	»	5,200: —
» egendomens underhåll, renhållning och diverse	»	2,000: —
eller sammanlagdt	»	12,200: —
Kungl. Maj:t föreslår vidare Riksdagen att på extra stat för år 1909 anvisa beträffande		

Barnmorskeundervisningen och barnbördshusen:

[133.] till anordnande af repetitionskurser för äldre barnmorskor och till beredande, såvidt ske kan, af fri bostad eller hyresbidrag åt deltagarinnorna däri under den tid, de genomgå dessa kurser	»	3,000: —
--	---	----------

Vetenskapsakademien:

[134.] för inlösen af fullständiga exemplar och enstaka delar af en internationell fortlöpande katalog öfver naturvetenskaplig litteratur	»	2,000: —
samt för upprätthållande af den för ifrågavarande katalogarbete anordnade regionalbyrån för Sverige	»	1,600: —
[135.] af redan beviljadt anslag till bestridande af den på Sverige belöpande andelen i kostnaderna för den internationella jordmätningen	»	1,424: —

Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien:

[136.] till arfvoden åt extra biträden vid ordnandet och vården af de under akademiens inseende ställda

transport kronor 1,181,568: —

	transport kronor	1,181,568: —
samlingar äfvensom till aflöning åt vaktbetjäning vid samlingarnas förevisande.....	»	4,000: —
[137.] till utförande i hufvudsaklig enlighet med uppgjortt förslag af konserveringsåtgärder beträffande vissa kyrkoruiner i Visby.....	»	16,000: —
[138.] dels till betäckande af kostnader för utgräfning af upptäckta ruiner å den s. k. Studentholmen i Uppsala ett belopp af 4,500 kronor, dels ock såsom bidrag till kostnader för flyttning af en till uppförande öfver ruinerna tillämnad saluhall ett belopp af 2,000 kronor, eller sålunda tillhopa.....	»	6,500: —
[139.] till vidtagande af åtgärder för bevarande af Visingsborgs slottsruin.....	»	3,200: —

Naturhistoriska riksmuseum:

[140.] till vård, underhåll och förkofran af riksmuseets etnografiska afdelning	»	3,500: —
[141.] till inköp och insamling af naturalier vid riksmuseets afdelning för arkegoniater och fossila växter, till arbetsbiträden därstädes och till bestridande af andra med arbetena vid afdelningen förenade utgifter	»	2,000: —
Härjante föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen beträffande naturhistoriska riksmuseum:		
[142.] att för uppförande å det till tomt för riksmuseet inköpta område vid Djurgårds-Frescati af nya byggnader för museet i hufvudsaklig öfverensstämmelse med i ärendet företedda, af arkitekten A. Anderberg uppgjorda ritningar, dels medgifva, att riksmuseets byggnadsfond må i sin helhet användas, dels besluta, att ett belopp intill 990,000 kronor skall af riksgäldskontoret förskottsvis utbetalas, på sätt Kungl. Maj:t bestämmer, för att återgäldas i den mån ännu osålda, staten tillhöriga andelar af kvarteren Grönlandet södra och Grönlandet norra i Stockholm äfvensom statens byggnader i samma kvarter varda försålda och köpeskillingar därför inflyta,		
	transport kronor	1,216,768: —

transport kronor 1,216,768: —

dels ock bevilja ett anslag af 567,184 kronor och
 därpå på extra stat för år 1909 anvisa » 67,184: —
 Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen beträffande

Meteorologiska centralanstalten:

[143.] att på extra stat för år 1909 anvisa dels
 till upprätthållande af fullständigt ordnad väderlekstjänst
 vid centralanstalten » 10,250: —
 hvaraf 1,100 kronor såsom personligt tillägg i arfvodet
 åt amanuensen vid anstalten Nils Ekholm samt 3,000
 kronor såsom arvode åt en andre amanuens med huf-
 vudsaklig uppgift att biträda vid väderlekstjänsten om
 förmiddagarna under hela året och med skyldighet
 att, om så påfordras, mot en särskild ersättning af
 600 kronor biträda vid väderlekstjänsten om eftermid-
 dagarna under månaderna juli—september, dels ock till
 upprätthållande af två meteorologiska stationer, den
 ena i Gellivare och den andra i norra Värmland eller
 i norra Dalarna » 600: —

[144.] att af redan beviljadt anslag till bidrag från
 Sverige för åren 1908—1910 till bekostande af den
 internationella kommissionens för vetenskaplig luft-
 segling publikation af undersökningar rörande de högre
 luftlagren på extra stat för år 1909 anvisa » 720: —

[145.] att till utförande under centralanstaltens
 ledning och kontroll af vissa meteorologiska observa-
 tioner för den hydrografiska undersökningen af Sveriges
 färskvatten på extra stat för år 1909 anvisa ett be-
 lopp af » 12,300: —

Undervisningsanstalter för döfstumma och blinda:

[146.] att till handtverksskolan i Kristinehamn på
 extra stat för år 1909 anvisa » 20,000: —

[147.] att på extra stat för år 1909 bevilja till
 tryckning af blindskrifter » 2,500: —

transport kronor 1,330,322: —

	transport kronor	1,330,322: —
samt till understöd åt blindlärarelever och rese-		
understöd åt blindlärare.....	»	1,200: —

Undervisningsanstalter för vanföra:

[148.] att på extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af	»	12,000: —
att användas dels i öfverensstämmelse med af departementschefen till statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden för den 14 januari 1905 angifna grunder till understöd åt de i Göteborg, Hälsingborg och Stockholm af föreningarna för bistånd åt vanföra inrättade undervisningsanstalterna för vanföra dels ock för bekostande af dessa anstalters inspektion.		

Diverse anslag:

[149.] att, för beredande af religionsvård åt svenska sjömän i utländska hamnar samt åt andra därstädes sig uppehållande landsmän, på extra stat för år 1909 bevilja ett belopp af	»	25,000: —
[150.] att till aflöning af pastor vid svenska Victoriaförsamlingen i Berlin på extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af	»	6,000: —
[151.] att för anställande under åren 1909—1911 af en extra ordinarie prästman vid järnvägslinjen Gellivare—Riksgränsen bevilja 10,500 kronor och därpå extra stat för år 1909 anvisa	»	3,500: —
[152.] att af förut beviljade anslag dels till anställande af fyra kontraktsadjunkter inom Lappmarken dels ock till resekostnadsersättning åt dessa anvisa för år 1909 af anslaget till kontraktsadjunkterna.....	»	8,000: —
och af anslaget till resekostnadsersättning åt dessa.....	»	1,300: —
[153.] att på extra stat bevilja: till anställande af två kontraktsadjunkter inom Norrbottens norra kontrakt samt Juckasjärvi och Karesuando församlingar af Lappmarkens tredje kontrakt 12,000 kronor, därpå att utgå under år 1909.....	»	4,000: —
	transport kronor	1,391,322: —

	transport kronor	1,391,322: —
till resekostnadsersättning åt dessa kontrakts-adjunkter 1,500 kronor, däraf att utgå under år 1909	»	500: —
samt till två stipendier för utbildande vid universitet af präster, förtrogna med finska språket, 4,500 kronor, däraf att utgå under år 1909	»	1,500: —
med rätt för Kungl. Maj:t att meddela de närmare bestämmelser, som må erfordras rörande anslagens användande;		
[154.] att till resestipendier åt prästmän, under de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna godt föreskrifva, på extra stat för år 1909 anvisa	»	8,000: —
[155.] att till bestridande af kostnaderna för viss utredning angående ecklesiastika boställen på extra stat för år 1909 bevilja ett förslagsanslag å	»	10,000: —
[156.] att af förut beviljadtt anslag till uppförande af en gudstjänstlokal i Gargnäs by af Sorsele församling på extra stat för år 1909 anvisa återstoden	»	10,000: —
[157.] att, såsom bidrag för att, i sammanhang med byggandet af ny kyrka för svenska församlingen i London, för den svenska kolonien därstädes uppföra församlingssal, skol- och lärum samt bibliotek, bevilja ett anslag af 100,000 kronor och däraf på extra stat för år 1909 anvisa	»	50,000: —
Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att på extra stat för år 1909 anvisa:		
[158.] för upprätthållande under tiden den 1 september 1908—den 1 september 1909 af svensk undervisning för svenska barn i Berlin	»	1,600: —
att utgå enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt föreskrifva;		
[159.] till svenska fornskriftsällskapet	»	2,000: —
[160.] till understöd åt samfundet för utgifvande af handskrifter rörande Skandinavians historia	»	1,000: —
under villkor att samfundet till ecklesiastikdepartementet aflämnar 50 exemplar af den för anslagsåret afsedda publikationen;		
[161.] till nordiska museet	»	50,000: —
under villkor att utaf ledamöterna i museets nämnd en är af Kungl. Maj:t förordnad, afvensom på		
	transport kronor	1,525,922: —

transport kronor 1,525,922: —

de öfriga villkor, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt föreskrifva, ställas till nämndens förfogande för att enligt dess bestämmande användas för museet tillhörande ändamål;

[162.] till kulturhistoriska museet i Lund.....	»	10,000: —
att, under villkor att utaf ledamöterna i styrelsen för kulturhistoriska föreningen för södra Sverige en är af Kungl. Maj:t förordnad, ställas till styrelsens förfogande, för att användas för museets förvaltningskostnader och i främsta rummet till aflöning af två vetenskapligt och fackmässigt utbildade biträden vid museet;		
[163.] af förut beviljad anslag till understöd åt musikhistoriska museet	»	3,000: —
[164.] till understöd för fortsatt utgifvande af tidskriften Nordiskt medicinskt arkiv.....	»	5,000: —
dock under villkor att af tidskriften för år 1909 kostnadsfritt öfverlämnas till hvartera af universitetsbiblioteken i Uppsala och Lund 10 exemplar samt till karolinska mediko-kirurgiska institutets bibliotek 5 exemplar, af hvilka behöfligt antal i främsta rummet tilldelas vederbörande institutioner och kliniker vid de medicinska undervisningsanstalterna;		
[165.] till understöd för fortsatt utgifvande af tidskriften Acta mathematica	»	3,000: —
[166.] till understöd för fortsatt utgifvande af tidskriften Sfinx	»	1,200: —
med villkor att dess utgifvare kostnadsfritt öfverlämnar till universitetsbiblioteket i Uppsala 40 exemplar och till universitetsbiblioteket i Lund 20 exemplar af tidskriften för att användas för dessa biblioteks bytesverksamhet med utlandet;		
[167.] till understöd, under de i nämnda statsrådsprotokoll angifna villkor, åt sådana anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningsskurser i folkbildningssyfte	»	220,000: —
af hvilket anslag dock högst 8,000 kronor må kunna, på de villkor, Kungl. Maj:t bestämmer, användas till		

transport kronor 1,768,122: —

transport kronor 1,768,122: —

understöd åt sådana centrala anstalter, som förmedla föreläsningar af ifrågavarande slag, och som åt lokala anstalter för sådana föreläsningar tillhandahålla passande askådningsmaterieil;

[168.] såsom bidrag till täckande af kostnaderna för de föreläsningsskurser, som från universiteten i Uppsala och Lund varda på begäran vare sig af institution, som ej åtnjuter särskildt till populärvetenskapliga föreläsningsskurser i folkbildningssyfte beviljadt statsunderstöd, eller af viss kommun eller enskild person anordnade att under år 1909 eller senare hållas utom universitetsstäderna » 7,000: —
hvaraf 4,000 kronor till Uppsala och 3,000 kronor till Lunds universitet, att utgå under villkor att den, som föreläsning begärt, för täckande af föreläsarens resekostnad och arfvode tillskjuter minst lika mycket som staten;

[169.] såsom bidrag till bestridande af kostnaderna för de föreläsningsskurser, som äro afsedda att under sommaren 1909 eller senare vid universitetet i Uppsala för allmänheten anordnas » 7,400: —

[170.] såsom bidrag till bestridande af kostnaderna för de föreläsningsskurser, som äro afsedda att under sommaren 1908 vid Göteborgs högskola för allmänheten anordnas » 2,000: —

[171.] för bearbetning och utgifning af de viktigaste vetenskapliga resultaten af docenten Otto Nordenskjölds expedition till Södra Ishafvet under åren 1902 och 1903 af förut beviljadt anslag återstoden » 10,000: —

[172.] till understöd åt filosofie doktorn Fredrik Robert Martin för fortsatt utgifvande af ett planschverk öfver österländsk konst » 5,000: —
mot villkor att 20 fullständiga exemplar därpå öfverlämnas till ecklesiastikdepartementet;

[173.] för fortsatt utgifvande af arbetet La Civilisation primitive en Italie af förut beviljadt anslag återstoden » 10,500: —

transport kronor 1,810,022: —

	transport kronor	1,810,022: —
[174.] såsom bidrag till bestridande af kostnaderna för den elfte internationella geologiska kongressen i Stockholm år 1910 af förut beviljad t anslag	»	5,000: —
[175.] till fasta årliga understöd under åren 1908 —1910 åt inhemska skönlitterära författare af utmärkt förtjänst utaf förut beviljad t anslag	»	10,000: —
[176.] för befrämjande af den verksamhet, som enligt fastställda stadgar åligger svenska sällskapet för nykterhet och folkuppfostran, det år 1837 stiftade svenska nykterhetssällskapet	»	4,000: —
[177.] till främjande af centralförbundets för nykterhetsundervisning verksamhet	»	4,000: —
att af förbundet användas under de villkor, Kungl. Maj:t kan finna skäligt föreskrifva;		
[178.] till understöd för fortsatt utgifvande af tidskriften Mimer	»	1,500: —
Slutligen föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen		
[179.] att på extra stat för år 1909 anvisa ett anslag af	»	2,000: —
att, på de villkor Kungl. Maj:t bestämmer, af Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbund användas till befrämjande af dess nykterhetsverksamhet;		
[180.] att till pedagogiska biblioteket i Stockholm på extra stat för år 1909 bevilja	»	4,500: —
[181.] att till understöd på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt bestämma, för fortsatt utgifvande af tidskriften Svenska landsmål och svenskt folklif på extra stat för år 1909 anvisa	»	3,650: —
[182.] att för utförande i enlighet med af Kungl. Maj:t fastställd plan af undersökningar rörande ortnamn inom Örebro län af förut beviljad t anslag på extra stat för år 1909 anvisa återstoden	»	4,000: —
[183.] att till understöd under de villkor, Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma, för anordnande af undervisningskurser för utbildande af lärarinnor i huslig ekonomi på extra stat för år 1909 anvisa åt styrelsen för Uppsala enskilda läroverk 10,500 kronor, åt styrelsen för aktiebolaget Ateneum för flickor i Stockholm 2,500		

 transport kronor 1,848,672: —

transport kronor	1,848,672: —
kronor och åt Göteborgs allmänna folkskolestyrelse 2,500 kronor, tillhopa	» 15,500: —
[184.] att till beredande, i enlighet med de i stats- rådsprotokollet öfver finansärenden för den 13 inne- varande januari angifna grunder, af extra lönetillägg för år 1908 åt en del tjänstemän och betjante i ecklesiastik- departementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli samt till ecklesiastikdepartementet hörande ämbetsverk och kårer på extra stat för år 1909 anvisa, såsom förslagsanslag, ...	» 90,000: —
[185.] att för återgäldande af belopp, som af statskontoret förskottsvis utbetalts, på extra stat för år 1909 anvisa	» 174,638: —
summa kronor	2,128,810: —

En jämförelse beträffande denna hufvudtitel mellan de i 1908 års riks-
stat upptagna och de af Kungl. Maj:t nu för år 1909 föreslagna belopp ut-
faller sålunda:

	1908.	1909.	
ordinarie anslag	20,210,819: —	22,795,690: —	således ökning kronor 2,584,871: —
extra »	2,472,881: —	2,128,810: —	» minskning » 344,071: —
summa kronor	22,683,700: —	24,924,500: —	således ökning kronor 2,240,800: —

Nionde hufvudtiteln,

innefattande anslagen till jordbruksdepartementet.

I afseende å regleringen af denna hufvudtitel, under hvilken finnes i nu gällande riksstat till årliga eller ständiga utgifter anvisadt:

kontant	kronor	6,497,852: —
friheter	»	7,730: —
ersättningar	»	1,664: —
tillsammans kronor		6,507,246: —

vill Kungl. Maj:tt i enlighet med de beslut, som innefattas uti bilagda statsrådsprotokoll öfver jordbruksärenden den 13 innevarande januari,*) föreslå beträffande

Jordbruksdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli:

att Riksdagen må

[1.] höja den uti gällande stat för jordbruksdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli upptagna anslagsposten till arvode åt expeditionschefen, nu 7,500 kronor, med 2,100 kronor eller till 9,600 kronor, däraf 6,600 kronor motsvarande lön samt 3,000 kronor motsvarande tjänstgöringspenningar;

[2.] höja den i staten för jordbruksdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli upptagna anslagsposten för amanuenser, vikariatsersättning och renskrifning m. m. från dess nuvarande belopp 12,000 kronor till 18,000 kronor eller med 6,000 kronor;

kommande, under förutsättning af bifall till hvad i punkterna 1 och 2 föreslagits, anslaget till jordbruksdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli, nu 46,200 kronor, att framdeles utgå med tillhopa 54,300 kronor; hvadan ökningen här utföres med

kronor	8,100: —
transport kronor	8,100: —

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Nionde hufvudtiteln".

transport kronor

8,100: —

Landbruksstyrelsen:

[3.] att Riksdagen må

dels godkänna i statsrådsprotokollet intaget, af departementschefen tillstyrkt förslag till stat för landtbruksstyrelsen äfvensom de villkor och bestämmelser, som af departementschefen föreslagits för åtnjutande af de i samma stat upptagna aflöningsförmåner,

dels förklara

ej mindre, att enhvar, som med eller efter ingången af år 1909 tillträder ordinarie befattning i landtbruksstyrelsen, skall vara pliktig att underkasta sig förberörda villkor och bestämmelser,

än äfven att de förutvarande innehafvare af ordinarie befattningar i nämnda styrelse, hvilka icke före den 1 november 1908 anmäla, att de vilja underkasta sig den nya aflöningsstaten samt nämnda villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem dittills tillkommande aflöningsförmåner äfvensom, i den mån ej annat föranledes af bestämmelserna i gällande lag angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem;

dels ock i riksstaten uppföra anslaget till landtbruksstyrelsen, nu 34,800 kronor, med ett till 57,600 kronor förhöjdt belopp;

kommande vid bifall härtill nämnda anslag att höjas med

» 22,800: —

Undervisningsanstalter för jordbruk och landtmannanärningar:

[4.] att Riksdagen må,

med förklarande att den i staten för landtbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp upptagna anslagspost »extra lärare, arfvoden» skall minskas med 2,500 kronor till 9,200 kronor, medgifva att i samma stat må efter anslagsposten »6 lektorer» upptagas »1 adjunkt» med aflöning af 3,000 kronor, däraf 2,000 kronor lön

transport kronor

30,900: —

transport kronor 30,900: —

och 1,000 kronor tjänstgöringspenningar, med bestäm-
melse tillika att efter 5 år aflöningen kan höjas med
500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor,
efter 15 år med ytterligare 500 kronor och efter 20
år med ytterligare 500 kronor, att af hvarje ålders-
tillägg 350 kronor skola räknas tillhöra lönen och 150
kronor tjänstgöringspenningarna, att, därest adjunkten
åtnjuter fri bostad, skola å lönen afdragas 500 kronor
årligen, samt att de villkor och förbehåll, som nu äro
stadgade för åtnjutande af de i staten för landtbruks-
och mejeriinstitutet vid Alnarp i öfrigt upptagna af-
löningsförmåner, skola gälla äfven för ifrågavarande
adjunktsbefattning;

Veterinärundervisningen:

[5.] att Riksdagen må
dels godkänna det i statsrådsprotokollet intagna
förslaget till stat för veterinärinrättningen i Skara äf-
vensom de villkor och förbehåll, som föreslagits för åtn-
jutande af de i samma stat upptagna aflöningsförmåner,
dels förklara,

ej mindre att enhvar, som med eller efter ingången
af år 1909 tillträder ordinarie befattning vid inrätt-
ningen, skall vara pliktig underkasta sig förberörda
villkor och bestämmelser,

än äfven att de förutvarande innehafvare af ordi-
narie befattningar vid inrättningen, hvilka icke före den
1 november 1908 anmäla, att de vilja underkasta sig den
nya aflöningsstaten samt nämnda villkor och bestäm-
melser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas,
skola varda bibehållna vid dem dittills tillkommande
aflöningsförmåner äfvensom, i den mån ej annat förän-
ledes af bestämmelserna i gällande lag angående civila
tjänstinnehafvares rätt till pension, vid den rätt till
pension, som dittills tillkommit dem; samt

dels höja det under anslagstiteln »veterinärunder-
visningen» upptagna anslaget till veterinärinrättningen

transport kronor 30,900: —

transport kronor 30,900: —

i Skara, nu 1,400 kronor, med 4,000 kronor till 5,400 kronor.

Under förutsättning af bifall härtill kommer anslaget till veterinärundervisningen, nu 83,200 kronor, att höjas till 87,200 kronor, på grund hvaraf ökningen här utföres med

» 4,000: —

Landbruksingenjörer och deras biträden:

[6.] att Riksdagen må

medgifva, att ytterligare en landbruksingenjör må från och med år 1909 anställas med enahanda aflöningsförmåner, som för närvarande äro landbruksingenjörer beviljade, samt för beredande af tillgång härtill höja anslaget till landbruksingenjörer och deras biträden, nu 52,500 kronor, till 54,500 kronor eller med

» 2,000: —

Länsveterinärer och veterinärstipendiater:

[7.] att Riksdagen må

för höjning af stipendierna för de civila veterinärstipendiaterna med 200 kronor för hvarje eller från 400 till 600 kronor höja anslaget till länsveterinärer och veterinärstipendiater från 59,700 kronor till 60,500 kronor eller med

» 800: —

Fiskerinäringens understöd:

[8.] att Riksdagen må

höja anslaget till fiskerinäringens understöd, nu 68,000 kronor, till 73,000 kronor, eller med

» 5,000: —

Domänstyrelsen:

[9.] att Riksdagen må

med afseende å den nådiga proposition angående ny lönereglering för domänstyrelsen, Kungl. Maj:t må komma att till Riksdagen afläsa, i det

transport kronor 42,700: —

	transport kronor	42,700: —
för domänstyrelsen uppförda ordinarie anslag, nu		
94,000 kronor, tillsvidare beräkna en förhöjning till		
163,000 kronor eller med	»	69,000: —

Skogsväsendet:

[10.] att Riksdagen må
dels godkänna de i statsrådsprotokollet intagna förslag till stater för skogsstaten och de allmänna skogsläroverken afvensom till allmänna villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i nämnda stater för ordinarie befattningshafvande upptagna aflöningsförmånerna;

dels förklara,

ej mindre att en hvar, som med eller efter 1909 års ingång tillträder ordinarie befattning vid skogsstaten eller statens skogsläroverk, skall vara pliktig att underkasta sig nyssberörda villkor och bestämmelser,

än äfven att de förutvarande innehafvare af ordinarie befattningar vid skogsstaten eller statens skogsläroverk, hvilka icke före den 1 november 1908 anmäla, att de vilja underkasta sig den nya aflöningsstaten samt nämnda villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem dittills tillkommande aflöningsförmåner afvensom, i den mån ej annat må föranledas af bestämmelserna i gällande lag angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem;

dels ej mindre höja bestämda anslagen till skogsstaten, nu 680,108 kronor, med 444,892 kronor till 1,125,000 kronor, och till statens skogsläroverk, nu 58,800 kronor, med 30,250 kronor till 89,050 kronor, än äfven i riksstaten uppföra det nu till 100,000 kronor upptagna förslagsanslaget till ålderstillägg åt skogsstaten och skogsinstitutets lärarpersonal under förändrad rubrik »till ålderstillägg åt personalen vid skogsstaten och skogsläroverken» med ett förhöjdt belopp af 110,000 kronor;

transport kronor	111,700: —
------------------	------------

transport kronor 111,700: —

dels, med godkännande af den föreslagna beräkningen af anslaget till Skogshalls skogsskola, höja reservationsanslaget till enskilda skogsundervisningen, nu 5,600 kronor, med 2,000 kronor till 7,600 kronor;

dels medgifva, att af reservationsanslaget till kronoskogarnas förvaltning och befrämjande af skogsväsendet i allmänhet för år 1908 ett belopp af 3,300 kronor må användas till anställande under nämnda år af en andra skogsingenjör;

dels godkänna det uppgjorda förslaget till stat för statens skogsförsöksanstalt; samt

dels slutligen i riksstaten upptaga reservationsanslaget till kronoskogarnas förvaltning och befrämjande af skogsväsendet i allmänhet, nu 2,264,792 kronor, till ett med 303,558 kronor förhöjdt belopp, eller till 2,568,350 kronor.

Vid bifall härtill skulle anslaget till skogsväsendet erhålla följande uppställning:

bestämmdt anslag:

för skogsstaten kronor 1,125,000: —

» statens skogs-

läroverk... » 89,050: — kronor 1,214,050: —

förslagsanslag:

till ålderstillägg åt personalen vid
skogsstaten och skogsläroverken... » 110,000: —

reservationsanslag:

till enskilda
skogsun-
der-
visningen... kronor 7,600: —
till kronosko-
garnas för-
valtning och

transportkronor 7,600: — kronor 1,324,050: — kronor 111,700: —

transport kronor	7,600: —	kronor 1,324,050: —	kronor 111,700: —
befrämjande af skogsvä- sendet i all- mänhet	»	2,568,350: —	» 2,575,950: —
summa kronor 3,900,000: —			

hvarigenom det nuvarande anslaget till skogsväsendet
i dess helhet skulle ökas med » 790,700: —

Landtmäteristaten:

[11.] att Riksdagen må
dels godkänna det i statsrådsprotokollet intagna
förslaget till stat för landtmäteristyrelsen äfvensom de
villkor och bestämmelser, som föreslagits för åtnju-
tande af de i samma stat upptagna aflöningsförmåner;
dels förklara,

ej mindre att enhvar, som med eller efter ingången
af år 1909 tillträder ordinarie befattning i landtmäteri-
styrelsen, skall vara pliktig att underkasta sig ofvan-
berörda villkor och bestämmelser,

än äfven att de förutvarande innehafvare af ordi-
narie befattningar i nämnda styrelse, hvilka icke före den
1 november 1908 anmäla, att de vilja underkasta sig
den nya aflöningsstaten samt nämnda villkor och be-
stämmelser, och som icke lagligen kunna därtill för-
bindas, skola varda bibehållna vid dem dittills tillkom-
mande aflöningsförmåner äfvensom, i den mån ej annat
föranledes af bestämmelserna i förenämnda lag, vid
den rätt till pension, som dittills tillkommit dem;

dels ock höja anslaget till landtmäteristyrelsen,
nu 36,400 kronor, med 36,300 kronor eller till 72,700
kronor.

I särskild nådig proposition af denna dag har
Kungl. Maj:t förelagt Riksdagen förslag

[12.] till ny organisation af förste landtmätar-
tjänsterna.

transport kronor 902,400: —

transport kronor 902,400: —

Detta förslag innebär en höjning uti anslaget till landtmäteristaten i orterna från 52,800 kronor med 108,600 kronor till 161,400 kronor;

kommande vid bifall till de uti denna och föregående punkt berörda förslag anslaget till landtmäteristaten i dess helhet, nu 89,200 kronor, att höjas till 234,100 kronor eller med.....

» 144,900: —

Skiften och afvittringar:

[13.] att Riksdagen må medgifva, att de belopp, hvarmed inkomsterna af tjänsten under år 1909 för afvittringslandtmätarna i Västerbottens och Norrbottens län kunna komma att understiga 3,000 kronor för dem, som tillhöra första lönegraden, och 3,500 kronor för dem, som på grund af ålder i tjänsten åtnjuta arfvodesförhöjning, må dessa tjänstemän godtgöras af anslagen till storskiftes- och afvittringsverken;

Rikets allmänna kartverk:

[14.] att Riksdagen må dels medgifva, att, därest det skulle blifva nödigt att såsom arbetschef vid kartverkets afdelning för ekonomiska och stomkartarbeten anställa person, som ej är i aktiv krigstjänst, arfvodet åt nämnde arbetschef må höjas intill ett belopp af 5,000 kronor,

dels likaledes medgifva, att arfvodet till civila ritare och gravörer bestämmes till 1,200 kronor för hvar med sex ålderstillägg, hvart å 300 kronor, att utgå efter respektive 3, 6, 9, 12, 15 och 18 års väl vitsordad tjänstgöring; samt

dels i riksstaten uppföra ordinarie anslaget till rikets allmänna kartverk under följande uppställning:

transport kronor 1,047,300: —

transport kronor 1,047,300: —

bestämdt anslag:

till aflöningar..... kronor 67,900: —

förslagsanslag:

till ålderstillägg » 21,400: —

reservationsanslag:

till kartarbetena m. m..... » 131,500: —

summa kronor 220,800: —

hvarigenom det nuvarande anslaget till kartverket,
216,800 kronor, skulle ökas med » 4,000: —

Gästgifvares friheter:

[15.] att Riksdagen må

— jämte förklarande, att de af hemmanen 1¹³/₁₂₈ mantal Näset n:o 2 i Mo socken och ¹/₂ mantal Berga n:o 7 i Söderala socken af Gäfleborgs län till innehafvaren af Myskje gästgifveri i Mo socken utgående hemkallsafgifter från och med år 1909 icke vidare skola utgöras — medgifva, att från anslagstiteln »gästgifvares friheter» må dels af det å nämnda anslagstitel under rubriken »indelning och därmed jämförlig anvisning, på förslag, ersättningar» uppförda belopp till ägarna af omförmälda hemman efter ingången af år 1909 utbetalas en efter förenämnda grunder beräknad godtgörelse för hemkallsafgifternas utgörande under åren 1902—1908, dels ock af den under anslagstiteln förekommande »anvisning i kontant» till innehafvaren af Myskje gästgifveri ärligen från och med år 1909 utgå ett belopp af 162 kronor 65 öre såsom ersättning för mistningen af dessa afgifter; samt,

för sistberörda ändamål, från och med år 1909 höja det å förevarande anslagstitel under »anvis-

transport kronor 1,051,300: —

transport kronor 1,051,300: —

ning i kontant» upptagna belopp, 10,665 kronor, med
i jämnadt tal 165 kronor eller till 10,830 kronor;

kommande, under förutsättning af bifall härtill,
anslaget till »gästgifvares friheter» att ökas från 18,964
kronor till 19,129 kronor eller med

» 165: —

Rese- och traktamentspenningar:

[16.] att Riksdagen må

höja det å nionde hufvudtiteln uppförda förslags-
anslaget till rese- och traktamentspenningar från 70,000
kronor till 100,000 kronor eller med

» 30,000: —

Skrifmaterialier och expenser, ved m. m.:

[17.] att Riksdagen må

höja förslagsanslaget till skrifmaterialier och ex-
penser, ved m. m., nu 40,469 kronor, till 40,831
kronor, eller med

» 362: —

summa kronor 1,081,827: —

Beträffande öfriga ordinarie anslag, som i riksstaten för innevarande år
finnas å nionde hufvudtiteln uppförda, föreslår Kungl. Maj:t icke någon ändring.

Nionde hufvudtitelns ordinarie anslag uppgå för
innevarande år till kronor 6,507,246: —

Vid bifall till de af Kungl. Maj:t framställda för-
slagen om höjning i anslagen:

till jordbruksdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts

kansli	kronor	8,100: —
» landtbruksstyrelsen	»	22,800: —
» veterinärundervisningen	»	4,000: —
» landtbruksingenjörer och de- ras biträden	»	2,000: —
» länsveterinärer och veterinär- stipendiater	»	800: —
» fiskerinäringens understöd....	»	5,000: —

transport kronor 42,700: — kronor 6,507,246: —

	transport kronor	42,700: —	kronor	6,507,246: —
till domänstyrelsen	»	69,000: —		
» skogsväsendet	»	790,700: —		
» landtmäteristaten	»	144,900: —		
» rikets allmänna kartverk	»	4,000: —		
» gästgifvares friheter	»	165: —		
» rese- och traktamentspen- ningar	»	30,000: —		
» skrifmaterialier och expenser, ved m. m.	»	362: —		
	summa kronor	1,081,827: —		
skulle alltså de ordinarie anslagen ökas med				
		»	1,081,827: —	
och komma att uppgå till kronor				
			7,589,073: —	

Extra anslag.

Kungl. Maj:t föreslår vidare, under åberopande af ofvannämnda protokoll öfver jordbruksärenden för den 13 innevarande januari, att under nionde hufvudtiteln må å extra stat för år 1909 beviljas:

[18.] för beredande af lön, 2,500 kronor, och tjänstgöringspenningar, 1,500 kronor, åt en kansli-sekreterare inom jordbruksdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli, tillhopa

kronor 4,000: —

Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen

[19.] att, till bestridande af kostnader för vissa byggnadsarbeten vid landtbruksinstitutet vid Ultuna, bevilja ett anslag af 111,000 kronor samt däraf å extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af

» 63,000: —

med rätt för Kungl. Maj:t att af det sålunda anvisade beloppet låta under innevarande år af tillgängliga medel förskottsvis utanordna 15,000 kronor.

transport kronor 67,000: —

transport kronor 67,000: —

Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att å extra stat för år 1909 bevilja:

[20.] till undervisningsmateriell för landtbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp..... » 3,000: —

[21.] till understöd åt mindre bemedlade lärjungar vid sådana landtmannaskolor, som åtnjuta bidrag af statsmedel..... » 10,000: —

[22.] för höjning från 4,000 kronor till 6,000 kronor af det till enhvar af de inom Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län inrättade tre landtbruksskolor utgående understöd af statsmedel..... » 6,000: —

[23.] till beredande af statsbidrag åt Fredrika-Bremer-förbundets landthushållningsskola vid Rimforsa för utbildande af lärarinnor..... » 8,000: —

med rätt för Kungl. Maj:t att af tillgängliga medel förskottsvis under innevarande år utaf nämnda anslag utanordna ett belopp af 4,000 kronor;

[24.] såsom bidrag till aflöning åt tolf kringresande jordbrukskonsulenter i Dalarna och Norrland, under villkor, att konsulenternas rese- och traktamentsersättning bekostas af landsting, hushållningssällskap eller eljest, samt på de villkor i öfrigt, Kungl. Maj:t kan finna godt föreskrifva..... » 30,000: —

Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen

[25.] att, med afseende å den nådiga proposition angående inrättande af en veterinärbakteriologisk anstalt, Kungl. Maj:t kan komma att aflåta till Riksdagen, å extra stat för år 1909 måtte tillsvidare beräknas ett anslag af..... » 30,000: —

Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att å extra stat för år 1909 bevilja:

[26.] såsom bidrag till bestridande af kostnaderna för allmänna landtbruksmöten..... » 7,500: —

[27.] till prisbelöningar vid allmänna landtbruksmöten..... » 12,500: —

[28.] till fortsatt uppehållande af de vid landtbruksinstitutet vid Ultuna samt landtbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp inrättade anstalter för profning af maskiner och redskap för landtbrukets behof..... » 10,000: —

transport kronor 184,000: —

	transport kronor	184,000: —
[29.] såsom bidrag till underhåll af åtta kemiska stationer för jordbrukets och näringarnas behof	»	32,000: —
[30.] såsom bidrag till underhåll af en för öfre Norrland afsedd kemisk-växtbiologisk anstalt inom Norrbottens län	»	11,250: —
[31.] till bidrag åt fyra, i enlighet med i statsrådsprotokollet angifna hufvudgrunder anordnade frökontrollanstalter, ...	»	31,500: —
däraf för anstalternas utrustning 12,000 kronor — att med 3,000 kronor utgå till en hvar af dessa anstalter, under villkor att till hvar och en af dem kostnadsfritt öfverlämnas de apparater och andra inventarier, som tillhöra inom det län, dit anstalten skall förläggas, befintlig, med statsmedel understödd frökontrollanstalt — samt till anstalternas underhåll 19,500 kronor — att med 3,000 kronor utgå till den med kemisk-växtbiologiska anstalten i Luleå förenade frökontrollanstalten och med 5,500 kronor till hvar och en af de tre öfriga anstalterna, under villkor att hushållningssällskap eller landsting, hvar för sig eller i förening, förbundit sig ej mindre att lämna årsanslag, som, sammanlagda, uppgå, för den förstnämnda anstalten till minst 2,000 kronor och för hvar och en af de tre öfriga anstalterna till minst 3,000 kronor, än äfven att bekosta lokal för anstalten, aflöningen till föreståndare och assistent samt de årliga utgifterna till anstaltens underhåll och till inköp af böcker och inventarier för anstaltens behof;		
[32.] till åtgärder för befordrande af den inhemska klöfver- och gräsfröodlingen	»	15,000: —
[33.] såsom bidrag till uppehållande af Sveriges utsädesförenings praktiskt vetenskapliga verksamhet.....	»	25,000: —
[34.] till utbildande af en elev i boskapsskötsel och mejerihushållning	»	1,000: —
[35.] för anställande af en förste och en andre torfingenjör samt tre torfassisterter	»	25,000: —
	transport kronor	324,750: —

transport kronor 324,750: —

Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att

[36.] af det utaf 1907 års Riksdag beviljade anslag å 35,000 kronor till upprätthållande af en torf-skola under åren 1908—1912 på extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af..... »

7,000: —

Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen:

[37.] att medgifva, att Kungl. Maj:t må, för vidtagande af sådana åtgärder, som kunna finnas vara ägnade att främja lösningen af frågan angående lämpligaste sättet att tillgodogöra den i landets torfmossar befintliga bränsletillgång, under år 1909 i mån af behof disponera hvad vid utgången af år 1908 icke blifvit användt af de tidigare för samma ändamål å extra stat beviljade medel.

Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att å extra stat för år 1909 bevilja

[38.] till understöd åt svenska mosskulturföreningen »

20,000: —

[39.] såsom bidrag till åtgärder för höjandet af det mindre jordbruket »

200,000: —

med rätt för Kungl. Maj:t att låta utaf nämnda belopp förskottsvis under innevarande år af tillgängliga medel utanordna 20,000 kronor.

Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att å extra stat för år 1909 bevilja

[40.] till ökadt statsbidrag till fortgående sinörprofningar »

10,000: —

[41.] till anställande af en statskonsulent i svin-skötsel »

7,500: —

med rätt för Kungl. Maj:t att till bestridande af kostnader för konsulentens resor under år 1908 låta utaf nämnda belopp förskottsvis under samma år af tillgängliga medel utanordna 1,000 kronor;

[42.] till fjäderfäafvelns befrämjande »

20,000: —

[43.] dels såsom bidrag till upprätthållande af de år 1906 utsedda afvelscentra för nötboskap 9,000 kronor, dels ock såsom bidrag till bestridande af kostnaderna för förnyad täfling för utseende af afvelscentra för nötboskap 12,000 kronor eller tillhoppa »

21,000: —

transport kronor 610,250: —

	transport kronor	610,250: —
[44.] till främjande af nötboskapsafveln inom Norrbottens län.....	»	5,000: —
Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att,		
[45.] för beredande under år 1909 i enlighet med i statsrådsprotokollet angifna grunder af tillfällig lönelöneförbättring åt länsveterinärer, å extra stat för samma år anvisa ett anslag af	»	16,000: —
Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen		
[46.] att, för bestridande af kostnad för extra personal vid Flyinge hingstdepå, på extra stat för år 1909 bevilja ett anslag af	»	3,790: —
Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att å extra stat för år 1909 bevilja		
[47.] till anställande af en andre instruktör i husslöjd och personligt ålderstillägg till andre instruktören Jonas Wallander	»	3,500: —
Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att å extra stat för år 1909 anslå		
[48.] till underhålls- och driftkostnad för ett fartyg för hydrografisk-biologiska undersökningar af de Sverige omgifvande hafven samt för tillsyn och bevakning vid Sveriges hafs-fisken under annan tid af året än vintermånaderna	»	34,000: —
[49.] för försäkring af fartyget Skagerak	»	5,200: —
[50.] till utförande af hydrografisk-biologiska undersökningar af de Sverige omgifvande hafven	»	26,100: —
[51.] till bidrag för anordnande af undervisningskurser i navigation för bohuslänska fiskare	»	2,250: —
med rätt för Kungl. Maj:t att låta utaf nämnda belopp förskottsvis under innevarande år af tillgängliga medel utanordna 1,125 kronor;		
[52.] till understöd åt södra Sveriges fiskeriförening	»	17,500: —
däraf till upprätthållande af föreningens fiskeriskola 8,500 kronor, såsom bidrag till föreningens försöksverksamhet 5,000 kronor samt för uppförandet af en byggnad för inrymmande af en fiskkläckningsanstalt och ett sötvattenbiologiskt laboratorium 4,000 kronor.		
	transport kronor	723,590: —

transport kronor 723,590: —

Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att å extra stat för år 1909 bevilja,

[53.] för uppehållande under år 1909 af verksamheten vid hydrografiska byrån med under densamma omedelbart lydande observationsstationer, 46,400 kronor, samt,

för verkställande under år 1909 af hydrogeologiska specialundersökningar, 3,000 kronor eller tillhopa » 49,400: —

Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen

[54.] att, med afseende å den nådiga proposition angående inrättande af en särskild styrelse för förvaltningen af statens vattenfall, Kungl. Maj:t må komma att till Riksdagen aflåta, å extra stat för år 1909 tills vidare beräkna ett anslag å..... » 40,000: —

Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att å extra stat för år 1909 anvisa

[55.] till aflöning åt domänintendenter och för uppehållande af domängöromålen hos länsstyrelserna... » 42,800: —

[56.] till resekostnader vid domänförvaltningen såsom förslagsanslag » 45,000: —

Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen

[57.] att, till anställande af extra lärarkrafter vid skogsinstitutet, på extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af..... » 8,000: —

Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen

[58.] att, till bestridande af kostnaderna för undervisning vid generallandtmäterikontoret af landtmäterielever, på extra stat för år 1909 anvisa ett anslag af » 8,000: —

Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att å extra stat för år 1909 anvisa

[59.] dels, för anställande af ökad civil personal vid rikets allmänna kartverk, namngranskning m. m., » 19,200: —

[60.] dels ock, för höjning af arvvodena åt de vid det ekonomiska kartverket anställda kvinnliga ritare och ritbiträden » 1,000: —

Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen

[61.] att, för fortsättande af de geologiska undersökningarna under år 1909 och för utgifvande af därpå

transport kronor 936,990: —

	transport kronor	936,990: —
grundade kartor, afhandlingar och uppsatser samt beredande åt undersökningens tjänstemän och förste vaktmästare af tillfälliga löneförbättringar, å extra stat för samma år bevilja ett anslag af.....	»	106,200: —
[62.] att, för verkställande af nybyggnad för Sveriges geologiska undersökning, bevilja ett anslag af 580,610 kronor samt däraf å extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af.....	»	100,000: —
med rätt för Kungl. Maj:t att af sistnämnda belopp redan under år 1908 för byggnadsarbetets påbörjande låta af tillgängliga medel utanordna 50,000 kronor.		
Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att å extra stat för år 1909 anvisa		
[63.] till bestridande af statsverkets andel i kostnaden för vägdelningar, såsom förslagsanslag.....	»	50,000: —
[64.] till understöd åt synnerligt betungade väghållningsdistrikt.....	»	150,000: —
Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen		
[65.] att dels på extra stat för år 1909, till förekommande och hämmande af tuberkelsjukdomar hos nötkreaturen, anvisa ett anslag å.....	»	70,000: —
dels ock medgifva, att hvad vid utgången af år 1908 möjligen icke blifvit användt af tidigare för ändamålet beviljade anslag, må under år 1909 för enahanda ändamål användas.		
Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att		
[66.] dels på extra stat för år 1909 ställa till Kungl. Maj:ts förfogande, under benämning norrländska affdikningsanslaget, till understödjande medelst statsbidrag utan återbetalningsskyldighet af myrutdikningar och vattenaftappningar inom Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, vare sig ändamålet med arbetsföretaget är uppodling af till åker eller äng lämplig jord eller minskning af frostländighet för närliggande bygd, ett belopp af.....	»	700,000: —
[67.] dels på extra stat för år 1909 ställa till Kungl. Maj:ts förfogande, under benämning allmänna frostminskningsanslaget, till understödjande medelst		
	transport kronor	2,113,190: —

transport kronor 2,113,190: —

statsbidrag utan återbetalningsskyldighet af sådana myrutdikningar och vattenaftappningar inom öfriga delen af riket, hvilkas ändamål är att minska frostländigheten för närliggande bygd, ett belopp af » 200,000: —

dels besluta, att i afseende å erhållande och tillgodonjutande af statsbidrag från ifrågavarande båda anslag skola tillämpas nu gällande allmänna villkor och bestämmelser i sådant afseende;

[68.] dels ock, likaledes å extra stat för år 1909, för verkställande af undersökning angående afdiknings inverkan till minskande af frostländigheten, bevilja ett anslag af » 13,000: —

Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen

[69.] att, till bestridande af kostnader för afdikningar å kronans skogar i de norrländska länen och i Kopparbergs län, på extra stat för år 1909 anvisa ett anslag å » 150,000: —

[70.] att medgifva,

dels att under år 1909 inflytande flottningsavgifter må användas till bestridande af kostnader för reglering af flottleder inom riket;

dels ock att de medel, som af föregående års anslag till bestridande af kostnader för reglering af flottleder i de norrländska länen afvensom i Kopparbergs, Örebro och Västmanlands län vid 1908 års slut må finnas disponibla, må under år 1909 till enahanda ändamål användas utan begränsning till vissa län.

Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen

[71.] att, såsom bidrag till bestridande af kostnaderna för uppehållande af skogsvårdsstyrelsernas verksamhet, på extra stat för år 1909 bevilja ett anslag af » 60,000: —

Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att å extra stat för år 1909 anvisa

[72.] till skogsodlingens befrämjande » 100,000: —

Ytterligare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen

[73.] att, för lindring af fraktkostnaderna vid transport å järnväg af kalk, kalkstensmjöl och mörgel

transport kronor 2,636,190: —

	transport kronor	2,636,190: —
för jordbrukets behof, på extra stat för år 1909 anvisa,		
såsom förslagsanslag	»	200,000: —
[74.] att, till bestridande af kostnaden för Sveriges		
deltagande uti internationella landtbruksinstitutet i Rom,		
på extra stat för år 1909 anvisa	»	5,000: —
[75.] att, till understöd åt svenska fattigvårds-		
förbundet, på extra stat för år 1909 anvisa ett anslag af	»	8,000: —
Vidare föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att på		
extra stat för år 1909 bevilja		
[76.] till betäckande af utgifter, som af stats-		
kontoret förskottsvis bestridts	»	95,737: —
Slutligen föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen		
[77.] att, till beredande, i enlighet med de i stats-		
rådsprotokollet öfver finansärenden för den 13 inne-		
varande januari angifna grunder, af extra lönetillägg		
för innevarande år åt en del tjänstemän och betjante		
uti jordbruksdepartementet samt vid under sistnämnda		
departement lydande verk och stater, å extra stat för		
år 1909 anvisa såsom förslagsanslag ett belopp af	»	115,000: —
	tillsammans kronor	3,059,927: —

En jämförelse mellan denna hufvudtitel, sådan den finnes upptagen i 1908 års riksstat och sådan den nu är föreslagen af Kungl. Maj:t, utfaller på följande sätt:

	1908.	1909.	
ordinarie anslag	6,507,246: —	7,589,073: —	således ökning kronor 1,081,827: —
extra anslag	2,868,954: —	3,059,927: —	» » » 190,973: —
summa kronor	9,376,200: —	10,649,000: —	således ökning kronor 1,272,800: —

Tionde hufvudtiteln,

omfattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna.

Pensionsstaten:

I afseende å denna stat, för hvilken gällande riksstat upptager kontant 2,210,931 kronor, föreslår Kungl. Maj:t enligt bilagda statsrådsprotokoll*) Riksdagen

[1.] att höja det å ordinarie stat uppförda anslaget för bidrag till pensionering af änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén, nu 116,804 kronor, med 680 kronor till 117,484 kronor;

[2.] att bevilja flottans pensionskassa bidrag af statsmedel, motsvarande en och en half procent årligen på summan af de aflöningsförmåner, hvilka enligt gällande stadganden kunna läggas till grund vid bestämmande af fyllnadspension för befäl och underbefäl med vederlikar vid flottan, samt för sådant ändamål å riksstatens tionde hufvudtitel för år 1909 uppföra, under benämning »bidrag till flottans pensionskassas gratialfond», ett ordinarie anslag af 35,000 kronor;

[3.] att, i afseende å kostnaderna för småskollärares m. fl. ålderdoms- understödsanstalts förvaltning och verksamhet under år 1909, medgifva:

att Kungl. Maj:t må för sistnämnda bestämma de belopp, som för bestridande af anstaltens förvaltningsbestyr blifva erforderliga, samt

att de för berörda förvaltningskostnader och för anstaltens utgifter i öfrigt under samma år erforderliga medel må af Kungl. Maj:t, i den mån influtna afgifter icke äro att tillgå, anvisas af tillgängliga statsmedel såsom förskott, att antingen ersättas af berörda afgifter, i den mån de under året ingå, eller, därest dessa afgifter skulle för året finnas härtill otillräckliga, anmälas till ersättande af Riksdagen;

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Tionde hufvudtiteln".

[4.] att medgifva, att Kungl. Maj:t må för år 1909 dels bestämma de belopp, som erfordras för bestridande af kostnaderna för förvaltningen af döfstumlärarnas pensionsanstalt, dels ock, därest dessa kostnader icke kunna bestridas af influtna afgifter, anvisa erforderligt belopp af förslagsanslaget »Bidrag till döfstumlärarnas pensionsanstalt».

[5.] I särskild nådig proposition den 31 december 1907 angående utbildning af lärarnas vid elementarläroverken änke- och pupillkassa har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att under viss angifven förutsättning höja det såsom bidrag till pensionering af änkor och barn efter lärare vid allmänna läroverk, pedagogier, seminarier m. m. uppförda anslaget, nu 95,258 kronor, med 79,252 kronor, eller till 174,510 kronor.

Ökningen under denna stat skulle således enligt Kungl. Maj:ts förslag komma att utgöras af följande belopp:

höjning af bidraget till pensionering af änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén	kronor	680: —
bidrag till flottans pensionskassas gratialfond	»	35,000: —
höjning af bidraget till pensionering af änkor och barn efter lärare vid allmänna läroverk, pedagogier, seminarier m. m.	»	79,252: —
tillsammans kronor		114,932: —

Vid bifall till de, enligt hvad förut nämnts, framställda förslag, komma således de ordinarie anslagen till pensionsstaten, i nu gällande riksstat upptagna till sammanlagdt

att sluta å ett belopp af	kronor	2,210,931: —
		2,325,863: —

Allmänna indragningsstaten.

För allmänna indragningsstaten är i nu gällande riksstat anvisadt konstant 2,403,922 kronor.

Beträffande denna stat föreslår Kungl. Maj:t:

[6.] att kokerskan vid indragna länsfängelset i Göteborg *Brita Kajsa Börjesdotter* må berättigas att från och med den 1 mars 1908, under sin återstående lifstid, å allmänna indragningsstaten erhålla årlig pension med 400 kronor;

[7.] att afiidne vaktkonstapeln Johan Petter Hanssons änka *Helena Margareta Hansson* må berättigas att från och med den 1 januari 1908, under sin återstående lifstid, å allmänna indragningsstaten erhålla årlig pension med 200 kronor;

[8.] att afiidne förre fanjunkaren Vilhelm Ludvig Nottbergs änka *Josefina Mathilda Nottberg*, född Lilja, må berättigas att från och med den 1 april 1908, under sin återstående lifstid, å allmänna indragningsstaten erhålla årlig pension med 200 kronor;

[9.] att konsulatrådet Carl Martin Laurentius Fallenius änka *Carolina Hedvig Julia Fallenius*, född Juhlin-Dannfelt, må från och med år 1908, så länge hon i sitt nuvarande änkestånd förblifver, å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 800 kronor;

[10.] att f. d. konsuln Carl August Titz' änka *Olga Titz*, född Hesselberg, må från och med år 1908, så länge hon i sitt nuvarande änkestånd förblifver, å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 800 kronor;

[11.] att kanslivaktmästaren Franz Dillers änka *Florentine Diller* må från och med år 1908, så länge hon i sitt nuvarande änkestånd förblifver, å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 400 kronor;

[12.] att f. d. musiksergeanten *Carl Peter Tillman* må från och med år 1908 å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension af 400 kronor;

[13.] att förra biträdet vid naturhistoriska riksmuseets evertebratafdelning *Alma Erika Eklund*, född Setterström, må å allmänna indragningsstaten under sin återstående lifstid uppbära pension till belopp af 350 kronor årligen att utgå från och med månaden näst efter den, hvori hennes befattning vid naturhistoriska riksmuseet upphört;

[14.] att för år 1909 måtte å allmänna indragningsstaten anvisas ett anslag å 5,600 kronor, att enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna godt meddela, användas till understöd af högst 400 kronor åt sådana äldre behöfvande folkskollärare, hvilka oförvitligt skött sin tjänst men därför erhållit afsked före år 1867;

[15.] att för år 1909 måtte å allmänna indragningsstaten anvisas och till Kungl. Maj:ts disposition ställas ett anslag af 18,000 kronor för beredande af ålderdomsunderstöd åt sådana lärare och lärarinnor vid småskola eller mindre folkskola samt biträdande och extra ordinarie lärare och lärarinnor vid folkskola, hvilka, efter att hafva i minst femton års tid oförvitligen tjänstgjort, afgått från tjänsten utan att erhålla understöd enligt nämnda reglementet den 22 juni 1892, samt under enahanda villkor och bestämmelser i öfrigt, som beträffande det för år 1908 uti förevarande afseende beviljade anslag blifvit af Riksdagen stadgade, nämligen:

att lärares eller lärarinnas tjänstgöring afslutats så tidigt, att ålderdoms-understöd enligt nyssnämnda nådiga reglemente icke kunnat honom eller henne beviljas, eller före utgången af år 1891;

att sådan från tjänsten afgången lärare eller lärarinna uppnått en lefnadsålder af minst femtiofem år;

att han eller hon styrkes befinna sig i behöfvande omständigheter;

att det belopp, hvartill understöd högst må meddelas, bestämmes till 100 kronor årligen; samt

att Kungl. Maj:t må äga att meddela de närmare föreskrifter i ämnet, hvilka befinnas erforderliga;

[16.] att vaktmästaren vid zoologiska museet i Uppsala *Johan Bergqvist* må från och med månaden näst efter den, i hvilken han varder entledigad från sin vaktmästarsyssla, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära pension till belopp af 400 kronor årligen;

[17.] att för rektorn *Ernst Hjalmar Sjövall* måtte å allmänna indragningsstaten uppföras ett belopp af 3,500 kronor, att af Sjövall årligen åtnjutas från och med den 1 juli 1908;

[18.] att geologen vid Sveriges geologiska undersökning *Lennart Eugène Svedmark* må från och med månaden näst efter den, hvarunder han afgår från sin befattning vid undersökningen, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 3,600 kronor;

[19.] att kartografförmannen *Frans Gustaf Bergman* och kvinnliga ritaren vid rikets allmänna kartverk *Hedvig Maria Karolina Karlholm* må från och med månaden näst efter den, hvarunder de afgå från sina befattningar vid kartverket, å rikets allmänna indragningsstat under deras återstående lifstid uppbära årliga pensioner, Bergman till belopp af 2,670 kronor och Karlholm till belopp af 1,000 kronor;

[20.] att trädgårdsföreståndaren vid landtbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp *Fredrik Ulriksen* må från och med månaden näst efter den, i hvilken han efter uppnådd ålder af 65 år varder från sin befattning entledigad, under sin återstående lifstid åtnjuta från allmänna indragningsstaten en årlig pension af 2,500 kronor;

[21.] att anslaget till allmänna indragningsstaten måtte höjas med 75,675 kronor, eller från 2,403,922 kronor till..... kronor 2,479,597: —

Lägges härtill anslaget till pensionsstaten..... » 2,325,863: —

skulle slutsumman af tionde hufvudtitelns ordinarie anslag blifva kronor 4,805,460: —

Extra anslag.

Beträffande extra anslag under denna hufvudtitel föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen

[22.] att å extra stat för år 1909 anvisa ett förslagsanslag af 2,350,000 kronor, att användas såväl till upprätthållande af arméns pensionskassas egen pensionering med fastställda pensionsbelopp, mot skyldighet för pensionskassan att afstå de för året densamma tillkommande vederlag för de till statsverket indragna rusthållsafgifterna, som ock till fyllnadspensioner i enlighet med fastställda grunder för sådana pensioners utgående;

[23.] att till förstärkande af det i 1908 års riksstat uppförda anslag för bidrag till pensionering af änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén å extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af 680 kronor;

[24.] att för tidigare pensionering af afskedadt indelt manskap, i enlighet med de af Kungl. Maj:t med 1905 års lagtima Riksdag bestämda grunder, å extra stat för år 1909 anvisa ett förslagsanslag å 40,000 kronor, att tilldelas Vadstena krigsmänshuskassa;

[25.] att för utdelande af tillfälliga understöd åt afskedade underofficerare och vederlikar vid armén i enlighet med de af Kungl. Maj:t med 1907 års Riksdag bestämda grunder å extra stat under tionde hufvudtiteln för år 1909 uppföra ett förslagsanslag å 34,360 kronor;

[26.] att för bestridande af de extra pensionsafgifter, hvilka på grund af § 8 i reglementet för folkskollärarnas pensionsinrättning nu utgå eller till följd af de af 1906 och 1907 årens Riksdagar beslutade ändrade bestämmelser om delaktighetsbeloppen i nämnda inrättning komma att utgå, på extra stat för år 1909 under riksstatens tionde hufvudtitel bevilja ett förslagsanslag å 20,000 kronor;

hvarigenom summan af tionde hufvudtitelns extra anslag för år 1909 komme att utgöra 2,445,040 kronor.

En jämförelse mellan denna hufvudtitel, sådan den finnes i riksstaten för år 1908 upptagen och sådan den af Kungl. Maj:t nu är föreslagen, utfaller på följande sätt:

	1908.	1909.	
ordinarie anslag	4,614,853: —	4,805,460: —	således ökning kronor 190,607: —
extra »	2,455,547: —	2,445,040: —	» minskning » 10,507: —
summa kronor	7,070,400: —	7,250,500: —	således ökning kronor 180,100: —

De under de särskilda hufvudtitlarna äskade anslag för år 1909 utgöra sålunda:

	Ordinarie:	Extra:	Summa:
I hufvudtiteln:	1,493,000: —	180,000: —	1,673,000: —
II »	4,637,684: —	736,516: —	5,374,200: —
III »	1,383,700: —	171,400: —	1,555,100: —
IV »	48,637,141: —	9,998,459: —	58,635,600: —
V »	19,058,835: —	7,693,065: —	26,751,900: —
VI »	40,584,832: —	8,363,468: —	48,948,300: —
VII »	10,684,204: —	1,470,696: —	12,154,900: —
VIII »	22,795,690: —	2,128,810: —	24,924,500: —
IX »	7,589,073: —	3,059,927: —	10,649,000: —
X »	4,805,460: —	2,445,040: —	7,250,500: —
summa kronor	161,669,619: —	36,247,381: —	197,917,000: —

De riksgäldskontorets utgifter för riksdags- och revisionskostnader samt räntor och afbetalningar å statsskulden m. m., hvilka Kungl. Maj:t, med åberopande af bilagda statsrådsprotokoll för den 13 innevarande januari *), anser böra i riksstaten uppföras, äro:

förslagsvis, ... kronor 1,072,000: —

räntor och afbetalningar å stats-
skulden kronor 20,961,769: 53

efter afdrag af
de till riks-
gäldskontoret
ingående rän-
te- och kapi-
talbetalningar » 5,143,769: 53

förslagsvis kronor 15,818,000: — » 16,890,000: —

transport kronor 214,807,000: —

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Sammanställning af inkomster och utgifter".

transport kronor 214,807,000: —

Kungl. Maj:t föreslår Riksdagen vidare, under åberopande af nyssnämnda protokoll, att afsätta		
till arbetarförsäkringsfonden.....	»	1,400,000: —
samt till underlättande af åtgärder för arbetares olycksfallsförsäkring och sjukkassors bildande.....	»	500,000: —
Summan af dessa belopp.....	<u>kronor 216,707,000: —</u>	

utvisar totalsiffran af de i riksstaten förekommande utgifter, hvilka sålunda uppgå till enahanda belopp, hvartill statsverkets tillgångar för år 1909 här ofvan beräknats; och erhåller riksstaten följande utscende:

Riksstat för år 1909.

	Kronor.
Tillgångar och inkomster:	
<i>Af öfverskott å 1906 års statsreglering</i>	10,712,000
<i>Statsverkets inkomster:</i>	
<i>ordinarie inkomster</i>	35,095,000
<i>bevillningar</i>	162,450,000
<i>Utdelning å statens aktier i Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag</i>	1,000,000
<i>Af riksbankens vinst för år 1907</i>	7,450,000
Summa kronor	216,707,000

Utgifter:		Ordinarie anslag. Kronor.	Extra anslag. Kronor.	Summa. Kronor.
<i>att utgå från statskontoret:</i>				
I	hufvudtiteln.....	1,493,000	180,000	1,673,000: —
II	»	4,637,684	736,516	5,374,200: —
III	»	1,383,700	171,400	1,555,100: —
IV	»	48,637,141	9,998,459	58,635,600: —
V	»	19,058,835	7,693,065	26,751,900: —
VI	»	40,584,832	8,363,468	48,948,300: —
VII	»	10,684,204	1,470,696	12,154,900: —
VIII	»	22,795,690	2,128,810	24,924,500: —
IX	»	7,589,073	3,059,927	10,649,000: —
X	»	4,805,460	2,445,040	7,250,500: —
Säger		161,669,619	36,247,381	197,917,000: —
<i>att utgå från riksgäldskontoret:</i>				
riksdags- och revisionskostnader samt aflöningar				
in. m., <i>förslagsvis</i>			1,072,000: —	
räntor och afbetalningar å stats-				
skulden		20,961,769: 53		
efter afdrag af de till riks-				
gäldskontoret ingående ränte-				
och kapitalbetalningar.....		5,143,769: 53		
<i>förslagsvis</i>			15,818,000: —	16,890,000: —
<i>Afsättning till arbetarförsäkringsfonden</i>				1,400,000: —
<i>Afsättning till underlättande af åtgärder för arbetares olycksfalls-</i>				
<i>försäkring och sjukkassors bildande</i>				500,000: —
Summa kronor				216,707,000: —

Kungl. Maj:t föreslår i sammanhang härmed enligt beslut, som innefattas i bilagda statsrådsprotokoll för den 13 innevarande januari*), Riksdagen att besluta, att af riksbankens vinst för år 1907 skall till en dispositionsfond för statsverkets framtida behof afsättas ett belopp af 1,225,000 kronor.

Därjämte föreslår Kungl. Maj:t, enligt beslut, som likaledes omförmåles i bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet för berörde den 13 januari**), att Riksdagen må medgifva, att vid statsregleringen för år 1909 de i Rikets Ständers skrifvelse den 12 maj 1841 angifna grunder i afseende å dispositionen af besparingarna å hufvudtitlarna fortfarande må blifva gällande, dock att behållningar, som å anslag till nyinrättade tjänstebefattningar uppstå, innan dessa första gången tillsättas, skola till ett följande års statsreglering reserveras.

Utgifter utom riksstaten.

Under sjätte hufvudtiteln har Kungl. Maj:t gjort framställning, bland annat, om beviljande af anslag, dels å 420,000 kronor till afslutande af arbetet med utläggning af ytterligare ett järnvägsspår mellan Järfva och Uppsala järnvägsstationer, dels å 6,650,000 kronor till anskaffande af ny rörlig materiel vid statens redan trafikerade järnvägar, dels å 1,200,000 kronor till fortsättande af erforderliga kompletteringsarbeten å järnvägen Gellivare—Riksgränsen, dels af förut beviljadt anslag å 7,750,000 kronor, för anläggning af en kraftstation för tillgodogörande af den staten tillhöriga vattenkraften i Trollhätte strömmar med mera samt fortsättande och fullbordande af den för kraftstationen erforderliga kraftkanalen, återstående beloppet 2,750,000 kronor, dels å 2,800,000 kronor, att, i den mån Kungl. Maj:t pröfvar erforderligt, användas för att i hufvudsaklig öfverensstämmelse med uppgjordt förslag utbygga berörda kraftstation för vinnande af viss större leveransförmåga, dels ock slutligen å 1,000,000 kronor, att enligt de närmare föreskrifter, Kungl. Maj:t meddelar, användas för anläggning af ledningar, afsedda att distribuera elektrisk energi från statens kraftstationer vid Trollhättan, samt därmed sammanhängande arbeten.

Beträffande samtliga dessa nu till anvisande begärda belopp föreslår, jämlikt förenämnda statsrådsprotokoll för den 13 innevarande januari**), Kungl. Maj:t, att samma belopp, tillhopa 14,820,000 kronor, hvilka böra anskaffas genom upplåning, må anvisas till utgående från riksgäldskontoret.

* Se bil. till statsverkspropositionen: "Inkomsterna".

**) Se bil. till statsverkspropositionen: "Sammanställning af inkomster och utgifter".

Samtliga de i denna proposition åberopade eller för öfrigt med statsregleringen sammanhang ägande handlingar skola Riksdagens statsutskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kungl. nåd och ynnest städse väl bevågen.

GUSTAF.

CARL SWARTZ.

Bilagor

till

Kungl. Maj:ts

nådiga proposition

om statsverket år 1908.

Inkomsterna.

Sammanställning af inkomster och utgifter.

Utgifterna å I—X hufvudtitlarna.

Propositionens justering.

Inkomsterna.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 januari
1908.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: ALBERT PETERSSON,
ALFRED PETERSSON,
HEDERSTIERNA,
HAMMARSKJÖLD,
ROOS,
SWARTZ,
grefve HAMILTON,
grefve EHRENSVÄRD.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Swartz anhöll att få underställa Kungl. Maj:ts pröfning de delar af statsregleringen vid nu instundande Riksdag, som rörde beräkningen af statsverkets tillgångar för de behof, hvilka vid ifrågavarande statsreglering borde fyllas, därvid departementschefen, efter att hafva anmält statskontorets den 14 december nästlidet år afgifna berättelse om statsverkets tillstånd och förvaltning, hvilken berättelse finnes detta protokoll bilagd under litt. A., vidare anförde följande.

Beträffande först resultatet af 1906 års statsreglering har statskontoret i underdånig skrifvelse den 30 juli 1907 anmält, att, sedan

1906 års
statsreglering.

rikshufvudboken för år 1906 blifvit afslutad, statsregleringen för samma år visat sig hafva utfallit på följande sätt:

Öfverskott å vissa statsverkets inkomster hafva uppstått
med kronor 18,516,669: 17

Dragas härifrån brister, som uppkommit å
andra inkomsttitlar..... „ 3,639,928: 91

utvisa *inkomsterna* på det hela ett öfverskott af kronor 14,876,740: 26

Däremot har

å vissa från statskontoret utgående förslagsanslag
yppats brist med kronor 7,822,000: 87

Efter afdrag af uppkomna besparingar:

dels å vissa andra från statskontoret ut-
gående förslagsanslag ... kr. 1,442,660: 72

dels å de från riks-
gäldskontoret utgående
anslag till riksdags- och
revisionskostnader samt
afföningar m. m., räntor
och afbetalningar å stats-
skulden, efter afdrag af
de till riksgäldskontoret
utgående ränte- och kapi-
talbetalningar „ 232,647: 51

dels äfven å en del
extra anslag till följd af
deras upptagande i riks-
staten till jämnt krontal „ 311: 62 1,675,619: 85

utvisa förslagsanslagen på det hela en brist
af kronor 6,146,381: 02

hvidan ett nettoöfverskott uppstått af kronor 8,730,359: 24

Härtill borde, erinrar statskontoret, läggas:

af myntverkets behållning för år 1906 „ 340,757: 92

behållningar å anslag till nyinrättade tjänste-
befattningar „ 394,113: 12

odisponerade behållningar å en del extra stats-
anslag, enligt särskilda föreskrifter „ 39,990: 83

hvidan det belopp, som finge öfverföras från
statsregleringsfonden till fonden för reserverade
medel, utgjorde kronor 9,505,221: 11

Behållningen å sistnämnda fond utgjorde vid 1906 års början	kronor 19,374,789: 55
Af detta belopp var i 1906 års riksstat anvisadt att från fonden utgå	„ 7,190,000: —
Om till återstoden	kronor 12,184,789: 55
yttrar statskontoret vidare, lades ofvannämnda	„ 9,505,221: 11
uppkomme en summa af	kronor 21,690,010: 66
hvar till enligt den afslutade rikshufvudboken behållningen å fonden vid 1906 års slut uppgått.	
Då här af redan vore disponerade, enligt 1907 års riksstat	kronor 3,463,000: —
och enligt 1908 års riksstat	„ 7,515,000: —
återstode att för blifvande statsregleringar disponera en summa af	„ 10,978,000: —
	kronor 10,712,010: 66

Såvidt hittills kan vara känt och beräkneligt, hafva följande öfverskott uppstått å 1907 års statsreglering.

1907 års
statsreglering.

	Kronor.
<i>Skogsmedel</i> , för år 1907 beräknade till 7,800,000 kronor, hafva, enligt meddelande från domänstyrelsen, influtit med 9,929,308 kronor 99 öre, hvadan ett öfverskott uppstått af i jämnadt tal	2,129,300 —
<i>Tullmedel</i> , som för år 1907 beräknats till 58,000,000 kronor, hafva, enligt meddelande från generaltullstyrelsen, belöpt sig till 60,689,407 kronor 58 öre och alltså lämnat ett öfverskott af i jämnadt tal	2,689,400 —
<i>Stämpelmedel</i> , i riksstaten för år 1907 beräknade till 9,200,000 kronor, hafva, såvidt hittills är känt, influtit med 11,300,502 kronor 54 öre, hvadan uppstått ett öfverskott af i jämnadt tal	2,100,500 —
<i>Inkomstskatt</i> , som för år 1907 beräknats till 12,600,000 kronor, har, enligt infordrade uppgifter, debiterats med 16,142,993 kronor och kan förty antagas lämna ett öfverskott af omkring	3,500,000 —
transport	10,419,200 —

	Kronor.
transport	10,419,200 —
<i>Bevillning af fast egendom samt af inkomst för år 1906,</i> i 1907 års statsreglering beräknad till 10,000,000 kronor, har, enligt infordrade uppgifter, inlevererats med 10,533,429 kronor 30 öre och har alltså lämnat ett öfverskott af omkring	533,400 —
<i>Brännvinstillverkningsskatt,</i> som för år 1907 beräknats till 23,500,000 kronor, har under året influtit med 26,559,868 kronor 43 öre, från hvilket belopp emellertid skall afgå restitution för denaturerad brännvin med 2,776,112 kronor 31 öre, hvadan återstående 23,783,756 kronor 12 öre utvisa ett öfverskott af i jämnadt tal	283,700 —
summa	11,236,300 —
Däremot komma brister att uppstå å <i>Järnvägstrafikmedlen,</i> som i riksstaten för år 1907 beräknats till 13,000,000 kronor, men inlevererats med allenast 12,000,000 kronor, hvadan inkomst- titeln utvisar en brist af	1,000,000 —
samt å <i>Sockerskatten,</i> som i riksstaten för år 1907 beräknats till 13,500,000 kronor, men icke influtit med mera än 13,260,522 kronor 72 öre, utvisande inkomst- titeln alltså en brist af i jämnadt tal	239,400 —
eller tillsammans brister af	1,239,400 —
Om ofvan oförmälda öfverskott minskas med dessa brister, uppstår ett <i>nettoöfverskott</i> å inkomsterna af	9,996,900 —
I öfrigt å en del inkomstitlar uppkommande öfver- skott kunna antagas ungefärligen motsvara de brister, som å andra inkomstitlar uppstått.	
Enligt rikshufvudboken för år 1906 hafva å samma års förslagsanslag uppstått: brister	7,822,000 87
besparingar	1,675,308 23
eller en <i>nettobrist</i> å förslagsanslagen af	6,146,692 64

På grund af de förhöjda belopp, hvarmed ett stort antal förslagsanslag blifvit i 1907 års riksstat uppförda, torde emellertid kunna förväntas, att mera afsevärda brister å desamma icke skola under samma år uppstå eller i hvarje fall att möjligen uppkommande brister å en del förslagsanslag motsvaras af besparingar å andra förslagsanslag.

1907 års statsreglering torde därför kunna beräknas hafva utfallit med ett öfverskott af närmare 10,000,000 kronor.

Hvad angår beräkningen af statsverkets inkomster och därvid först de *ordinarie inkomsterna*, hafva järnvägstrafikmedlen af statskontoret, till hvars berättelse jag anhåller få hänvisa, i enlighet med järnvägsstyrelsens i underdånig skrifvelse den 29 sistlidne november afgifna förslag upptagits till allenast 9,000,000 kronor.

*Ordinarie
inkomster.*

Denna inkomstitel har i senare årens riksstater beräknats till följande belopp, nämligen för år 1906 till 12,500,000 kronor, för år 1907 till 13,000,000 kronor och för år 1908 till 12,500,000 kronor.

Anledningen till att densamma för nästkommande år beräknats väsentligt lägre är, såsom af järnvägsstyrelsens berörda, i statskontorets berättelse återgifna skrifvelse framgår, hufvudsakligen den vid nästlidet års Riksdag verkställda löneregleringen för statsjärnvägarnas personal, hvilken lönereglering kräft en kostnad af sammanlagdt icke mindre än omkring 5,250,000 kronor. Enligt järnvägsstyrelsens i dess omförmälda skrifvelse gjorda beräkningar hafva bruttoinkomsterna af statens järnvägstrafik under nästkommande år beräknats till 71,500,000 kronor och omkostnaderna — beräknadt bidrag till statens järnvägstrafiks pensionsinrättning inbegripet — till 60,900,000 kronor. Af den sålunda påräknade nettobehållningen 10,600,000 kronor hafva sammanlagdt omkring 1,600,000 kronor ansetts böra afsättas för inköp af inventarier och ökande af förlag, i följd hvaraf det slutliga öfverskottet upptagits till 9,000,000 kronor.

I en efter aflåtandet af statskontorets berättelse till mig öfverlämnad promemoria har emellertid t. f. generaldirektören och chefen för järnvägsstyrelsen, F. W. H. Pegelow anmält, att genom en till 500,000 kronor beräknad minskning af utgifterna för år 1909 samt afsättningen till förlag och till inköp af inventarier det förut till 9,000,000 kronor beräknade öfverskottet af järnvägstrafikmedlen för samma år syntes kunna höjas till 9,500,000 kronor.

Med hänsyn härtill och i betraktande af den försiktighet, hvarmed järnvägsstyrelsens i dess underdåniga skrifvelse den 29 sistlidne november innefattade beräkningar i öfrigt synas vara uppgjorda, torde

ifrågavarande inkomsttitel för år 1909 utan fara kunna beräknas till 9,500,000 kronor; och hemställer jag därför, att densamma måtte i riksstaten uppföras med detta belopp.

Skogsmedlen hafva af statskontoret för år 1909 beräknats till 8,500,000 kronor, eller 500,000 kronor mera än det belopp, hvartill desamma i innevarande års riksstat uppförts. Med afseende å den af statskontoret påpekade stegringstendensen hos nämnda inkomst — hvilken, på sätt förut nämnts, för år 1907 uppgått till i rundt tal 9,929,000 kronor — synes berörda af statskontoret anställda beräkning icke kunna anses vara för hög.

Jämväl öfriga ordinarie inkomster torde få i riksstaten uppföras med de belopp, statskontoret föreslagit.

Bevillningar.

Bevillningarna äro af statskontoret beräknade till 158,250,000 kronor. Däri ingå bland annat dels bevillning af fast egendom samt af inkomst med 11,000,000 kronor dels ock inkomstskatt med 15,000,000 kronor.

Allmän bevillning och inkomstskatt.

Icke allenast bevillningen af fast egendom samt af inkomst utan äfven inkomstskatten äro, såsom af min följande framställning framgår, behöfliga för statsutgifternas täckande för nästkommande år.

I innevarande års riksstat äro upptagna dels bevillning af fast egendom samt af inkomst, att utgå på grund af taxering under år 1907, med 10,900,000 kronor, dels bevillning af fast egendom samt af inkomst, att utgå på grund af taxering under år 1908 med 5,250,000 kronor, dels ock inkomstskatt, att utgå på grund af taxering under sistnämnda år med 7,000,000 kronor.

Detta sammanhänger med den omläggning af den allmänna bevillningen och inkomstskatten, som beslöts vid nästlidet års Riksdag och hvarmed afsågs hufvudsakligen, att den taxering af *inkomst*, som i och för dessa båda former af beskattning äger rum, skulle komma att afse det *nästföregående* årets inkomst i stället för, såsom hittills, i regel det löpande årets. I och för öfvergången till den sålunda beslutade reformens genomförande erfordrades nämligen, att 1907 års Riksdag åtog sig dels en bevillning för 1907 års inkomst, att samma år taxeras, dels en bevillning likaledes af 1907 års inkomst, att taxeras under år 1908, dels ock slutligen — utöfver den af 1906 års Riksdag beslutade inkomstskatt, till hvilken taxering ägt rum under år 1907 och hvilken i början af innevarande år inflyter i kronans kassa — en särskild inkomstskatt på grund af 1907 års inkomst, att utgå på grund af taxering under år

1908. Den bevillning, som 1907 års Riksdag sålunda åtog sig att utgå på grund af taxering under samma år, är afsedd att, i enlighet med den hittills gällande ordningen, erläggas vid de uppbördsstämmor, som hållas i början af innevarande år, hvaremot den bevillning och inkomstskatt, som skall utgå på grundval af taxering under år 1908, skola erläggas vid de uppbördsstämmor, hvilka för sådant ändamål under slutet af detta år komma att äga rum.

Före den nu omförmälda reformens genomförande har den allmänna bevillningen utgått med sex öre för hvarje fulla etthundra kronor af taxeringsvärdet å jordbruksfastighet, fem öre för hvarje fulla etthundra kronor af taxeringsvärdet å annan fastighet eller frälseränta och en för hundra af taxerad inkomst. Likaledes har inkomstskatten under de år, denna skatteform tagits i anspråk, uttagits med en procent af det beräknade belopp, efter hvilket skatt skolat utgå.

I öfverensstämmelse härmed skall också den i 1908 års riksstat med 10,900,000 kronor upptagna bevillning utgöras, som, på sätt nämnts, skall uppbäras vid uppbördsstämma i början af året på grund af 1907 års taxering.

Den bevillning och den inkomstskatt åter, hvilka skola påföras på grund af innevarande år verkställd taxering och som, enligt hvad nyss nämnts, äro afsedda att erläggas i slutet af året, äro däremot bestämda att utgå med allenast hälften af de nämnda, förut tillämpade skattesatserna.

Den sålunda vidtagna nedsättningen i skattesatserna sammanhänger jämväl med den under nästlidet år beslutade öfvergången till det förändrade systemet med afseende på beskattningsåret.

Hvad härvid till en början beträffar *inkomstbevillningen* och *inkomstskatten*, har inkomsttaxeringen, som nämnt, hittills i regel afsett det löpande årets inkomst. Genom den förenämnda, under nästlidet år beslutade reformen — hvilken erhållit sitt uttryck i de den 13 september 1907 utfärdade nådiga förordningarna angående bevillning af fast egendom samt af inkomst och om inkomstskatt — har åter fastslagits den grundsatsen, att taxeringen skall undantagslöst omfatta den inkomst, som de skattskyldiga åtnjtit under det nästföregående året. Sedan vid 1907 års taxeringsförrättningar upptagits 1907 års inkomst, ehuru visserligen med ledning af deklarationer om 1906 års inkomst, skall därför den år 1907 verkliga uppburna inkomsten blifva föremål för inkomsttaxeringen år 1908. Den omständigheten, att 1907 års inkomst sålunda varder, åtminstone formellt sedt, taxerad två särskilda gånger, har ansetts böra medföra någon lindring i utdebiteringen, på det sätt att, såsom jag nyss

nämnt, inkomstbevillning och inkomstskatt på grund af 1908 års taxering skola utgöras efter en lägre beräkningsgrund, motsvarande hälften af de vanliga skattesatserna.

I fråga om *fastighetsbevillningen* förelåg väl ej samma behof att med afseende på taxeringen af fast egendom införa en beskattning för det nästföregående året och således ej heller samma anledning som beträffande inkomstbevillningen att nedsätta utdebiteringen af fastighetsbevillning på grund af 1908 års taxering. 1907 års Riksdag ansåg emellertid, att då inkomsttaxeringen ordnades på sådan grund, att inkomsten för nästföregående år gjordes till föremål för taxeringen, äfven fastighetstaxeringen borde omläggas så, att bevillningen för fast egendom påfördes fastighetens ägare under nästföregående året. Då i följd häraf vid öfvergången till det nya systemet 1907 års fastighetsägare skulle erlægga bevillning för den fasta egendomen både på grund af taxering år 1907 och på grund af taxering år 1908, inträdde uppenbarligen äfven på detta område samma behof som i fråga om inkomstbeskattningen att bereda de skattskyldige någon lättnad. Med hänsyn härtill bestämdes också fastighetsbevillningen på grund af 1908 års taxering till allenast hälften af de belopp, som eljes plägat uttagas.

Nu omförmälda förhållanden föranledde, att, på sätt redan nämnts, bevillningen af fast egendom samt af inkomst på grund af 1908 års taxering i riksstaten för år 1908 beräknades till endast 5,250,000 kronor och inkomstskatten på grund af samma taxering till allenast 7,000,000 kronor.

Sedan under detta år den förändrade anordningen i fråga om beskattningsåret genomförts, föreligger ingen anledning att icke ånyo låta bevillningen och inkomstskatten utgå efter de vanliga skattesatserna och lägga dessa till grund för den bevillning, hvarmed ifrågavarande skattetitlar böra ingå i 1909 års riksstat. För detta ändamål erfordras emellertid äfven förändringar i de bestämmelser i både bevillnings- och inkomstskatteförordningarna, som röra skattens belopp. Till detta ämne anhåller jag att få framdeles återkomma, då jag jämväl har för afsikt att hemställa om framläggande för Riksdagen af förslag till vissa andra ändringar i nämnda förordningar.

Under nyss angifna förutsättningar för bevillningens och inkomstskattens beräkande för år 1909, hvilka förutsättningar ock lagts till grund för statskontorets beräkning af dessa inkomstitlar, torde desamma tryggt kunna beräknas till de af statskontoret föreslagna beloppen.

I den af statskontoret beräknade bevillningssumman, 158,250,000 *Sockerskatten.* kronor, ingår vidare sockerskatt med 14,000,000 kronor.

Sedan det förut gällande systemet för beskattningen af socker numera blifvit utbytt mot en ren konsumtionsbeskattning, enligt hvilken skatten utgår med visst belopp för hvarje kilogram socker, som, här i landet tillverkad eller utifrån infördt, utlämnas till fritt bruk, har man vid beräkningen af den inkomst, skatten kan förväntas komma att lämna, allenast att utgå från den antagliga årliga konsumtionen inom landet af socker. Statskontoret har, med ledning af de i finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrås underdåniga berättelse för tillverkningsåret 1905—1906 härutinnan lämnade uppgifter, beräknat konsumtionen af råsocker under år 1909 till 120,000 ton. Under förutsättning att nämnda beräkning är riktig, samt under antagande att 100 kilogram råsocker lämna 91,5 kilogram raffinadsocker, kan alltså den årliga konsumtionen af sådant socker beräknas till omkring 110,000 ton. Därest sockerskatten bibehölles vid samma belopp som hittills, skulle således, under nämnda förutsättningar, statens inkomst af sockerskatten för år 1909 komma att uppgå till 14,300,000 kronor. Redan förut denna dag har emellertid Eders Kungl. Maj:t, med godkännande af ett utaf mig framlagdt förslag till sådan ändring i gällande lagstiftning angående beskattningen af socker, att, i samband med en sänkning af de nuvarande tullsatserna å berörda vara, en förhöjning af sockerskatten skulle äga rum, beslutit att till Riksdagen aflåta nådig proposition i ämnet. Under förutsättning att denna tillvinner sig Riksdagens bifall, kan, på sätt jag vid underdånig föredragning af omförmälda förslag haft tillfälle att närmare utveckla, statens intäkt af sockerskatten beräknas åtskilligt högre än hvad nyss blifvit sagdt. Lämnande berörda förslag — till hvilket jag strax skall återkomma — för närvarande å sido, utgår jag dock tillsvidare i detta sammanhang därifrån, att sockerskatten, äfven utan någon förändring i skattesatsen, kan för år 1909 beräknas till 14,300,000 kronor.

Vidare ingå i den af statskontoret beräknade summan af bevillningarna, 158,250,000 kronor, stämpelmedlen med ett belopp af 10,500,000 kronor. Denna statsinkomst har under de senare åren visat en liffig tendens till stegring. Såsom statskontoret angifvit, uppgingo sålunda stämpelmedlen år 1904 till 7,297,366 kronor, år 1905 till 8,606,040 kronor och år 1906 till 10,095,922 kronor. Enligt hvad jag redan förut nämnt, kan statens inkomst af stämpelmedlen för år 1907 beräknas uppgå ända till omkring 11,300,000 kronor. Med afseende härå synes mig, äfven

*Stämpel-
medlen.*

om någon nedgång i denna statsinkomst i jämförelse med det år 1907 influtna beloppet skulle kunna befaras, ifrågavarande skattetitel kunna — oafsedt vissa af mig tilltänkta förändringar i gällande bestämmelser angående stämpelafgiften, hvarom jag strax skall närmare yttra mig — beräknas åtskilligt högre än statskontoret föreslagit; och torde en förhöjning i denna beräkning af 300,000 kronor icke kunna anses för högt tilltagen.

*Öfriga
bevillningar.*

Vidkommande öfriga, af mig nu icke särskildt omförmälda bevillningar, hemställer jag, att desamma måtte få beräknas i enlighet med statskontorets förslag.

Med fränseende af den tilltänkta höjningen i sockerskatten äfvensom af de utaf mig nyss antydda förändringarna i stämpellagstiftningen, skulle, under i öfrigt af mig nu gjorda förutsättningar, bevillningarnas sammanlagda belopp uppgå till 158,850,000 kronor.

På sätt statskontoret anført, torde statsverket under år 1909 hafva att påräkna en inkomst af omkring 1,000,000 kronor i utdelning å de staten tillhöriga preferensaktierna i Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag för år 1908; och torde denna inkomst lämpligen böra, i enlighet med statskontorets förslag, i samma års riksstat uppföras under titel »utdelning å statens aktier i Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag.»

Sammanlägges summan af statsverkets ordinarie inkomster, sådana de af mig beräknats, eller således 35,095,000 kronor, med bevillningarnas under nyss angifna förutsättningar till 158,850,000 kronor beräknade belopp, uppkommer en summa af 193,945,000 kronor eller, med tillägg af nyssberörda inkomst af statens aktier i Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag, 194,945,000 kronor.

Läggas härtill dels af förenämnda öfverskott å 1906 års statsreglering 10,712,000 kronor dels ock den andel af riksbankens vinst, som, enligt hvad jag sedermera skall visa, lämpligen bör kunna tagas i anspråk för 1909 års statsreglering, 7,450,000 kronor, erhålles en summa af 213,107,000 kronor, som kan disponeras för 1909 års statsreglering.

*Utgifterna
för år 1909.*

Vid förberedande behandling af statsregleringen för år 1909 hafva utgifterna för nämnda år, fränsetd sådana, som ansetts böra bestridas genom upplånta medel, befunnits uppgå till 216,707,000 kronor.

För täckande af dessa utgifter erfordras således, utöfver förenämnda 213,107,000 kronor, ett belopp af 3,600,000 kronor, för hvars fyllande tillgång torde böra beredas genom ny eller ökad beskattning.

Det af mig förut framlagda, af Eders Kungl. Maj:t godkända förslag till ändring af gällande lagstiftning angående beskattningen af socker innebär, att, jämte det hittills gällande tullsatser å socker skulle sänkas — beträffande råsocker från 11 $\frac{3}{4}$ öre till 10 öre för kilogram och i fråga om raffineradt socker från 17 öre till 14 öre för kilogram — sockerskatten skulle med visst undantag höjas med 3 öre för kilogram. *Höjning af sockerskatten.*

Då de sålunda tillämnade förändrade bestämmelserna äro afsedda att träda i kraft redan under innevarande år, skulle, därest hela landets sockertillverkning ålades nämnda ökade beskattning, under den förut angifna förutsättningen af en till 110,000 ton uppgående konsumtion af raffineradt socker inom landet under år 1909, den ökade inkomst, staten under samma år på grund af skatteförhöjningen kunde hafva att påräkna, belöpa sig till 3,300,000 kronor. Då det emellertid med hänsyn till de väsentligen ogynnsammare produktionsvillkor, under hvilka vissa råsockerfabriker — nämligen de i Öster- och Västergötland belägna — i jämförelse med öfriga, i sydligare delar af landet belägna fabriker bedrifva sin tillverkning, ansetts billigt, att, under vissa i förenämnda förslag närmare angifna förutsättningar, det vid förstnämnda fabriker tillverkade sockret under de närmaste åren undantages från den åsyftade höjningen i den nuvarande sockerskatten och därefter under viss tid endast i mindre grad än landets sockertillverkning i öfrigt får vidkännas höjningen i fråga, har i förslaget intagits jämväl en bestämmelse i sådant syfte. Enligt hvad jag vid underdånig föredragning af berörda förslag framhållit, torde emellertid, med hänsyn till den årstillverkning, som vid ifrågavarande fabriker hittills förekommit, den åsyftade skattelindringen för sagda fabriker icke komma att för nästkommande år öfverstiga 120,000 kronor. I hvarje fall lärer densamma icke kunna uppgå till högre belopp än 200,000 kronor. Äfven under sådan förutsättning kan således den i följd af skatteförhöjningen i fråga påräkneliga statsinkomsten under år 1909 beräknas till 3,100,000 kronor.

Med iakttagande af den af mig förut gjorda beräkningen af beloppet å den sockerskatt, som, oafsedt höjningen i skattesatsen, kan förväntas inflyta under nästkommande år, skulle således statens inkomst af denna skatt komma att under samma år uppgå till 17,400,000 kronor, till hvilket belopp ifrågavarande skattetitel alltså torde få i riksstaten upptagas.

Innan jag lämnar förevarande ämne, må det tillåtas mig att, på sätt jag jämväl vid framläggande af omförmälda förslag till ändringar

i lagstiftningen angående beskattningen af socker betonat, framhålla, att den ifrågasatta höjningen i sockerskatten, vid det förhållande att denna skatteförhöjning motväges af den tillärnade sänkningen i tullavgifterna å socker, icke kommer att verka till någon som helst förhöjning i sockrets handelspris och således icke heller att drabba allmänheten, samt att den tillärnade förändringen därför i själfva verket endast innebär en minskning i det onödigt höga tullskydd, den inhemska socker-industrien för närvarande åtnjuter, och sålunda afser att under formen af höjd sockerskatt tillföra staten en del af den inkomst, som i följd af det sätt, hvarpå lagstiftningen i förevarande hänseende nu är ordnad, tillflyter idkarna af berörda industri.

*Stämpelavgift
vid köp eller
byte af aktier,
banklotter och
obligationer.*

Förutom nu angifna åtgärder har jag tänkt mig, att, för fyllande af statens inkomstbehof under nästkommande år, lämpligen bör anlitas en form af stämpelbeskattning, hvilken delvis redan förut varit ifrågasatt till införande hos oss, nämligen en stämpelavgift å aktier, banklotter och obligationer vid öfverlåtelse däraf från en till annan genom köp eller byte. Förslag i sådant syfte har, i hvad angår aktier och banklotter, redan tidigare, eller år 1906, af Kungl. Maj:t förelagts Riksdagen. Förslaget tillvann sig visserligen icke då Riksdagens bifall. Anledningen härtill var emellertid icke den, att Riksdagen ansåg en beskattning af dylika transaktioner olämplig, utan berodde Riksdagens afslag endast därpå, att det sätt, som då föreslogs för beskattningens anordnande och genomförande, icke af Riksdagen gillades. I den skrifvelse af den 23 maj 1906, däri Riksdagen meddelade sitt beslut i ämnet, uttalade Riksdagen ock den mening, att ifrågavarande transaktioner, hvilka särskildt borde komma i fråga, då det gällde att genom en utsträckt stämpelbeskattning träffa det rörliga kapitalet, borde snarast möjligt underkastas särskild beskattning.

Med afseende å detta Riksdagens uttalande har det synts mig särskildt lämpligt att, då nu ökade tillgångar krävas för mötande af de växande statsutgifterna, anlita ifrågavarande skatteform, helst denna icke är af beskaffenhet att verka på något sätt tyngande för de ekonomiskt svagare situerade inom samhället utan tvärtom är i alldeles särskild grad ägnad att träffa kapitalet såsom sådant, då detta vid öfverflyttning från en hand till en annan i allmänna rörelsen framträder, och därför ock är af den karaktär, att skatten kan antagas i regel komma att utan svårighet bäras af dem, den drabbar.

Förslag till bestämmelser i ämnet är under utarbetande men är ännu icke i skick att kunna Eders Kungl. Maj:t till pröfning föreläggas.

Af den utredning, som hittills ägt rum, framgår emellertid, att medelst den tilltänkta stämpelafgiften bör kunna tillföras staten en årsinkomst af, lågt räknadt, 500,000 kronor.

Under förutsättning att den af mig sålunda föreslagna utsträckningen af stämpelskatten bifalles, skulle, därest den af mig förut anställda beräkning af hittills utgående stämpelafgifter jämväl godkännes, stämpelmedlen för år 1909 kunna beräknas till 11,300,000 kronor; och hemställer jag därför, att denna inkomsttitel må i riksstaten uppföras med sistnämnda belopp.

Det förut omförmälda, utöfver eljest för 1909 års statsreglering påräkneliga inkomster erforderliga belopp af 3,600,000 kronor skulle således fyllas dels genom en höjning af sockerskatten, hvarigenom skulle erhållas ett belopp af 3,100,000 kronor, dels medelst den föreslagna utsträckningen af stämpelskatten, hvilken antagits inbringa 500,000 kronor.

Ehuru jag hemställer, att statsverkets inkomster för år 1909 må med de belopp, jag föreslagit, i statsverkspropositionen upptagas i den ordningsföljd, som hittills varit iakttagen, och likaledes med den vanliga fördelningen i *ordinarie inkomster* och *bevillningar*, torde det tillåtas mig att, liksom vid föregående tillfällen ägt rum, i protokollet låta införa en gruppering af dessa inkomster, som bättre än den sedvanliga uppställningen lämnar en öfversikt af dessa inkomsters olika natur ur finansiell synpunkt och närmare sammanför inkomster af närsläktad art.

Denna öfversikt angifver såsom

Statsverkets inkomster:

A. Inkomster, som ej utgöra skatter:

arrendemedel.....	kr.	1,700,000: —	
skogsmedel	„	8,500,000: —	
järnvägstrafikmedel	„	9,500,000: —	
postmedel	„	21,000,000: —	
telegrafmedel	„	11,500,000: —	
bötesmedel	„	400,000: —	
terminsafgifter från läroverken..	„	580,000: —	
extra uppbörd	„	300,000: —	kr. 53,480,000: —
			transport kr. 53,480,000: —

transport kr. 53,480,000: —

B. Skatter:

a) allmänna:

tullmedel kr. 58,000,000: —

brännvinstill-
verknings-

skatt „ 24,000,000: —

punschskatt... „ 1,500,000: —

maltskatt „ 3,000,000: —

sockerskatt... „ 17,400,000: —

stämpelmedel „ 11,300,000: —

mantalspen-

ningar..... „ 825,000: —

bevillning af

fast egendom

samt af in-

komst..... „ 11,000,000: —

inkomstskatt. „ 15,000,000: — kr. 142,025,000: —

b) särskilda afgifter:

fyr- och båk-

medel..... kr. 1,700,000: —

kontrollstäm-

pelmedel „ 90,000: —

bevillningsaf-

gifter för

särskildaför-

måner och

rättigheter .. „ 250,000: — „ 2,040,000: — kr. 144,065,000: —

Summa kr. 197,545,000: —

Härtill kommer den förut omförmälda inkomsten af statens aktier i Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag, beräknad till 1,000,000 kronor.

*Riksbankens
vinstmedel.*

Enligt hvad jag inhämtat från fullmäktige i riksbanken, kan riksbankens vinst för år 1907 beräknas till 9,639,023 kronor 48 öre. Jämligt gällande bestämmelser skola däraf minst tio procent afsättas till bankens reservfond. Bestämmes det belopp, som med anledning häraf bör för sådant ändamål afsättas till 964,023 kronor 48 öre, återstår en summa af 8,675,000 kronor. Med hänsyn därtill att på grund af de

ovanligt höga räntesatser, hvilka särskildt under senare delen af nästlidet år varit rådande, riksbankens vinst för sagda år stigit till en höjd, åtskilligt öfver den normala, torde emellertid försiktigheten bjuda, att icke för nästkommande års statsreglering hela sistnämnda belopp tages i anspråk, utan synes mig klokare att däraf såsom en dispositionsfond för statsverkets framtida behof afsätta en del, hvilken torde lämpligen kunna bestämmas till 1,225,000 kronor, samt för den förestående statsregleringen endast disponera återstoden.

Jag hemställer därför i underdånighet, att Eders Kungl. Maj:t tacktes hos Riksdagen göra framställning, att af riksbankens vinst för år 1907 måtte dels för statsverkets behof anvisas ett belopp af 7,450,000 kronor, att från riksbanken utbetalas å de tider under år 1909, som Riksdagen bestämmer, dels ock afsättas till en dispositionsfond för statsverkets framtida behof ett belopp af 1,225,000 kronor.

Om, under förutsättning af bifall till hvad jag sålunda föreslagit, till slutsumman af statsverkets inkomster enligt förenämnda af mig anställda beräkning kronor 198,545,000: —
läggas

dels af öfverskottet å statsregleringen för		
år 1906	„	10,712,000: —
dels ock af riksbankens vinstmedel för år		
1907	„	7,450,000: —
så erhålles för statsregleringen för år 1909		
en tillgång af		kronor 216,707,000: —

De af föredragande departementschefen sålunda i afseende å beräkningen af statsverkets ofvan omnämnda tillgångar och därmed sammanhängande ämnen gjorda hemställanden och förslag, i hvilka statsrådets öfriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen gilla och bifalla.

Ur protokollet:

Arvid Nordlindh.

Bil. litt. A. •

Till Konungen.

Enligt § 2 af den för statskontoret gällande instruktion åligger det detta ämbetsverk att hvarje år före den 15 december till Eders Kungl. Maj:t afgifva berättelse om statsverkets inkomster under sist-

Bih. till Riksd. Prot. 1908. 1 Saml. 1 Afd. 1

förflutna året jämte förslag till deras beräkning vid nästföljande statsreglering med hvad mera, som kan tjäna till upplysning vid uppgörande af Eders Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående statsverkets tillstånd och behof; och får i anledning häraf statskontoret underdånigst dels åberopa sin den 27 sistlidne september afgifna berättelse om statsverkets tillstånd och förvaltning år 1906, hvarmed öfverlämnats ett tryckt exemplar af det kapitalkonto till rikshufvudboken för samma år med därtill hörande tablåer och bilagor, som härstädes upprättats, dels ock hänvisa till statskontorets underdåniga skrifvelse den 30 därförutgångne juli angående riksbokslutet för år 1906.

I denna senare skrifvelse har statskontoret beträffande resultatet af nämnda års statsreglering anmält, att å statsverkets inkomster samt å ordinarie och extra ordinarie anslag uppstått

ett nettoöfverskott af	kronor	8,730,359: 24
------------------------------	--------	---------------

hvertill borde läggas:

af myntverkets behållning för år 1906	„	340,757: 92
behållningar å anslag till nyinrättade tjänstebefattningar	„	394,113: 12
odisponerade behållningar å en del extra statsanslag	„	39,990: 83

så att öfverskottet på det hela uppginge till	kronor	9,505,221: 11.
---	--------	----------------

Beträffande den i rikshufvudboken under benämning »fonden för reserverade medel» upplagda särskilda räkning å öfverskott och brister i statsregleringarna omförmlades i samma skrifvelse, att behållningen å denna fond vid 1906 års början utgjorde

kronor	19,374,789: 55.
--------	-----------------

Af detta belopp var i 1906 års riksstat

anvisadt att från fonden utgå	„	7,190,000: —
om till återstoden	„	12,184,789: 55
lägges ofvannämnda öfverskott	„	9,505,221: 11

uppkommer det belopp af	kronor	21,690,010: 66
-------------------------------	--------	----------------

hvertill enligt rikshufvudboken behållningen å fonden för reserverade medel vid 1906 års slut uppgår.

Då här af redan äro disponerade:

enligt 1907 års riksstat	kronor	3,463,000: —
--------------------------	--------	--------------

„ 1908 „ „ „	„	10,978,000: —
--------------	---	---------------

återstå att för blifvande statsregleringar disponera	kronor	10,712,010: 66.
--	--------	-----------------

Beträffande därefter själfva inkomstberäkningen för år 1909 innefattas statskontorets förslag därtill i bifogade tabell litt A. Vid upp-

rättande häraf har statskontoret fäst afseende *dels* därpå, huruvida å de särskilda inkomstitlarna under de senare åren enligt räkenskaperna influtna belopp haft stigande eller fallande tendens, i hvilket hänseende åberopas här bifogade tabell litt B., *dels ock* på de vid dessa titlar förekommande särskilda förhållanden, för hvilka statskontoret får här nedan närmare redogöra.

Ordinarie inkomster.

Arrendemedlen, hvilka i de senare årens riksstaten upptagits med 1,700,000 kronor, hafva under senaste femårsperiod influtit med i medeltal 1,960,520 kronor och med en årlig minskning i medeltalet af 58,846 kronor. Oaktadt sjunkande tendens, orsakad af den fortgående försäljningen af mindre kronolägenheter, torde denna inkomstitel dock kunna för år 1909 i riksstaten bibehållas vid dess nuvarande belopp.

Mantalspenningarna, som i 1907 och 1908 årens riksstaten finnas uppförda med 800,000 kronor, inflöto under år 1906 med 801,042 kronor och utvisa under femårsperioden 1902—1906 en årlig ökning af i medeltal 9,147 kronor. Med hänsyn till denna inkomstitels jämna stegringstendens, uti hvilken man icke torde hafva anledning att befara någon minskning eller tillfällig rubbning, får statskontoret hemställa om mantalspenningarnes upptagande i 1909 års riksstat med ett till 825,000 kronor förhöjdt belopp.

Bötesmedlen, som i riksstaterna allt sedan år 1906 varit uppförda med 400,000 kronor, hafva under åren 1903—1906 visat en oafbruten ökning från 399,504 kronor år 1903 till 448,676 kronor år 1906 samt under femårsperioden influtit med i medeltal 420,101 kronor. Statskontoret anser sig emellertid beträffande denna inkomstitel, hvars tendens, om en längre tidsperiod tages i betraktande, visat sig sakna fasthet, icke böra föreslå någon förändring utan hemställer, att densamma måtte i 1909 års riksstat uppföras med oförändradt belopp.

Kontrollstämpelmedlen hafva under senaste femårsperiod influtit med ett för hvarje år ökad belopp, från 63,838 kronor år 1902 till 86,541 kronor år 1906. Årliga ökningen i medeltal har under nämnda tid uppgått till 5,676 kronor. Med den fasta stegring, hvaruti inkomstiteln under en lång följd af år befunnit sig, torde med stor sannolikhet kunna beräknas, att densamma under år 1909 kommer att uppgå till lägst 90,000 kronor, hvadan statskontoret föreslår dess upptagande i riksstaten för detta år med sistnämnda belopp.

Fyr- och båkmedlen förete under femårsperioden 1902—1906 en inkomstsiffra utan bestämd tendens till vare sig ökning eller minskning och utgjorde enligt räkenskaperna 1,712,226 kronor år 1902 och 1,725,803 kronor år 1906 med ett medeltal för denna tid af 1,728,095 kronor. Statskontoret finner sig sakna anledning att beträffande dessa medel föreslå någon ändring, utan hemställer, att inkomstiteln må i 1909 års riksstat upptagas till oförändradt belopp.

Telegrafmedlen, som i riksstaten för år 1908 äro upptagna med 10,080,000 kronor, hafva, enligt hvad statskontoret inhämtat, af telegrafstyrelsen för år 1909 beräknats till 11,500,000 kronor, hvilket belopp finnes upptaget i bifogade tabell. Uti underdånig skrivelse den 6 innevarande månad yttrar telegrafstyrelsen beträffande denna beräkning följande:

»Inkomsterna af telegrafverkets telegraf- och telefontrafikrörelse utgöras af dels portoinkomsten för telegrambefordringen, dels afgifter härflytande af telefontrafiken, dels ock åtskilliga smärre belopp från särskilda andra inkomstkällor, såsom betalning för ordböcker, taxor och telegramblanketter, afgifter för telegramkvittenser och för registrering af telegramadresser, hyror från telegrafverkets fastigheter, hyror för telegrafledningar, räntor å bankräkningar m. m.

Portoinkomsten för telegrambefordringen utgjorde under år 1905 kronor 2,034,288 och steg under år 1906 med 6,5 procent till 2,167,735 kronor. Till följd däraf att minimiportot för inländska telegram från och med 1907 års ingång sänkts till hälften, torde, enligt hvad räkenskapen för årets nio första månader gifver vid handen, ökningen i telegramportoinkomsten under år 1907 icke stiga till nyssnämnda procenttal, men torde denna inkomst, som i staten för år 1907 beräknats till 1,820,000 kronor, likväl icke komma att understiga 2,215,000 kronor. För år 1909 anser sig telegrafstyrelsen kunna beräkna inkomsten af telegrafrörelsen till 2,120,000 kronor eller 120,000 kronor högre än det belopp 2,000,000 kronor, hvartill denna inkomst beräknats i 1908 års stat.

Telefonavgifterna hafva i statsförslagen beräknats:

för år 1905 till	5,700,000 kronor,
” ” 1906 ”	6,200,000 ” ,
” ” 1907 ”	6,900,000 ” och
” ” 1908 ”	8,000,000 ” .

De verkliga beloppen hafva uppgått:

år 1905 till 7,030,807 kronor och år 1906 till 8,008,396 kronor samt torde, såvidt af räkenskapen för årets tre första kvartal kan dömas, under år 1907 komma att stiga till omkring 9,047,000 kronor.

Ehuru en nedgång i konjunkturerna, sådan som den nu inträffade, gifvetvis kommer att menligt återverka på telefoninkomsten och bör mana till försiktighet vid beräklandet af dennas belopp, anser sig dock styrelsen kunna antaga en ökning under år 1909 af 1,300,000 kronor i den för år 1908 beräknade telefoninkomsten och får sålunda föreslå, att denna inkomst för år 1909 beräknas till 9,300,000 kronor.

Telegrafverkets *öfriga inkomster* hafva för åren 1907 och 1908 beräknats till 80,000 kronor. Då de under år 1906 utgjort och under år 1907, såvidt nu kan antagas, komma att utgöra något mer än nämnda belopp samt styrelsen snarare förväntar någon minskning än ökning af dessa inkomster, har styrelsen icke ansett sig böra föreslå någon ändring i beräkningen af ifrågavarande inkomster, hvilka sålunda torde i staten för år 1909 böra upptagas till 80,000 kronor.

Vid sammanställning af de sålunda för år 1909 beräknade beloppen erhållas följande inkomstsiffror:

telegramporto	kronor	2,120,000: —
telefonafgifter	„	9,300,000: —
öfriga inkomster	„	80,000: —
eller tillsammans kronor		11,500,000: —

innebärande en ökning utöfver de för år 1908 beräknade inkomsterna af 1,420,000 kronor.»

Järnvägstrafikmedlen hafva, enligt hvad statskontoret inhämtat, af järnvägsstyrelsen beräknats för år 1909 komma att uppgå till 9,000,000 kronor, med hvilket belopp inkomsttiteln upptagits i bifogade tabell. I fråga härom yttrar järnvägsstyrelsen uti underdånig skrifvelse den 29 nästlidne november följande:

»Under åren 1905 och 1906 har det ekonomiska resultatet af statsbanornas drift utfallit sålunda:

Bruttoinkomsterna hafva utgjort för år 1905 54,736,906 kronor 50 öre och för år 1906 60,017,283 kronor 14 öre. Driftkostnaderna, inklusive bidrag till statens järnvägstrafiks pensionsinrättning, hafva uppgått för år 1905 till 39,319,607 kronor 9 öre och för år 1906 till 42,017,524 kronor 87 öre. Af nettobehållningarna för dessa år respektive 15,417,299 kronor 41 öre och 17,999,758 kronor 27 öre hafva, sedan afsättningar ägt rum till inköp af inventarier och till förlag, till statskontoret inlevererats 13,700,000 kronor för år 1905 och 17,300,000 kronor för år 1906.

Hvad innevarande års bruttoinkomster angår torde böra framhållas, att äfven under det snart tilländagångna året rörelsen på stats-

banorna haft att uppvisa ett icke obetydligt uppsving beträffande såväl person- och godstrafik. Under det bruttoinkomsterna för månaderna januari—september förra året utgjorde 44,479,914 kronor 2 öre, hafva de sålunda för motsvarande månader detta år uppgått till 48,035,426 kronor 91 öre.

Med hänsyn härtill och med beräkning af inkomst från riksgränsbanan af omkring 400,000 kronor på grund af den Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag medgifna rätt att jämväl under innevarande år transportera större malmkvantitet än 1,200,000 ton torde bruttoinkomsterna för år 1907 kunna antagas komma att uppgå till omkring 63,500,000 kronor. De af Eders Kungl. Maj:t fastställda arfvodes- och kostnadsstater för innevarande år sluta å ett belopp af 46,340,400 kronor, inberäknadt tilläggsstat för linjen Uddevalla—Tingstad. De verkliga driftkostnaderna för detta år torde med ledning af hvad desamma utgjort till och med september månad samt med beräkning af ökad driftkostnad för oktober—december innevarande år kunna antagas komma att uppgå till i rundt tal 51,800,000 kronor, inklusive bidraget till statens järnvägstrafiks pensionsinrättning. Skillnaden mellan de förut beräknade och de verkliga driftkostnaderna är hufvudsakligen beroende på den under innevarande år verkställda löneregleringen för den ordinarie personalen. Af skillnadsbeloppet, i rundt tal 5,500,000 kronor, äro sålunda omkring 5,250,000 kronor beräknade motsvara ökade aflöningsförmåner för den ordinarie personalep. Och tillåter sig styrelsen härvid erinra, att 1906 års löneregleringskommitté, med utgående från personalantalet år 1906 och inberäkning af det af andra statsmedel än trafikmedel utgående dyrtidstillägget, i rundt tal 700,000 kronor, beräknat höjningen till omkring 3,900,000 kronor, fränset förhöjning i hyresersättning till det stora flertalet lägre befattningshafvare, i afseende å hvilka kommittén föreslagit anskaffande af bostäder. Med inberäkning af berörda ökning i hyresersättning och med hänsyn till den af Riksdagen beslutade höjningen af arfvodena till den lägsta gruppen befattningshafvare torde ökningen för år 1906 kunna beräknas till omkring 4,500,000 kronor och för år 1907, då omkring 1,000 nya tjänstebefattningar tillkommit, till, såsom ofvan nämnts, 5,250,000 kronor.

Af nettobehållningen för månaderna januari—november 1907 äro till statskontoret inlevererade 10,000,000 kronor; och torde för nästkommande december månad komma att ytterligare inlevereras omkring 1,500,000 kronor.

Det förslag till arfvodes- och kostnadsstater för statens järnvägar för år 1908, som styrelsen i underdånig skrifvelse denna dag till Eders Kungl. Maj:t afgifver, slutar å ett belopp af 57,413,000 kronor.

Med ledning af den erfarenhet, som vunnits under de senaste åren, har nu styrelsen att beräkna det ekonomiska resultatet af statens järnvägars drift under år 1909.

Äfven under innevarande år har trafiken å statens järnvägar visat en afsevärd stegring i förhållande till nästföregående år. Bruttoinkomsterna visa för personbefordran en ökning af 12,97 procent och för godstrafik 5,2 procent; och framgår af det föregående, att för innevarande år torde vara att förvänta en ökning af bruttoinkomsterna med omkring 3,500,000 kronor.

Om än för den närmaste tiden man icke torde hafva att räkna med så gynnsamma konjunkturen, som under de senare åren varit rådande, har dock styrelsen, särskildt med hänsyn till den ökade transport af malm å riksgränsbanan, som lär bli en följd af den Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag tillförsäkrade rätt därtill, ansett sig kunna antaga, att ökning af bruttoinkomsterna skulle komma att uppgå för år 1908 till 4,000,000 kronor och för år 1909 till samma belopp. Med denna beräkningsgrund skulle bruttoinkomsterna utgöra för år 1908 67,500,000 kronor och för år 1909 71,500,000 kronor.

Hvad därefter angår driftkostnaderna utvisar styrelsens underdåniga förslag till stater för år 1908, jämförde med de efter de verkliga utgifterna för de nio första månaderna af år 1907 för samma år beräknade utgifter, en afsevärd ökning:

Förslaget till stater för år 1908 utvisar inom	
styrelsen	2,775,000: —
vid distrikten:	
å distriktschefsexpeditionerna	306,000: —
,, banafdelningen	12,350,000: —
,, maskinafdelningen	26,363,000: —
,, trafikafdelningen	15,409,000: —
,, ångfärjan	210,000: —
	Summa 57,413,000: —

Ökningen i dessa stater är hufvudsakligen beroende på stegring i trafikrörelsen, synnerligt höjda stenkolspris samt inrättande af erforderliga nya ordinarie tjänster.

I fråga om driftkostnaderna för år 1909 finnes anledning antaga att en ej så afsevärd stegring skall inträda som för år 1908. Efter

allt att döma torde sålunda det enhetspris, hvarefter utgiften för stenköl för sistnämnda år beräknats, komma att nedgå.

Med hänsyn härtill och äfven i öfrigt antagen mindre ökning å flera af de olika afdelningarnas utgiftsposter hafva staterna för år 1909 beräknats erhålla ungefär följande utseende:

a) styrelsen	2,875,000: —
b) distrikten:	
distriktschefsexpeditionerna	310,000: —
banafdelningen	13,000,000: —
maskinafdelningen	27,600,000: —
trafikafdelningen	16,350,000: —
ångfärjan	210,000: —
	Summa 60,345,000: —

Lägges till denna slutsumma beräknadt bidrag till statens järnvägstrafiks pensionsinrättning 550,000 kronor, skulle driftkostnaderna för år 1909 uppgå till i rundt tal 60,900,000 kronor.

Med hänsyn härtill har styrelsen ansett nettobehållningen för år 1909 böra beräknas till i rundt tal 10,600,000 kronor. Af berörda belopp torde sammanlagdt omkring 1,600,000 kronor böra afsättas för inköp af inventarier och för ökande af förlag.

På grund af det anförda får styrelsen i underdånighet hemställa, att inkomstiteln »järnvägstrafikmedel» må i förslaget till riksstat för år 1909 upptagas till 9,000,000 kronor, därvid styrelsen tillåter sig erinra, att denna inkomstitel, hvilken upptagits för år 1905 till 11,000,000 kronor, för år 1906 till 12,500,000 kronor och för år 1907 till 13,000,000 kronor upptagits i riksstaten för år 1908 till 12,500,000 kronor, samt tillika meddela, att af nettobehållningen för år 1908 torde komma att till statskontoret inlevereras 8,000,000 kronor.»

Skogsmedlen, i 1908 års riksstat uppförda med 8,000,000 kronor, hafva utgjort:

år 1904	kronor 8,294,132: —
„ 1905	„ 7,464,609: —
„ 1906	„ 8,562,727: —

eller i medeltal för dessa tre år kronor 8,107,156: —.

Enligt från domänstyrelsen erhållen uppgift hafva statsverkets skogsmedelsinkomster under innevarande års tre första kvartal belöpt sig till 8,358,783 kronor 13 öre. I händelse skogsmedelsuppbörden under fjärde kvartalet kommer att motsvara uppbörden under samma kvartal af sistlidet år, eller 631,090 kronor 7 öre, skulle inkomsten af

skogsmedel för år 1907 alltså komma att uppgå till 8,989,873 kronor 20 öre.

Med hänsyn till denna inkomsttitels stegringstendens, hvilken knappast torde i väsentlig mån vara beroende af eventuellt inträdande rubbningar i det allmänna affärsläget inom landet, hemställer statskontoret, att skogsmedlen beräknas år 1909 inflyta med ett till 8,500,000 kronor förhöjdt belopp.

Terminsaavgifter från läroverken. Å denna inkomsttitel, som i 1908 års riksstat uppförts med 550,000 kronor, inflöto under åren 1905 och 1906 respektive 583,553 kronor 56 öre och 581,845 kronor.

Då det belopp, hvarmed denna inkomsttitel kommer att inflyta, är beroende af antalet lärjungar vid de allmänna läroverken, och då anledning saknas antaga, att detta antal kommer att i väsentlig mån minskas, vill det synas statskontoret som om terminsaavgifterna kunde beräknas år 1909 inflyta med ett belopp icke understigande hvad under de senaste två åren influtit eller i rundt tal 580,000 kronor.

Extra uppbörd. Denna inkomsttitel, som i 1908 års riksstat upptagits med 300,000 kronor, har under de senaste åren influtit med följande belopp:

år 1904	kronor	317,660: —
„ 1905	„	366,504: —
„ 1906	„	1,734,781: —

Härvid är emellertid att märka att i uppbörden för år 1906 ingår icke mindre än 1,429,036 kronor 87 öre sockerskatt, hvilket belopp influtit under tiden från den 1 september 1906, då den nya sockerskattelagstiftningen trädde i kraft, till samma års slut, och hvilket enligt vanlig praxis bokförts under titel »Extra uppbörd» intill dess med år 1907 den nya titeln blifvit i riksstaten uppförd. I här bifogade tabell, som afser att gifva en statistisk öfverblick till ledning vid bedömande af hvad under hvarje inkomsttitel kan väntas i normala fall inflyta, har berörda belopp i sockerskatt uteslutits, och i stället uppförts såsom särskild inkomsttitel.

Titeln »Extra uppbörd» var i 1907 och föregående årens riksstater beräknad till 200,000 kronor men höjdes vid statsregleringen för år 1908 till 300,000 kronor.

Ehuru inkomsttiteln under senaste femårsperiod influtit med i medeltal 323,952 kronor, torde densamma likväl, med hänsyn till dess växlande natur, icke böra nu ytterligare förhöjas.

Bevillningar.

Tullmedlen, hvilka för år 1908 beräknats till 58,000,000 kronor, hafva, enligt räkenskaperna inbragt:

år 1904	kronor 60,178,776: —
„ 1905	„ 59,754,634: —
„ 1906	„ 59,523,133: —
eller i medeltal under dessa tre år ..	„ 59,818,848: —

För januari—november innevarande år hafva, enligt meddelande från generaltullstyrelsen, debiterade tullmedlen utgjort 55,526,395 kronor 65 öre, och skulle, därest uppbörden för innevarande månad blefve lika med den för december månad nästlidet år, eller 4,904,413 kronor 13 öre, för år 1907 uppgå till 60,430,808 kronor 78 öre.

I tulluppbörden ingick sockertull för år 1904 med 1,254,400 kronor 21 öre, för år 1905 med 5,647,485 kronor 24 öre och för år 1906: januari—augusti med 1,114,362 kronor 47 öre, och under september—december samma år med 61,410 kronor 4 öre, eller tillsammans för år 1906 kronor 1,175,772:51.

Från och med den 1 september 1906, då nådiga förordningen den 2 juni 1905 om beskattning af socker trädde i tillämpning, inträdde en förändring, i det att sockerskatten därefter utgått å den färdiga produkten. Tullinkomsten af socker kommer därefter — äfven om betskörden varder otillräcklig att fylla behovet — att uppgå till väsentligt mindre belopp än det som med förutvarande beskattningssätt skulle under enahanda förhållanden influtit.

Med hänsyn härtill och till de sjunkande konjunkturer, som nu kunna motses, anser sig statskontoret icke kunna ifrågasätta någon förhöjning i denna inkomsttitels beräkning för år 1909.

Postmedlen. Enligt hvad statskontoret inhämtat, har generalpoststyrelsen i det förslag till inkomst- och utgiftsstater, som bör till nästkommande riksdags pröfning öfverlämnas, beräknat inkomsten af postmedlen till 21,000,000 kronor, hvilket belopp blifvit i bilagda tabell uppfördt. Till stöd för denna beräkning har generalpoststyrelsen till en början framhållit, att sedan många år tillbaka postverkets verkliga inkomster efter upprättade bokslut alltid öfverstigit de för de särskilda åren beräknade inkomsterna med betydliga belopp. Den hufvudsakliga orsaken därtill ligger gifvetvis i den svårighet, som möter att mera än ett års tid i förväg beräkna inkomster, som kunna växla allt efter de ekonomiska konjunkturerna i landet, och man har därför ansett

försiktigheten bjuda att icke kalkylera inkomsterna högre än hvar till de, äfven under ogynnsamma förhållanden, kunna anses komma att uppgå. Men en icke oväsentlig orsak till de hittills framlagda, alltför låga beräkningarna är att söka däri, att postverkets inkomster af vissa delar af den utrikes rörelsen hittills icke tillgodoräknats inkomsterna.

I postverkets utgiftsstater har sedan många år upptagits ett anslag till »godtgörelse till främmande postverk». Detta anslag upptogs förut förslagsvis till 50,000 kronor, men nedsattes i 1898 års utgiftsstater till 10,000 kronor, hufvudsakligen med hänsyn till den beräknade stora besparingen i transitkostnader gentemot Danmark i följd af igångsättandet af regelbunden postångfartygsförbindelse mellan Trelleborg och Sassnitz. Anslaget kvarstår sedan dess med oförändradt belopp i postverkets utgiftsstater.

Det har emellertid befunnits, att på den nu afsedda utrikes rörelsen postverket, i stället för utgift, haft nettoinkomst, som för nedan nämnda år utgjort i runda tal:

år 1897		kronor	34,900: —
„ 1898		„	73,600: —
„ 1899		„	154,800: —
„ 1900		„	185,800: —
„ 1901		„	171,200: —
„ 1902		„	202,900: —
„ 1903		„	245,000: —
„ 1904		„	291,700: —
„ 1905		„	311,900: —
„ 1906		„	381,800: —

Dessa inkomstbelopp, som utgöras af svenska postverket tillkommande andelar af befodrings- med flera afgifter för värdebref, paket, postanvisningar och postförskotts-anvisningar från utlandet, böra gifvetvis inberäknas i postverkets inkomster och i hufvudboken upptagas såsom »portoandelar för utrikes försändelser m. m.».

Den för år 1906 angifna inkomstsumman, 381,800 kronor, utgör visserligen nettoinkomst. Men då, på sätt nedan angifves, transitorsättningarna till utländska postverk skulle föras såsom utgift, bör bruttoinkomsten, som för år 1906 utgjorde kronor 452,406:28, medräknas bland postverkets inkomster. Därvid böra dock frånräknas de af svenska postverket till tullverket utbetalade tullafgifter å vissa från utlandet hitkomna paket, som på grund af frankosedel utlämnats till adressaterna utan erläggande af tullafgifter, men för hvilka dessa afgifter sedermera

godtgjorts svenska postverket i paketafräkningarna med utlandet och därför böra ingå i tullmedlen.

Å andra sidan bör i utgiftsstaten anslagstiteln »godtgörelse till främmande postverk» bibehållas, men däri inberäknas endast nettoafgifterna för transitkostnaderna. Efter denna grund hafva också ifrågasvarande inkomster och utgifter för år 1906 upptagits i postverkets hufvudbok för samma år. Genom en sådan bokföring måste utgiftstiteln »godtgörelse till främmande postverk» betydligt ökas.

Häriigenom vinnes, att de beräknade inkomsterna komma att närmare än förut varit fallet motsvara de blifvande verkliga inkomsterna.

Till postverkets beräknade inkomster hafva under de senare åren hänförs vid postanstalterna influtna, af allmänheten erlagda eller genom afräkningarna med utlandet svenska postverket godtgjorda tullmedel, som, af postverket förut betalade till tullverket, i postverkets räkenskaper afförts under titeln »afkortningar och restitutioner». Då dessa tullmedel icke bereda postverket någon som helst inkomst, utan postverket i detta fall endast såsom kommissionär betjänar tullverket med uppbärande af tullafgifter för från utrikes ort inkommande postpaket, i syfte att bereda allmänheten möjlighet att med minsta omgång utbekomma dylika paket, och då dessa tullmedel sålunda äro närmast jämförliga med postanvisnings- och prenumerationsmedel samt inkasseringar, böra tullmedlen icke vidare upptagas i postverkets inkomstberäkning, likasom icke heller, såsom förut påpekats, inberäknas i utgifterna under titeln »afkortningar och restitutioner».

Postverkets inkomster vid postanstalterna i riket hafva för de tre första kvartalen 1907 utgjort i rundt tal kronor 13,847,200: —

Motsvarande inkomster för de tre första kvartalen 1906 uppgingo till 12,889,200 kronor. Ökningen af inkomsterna på dessa tidsperioder utgör således 958,000 kronor eller 7,43 procent.

Enahanda inkomststegring torde kunna påräknas äfven för fjärde kvartalet 1907 i förhållande till inkomsterna för samma kvartal 1906, för hvilket uppbörden utgjorde 4,880,200 kronor. Detta belopp ökad med 7,43 procent eller till

5,242,800: —

transport kronor 19,090,000: —

transport kronor 19,090,000: —

Till dessa inkomster böra läggas:

dels direkt till hufvudpostkassan ingående
hyresafgifter för uthyrda lägenheter i postverkets
fastigheter i Stockholm „ 26,100: —

dels portoandelar för
utrikes försändelser, m. m.
beräknade till kronor 480,000: —
med afdrag af tullafgifter, på
grund af hvad ofvan nämnts „ 80,000: —
eller „ 400,000: —

dels ock postverkets öfriga inkomster, som
för år 1907 antagas komma att utgöra „ 49,500: —

Däriigenom erhålles en slutsumma af kronor 19,565,600: —

Från denna summa bör dock dragas den
minskning i inkomster, som beräknas uppkomma
i följd däraf, att från den 1 oktober 1907

dels på grund af nådiga kungörelsen den
3 maj 1907, lägsta viktsatsen för inrikes bref
förhöjts från 15 till 20 gram, hvilket ansetts
sänka postverkets inkomster för fjärde kvartalet
1907 med omkring kronor 56,200: —

dels i den internatio-
nella posttrafiken vikten-
heten höjts från 15 till 20
gram, hvarjämte portot för
bref af mera än 20 grams
vikt sänkts till 10 öre för
hvarje öfverskjutande vikt
af 20 gram eller del däraf,
hvilket allt beräknats för-
anleda en inkomstminskning
för samma kvartal af „ 26,700: —

Om summan af dessa belopp „ 82,900: —
frånräknas, återstår ett belopp af kronor 19,482,700: —
hvar till postverkets samtliga inkomster för år 1907 kunna beräknas
uppgå.

Samtliga inkomsterna för år 1906 utgjorde i rundt tal 18,442,500
kronor. Ökningen för åren 1906—1907 blifver sålunda 1,040,200 kronor
eller 5,6 procent.

Den faktiska inkomstökningen har åren 1903—1904 utgjort 4,2 procent, åren 1904—1905 4,9 procent och åren 1905—1906 6,1 procent. Sammanlagda procenttalen af inkomstökningen för åren 1904—1907 uppgå således till 20,8 procent, hvilket per år utgör 5,2 procent.

Då det emellertid gifvetvis icke kan påräknas, att postverkets inkomster år efter år skola ökas med samma procenttal, oafsedt till hvilket belopp inkomsterna uppgå under det år, som ligger till grund för beräkningen af procentökningen, och då en höjning eller sänkning af rörelsen med endast 1 procent på ett belopp af 20,000,000 kronor åstadkommer en skillnad af 200,000 kronor, anser generalpoststyrelsen försiktigheten bjuda att nu icke beräkna ökningen för hvarterdera af åren 1908 och 1909 högre än till 4,5 procent.

Inkomsterna för år 1908 skulle med denna procentökning komma att utgöra 20,359,400 kronor. Från detta belopp bör emellertid afräknas den minskning i inkomster, som i följd af ofvanberörda höjning af lägsta viktsatsen för bref samt sänkning af öfverportot för tyngre bref-försändelser i den internationella trafiken beräknats uppstå för de tre första kvartalen 1908, eller 249,100 kronor. (Minskningen för fjärde kvartalet är redan intagen i kalkylen för inkomsterna år 1907.) Postverkets inkomster kunna på grund häraf beräknas:

för år 1908 till..... kronor 20,110,300: —
och „ „ 1909 „ „ „ 21,015,300: —
eller i rundt tal 21,000,000 kronor.

Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter. De särskilda avgifter, som innefattas under denna titel, hafva enligt räkenskaperna uppdebiterats med:

	1904	1905	1906
för rättighet till skogsfång och kolningsfrihet på allmänningar af vissa handlande och handels-expediter	1,455 13	1,455 13	1,455 13
„ utlänningar för konserter och dramatiska eller andra föreställningar.....	236,800 —	262,300 —	259,950 —
	7,488 —	6,690 —	5,866 —
Summa	272,743 13	270,445 13	267,271 13

Statskontoret hemställer, att denna inkomstitel må i 1909 års riksstat upptagas med oförändradt belopp eller 250,000 kronor.

Stämpelmedlen beräknades för år 1907 till 9,200,000 kronor och utgjorde:

år 1904	kronor	7,297,366: —
„ 1905	„	8,606,040: —
„ 1906	„	10,095,922: —
eller i medeltal för dessa tre år	„	8,666,443: —

Den starka stegringen från år 1905 till år 1906 torde få tillskrifvas dels den under dessa år alltjämt ökade företagsamheten inom skilda näringsgrenar, dels ock, förnämligast, den emissionsstämpel, som enligt 1906 års riksdags beslut från och med den 1 juli samma år åsatts nya aktier och banklotter.

Stämpelafgiften för spelkort ingick i ofvannämnda belopp med:

år 1904	kronor	128,867: 50
„ 1905	„	126,426: —
„ 1906	„	166,738: 50

Under januari—november innevarande år hafva i länens ränterier och till statskontoret influtit stämpelmedel med 10,274,476 kronor 58 öre, däraf 136,060 kronor 79 öre kortstämplingsafgift; och skulle, i händelse uppbörden för innevarande månad blefve lika med den för december månad nästlidet år eller 919,505 kronor 90 öre, stämpelmedlen för år 1907 uppgå till 11,193,982 kronor 48 öre, däraf 146,231 kronor 79 öre kortstämplingsafgift.

Enligt i finansdepartementet utarbetade uppgifter för åren 1904—1906 å beloppet af de stämplat, som användts till nedannämnda handlingar, har detta belopp utgjort:

	1904.		1905.		1906.	
handlingar till lagfartsprotokoll ..	2,804,082	—	3,310,090	80	4,406,639	55
„ till in-teckningsprotokoll	608,911	65	660,702	45	813,895	94
„ till äktenskapsförordsprotokoll ..	5,270	—	5,610	—	6,300	—
„ till bouppteckningsprotokoll ..	1,739,937	90	2,293,110	14	2,021,233	54
Summa	5,158,201	55	6,269,513	39	7,248,069	03

I enlighet med statskontorets hemställan föreslog Eders Kungl. Maj:t, att stämpelmedlen skulle för år 1908 beräknas till 9,200,000 kronor, men då ifrågavarande statsinkomst allt fortfarande utvisade en synnerligen stark tendens till stegring, beslöt innevarande års Riksdag, att densamma skulle beräknas till 10,000,000 kronor.

Ofvan anförda siffror bestyrka riktigheten af den beräkning Riksdagen sålunda verkställt; och ehuru nedgående konjunkturer kunna hafva ett menligt inflytande på särskildt emissionsstämpeln är titelns stegringstendens i hvarje händelse så stark, att en förhöjning till 10,500,000 kronor torde kunna utan fara företagas. Särskildt torde kunna antagas, att beloppen af de stämplat, som skola åsättas handlingar till lagfartsprotokoll, inteckningsprotokoll och bouppteckningsprotokoll, hvilka hafva ett afgörande inflytande på storleken af denna inkomstitel, icke kunna väntas blifva mindre till följd af sjunkande konjunkturer.

Brännvinstillverkningsskatt. Enligt räkenskaperna har brännvinstillverkningen i riket utgjort:

år 1902	liter 43,949,174
„ 1903	„ 38,466,698
„ 1904	„ 34,670,551
„ 1905	„ 38,522,616
„ 1906	„ 39,822,435
eller i medeltal för dessa fem år	„ 39,086,295.

Tillverkningen under innevarande år intill den 1 december har, enligt meddelande från finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå, uppgått till

Om härtill lägges tillverkningen under december månad nästlidet år

skulle, under förutsättning att sistnämnda liter-tal komme att motsvara tillverkningen för samma månad innevarande år, detta års tillverkning blifva liter 42,898,029,2.

Beträffande tillverkningsskatten får statskontoret meddela följande öfversikt af femårsperioden 1902—1906:

	Influten skatt.	Restitution för		Statsverket behållet.
		denaturerad brännvin.	för högt erlagd skatt.	
År 1902	19,550,923	1,407,016	6,088	18,137,819
„ 1903	20,850,392	1,243,088	26,242	19,581,062
„ 1904	24,522,820	1,998,398	4,897	22,519,525
„ 1905	24,508,086	2,396,662	4,619	22,106,805
„ 1906	27,156,221	2,719,962	1,002	24,435,257

Under innevarande år intill den 1 december är dylik skatt inbetald med 23,702,362 kronor 16 öre och under förutsättning att inkomsten för innevarande månad kommer att utgöra ett lika stort belopp som under december månad nästlidet år, eller 3,168,901 kronor 58 öre, skulle årets inkomst uppgå till 26,871,263 kronor 74 öre. Om därifrån afdrages hvad under innevarande år blifvit eller än vidare kan vara restitueradt, här förslagsvis beräknadt till 2,700,000 kronor, skulle återstå 24,171,263 kronor 74 öre.

För ett riktigt bedömande af ofvanangifna siffror bör erinras, att brännvinstillverkningsskatten genom nådiga kungörelsen den 29 januari 1903 höjdes från 50 öre till 65 öre litern.

För åren 1904 och 1905 beräknades denna inkomsttitel till 25,700,000 kronor, men då densamma under dessa år icke inflöt med så höga belopp, blef emellertid titeln i riksstaten för år 1906 nedsatt till 24,000,000 kronor, samt för år 1907 till 23,500,000 kronor, med hvilket belopp titeln jämväl finnes uppförd i 1908 års riksstat.

Med hänsyn till det belopp, hvarmed förevarande inkomsttitel influtit under detta och nästlidet år, anser statskontoret, att inkomsttiteln utan olägenhet kan i riksstaten för år 1909 upptagas med enahanda belopp som år 1906 eller 24,000,000 kronor.

Sockerskatten. Enligt den af 1905 års lagtima riksdag antagna, den 2 juni samma år utfärdade förordning om beskattning af socker, hvilken trädde i kraft den 1 september 1906, skall för allt socker, som efter sistnämnda dag inom riket tillverkas eller dit införes, på sätt i förordningen närmare bestämmes, vid sockrets utlämnande till fritt bruk erläggas skatt med 13 öre för kilogram. För socker, som till riket införes, skall därjämte erläggas tull enligt tulltaxan.

Enligt den af finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå för tillverkningsåret 1905—1906 afgifna underdåniga berättelse beräknas den årliga sockerkonsumtionen hafva utgjort:

år	råsocker
1895—1896	72,164 ton
1896—1897	91,312 ”
1897—1898	86,046 ”
1898—1899	90,853 ”
1899—1900	97,506 ”
1900—1901	100,999 ”
1901—1902	106,004 ”

år	råsocker
1902—1903	107,681 ton
1903—1904	110,824 „
1904—1905	108,530 „
1905—1906	118,494 „

Det torde här böra erinras, att enligt den af kommittén för verkställande af utredning och afgifvande af förslag rörande beskattningen af hvitbetssockertillverkningen i dess underdåniga betänkande den 17 maj 1904 antagna beräkningsgrund 110 kilogram råsocker motsvara 100 kilogram raffinad.

Sedan den nya författningen om beskattning af socker den 1 september 1906 trädt i kraft, inflöt sockerskatten under den återstående delen af samma år med ett belopp af 1,429,036 kronor 87 öre och under innevarande år har till och med november månad inbetalts sådan skatt med sammanlagdt 11,512,658 kronor 74 öre.

Ehuru af tillgängliga siffror syntes framgå att konsumtionen af socker fortfarande befunne sig i stark stegring, men å andra sidan någon erfarenhet beträffande det belopp, som i sockerskatt komme att inflyta, då ännu icke vunnits, ansåg sig statskontoret sistlidet år icke böra hemställa om någon höjning i 1908 års riksstat af det belopp, hvarmed denna skatt upptagits i nästföregående års riksstat, eller 13,500,000 kronor; och denna uppfattning blef af Eders Kungl. Maj:t godkänd vid aflåtande af statsverkspropositionen till innevarande års Riksdag.

Då konsumtionen af socker befunne sig i jämn stegring, upptog emellertid Riksdagen denna inkomsttitel i 1908 års riksstat med ett till 14,000,000 kronor förhöjdt belopp.

Det torde kunna antagas, att sockerkonsumtionen, hvilken, såsom ofvan framhållits, sedan många år tillbaka befunnit sig i en anmärkningsvärdt stark och öfvervägande jämn stegring, icke kommer att år 1909 understiga 120,000 ton, äfven om stegringstendensen skulle något hämmas af nedgående konjunkturer.

Med hänsyn härtill hemställer statskontoret, att denna inkomsttitel uti samma års riksstat upptages med enahanda belopp som för år 1908.

Inkomstskatten. I riksstaten för år 1908 är inkomstskatten upptagen med ett belopp af 7,000,000 kronor. I enlighet med den af Riksdagen godkända planen för öfvergången till en ny ordning i fråga om beräkningen och upptagandet i riksstaten af inkomstskatten och bevillningen af fast egendom samt af inkomst skall inkomstskatten för år 1908 utgå med endast hälften af den vanliga skattesatsen och det i riks-

staten för detta år för inkomstskatten upptagna belopp utgår sålunda från en beräkning, som, om skattesatsen varit den vanliga, skulle föranledt inkomsttitelns upptagande i riksstaten för år 1908 med ett belopp af 14,000,000 kronor.

Om hänsyn endast toges till den starka stegringstendens, hvilken varit utmärkande för inkomstskatten under den tid, som förflutit efter dess första införande, skulle det belopp, hvarmed skatten borde upptagas i 1909 års riksstat, kunna bestämmas till icke mindre än 17,000,000 kronor. Emellertid måste härvid tagas i betraktande, att med 1909 års inkomstskatt skola beskattas de inkomster, som tillflyta de skattskyldige under år 1908. På grund af det tryckta affärsläge, som för närvarande är rådande, kan med tämligen stor visshet antagas, att någon stegring från år 1907 i det skattepliktiga inkomstbeloppet inom landet under år 1908 icke skall komma att inträda. Skatten inflöt emellertid redan år 1906 med icke mindre än 14,008,306 kronor, hvilket belopp erlades på grund af den år 1905 med ledning af 1904 års inkomstförhållanden verkställda taxering; och då det icke torde kunna antagas, att nedgången i konjunkturerna skall blifva så stark, att hela den under innevarande och närmast föregående år förefintliga stegringstendensen skall helt och hållet upphävas, anser statskontoret sig kunna hemställa, att titeln i 1909 års riksstat upptages med 15,000,000 kronor.

Punschskatten, hvilken utgår med 60 öre för hvarje liter punsch, som utlämnas till försäljning, uppfördes i 1904—1906 årens riksstater med 1,300,000 kronor. Efter det vid 1906 års Riksdag en särskild stämpelafgift till enahanda belopp som för punsch stadgats äfven för arrak och rom, höjdes beräkningen af denna inkomsttitel för år 1907 till 1,500,000 kronor, men sänktes för år 1908 till 1,450,000 kronor.

Skatten inflöt:

år 1905 med	kronor 1,307,104: —
„ 1906 „	„ 1,459,220: —

Under januari—november månader innevarande år har i länens ränterier och till statskontoret influtit punschstämpelafgift med 1,375,346 kronor 24 öre. Under förutsättning att under innevarande månad skulle inflyta dylik afgift till lika stort belopp som under samma månad nästföregående år, eller 158,118 kronor 5 öre, skulle årets punschstämpeluppbörd kunna beräknas till 1,533,464 kronor 29 öre.

Med hänsyn härtill och då stegringstendensen under den tid, denna skatt influtit, varit tämligen konstant och utgjort 81,334 kronor i medel-

tal årligen, anser statskontoret, att densamma kan för år 1909 återföras till 1,500,000 kronor.

Maltskatten upptogs på grund af verkställda beräkningar i 1904 års riksstat till 3,000,000 kronor, hvilket belopp i följande riksstater oförändradt bibehållits.

Skatten har influtit:

år 1905 med kronor 3,079,501:—

„ 1906 „ „ 3,084,598:—

och skulle, med användande af samma metod, som här ofvan vid beräkningen af punschskatten iakttagits, kunna antagas innevarande år inflyta med omkring 3,015,000 kronor.

Statskontoret hemställer, att denna inkomsttitel må i 1909 års riksstat upptagas med oförändradt belopp.

Bevillning af fast egendom samt af inkomst har under nedannämnda år uppgått till följande belopp:

år 1901 och 1902 (1901 års bevillning) kronor 7,713,302:—

„ 1903 (1902 års bevillning) „ 7,949,538:—

„ 1904 (1903 „ „) „ 8,877,255:—

„ 1905 (1904 „ „) „ 9,446,819:—

„ 1906 (1905 „ „) „ 9,853,885:—

Att för åren 1901 och 1902 upptagits 1901 års bevillning beror på det förändrade sätt för bevillningens upptagande i riksstaten och räkenskaperna, som på grund af Riksdagens beslut tillämpats från och med år 1901.

Inkomsttiteln blef af Riksdagen i 1906 års riksstat förhöjd från 8,600,000 kronor till 9,300,000 kronor och i 1907 års riksstat ytterligare förhöjd till 10,000,000 kronor. Då titeln utvisade en konstant stegrings-tendens, hemställde statskontoret i sitt den 13 december 1906 afgifna underdåniga utlåtande, att densamma i 1908 års riksstat måtte upptagas med ett till 10,500,000 kronor förhöjdt belopp.

Af det vid statsverkspropositionen fogade protokoll öfver finans-ärenden för den 12 januari 1907 inhämtas, att statsrådet och chefen för finansdepartementet vid ärendets föredragning inför Eders Kungl. Maj:t anført, bland annat, att afsikten vore att framlägga förslag till i vissa hänseenden förändrade bestämmelser med afseende å såväl bevillningen af fast egendom samt af inkomst som ock inkomstskatten, hvilka förändringars genomförande i viss mån inverkade på sättet för dessa inkomsttitlars beräkning och deras upptagande i riksstaten för år 1908.

Efter en redogörelse för hufvuddragen i den tilltänkta reformen yttrade departementschefen vidare, med afseende å beräkningen af bevillningens belopp, att bevillningen af fast egendom samt af inkomst af statskontoret ansetts för år 1908 kunna beräknas till 10,500,000 kronor, samt att, då emot denna beräkning icke något syntes vara att erinra, den allmänna bevillning, som borde utgå på grund af taxering år 1907, syntes böra i riksstaten uppföras med sistnämnda belopp.

Vidkommande den allmänna bevillning, som för genomförande af öfvergången till det nya taxeringsförfarandet borde utgå på grund af taxering år 1908, skulle, enligt det tilltänkta förslaget, densamma, såvidt den utgjorde bevillning af *inkomst*, erläggas med allenast hälften af det vanliga beloppet.

Hvad åter beträffade bevillningen af *fast egendom* ansåg departementschefen hvarje anledning saknas att för densamma beräkna en lägre skattesats än den vanliga; och syntes den följaktligen böra upptagas med oförändradt belopp. Af hela bevillningssumman, hvilken för år 1908 syntes böra uppskattas efter liknande grunder som för år 1907, kunde omkring 3,000,000 kronor antagas motsvara bevillningen af fast egendom. Och då bevillningen af inkomst skulle upptagas med hälften af det vanliga beloppet och således kunde beräknas till 3,750,000 kronor, syntes bevillningen på grund af 1908 års taxering i sin helhet i riksstaten böra upptagas till belopp af 6,750,000 kronor.

Departementschefen hemställde därför, att i riksstaten för år 1908 måtte såsom inkomster uppföras dels bevillning af fast egendom samt af inkomst att utgå på grund af taxering under innevarande år, med 10,500,000 kronor, dels ock bevillning af fast egendom samt af inkomst, att utgå på grund af taxering under år 1908, med 6,750,000 kronor.

Det af Eders Kungl. Maj:t sedermera framlagda förslag till förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst bifölls emellertid icke oförändradt, utan fastställde Riksdagen, med afseende å den fastighetsbevillning, som borde utgå på grund af taxering under år 1908, beloppet af densamma till allenast hälften af hvad Eders Kungl. Maj:t föreslagit. I följd häraf minskades den bevillning, som enligt af innevarande års riksdag fastställda grunder var afsedd att utgå på grund af nämnda taxering, med 1,500,000 kronor till 5,250,000 kronor.

Vidkommande åter den bevillning, som skulle utgå på grund af taxering under innevarande år, enligt bestämmelserna i nu gällande bevillningsförordning, så blef, då, enligt hvad det af statskontoret den 9 sistlidne februari upprättade generalsammandrag utvisade, bevillningen

af fast egendom samt af inkomst för år 1906 debiterats med 10,794,682 kronor 87 öre och inkomsttiteln sålunda fortfarande vore stadd i tillväxt, densamma i 1908 års riksstat uppförd med ett till 10,900,000 kronor förhöjdt belopp.

Stegringstendensen hos denna inkomsttitel har, i likhet med hvad förhållandet varit med inkomstskatten, under en följd af år visat sig högst betydande, med något mer än en half miljon i medeltal årligen. Utan tvifvel komma emellertid de nedgående konjunkturerna att äfven härutinnan hafva ett ogynnsamt inflytande. Erinras bör dock, att under år 1908 ny fastighetstaxering skall äga rum äfvensom att själfdeklarationsplikten enligt den nya inkomstskatteförordningen erhållit större utsträckning, hvilka båda omständigheter efter all sannolikhet komma att bidraga till en relativ ökning af skattebeloppen.

Då inkomsttiteln år 1906 inflöt med icke mindre än 9,853,885 kronor och stegringstendensen utgjort 535,146 kronor per år, finner sig statskontoret kunna föreslå dess upptagande i 1909 års riksstat med 11,000,000 kronor.

Enligt 4 § i den för Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag gällande bolagsordning skola preferensaktierna i bolaget — hvilka utgöra hälften af hela aktiekapitalet och samtliga tillhöra staten — framför stamaktierna medföra företrädesrätt till en årlig utdelning af bolagets vinst med ett belopp, motsvarande i samma § stadgad afgift å hälften af den under åren 1908—1937 uti bolagets grufvor i Kiirunavaara och Gällivare brutna och därifrån bortförda malm (häri ej inbegripen s. k. varpmalm). Nyssnämnda afgift skall utgå för åren 1908—1927 med 1 krona per ton malm från Kiirunavaara samt 50 öre per ton malm från Gällivare.

Enligt 8 § i den mellan svenska staten samt Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag, aktiebolaget Gällivare malmfält och trafikaktiebolaget Grängesberg—Oxelösund den 29 juni innevarande år träffade öfverenskommelse äger Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag under år 1908 från Kiiruna till Riksgränsen frakta omkring 1,500,000 ton malm samt från Gällivare (Malmberget) till Svartön intill 1,000,000 ton.

Under antagande att bolaget fullt ut kommer att begagna sig af den bolaget sålunda medgifna rätt, skulle statens år 1909 inflytande

inkomst för år 1908 af preferensaktierna komma att utgöra omkring 1,000,000 kronor, hvilket belopp torde böra i riksstaten för år 1909 upptagas såsom »utdelning å statens aktier i Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag».

Stockholm den 14 december 1907.

Underdånigst:

HANS WACHTMEISTER.

CHR. L. TENOW.

Föredragande.

GUSTAF AHLM.

C. A:son LEIJONHUFVUD.

G. Thorstenson.

Statsverkets inkomster.

Bil. litt. a.

	Kronor.
Ordinarie inkomster.	
Arrendemedel	1,700,000 —
Mantalspenningar	825,000 —
Bötesmedel	400,000 —
Kontrollstämpelmedel	90,000 —
Fyr- och båkmedel	1,700,000 —
Telegrafmedel	11,500,000 —
Järnvägstrafikmedel	9,000,000 —
Skogsmedel	8,500,000 —
Terminsafgifter från läroverken	580,000 —
Extra uppbörd	300,000 —
Säger	34,595,000 —
Bevillningar.	
Tullmedel	58,000,000 —
Postmedel	21,000,000 —
Bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter	250,000 —
Stämpelmedel	10,500,000 —
Brännvinstillverkningsskatt	24,000,000 —
Sockerskatt	14,000,000 —
Inkomstskatt	15,000,000 —
Punschskatt	1,500,000 —
Maltskatt	3,000,000 —
Bevillning af fast egendom samt af inkomst	11,000,000 —
Säger	158,250,000 —
Summa	192,845,000 —

	Enligt		
	För år 1902.	För år 1903.	För år 1904.
Ordinarie inkomster.			
Arrendemedel	2,089,564	1,941,653	1,990,153
Mantalspenningar	764,455	775,083	782,142
Bötesmedel	415,341	399,504	409,649
Kontrollstämpelmedel	63,838	67,368	72,541
Fyr- och båkmedel	1,712,226	1,780,364	1,728,383
Telegrafmedel	1,858,142	7,963,933	8,184,891
Järnvägstrafikmedel	8,000,000	12,000,000	13,500,000
Skogsmedel	6,106,882	8,632,532	8,294,132
Terminsafigter från läroverken	— —	— —	— —
Extra uppbörd	226,329	403,523	317,660
Säger	21,236,777	33,963,960	35,279,551
Bevillningar.			
Tullmedel	55,125,196	56,225,031	60,178,776
Postmedel	14,007,635	15,893,760	16,563,956
Bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättig- heter	989,361	581,296	258,678
Stämpelmedel	7,365,797	7,414,119	7,297,366
Brännvinstillverkningsskatt	18,137,819	19,581,062	22,519,525
Hvitbetssockertillverkningsafgift	7,775,960	10,485,217	7,919,897
Sockerskatt	— —	— —	— —
Inkomstskatt	— —	10,584,202	11,974,104
Punschskatt	— —	— —	1,296,553
Maltskatt	— —	— —	3,211,130
Bevillning af fast egendom samt af inkomst	7,713,302	7,949,538	8,877,255
Säger	111,115,070	128,714,225	140,097,240
Summa	132,351,847	162,678,185	175,376,791

Bil. litt. b.

räkenskaperna.					Beräknade i riksstaten för år 1908.	Statskontorets beräkning för 1909 års riksstat.
För år 1905.	För år 1906.	Medium.	Årlig ökning i medeltal.	Årlig minskning i medeltal.		
1,927,052	1,854,180	1,960,520	— —	58,846	1,700,000	1,700,000
793,671	801,042	783,279	9,147	— —	800,000	825,000
427,334	448,676	420,101	8,334	— —	400,000	400,000
78,870	86,541	73,832	5,676	— —	80,000	90,000
1,693,697	1,725,803	1,728,095	3,394	— —	1,700,000	1,700,000
9,239,442	10,361,446	7,521,571	2,125,826	— —	10,080,000	11,500,000
13,700,000	17,300,000	12,900,000	2,325,000	— —	12,500,000	9,000,000
7,464,609	8,562,727	7,812,176	613,961	— —	8,000,000	8,500,000
583,554	581,845	582,700	— —	1,709	550,000	580,000
366,504	305,744	323,952	19,854	— —	300,000	300,000
36,274,733	42,028,004	34,106,226	— —	— —	36,110,000	34,595,000
59,754,634	59,523,133	58,161,354	1,099,484	— —	58,000,000	58,000,000
17,377,323	18,442,464	16,457,028	1,108,707	— —	19,000,000	21,000,000
278,302	273,502	476,228	— —	178,965	250,000	250,000
8,606,040	10,095,922	8,155,849	682,531	— —	10,000,000	10,500,000
22,106,806	24,435,257	21,356,094	1,574,360	— —	23,500,000	24,000,000
11,408,951	161,318	7,550,269	— —	1,903,661	— —	— —
— —	1,429,037	1,429,037	— —	— —	14,000,000	14,000,000
12,599,015	14,008,306	12,291,407	1,141,368	— —	7,000,000	15,000,000
1,307,104	1,459,220	1,354,292	81,334	— —	1,450,000	1,500,000
3,079,501	3,084,598	3,125,076	— —	63,266	3,000,000	3,000,000
9,446,819	9,853,885	8,768,160	535,146	— —	¹⁾ 10,900,000	11,000,000
					²⁾ 5,250,000	
145,964,495	142,766,642	139,124,794	— —	— —	152,350,000	158,250,000
182,239,228	184,794,646	173,231,020	— —	— —	188,460,000	192,845,000

¹⁾ På grund af taxering under år 1907. ²⁾ På grund af taxering under år 1908.

Sammanställning af inkomster och utgifter.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 januari
1908.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: ALBERT PETERSSON,
ALFRED PETERSSON,
HEDERSTIERNA,
HAMMARSKJÖLD,
ROOS,
SWARTZ,
grefve HAMILTON,
grefve EHRENSVÄRD.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Swartz yttrade:
De anslag, Eders Kungl. Maj:t på de särskilda departements-
chefernas föredragning beslutit äska af Riksdagen för år 1909, utgöra:
Bih. till Riksd. Prot. 1908. 1 Saml. 1 Afd.

*Sammanfatt-
ning af utgif-
terna under
hufvudtit-
larna.*

I	hufvudtiteln:	ordinarie	kronor 1,493,000: —		
		extra:	„ 180,000: —	kronor	1,673,000: —
II	„	ordinarie:	kronor 4,637,684: —		
		extra:	„ 736,516: —	„	5,374,200: —
III	„	ordinarie:	„ 1,383,700: —		
		extra:	„ 171,400: —	„	1,555,100: —
IV	„	ordinarie:	„ 48,637,141: —		
		extra:	„ 9,998,459: —	„	58,635,600: —
V	„	ordinarie:	„ 19,058,835: —		
		extra:	„ 7,693,065: —	„	26,751,900: —
VI	„	ordinarie:	„ 40,584,832: —		
		extra:	„ 8,363,468: —	„	48,948,300: —
VII	„	ordinarie:	„ 10,684,204: —		
		extra:	„ 1,470,696: —	„	12,154,900: —
VIII	„	ordinarie:	„ 22,795,690: —		
		extra:	„ 2,128,810: —	„	24,924,500: —
IX	„	ordinarie:	„ 7,589,073: —		
		extra:	„ 3,059,927: —	„	10,649,000: —
X	„	ordinarie:	„ 4,805,460: —		
		extra:	„ 2,445,040: —	„	7,250,500: —
				kronor	197,917,000: —

Riksgälds-
kontorets
ställning.

Fullmäktige i riksgäldskontoret hafva i skrifvelse den 12 nästlidne december, som torde få under litt. B. biläggas dagens protokoll, lämnat uppgift å de riksgäldskontorets utgifter för år 1909, hvilka fullmäktige ansett böra i riksstaten uppföras. Enligt fullmäktiges beräkning utgöra dessa utgifter:

riksdags- och revisionskostnader samt aflöningar
m. m., förslagsvis..... kronor 1,072,000: —
räntor och afbetalningar å stats-
skulden... kr. 20,961,769: 53

efter afdrag
af de till
riksgälds-
kontoret

transport kr. 20,961,769: 53 kr. 1,072,000: — kronor 197,917,000: —

transport kr. 20,961,769: 53 kr. 1,072,000: — kronor 197,917,000: —

ingående
ränte- och
kapitalbe-

talningar „ 5,143,769: 53

förslagsvis „ 15,818,000: — „ 16,890,000: —

I riksstaten för hvart och ett af åren 1896—1908 har afsatts ett belopp af 1,400,000 kronor, som tillgodoförts den enligt nådigt bref den 15 november 1895 under statskontorets förvaltning ställda arbetarförsäkringsfonden.

*Afsättning till
arbetar-
försäkrings-
fonden.*

Efter samråd med chefen för civildepartementet finner jag mig böra hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen medgifva, att till arbetarförsäkringsfonden må jämväl i riksstaten för år 1909 afsättas

„ 1,400,000: —

Till underlättande af åtgärder för arbetares olycksfallsförsäkring och sjukkassors bildande har Riksdagen, på därom af Kungl. Maj:t gjorda framställningar, i riksstaten uppfört för hvart och ett af åren 1891—1895 ett belopp af 100,000 kronor, för hvart och ett af åren 1899—1904 ett belopp af 250,000 kronor, för år 1905 ett belopp af 350,000 kronor samt för hvart och ett af åren 1906, 1907 och 1908 ett belopp af 500,000 kronor. Då, enligt hvad chefen för civildepartementet meddelat mig, det nu tillgängliga beloppet uppenbarligen icke kan förslå ända till slutet af år 1909, får jag, efter samråd med chefen för nämnda departement, tillstyrka, att för ändamålet må jämväl för år 1909 afsättas

*Afsättning till
underlättande
af åtgärder
för arbetares
olycksfalls-
försäkring och
sjukkassors
bildande.*

„ 500,000: —

Summan af statsverkets utgifter för år

1909 uppgår således till kronor 216,707,000: —

motsvarande det belopp, hvartill statsverkets tillgångar för den förevarande statsregleringen beräknats.

*Statsverkets
tillgångar och
utgifter.*

I sammanhang med framläggandet för Riksdagen af förslag till riksstat torde Riksdagens medgifvande böra äskas därtill, att vid statsregleringen för år 1909 de i Rikets Ständers skrifvelse den 12 maj 1841 angifna grunder i afseende å dispositionen af besparingar å hufvudtitlarna fortfarande må blifva gällande, dock att behållningar, som å anslag till nyinrättade tjänstebefattningar uppstå, innan dessa första gången tillställas, skola till ett följande års statsreglering reserveras.

*Utgifter utom
riksstaten.*

På föredragning af chefen för civildepartementet har Eders Kungl. Maj:t förut denna dag beslutit föreslå Riksdagen att för år 1909 anvisa dels 420,000 kronor till afslutandet af arbetet med utläggning af ytterligare ett järnvägsspår mellan Järfva och Uppsala järnvägsstationer, dels 6,650,000 kronor till anskaffande af ny rörlig materiell vid statens redan trafikerade järnvägar, dels 1,200,000 kronor till fortsättande af erforderliga kompletteringsarbeten å järnvägen Gellivare—Riksgränsen, dels af förut beviljad anslag å 7,750,000 kronor för anläggning af en kraftstation för tillgodogörande af den staten tillhöriga vattenkraften i Trollhätte strömmar med mera samt fortsättande och fullbordande af den för kraftstationen erforderliga kraftkanalen, af hvilket anslag tidigare anvisats 5,000,000 kronor, återstående beloppet, eller 2,750,000 kronor, dels 2,800,000 att, i den mån Kungl. Maj:t pröfvar erforderligt, användas för att i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af styrelsen för Trollhätte kanal- och vattenverk framlagdt förslag utbygga berörda kraftstation för viss högre leveransförmåga, dels ock slutligen 1,000,000 kronor, att enligt de närmare föreskrifter, Kungl. Maj:t meddelar, användas för anläggning af ledningar, afsedda att distribuera elektrisk energi från statens kraftstationer vid Trollhättan, jämte därmed sammanhängande arbeten.

Då dessa belopp, tillhopa 14,820,000 kronor, torde böra bestridas genom lånta medel, hemställer jag i underdånighet, att Eders Kungl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen att till utgående från riksgäldskontoret anvisa:

till afslutandet af arbetet med utläggning af ytterligare ett järnvägsspår mellan Järfva och Uppsala järnvägsstationer	kronor	420,000: —
till anskaffande af ny rörlig materiell vid statens redan trafikerade järnvägar	„	6,650,000: —
till fortsättande af erforderliga kompletteringsarbeten å järnvägen Gellivare—Riksgränsen ..	„	1,200,000: —
transport	kronor	8,270,000: —

af förut beviljadt anslag å 7,750,000 kronor	transport kronor	8,270,000: —
för anläggning af en kraftstation för tillgodo- görande af den staten tillhöriga vattenkraften i Trollhätte strömmar med mera samt fortsättande och fullbordande af den för kraftstationen er- forderliga kraftkanalen, af hvilket anslag tidigare anvisats 5,000,000 kronor, återstående beloppet ..	„	2,750,000: —
till utbyggande i hufvudsaklig öfverens- stämmelse med förenämnda af styrelsen för Troll- hätte kanal- och vattenverk framlagda förslag af berörda kraftstation för viss högre leveransför- måga	„	2,800,000: —
samt till anläggning af ledningar, afsedda att distribuera elektrisk energi från statens kraft- stationer vid Trollhättan, samt därmed samman- hängande arbeten	„	1,000,000: —
eller tillsammans kronor		14,820,000: —

På statsrådets tillstyrkan behagade Hans Maj:t
Konungen bifalla hvad föredragande departements-
chefen sålunda hemställt och åt honom uppdraga att,
sedan han erhållit protokollsutdrag om hvad som efter
de öfriga departementens föredragning blifvit beslutadt
med afseende å statsregleringen, uppsätta och till
justering inför Kungl. Maj:t anmäla förslag till nådig
proposition angående statsverkets tillstånd och behof i
enlighet med Kungl. Maj:ts nu i ämnet fattade beslut.

Ur protokollet:

Arvid Nordlindh.

Bil. Litt. B.

Till herr statsrådet och chefen för kungl. finansdepartementet.

Med anledning af herr statsrådets skrifvelse den 3 innevarande december hafva fullmäktige i riksgäldskontoret låtit upprätta och hafva äran härmed öfverlämna förslagsvis uppgjorda beräkningar öfver riksgäldskontorets sannolika ställning vid slutet af hvarterdera af åren 1907 och 1908 samt redan nu påräkneliga inkomster och utgifter år 1909.

Stockholm den 12 december 1907.

H. CAVALLI.

OTTO M. HÖGLUND.

W. ODELBORG.

G. F. ÖSTBERG.

H. Sederholm.

Förslagsberäkning öfver riksgäldskontorets inkomster och

Tillgångar:		
Innestående å giroräkning i riksbanken den 12 december 1907	1,527,139: 49	
Innestående hos kassören samma dag	26,096: 80	1,553,236: 29
Tills vidare förräntade medel, kapital:		
utlåadt inom landet	28,219,259: 26	
svenska obligationer	3,963,909: 20	
af främmande stater utgifna obligationer eller andra skuldförbindelser	14,518,281: 04	
innestående hos utländska banker och bankirhus	28,817,612: 07	75,519,061: 57
Fordran af byggnadsfonden för riksdags- och riksbankshus	52,418: 65	77,124,716 51
Inkomster:		
Kapital- och ränteinbetalningar å till vissa bestämda ändamål anvisade låneunderstöd, som förfalla med 1,440,000 kronor, hvaraf beräknas inflyta	1,200,000: —	
Ränta å utbetalda belopp till odlingslånefonden	153,304: 75	
Dito å dito till torfindustrilånefonden	46,513: 89	
Dito å dito till rederilånefonden	241,536: 67	
Dito å dito till egnahemslånefonden	237,335: 20	
Dito å lån till telegrafstyrelsen för fortsatt utveckling af statens telefonväsende	212,939: 44	
Kapitalbetalning å d:o d:o	2,059,400: —	2,272,339: 44
Ränta å köpeskillingen för Trollätte kanalverk	205,982: 16	
Dito å riksgäldskontorets tills vidare förräntade medel	56,600: —	4,413,612 11
	transport	81,538,328 62

utgifter från och med den 12 december 1907 till samma års slut.

Utgifter:		
Riksdags- och revisionskostnader	50,000: —	
Kostnader för Riksdagens hus	25,000: —	
” ” ” bibliotek	4,540: 24	
Förvaltningskostnader vid riksgäldskontoret	10,000: —	
Ränta och amortering å af riksgäldskontoret öfver- tagna kommunlån	15,300: —	
Dito dito å Örebro—Svartå järnvägsaktiebolags af riksgäldskontoret öfvertagna obligationslån	26,640: —	
Ränta å gamla 5%-lånet, å konung Carl XIII:s hemgifts- kapital samt å Göta kanals reparationsfond	9,191: 33	140,671 57
Återstoden af 1907 års ränteanslag för 1887 års $3\frac{6}{10}$ % statslån		945,924 48
I riksgäldskontoret innestående, för försålda mindre kronolägen- heter influtna medel		255,064 80
I riksgäldskontoret innestående medel till undsättning vid missväxt eller felslagna skördar		229,243 11
Återstående köpeskillingen för bandelen Örebro—Frövi af Örebro— Köpings järnväg	3,000,000: —	
jämte 4% ränta från $31\frac{1}{12}$ 1906 till och med $20\frac{1}{12}$ 1907	116,666: 67	3,116,666 67
Ränta för senare halfåret 1907 å den i riksgäldskontoret innestående köpeskillingen, 2,250,000 kronor, för fastigheten n:o 1 i kvar- teret Lejonet i Stockholm		45,000 —
Vid 1904 års riksdag anvisade medel, 10,000,000 kronor, till bil- dande af en egna hemslånefond, återstoden		3,399,163 51
Vid 1906 års riksdag anvisade medel, 100,000 kronor, till inrättande af norrländska nyodlingsfonden, återstoden		15,780 —
Vid 1906 års riksdag anvisade medel, 5,000,000 kronor, till inköp af vattenfall, lämpliga för elektrisk drift å statens järnvägar, återstoden		652,800 —
transport		8,800,314 14

A line graph showing a sharp increase in transport volume. The x-axis is labeled 'transport' and the y-axis is labeled '81,538,328 62'. The line starts at the origin and rises steeply.

	transport	8,800,314	14
Vid 1906 års riksdag anvisadt anslag till fortsättande af arbetet med utläggning af ytterligare ett järnvägsspår mellan Järfva och Uppsala stationer		500,000	—
Vid 1907 års riksdag till utgående från riksgäldskontoret anvisade medel:			
till kompletteringsarbeten å järnvägen Gellivare—Riksgränsen m. m., kronor 3,125,000, återstoden		1,975,000	—
„ lån till telegrafstyrelsen för fortsatt utveckling af statens telefonväsende, kronor 5,000,000, återstoden		2,500,000	—
„ lån till telegrafstyrelsen för anskaffande af lokaler för telegrafverkets behof		3,000,000	—
„ rederilånefonden, kronor 5,000,000, återstoden		1,728,333	34
„ torfindustrilånefonden, kronor 750,000, återstoden		340,660	—
„ fiskerilånefonden		750,000	—
„ inköp af vissa fastigheter för statens anläggningar vid Trollhättan, kronor 300,000, återstoden		216,000	—
„ fortsättande och fullbordande af en kraftstationsanläggning vid Trollhättan m. m., kronor 2,080,886: 68, återstoden		1,200,000	—
„ anläggning af ledningar för distribuering af elektrisk energi från statens kraftstationer vid Trollhättan, kronor 1,500,000, återstoden		850,000	—
„ lån åt aktiebolaget svenska ostasiatiska kompaniet		2,000,000	—
Låneunderstöd till enskilda järnvägsanläggningar:			
1896 års fond:			
återstoden af 1898 års anslag	2,000: —		
„ „ 1901 „ „	195,800: —	197,800: —	
1901 års fond:			
återstoden af 1902 års anslag	398,000: —		
„ „ 1904 „ „	219,400: —		
„ „ 1905 „ „	170,000: —		
„ „ 1906 „ „	220,000: —	1,007,400: —	
1906 års fond:			
1907 års anslag	1,500,000: —	2,705,200	—
	transport	26,565,507	48

transport	81,538,328	62
Summa kronor	81,538,328	62

			transport	26,565,507	48
Odlingslånefonden:					
1902 års anslag	1,000,000: —				
efter afdrag af för samma år beräknade till statskontoret inflytande annuiteter å od- lingslån	739,000: —	261,000: —			
1903 års anslag	1,000,000: —				
efter enahanda afdrag	723,100: —	276,900: —			
1904 års anslag	1,000,000: —				
efter enahanda afdrag	762,400: —	237,600: —			
1905 års anslag	1,000,000: —				
efter enahanda afdrag	760,000: —	240,000: —			
1906 års anslag	1,000,000: —				
efter enahanda afdrag	788,000: —	212,000: —			
1907 års anslag	1,000,000: —				
efter enahanda afdrag	792,400: —	207,600: —			
			1,435,100	—	
Beräknad behållning vid 1907 års slut:					
Riksgäldskontoret	45,750,582: 30				
Likvidations- och amortissements- fonderna	3,490,208: 22				
Fonden för amortering af 1894 års 3% statslån	1,954,205: 07				
Fonden för extra amortering af statsskulden	2,342,725: 55	7,787,138: 84			
			53,537,721	14	
Summa kronor			81,538,328	62	

Förslagsberäkning öfver riksgäldskontorets

Beräknad behållning vid 1908 års början:			
Riksgäldskontoret	45,750,582: 30		
Likvidations- och amortissements- fonderna	3,490,208: 22		
Fonden för amortering af 1894 års 3% statslån	1,954,205: 07		
Fonden för extra amortering af statsskulden	2,342,725: 55	7,787,138: 84	53,537,721 14
Inkomster:			
Kapital- och räntebetalningar å till vissa bestämda ändamål anvisade låneunderstöd, som under år 1908 förfalla med 2,854,000 kronor, hvaraf beräknas inflyta ...			
	2,450,192: 18		
Ränta å utbetalda och beräknade fyllnadsbelopp till odlingslånefonden	216,000: —		
D:o å verkställda och beräknade utbetalningar till torfindustrilånefonden	90,000: —		
D:o å d:o till rederilånefonden	600,000: —		
D:o å d:o till egnahemslånefonden	375,000: —		
D:o å beräknade utbetalningar till fiskerilåne- fonden	28,000: —		
D:o å lån till telegrafstyrelsen för fortsatt utveck- ling af statens telefonväsende	472,800: —		
D:o å köpeskillingen för Trollhätte kanalverk	205,982: 16		
D:o å riksgäldskontorets tills vidare förräntade medel	1,500,000: —	5,937,974	34
1908 års amorteringsanslag för 1894 års 3 % stats- lån	132,300: —		
1908 års anslag till fonden för extra amortering af statsskulden	409,333: 33	541,633	33
		transport	60,017,328 81

inkomster och utgifter år 1908.

Utgifter:			
Riksdags-, kyrkomötes- och revisionskostnader samt aflöningar m. m.			
riksdags- och revisionskostnader	900,000: —		
kostnader för 1908 års kyrko-			
möte	50,000: —		
kostnader för riksdagens hus ...	50,000: —		
” ” ” bibliotek	4,500: —		
arfvoden, löner och expenser vid			
riksgäldskontoret	85,100: —		
pensioner vid d:o	9,900: —		
aflöning, resekostnader och ex-			
penser för justitieombudsman-			
nen och hans expedition.....	22,500: —	1,122,000: —	
Annuiteter och räntor:			
Till Hans Maj:t Konungen		300,000: —	
Annuitetsanslag:	Kapital:	Ränta:	
för 1880 års $3\frac{1}{2}\%$ lån	2,286,900: —	2,879,588: 25	
” 1886 ” $3\frac{1}{2}\%$ ”	341,333: 33	2,073,897: 78	
” 1890 ” $3\frac{1}{2}\%$ ”	487,111: 11	1,020,226: 67	
” 1894 ” 3 % ”	132,300: —	540,000: —	
” 1899 ” $3\frac{1}{2}\%$ ”	313,200: —	1,210,532: 40	
	= 3,560,844: 44	7,724,245: 10	
Ränteanslag för:			
1887 års			
$3\frac{6}{10}\%$ lån	1,891,848: 96		
1888 års			
3 % lån	740,000: —		
1900 års			
lån à 4%	1,452,800: —		
1904 års			
$3\frac{1}{2}\%$ lån	1,260,000: —		
transport	5,344,648: 96	3,560,844: 44	7,724,245: 10
			1,422,000: —

	transport	60,017,328	81
Ersättning af statsverkets medel:			
Motstående för år 1908 upptagna riksdags-, kyrkomötes- och revisionskostnader, aflöningar m. m. äfvensom annuiteter å statslånen samt ränta och amortering å öfrig statsskuld			
		22,056,974:	34
efter afdrag af den för riksgäldskontoret under samma år beräknade inkomst af kapital- och ränteinbetalningar			
		5,937,974:	34
		16,119,000	—
Ersättning för förskottsvis bestridda kostnader för en undsättnings-expedition till Södra Ishafvet			
		100,321	74
	transport	76,236,650	55

transport	5,344,648: 96	3,560,844: 44	7,724,245: 10	1,422,000: —	
1906 års					
3½% lån	1,512,000 —				
1907 års					
lån à 4%	1,872,000: —		8,728,648: 96		
Till fonden för extra					
amortering af stats-					
skulden	409,333: 33	—	—		
Sgr	3,970,177: 77	16,452,894: 06	20,423,071: 83		
Ränta och amortering å af riksgäldskontoret öfver-					
tagna kommunlån			65,051: 81		
D:o å Örebro—Svartå järnvägsaktiebolags af riks-					
gäldskontoret öfvertagna obligationslån			41,800: —		
Ränta å den i riksgäldskontoret innestående köpe-					
skillingen, 2,250,000 kronor, för fastigheten n:o					
1 i kvarteret Lejonet i Stockholm			90,000: —		
D:o å gamla lånet, å konung Karl XIII:s hemgifts-					
kapital samt å Göta kanals reparationsfond, till-					
sammans			15,050: 70	22,056,974	34
Odlingslånefonden:					
1908 års anslag			1,000,000: —		
efter afdrag af för samma år beräknade, till					
statskontoret inflytande annuiteter å odlingslån			797,200: —	202,800	—
Vid 1907 års riksdag till utgående från riksgäldskontoret anvisade					
anslag:					
till lån för enskilda järnvägsanläggningar, an-					
slag för år 1908			1,500,000: —		
„ fortsättande och fullbordande af en kraft-					
stationsanläggning vid Trollhättan			3,000,000: —		
„ norrländska nyodlingsfonden, anslag för år					
1908			100,000: —		
„ torfindustrifonden, återstoden			1,250,000: —		
„ fiskerilånefonden, anslag för år 1908			750,000: —		
„ jordförmedlingsfonden			2,000,000: —		
„ utläggning af ytterligare ett järnvägsspår					
mellan Järfva och Uppsala järnvägsstationer			500,000: —		
transport			9,100,000: —	22,259,774	34

		transport	76,236,650 55
		transport	76,236,650 55

transport	9,100,000: —	22,259,774	34
till anskaffande af ny, rörlig materiel vid statens redan trafikerade järnvägar	6,000,000: —		
„ fortsättning af statsbanan från Morjärv öfver Storträsk till Lappträsk samt landsvägen mellan Morjärv och Lappträsk.....	1,200,000: —		
„ påbörjande af en statsbana från Järna öfver Nyköping till Norrköping	2,000,000: —		
„ påbörjande af en statsbana från Bastuträsk till Skellefteå och vidare till Kallholmsfjärden	800,000: —		
„ påbörjande af en statsbana från Östersund till Ströms vattudal jämte bispår.....	2,000,000: —	21,100,000	—
Återbetalning till statskontoret af till riksgäldskontorets förvaltning öfverlämnade kassabehållningar		5,000,000	—
Upplånta medel och återbetalda belopp, för hvilka upplåningsrätt förut medgifvits:			
Valutan för 1907 års 3½% statslån	45,021,600: —		
Af telegrafstyrelsen återbetalda lånemedel för telefonväsendets utveckling	2,759,400: —		
Skillnaden mellan vid 1907 års riksdag till godtgörande af kostnaderna för utredningen rörande kraftstationsanläggningen vid Trollhättan m. m. anvisade medel	80,887: —		
och det belopp, hvar till samma kostnader i verkligheten utgått	80,886: 68	— : 32	47,781,000: 32
Om från detta belopp afdragas:			
Vid 1907 års riksdag beräknad upplåning för utgifter under samma och föregående år	24,222,982: 24		
Följande belopp, hvarmed dessa utgifter öfverskridit de beräknade:			
transport	24,222,982: 24	47,781,000: 32	48,359,774 34

transport		76,236,650	55
Summa kronor		76,236,650	55

	transport	24,222,982: 24	47,781,000: 32	48,359,774	34
inköpet af Örebro—Svartå					
järnväg	26,804: 33				
d:o af vissa fastig-					
heter för statens					
anläggningar vid					
Trollhättan	1,574: 96	28,379: 29			
Vid 1907 års riksdag beräknad					
upplåning för 1908 års anslag					
till odlingslånefonden		202,800: —			
Vid 1907 års riksdag medgifven					
upplåning för ofvanspecifierade,					
af samma års riksdag till ut-					
gående från riksgäldskontoret					
anvisade anslag å tillsammans	21,100,000: —	45,554,161: 53			
återstår till Riksdagens disposition ett belopp af				2,226,838	79
Beräknad behållning vid 1908 års slut (utom förestående kronor					
2,226,838: 79):					
Riksgäldskontoret		17,321,265: 25			
Likvidations- och amortisse-					
mentsfonderna	3,490,208: 22				
Fonden för amortering af 1894					
års 3% statslån	2,086,505: 07				
Fonden för extra amortering af					
statsskulden	2,752,058: 88	8,328,772: 17	25,650,037	42	
		Summa kronor	76,236,650	55	

Förslagsberäkning öfver riksgäldskontorets

Beräknad behållning vid 1909 års början:			
Riksgäldskontoret	17,321,265: 25		
Likvidations- och amortissements- fonderna	3,490,208: 22		
Fonden för amortering af 1894 års 3 % statslån	2,086,505: 07		
Fonden för extra amortering af stats- skulden	2,752,058: 88	8,328,772: 17	25,650,037 42
Icke disponerade upplånta medel			2,226,838 79
Inkomster.			
Kapital- och ränteinbetalningar å till vissa bestämda ändamål an- visade låneunderstöd, som under år 1909 förfalla med 2,778,000 kronor, hvaraf beräknas inflyta			
	2,405,987: 37		
Ränta å utbetalda och beräknade fyllnadsbelopp till odlingslånefonden	224,000: —		
Dito å verkställda och beräknade utbetalningar till torfindustrifonden	140,000: —		
Dito å dito till rederilånefonden	600,000: —		
Dito å dito till egnahemslånefonden	375,000: —		
Dito å dito till fiskerilånefonden	60,000: —		
Dito å dito till jordförmedlingsfonden	80,000: —		
Dito å lån till aktiebolaget svenska ostasiatiska kom- paniet	80,000: —		
Dito å dito till telegrafstyrelsen för fortsatt utveck- ling af statens telefonväsende	472,800: —		
Dito å köpeskillingen för Trollhätte kanalverk	205,982: 16		
Dito å riksgäldskontorets tills vidare förräntade medel	500,000: —		5,143,769 53
		transport	33,020,645 74

Utgifter.					
Riksdags- och revisionskostnader samt aflöningar m. m.					
riksdags- och revisionskostnader ...	900,000:	—			
kostnader för riksdagens hus	50,000:	—			
" " bibliotek	4,500:	—			
arfvoden, löner och expenser vid riksgäldskontoret	85,100:	—			
pensioner vid dito	9,900:	—			
aflöning, resekostnader och expen-					
sar för justitieombudsmannen och					
hans expedition	22,500:	—	1,072,000:	—	
Annuiteter och räntor:					
Till Hans Maj:t Konungen			300,000:	—	
Annuitetsanslag:	Kapital:	Ränta:			
för 1880 års 3½ % lån	2,395,800: —	2,797,641: —			
,, 1886 „ 3½ % „	341,333: 33	2,073,897: 78			
,, 1890 „ 3½ % „	504,000: —	1,003,862: 22			
,, 1894 „ 3% „	132,300: —	540,000: —			
,, 1899 „ 3½ % „	324,000: —	1,199,570: 40			
=	3,697,433: 33	7,614,971: 40			
Ränteanslag för:					
1887 års					
3⅞ % lån	1,891,848: 96				
1888 års					
3 % lån	740,000: —				
1900 års					
lån à 4%	1,452,800: —				
1904 års					
3½ % lån	1,260,000: —				
1906 års					
3½ % lån	1,512,000: —				
1907 års					
lån à 4%	1,872,000: —	—	8,728,648: 96		
transport	3,697,433: 33	16,343,620: 36	1,372,000: —		

Bih. till Riksd. Prot. 1908. 1 Saml. 1 Afd.
3

	transport	33,020,645	74
1909 års amorteringsanslag för 1894 års 3 % statslån	132,300: —		
1909 års anslag till fonden för extra amortering af statsskulden	409,333: 33	541,633	33
Ersättning af statsverkets medel:			
Motstående för år 1909 upptagna riksdags- och revisionskostnader, aflöningar m. m. äfvensom annuiteter å statslånen samt räntor och amortering å öfrig statsskuld			
	22,033,769: 53		
efter afdrag af den för riksgäldskontoret under samma år beräknade inkomst af kapital- och ränteinbetalningar			
	5,143,769: 53	16,890,000	—
Upplåning:			
till betäckande af motstående beräknade utgifter:			
till lån för enskilda järnvägsanläggningar			
	1,500,000: —		
,, fiskerilånefonden			
	750,000: —	2,250,000: —	
efter afdrag af icke disponerade upplånta medel	2,226,838: 79	23,161	21
Summa kronor		50,475,440	28

transport	3,697,433: 33	16,343,620: 36	1,372,000: —	
Till fonden för extra amortering af stats- skulden	409,333: 33	—	—	
Sgr	4,106,766: 66	16,343,620: 36	20,450,387: 02	
Ränta och amortering å af riksgäldskontoret öfver- tagna kommunlån			65,051: 81	
Ränta och amortering å Örebro—Svartå järnvägs- aktiebolags af riksgäldskontoret öfvertagna obligationslån			41,280: —	
Ränta å den i riksgäldskontoret inestående köpe- skillingen, 2,250,000 kronor, för fastigheten n:o 1 i kvarteret Lejonet i Stockholm			90,000: —	
Dito å gamla lånet, å konung Carl XIII:s hem- giftskapital samt å Göta kanals reparations- fond, tillsammans			15,050: 70	22,033,769 53
Lån till enskilda järnvägsanläggningar: 1909 års anslag			1,500,000	—
Fiskerilånefonden: Anslag för år 1909			750,000	—
Beräknad behållning vid 1909 års slut:				
Riksgäldskontoret		17,321,265: 25		
Likvidations- och amortissements- fonderna	3,490,208: 22			
Fonden för amortering af 1894 års 3 % statslån	2,218,805: 07			
Fonden för extra amortering af statsskulden	3,161,392: 21	8,870,405: 50	26,191,670	75
		Summa kronor	50,475,440	28

Utgifterna.

Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 januari 1908.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: ALBERT PETERSSON,
ALFRED PETERSSON,
HEDERSTIERNA,
HAMMARSKJÖLD,
Roos,
SWARTZ,
grefve HAMILTON,
grefve EHRENSVÄRD.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Swartz anförde i underdånighet:

Sedan löneförhållandena vid flertalet af statens ämbetsverk samt därunder lydande kårer och stater under senare hälften af 1870-talet eller början af 1880-talet undergått förändrad reglering, har, med anledning af det sjunkande penningvärde, som sedermera och särskildt under senare delen af sista årtiondet äfvensom under de därefter följande åren inträdt, och den starka stegring i lefnadskostnaderna, hvilken såsom en följd däraf å de flesta områden gjort sig gällande, Riksdagen, uppå

Bih. till Riksd. Prot. 1908. 1 Saml. 1 Afd.

Kungl. Maj:ts därom gjorda framställningar, sedan en följd af år tillbaka å extra stat beviljat dyrtidstillägg till en del tjänstemän och betjante inom de särskilda statsdepartementen jämte därtill hörande ämbetsverk, kårer och stater.

Första gången ett dylikt tillägg under nu ifrågavarande tidsperiod beviljades var år 1901. Tillägget, som var afsedt att utbetalas för samma år, bestämdes då att utgå med tio procent å kontant aflöning, dock icke i något fall med högre belopp än 500 kronor. Från åtnjutande af dyrtidstillägget undantogs dels de tjänstemän och betjante, i hvilkas aflöning inginge bostads- eller boställsförmån in natura, dels de tjänstemän, hvilkas aflöningsförmåner af statstjänst för år 1901 uppginge till högre belopp än 7,000 kronor, dels ock de tjänstemän och betjante, hvilkas sammanlagda inkomster af arbete under nästföregående året af vederbörande taxeringsmyndigheter uppskattats till högre belopp än 7,000 kronor. Därjämte träffades det förbehåll, att dyrtidstillägg finge utgå allenast till tjänstemän och betjante, hvilkas aflöning blifvit af Konung och Riksdag till siffran bestämd eller eljest utginge efter af Riksdagen pröfvade grunder, samt att, utom i vissa särskildt angifna undantagsfall, tillägget endast finge beräknas å aflöningsförmåner, hvilka utginge af statsmedel. Vidare bestämdes, att tillägget, hvilket skulle anses tillhöra lönen, skulle beräknas å följande slag af aflöningsförmåner, nämligen: lön, tjänstgöringspenningar, däri inberäknadt häradsskrifvare tillkommande tillägg till deras fasta tjänstgöringspenningar, kontant bostads- och inkvarteringsersättning, arfvode, beklädnadsersättning vid armén och flottan, med lön likställt lönetillägg samt dagaflöning vid armén och flottan. Slutligen stadgades, att till den, som af statens medel åtnjöte lön eller arfvode för två eller flera befattningar, dyrtidstillägg finge utgå endast för en af dessa, nämligen för den, som medförde högsta aflöningen, eller, därest denna på mer än ett ställe vore lika, för den af dem, till hvilken han först blifvit befordrad.

Äfven för åren 1902—1904 beviljades dyrtidstillägg enligt enahanda grunder som för år 1901, allenast med de modifikation, som föranleddes däraf, att tid efter annan regleringar af vissa lönestater föreslagits. I sådant afseende föreskrefs nämligen, att de tjänstnehafvare, hvilkas aflöningsförmåner vid 1901 års Riksdag eller därefter ny- eller omreglerats efter andra grunder än dem, som följts vid de äldre staternas fastställande, skulle från åtnjutande af dyrtidstillägg undantagas, hvarjämte vidtagits äfven den jämkning i öfrigt i grunderna för dyrtidstilläggets beräkande, som af verkställda regleringar blifvit en följd.

Äfven till 1905 års Riksdag aflät Kungl. Maj:t framställning om beviljande af dyrtidstillägg enligt enahanda grunder, som tillämpats under närmast föregående år. Riksdagen beviljade visserligen äfven då dyrtidstillägg men ställde sig därvid på en så till vida förändrad ståndpunkt, att från dyrtidstillägg undantogs, utom dem, som af andra, förut angifna anledningar uteslöts, äfven de tjänstemän, hvilkas aflöningsförmåner af statstjänst för samma år uppginge till högre belopp än 5,000 kronor, äfvensom de tjänstemän och betjante, hvilkas sammanlagda inkomster af arbete, dyrtidstillägget oberäknadt, under nästföregående året af vederbörande taxeringsmyndigheter uppskattats till högre belopp än 5,000 kronor.

Enligt enahanda grunder, som sålunda bestämdes år 1905, hafva sedermera dyrtidstillägg utgått äfven för åren 1906 och 1907.

Därjämte har nästlidet års Riksdag, efter därom af Kungl. Maj:t gjord framställning, utöfver det så kallade dyrtidstillägget, beviljat ett extra lönetillägg åt de vid statens verk och myndigheter anställda vaktmästare och med dem likställda betjante, hvilkas löneförmåner icke under 1901 års eller därefter följande årens riksdagar ny- eller omreglerats efter andra grunder än dem, som följts vid fastställande af de äldre för dem gällande lönestaterna. Sistnämnda tillägg bestämdes, liksom dyrtidstillägget, att utgå med 10 procent å den kontanta aflöningen äfvensom i öfrigt enligt enahanda grunder i tillämpliga delar, som, enligt hvad förut nämnts, föreskrifvits beträffande dyrtidstillägget, dock med den afvikelse, att det extra lönetillägget skulle tillgodokomma äfven dem bland ifrågavarande tjänstinnehafvare, i hvilkas aflöning inginge bostads- eller boställsförmån in natura.

De åtgärder, som sålunda vidtagits till beredande af någon förbättring i de statstjänarens aflöningsförmåner, hvilka företrädesvis ansetts däraf vara i behof, hafva naturligen endast varit af provisorisk karaktär. I mån som den prisstegring å de flesta lifvets förnödenheter, hvilken framkallat dyrtidstilläggen, visat sig vara af konstant natur och efter hand än mera ökats, har det emellertid alltmera framstått såsom en nödvändighet att på ett mera definitivt sätt reglera hithörande förhållanden.

Under den tid, som förflutit sedan dyrtidstillägg under nu åsyftade tidsperiod första gången beviljades, hafva ock aflöningsförhållandena vid ett ganska stort antal af de verk och stater, som då kommo i åtnjutande af dyrtidstillägg undergått ny eller förändrad reglering, i följd hvaraf de grupper af statstjänare, som från början däraf kommit i åtnjutande, efter hand minskats. Men ännu kvarstår en ganska stor mängd ämbetsverk och myndigheter vid de äldre, under 1870- eller

1880-talen tillkomna lönestaterna. Särskildt gäller detta om flertalet centrala ämbetsverk men äfven om en hel del andra verk eller kårer af större eller mindre omfattning.

En i väsentlig mån bidragande orsak därtill, att frågan om förnyad reglering af löneförhållandena vid en stor mängd verk och myndigheter sålunda under tämligen lång tid fått vänta på sin lösning är, att, innan en sådan reglering kunnat äga rum, fullständig utredning rörande de respektive verkens organisation och verksamhet måst åvägbringas för vinnande af nödig kännedom om de särskilda tjänsternas eller sysslornas behöflighet och åstadkommande, där så funnes erforderligt, af de förändringar i organisation och arbetssätt m. m., som af förändrade förhållanden eller eljest kunde finnas påkallade. Den kommitté, som under 1902 års höst af Kungl. Maj:t tillsattes med uppdrag att afgifva underdånigt utlåtande och förslag i förevarande ämne och till hvilken kommitté — den s. k. lönerегleringskommittén — frågan om reglering af löneförhållandena vid flertalet ämbetsverk och myndigheter hänskjutits, erhöll därför jämväl i uppdrag att taga under öfvervägande, huruvida genom förenklingar i förvaltningen tillfälle kunde beredas till indragning af tjänster, som genom de förändrade anordningarna kunde undvaras. Gifvet är, att ett uppdrag af den omfattning, som sålunda lämnats berörda kommitté, måste kräva ganska rundlig tid, hvartill kommer, att de förslag, som af kommittén framlagts eller komma att framläggas, naturligen måste underkastas åtskillig ytterligare beredning, innan desamma kunnat eller kunna för Kungl. Maj:t och Riksdagen framläggas till slutlig pröfning.

Under den tid, lönerегleringskommittén varit i verksamhet, har densamma afgifvit, förutom ett principbetänkande angående allmänna förutsättningar och grunder för en reglering af löneförhållandena m. m. inom de centrala ämbetsverken, betänkande och förslag rörande följande ämbetsverk, kårer och stater, nämligen: kammarkollegium, kammarrätten, statskontoret, landsstaten, skogsstaten och de allmänna skogsläroverken, landtbruksstyrelsen, landtmäteristyrelsen, domänstyrelsen och Sveriges geologiska undersökning, hvarjämte kommitténs betänkande angående stuteriöfverstyrelsen och stuteristaten torde vara att inom den närmaste tiden förvänta. Efter afslutandet häraf kommer kommittén, som tillika på grund af nådigt uppdrag nyligen afgifvit underdånigt utlåtande och förslag angående den af Riksdagen väckta frågan om fastare anställning för vissa biträden hos statens ämbetsverk och myndigheter, att öfvergå till behandling af de allmänna hofrätterna, justitiekanslersämbetet, fängvårdsstyrelsen och fängvårdsstaten äfvensom, efter hand, väg- och vatten-

byggnadsstyrelsen, mynt- och kontrollverken samt kontroll- och justeringsstyrelsen.

Af de verk och stater, rörande hvilka betänkanden och förslag af löneregleringskommittén afgifvits, har statskontoret vid nästlidet års Riksdag undergått reglering, hvilken med detta års ingång trädt i kraft. Enahanda är förhållandet med arméförvaltningen, hvilket ämbetsverks organisation och löneförhållanden gjorts till föremål för särskild utredning. Därjämte hafva under de senare åren åtskilliga andra — delvis mycket omfattande — verk och stater omreglerats. Hit höra särskildt järnvägs- och telegrafverken äfvensom tullverkets lokalförvaltning samt kust- och gränsbevakning m. fl. Enligt hvad mig af vederbörande departementschefer blifvit meddeladt, torde vidare förslag till ny eller förändrad lönereglering för ett ganska stort antal verk och stater kunna — beträffande en del af dem redan nu och i fråga om de öfriga inom en nära framtid — föreläggas Eders Kungl. Maj:t till pröfning. Hit höra till en början landsstaten, vidare generalpoststyrelsen, domänstyrelsen, skogsstaten med skogsläroverken, landtmäteristyrelsen jämte vissa delar af landtmäteristaten i orterna och landtbruksstyrelsen samt slutligen universiteten och karolinska institutet, fria konsternas akademi och musikaliska akademien äfvensom institutet och förskolan för blindas å Tomtebodas samt förskolan för blindas i Växjö.

För egen del har jag för afsikt att, efter det den sedan någon tid pågående utredningen af frågan om bildande af en särskild högsta domstol för pröfningen af administrativa besvärsmål numera fortskridit därhän, att förslag i ämnet torde inom en nära framtid kunna föreläggas Eders Kungl. Maj:t till pröfning, snart nog underställa Eders Kungl. Maj:t frågan om ny lönereglering för kammarkollegium och kammarrätten, hvilka ämbetsverks blifvande organisation och verksamhet i viss mån ställts i samband med nyssnämnda fråga.

Beträffande samtliga de verk och stater, i fråga om hvilka förslag till ny lönereglering sålunda antingen redan föreligga eller kunna antagas rätt snart föreläggas Eders Kungl. Maj:t till pröfning, förefinnes således utsikt, att desammas löneförhållanden skola vid nu instundande Riksdag blifva föremål för omreglering. Äfven om ett så pass betydande resultat i förevarande afseende vid nu instundande riksmöte kan vinnas, återstår emellertid icke dess mindre ett stort antal verk och myndigheter, hvilka först senare kunna komma under Riksdagens behandling. Dessutom är att märka, att de tjänstinnehafvare, hvilka tillhöra sådana verk eller stater, beträffande hvilka, enligt hvad nyss nämnts, förslag till omreglering torde kunna föreläggas årets Riksdag, först från och med nästkommande år komma i åtnjutande af de för-

bättrade löneförmåner, som genom Riksdagens beslut må komma att tillerkännas dem. Då de förhållanden, som i afvakten å de förestående mera definitiva löneregleringarna föranledt beviljande i större eller mindre utsträckning af särskilda provisoriska lönetillägg, beträffande de verk och stater, som sålunda ännu icke hunnit omregleras, alltjämt kvarstå i oförminskad grad, bör naturligen äfven i fråga om nu innevarande år tagas i öfvervägande, hvilka åtgärder som därutinnan lämpligen böra vidtagas.

I detta sammanhang anhåller jag få anmäla, att under senare tiden åtskilliga underdåniga petitioner om löneförbättringar ingifvits till vederbörande departement. Sålunda hafva en stor mängd tjänstemän och betjante vid flertalet af de centrala ämbetsverken i hufvudstaden i en den 28 maj 1907 till finansdepartementet inkommen petition gjort underdånig framställning därom, att till Riksdagen måtte aflämnas nådig proposition om beviljande på extra stat från och med år 1908 af medel för beredande åt ämbets- och tjänstemän samt betjante inom de centrala ämbetsverk, hvilkas aflöningsförhållanden ej blifvit under senare åren reglerade, af en förhöjning i aflöningsförmåner, motsvarande hvad af 1907 års Riksdag blifvit beviljadt för statskontoret, att tills vidare utgå under de villkor, som Kungl. Maj:t kunde finna godt föreskrifva.

Till stöd för denna sin framställning hafva petitionärerna anført hufvudsakligen, att det antagligen komme att förflyta åtskillig tid, innan löneregleringskommittén hunne att afgifva förslag angående samtliga i hufvudstaden befintliga ämbetsverk, samt att i hvarje fall Riksdagens pröfning af förslagen sannolikt icke komme att slutföras på ännu ett flertal år. Vid sådant förhållande och då Riksdagen genom godkännande af den föreslagna lönestaten för statskontoret syntes hafva erkänt riktigheten af den hos statstjänare af alla grader redan länge rådande och på personlig erfarenhet grundade uppfattning, att deras aflöningar vore otillräckliga att bestrida deras lefnadskostnader, kunde det icke vara annat än med rättvisa och billighet öfverensstämmande, att jämväl sådana centrala ämbetsverk, för hvilka en reglering i aflöningsförhållandena ännu icke hunnit genomföras, komme i åtnjutande, intill dess så hunne ske, af en tillfällig förhöjning i aflöningsförmåner, motsvarande hvad af Riksdagen blifvit beviljadt för statskontoret.

Uti särskilda till justitiedepartementet inkomna, sedermera till finansdepartementet öfverlämnade underdåniga skrivelser hafva åtskilliga tjänstemän och betjante vid Svea hofrätt, Göta hofrätt samt hofrätten öfver Skåne och Blekinge gjort liknande framställningar, i hvilka framställningar emellertid jämväl betonats, att sökandena därigenom icke velat uttala sig för lämpligheten af en framtida reglering af hofrätternas lönestater i enlighet med de för statskontorets lönestat fastställda villkor och grunder.

Med anledning af hvad i förstnämnda petition blifvit anfördt och då, i händelse någon mera allmän tillfällig löneförbättring skulle anses påkallad i fråga om de vid de centrala ämbetsverken anställda tjänstinnehafvare, det syntes kunna ifrågasättas, huruvida icke en liknande åtgärd borde vidtagas jämväl beträffande de öfriga statstjänare, hvilkas aflöningsförhållanden icke under senare åren undergått reglering, har jag, för vinnande af en fullständig öfersikt öfver hithörande förhållanden, medelst skrivelser den 27 september 1907 från samtliga öfriga departementschefer infordrat upplysningar dels om hvilka befattningar med af Kungl. Maj:t och Riksdagen till siffran bestämd eller eljest af Riksdagen till sina grunder pröfvad aflöning finnes inom hvarje departement eller vid dem af de under departementet lydande ämbetsverk, kårer och stater, hvilkas aflöningsförhållanden icke under år 1901 eller därefter undergått reglering, dels ock om de med nämnda befattningar förenade aflöningsförmåner af skilda slag, hvarjämte genom särskilda skrivelser den 3 sistlidne oktober infordrats motsvarande upplysningar beträffande de under finansdepartementet lydande, till enahanda kategori hörande verk och stater. De med anledning häraf inkomna uppgifterna hafva sedermera undergått bearbetning och lagts till grund för en del sammanställningar och beräkningar, åsyftande att utröna kostnaderna för en eventuell löneförbättring under vissa antagna förutsättningar.

Vidare hafva sex tjänstemän af första lönegraden i telegrafstyrelsen i en till civildepartementet inkommen, sedermera till finansdepartementet öfverlämnad underdänig framställning — med erinran att i följd af den förändrade organisation af telegrafverket, som nästlidet år beslutats, åt dem icke kunnat för tiden efter 1908 års ingång, då de nya staterna för telegrafverket trädde i kraft, beredas tjänster å ny stat, men att de, intill dess sådant kunde ske, vore i alla afseenden likställda med tjänstemännen inom de verk, hvilkas omreglering ännu icke af Riksdagen pröfvats — anhållit, att, därest Eders Kungl. Maj:t med anledning af först omnämnda petition komme att till innevarande års Riksdag aflåta nådig proposition om lönereglering på extra stat för år 1908 i stället för det hittills utgående dyrtidstillägget, nämnda proposition jämväl måtte omfatta sådana tjänstemän hos centrala ämbetsverk, hvilka på grund af förändrad organisation af det verk, de tillhörde, icke kunnat beredas tillfälle att öfvergå å ny stat.

I häröfver afgifvet underdänigt utlåtande den 18 nästlidne december har telegrafstyrelsen meddelat, bland annat, att efter den 1 innevarande januari å styrelsens öfvergångsstat komma att kvarstå sju tjänstemän af första lönegraden, hvilka erhållit ordinarie tjänst hos

styrelsen å olika tider under åren 1887—1904 och äfven efter den nya organisationens genomförande hade tjänstgöringsskyldighet inom styrelsen i enahanda utsträckning, som förut varit fallet; och har styrelsen, med erinran att bemälde sju tjänstemän ärligen, så länge sådant förekommit, åtnjutit dyrtidstillägg å aflöningen samt att styrelsen i underdånig skrifvelse den 6 december 1907 angående telegrafverkets utgifts-stater för år 1909 föreslagit, att i sistnämnda års stater finge upptagas de för beredande af dylikt lönetillägg åt ifrågavarande tjänstemän under åren 1908 och 1909 erforderliga belopp, med rätt för styrelsen att däraf under innevarande år disponera hälften, förklarat sig icke hafva något att erinra emot, att den ytterligare löneförbättring, som kunde finnas skälig, blefve ifrågavarande tjänstemän beviljad, under förutsättning dock af den jämkning i tjänstgöringsskyldighet, som däraf kunde föränledas.

Än vidare har kommerskollegium med en till chefen för finansdepartementet ställd skrifvelse af den 6 sistlidne november öfverlämnat en till kollegium inkommen ansökning, däri samtliga yrkesinspektörer — med erinran att yrkesinspektörs arfvode redan år 1889 af Kungl. Maj:t föreslagits till 6,400 kronor om året äfvensom att i sammanhang därmed uttalats, att sådan tjänstemans dagtraktamente under tjänsteresor borde utgöra 10 kronor om dagen, men att arfvodet nämnda år af Riksdagen bestämts till allenast 5,000 kronor för år räknadt och dagtraktamentet vid tjänsteresor till endast 6 kronor om dagen — under åberopande af den sedan den tid, då aflöningen fastställdes, inträdda högst betydande stegringen i lefnadskostnader, anhållit, att, i afvaktan å den mera definitiva lönereglering för yrkesinspektörerna, som i samband med förestående revision af gällande lagstiftning angående skydd mot yrkesfara m. m. vore att förvänta, åtgärd måtte vidtagas för beredande åt yrkesinspektörerna af en tillfällig arfvodesförbättring å 1,400 kronor om året för en hvar af dem, eller således med ett belopp, motsvarande skillnaden mellan det arfvode, som år 1889 af Kungl. Maj:t föreslagits, och det, som sedermera af Riksdagen beviljats; och har kommerskollegium i sin berörda skrifvelse förklarat, att kollegium icke hade något att erinra emot att, därest omständigheterna det medgäfve, yrkesinspektörerna bereddades en tillfällig arfvodesförbättring i enlighet med ifrågavarande af dem gjorda hemställan.

Äfven inspektörerna öfver elektriska anläggningar för belysning eller arbetsöfverföring hafva i en likaledes till kommerskollegium ingifven, af kollegium med skrifvelse den 14 nästlidne december till chefen för civildepartementet öfverlämnad ansökning, med åberopande, bland annat,

af den speciella tekniska utbildning, som för ifrågavarande tjänstebefattningar erfordrades, äfvensom den omständighet, att ifrågavarande inspekörer genom sin instruktion vore utestängda från all privat verksamhet inom sitt fack, gjort framställning om beredande af höjning i det till dem utgående årsartivodet från dess nuvarande belopp, 5,000 kronor, till 8,000 kronor för dem hvar.

Vidare har svenska fångvårdssällskapet, som bildats af tjänstemän vid rikets fångvårdsanstalter, uti underdånig skrifvelse den 16 december 1907 — med åberopande, bland annat, af den fortgående prisstegringen å lifsförnödenheter, de på grund häraf genomförda eller föreslagna förhöjningarna i aflöningsbeloppen för flera andra grupper af statsfunktionärer, de allt högre krafven beträffande fångvårdstjänstemännens fackutbildning och sociala ställning, den i samband med den pågående omändringen af fångarbetsdriften framträdande ökningen af flera fångvårdstjänstemäns arbete, fångvårdstjänstemännens oafårliga tjänsteansvar, den med fångvårdstjänstgöringen oskiljaktiga svårigheten för tjänstemännen att genom bisysslor höja sina inkomster, den vid 1907 års Riksdag för bevakningspersonalen beslutade lönereglering m. fl. omständigheter — hemställt om vidtagande af åtgärder för en provisorisk löneförbättring åt vid fångvården anställda tjänstemän eller vederlikar, att med 20—30 procent å nuvarande aflöningsförmåner utgå från och med år 1908 och intill dess en ny lönereglering kan varda genomförd.

Därjämte torde i detta sammanhang böra omförmälas, att domänstyrelsen i sitt den 25 juli 1907 afgifna underdåniga utlåtande öfver löneregleringskommitténs förslag till ny lönereglering för skogsstaten tillkännagifvit, att ett stort antal tjänstemän vid skogsstaten, åberopande sin verkliga särställning såsom synnerligen svagt aflönade, hvarigenom deras ställning på grund af de alltjämt stegrade lefnadskostnaderna blifvit brydsam och i vissa fall snart sagdt ohållbar, uttryckt en allmän åstundau, att de redan från och med innevarande år måtte komma i åtnjutande af de förbättrade lönevillkor, som för dem kunde blifva bestämda; och har styrelsen, för den händelse nämnda framställning icke ansåges kunna bifallas, alternativt hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes för innevarande år bereda högre och lägre tjänstemän vid skogsstaten tilläggsarfvoden, om möjligt motsvarande den ökning i löneförmåner, som genom nu förestående lönereglering kunde varda dem beskärd.

Slutligen må nämnas, att, på sätt vederbörande departementschefer senare torde komma att närmare omförmäla, underdånig framställning om löneförbättring redan för år 1908 gjorts jämväl af krigshofrätten beträff-

fande en del af den därstädes anställda civila personalen, af chefen för fortifikationen i fråga om å fortifikationens stat uppförde en fortifikationskassör och redogörare samt nio fortifikationskassörer och förrådsförvaltare, äfvensom af styrelsen för tekniska skolan i Stockholm, i hvad angår, bland andra, rektor, öfverlärare och tjänstemän vid samma skola.

Såsom jag redan förut yttrat, kan beviljandet af de sedan ett flertal år tillbaka utgående dyrtidstilläggen gifvetvis icke betraktas annorledes än såsom en provisorisk åtgärd, afsedd att tillsvidare — och i afvaktan å närmare utredning rörande behovet af mera stadigvarande löneförbättringar för vid statens ämbetsverk och myndigheter anställda tjänstinnehafvare — åtminstone i någon mån afhjälpa de ekonomiska svårigheter, en stor mängd af dessa i följd af väsentligt ökade lefnadskostnader iråkat. Tydligt är ock, att, så länge icke nödig utredning rörande de allmänna grunder, som borde vid de blifvande löneregleringarna följas, ägt rum, samt dessa grunder blifvit af statsmakterna vederbörligen fastställda, de tillfälliga löneförbättringar, som i form af dyrtidstillägg kunnat ifrågakomma, måst tillmätas så pass lågt, att man under alla förhållanden kunnat äga förvissning om, att de lönebelopp, som, tilläggen inbegripna, komme att utgå, stannade betydligt nedom de lönebelopp, som vid blifvande mera definitiva regleringar kunde antagas blifva bestämda. Helt naturligt är äfven, att, då förhållandena anses påkalla ett dylikt tillfälligt, af ökade lefnadskostnader framkalladt lönetillägg, behovet däraf i första hand gör sig gällande i fråga om de lägst aflönade befattningshafvarna, hvilka, alldenstund deras löner endast äro afsedda att förslå till uppehållande af en jämförelsevis tarfligare lefnadställning, gifvetvis i allmänhet äro mera beroende af inträdande prisstegringar och därmed följande ökning i lefnadskostnaderna än öfriga, med högre lön försedda tjänstinnehafvare. I mån som en inträdd prisstegring visar sig vara konstant och uppnår mera betydande dimensioner, är emellertid gifvet, att verkningarna däraf kunna komma att göra sig i hög grad kännbara äfven för dessa.

Sedan numera i samband särskildt med den lönereglering, som vid nästlidet års Riksdag ägt rum i fråga om statskontoret, de allmänna grunderna för regleringen af löneförhållandena vid ett par af de centrala ämbetsverken i hufvudstaden med en i åtskilliga hänseenden typisk organisation blifvit af Kungl. Maj:t och Riksdagen fastslagna, synes mig frågan om sättet för beredande af en provisorisk löneförbättring för de ännu oreglerade verken hafva kommit i ett väsentligt annat läge och böra bedömas ur delvis andra synpunkter än förut.

Särskildt gäller detta i fråga om de centrala ämbetsverken. Efter de beslut, som i fråga om regleringen af löneförhållandena vid statskontoret och arméförvaltningen under nästlidet år fattats, torde det nämligen få antagas såsom visst, att de principer, som lagts till grund för aflöningsystemet inom nyssnämnda båda ämbetsverk, efter hand komma att vinna tillämpning jämväl beträffande andra, med dem i hufvudsak likställda ämbetsverk. Men äfven i fråga om öfriga i afseende å deras löneförhållanden oreglerade verk och myndigheter, hvilka i sin organisation förete större eller mindre afvikelser från de centrala ämbetsverkens, torde de utredningar, som legat till grund för löneregleringarna för statskontoret och arméförvaltningen, komma att vid förestående löneregleringar tjäna till utgångspunkt, åtminstone i hvad rörer aflöningsbeloppen och hufvudgrunderna för aflöningsystemet i öfrigt.

Vid sådant förhållande och då man tillika tager i betraktande, att det i fråga om en hel del verk och myndigheter säkerligen ännu kommer att dröja åtskillig tid, innan de kunna efter verkställd reglering komma i åtnjutande af den förbättring i aflöningsförmåner, som sedan länge erkänts vara väl behöflig, synas mig synnerligen goda skäl tala för vidtagande af sådana åtgärder, att tjänstinnehafvarna vid de verk och myndigheter, som ännu icke undergått reglering, må, i afvaktan därå att sådan hinne komma till stånd och vinna tillämpning, i afsevärdt större utsträckning än hvad de hittillsvarande dyrtidstilläggen inneburit, komma i åtnjutande af ett provisoriskt lönetillägg, afsedt att, i den mån sådant på denna väg lämpligen låter sig göra, utjämna den skiljaktighet i löneförmåner, som eljest kommer att i framträdande grad göra sig gällande och gifvetvis framstå desto obilligare, ju längre den väntade löneregleringen i ena eller andra fallet låter vänta på sig.

Såsom många gånger blifvit framhållet, hafva de ekonomiska förhållandena i vårt land numera utvecklat sig därhän, att statens ämbets- och tjänstemän i allmänhet taget — i den mån detta icke hunnit genom åtgärder från statsmakternas sida afhjälpas — faktiskt blifvit försatta i en afsevärdt sänre ekonomisk ställning än den, man genom de tidigare, beträffande en stor mängd verk och myndigheter ännu gällande löneregleringarna velat bereda dem. Om än detta förhållande närmast är af betydelse för de enskilda personer, som därå drabbas, innebär det samma helt visst tillika en olägenhet för det allmänna af i längden ganska betänklig art. Uppenbart är nämligen, att, ju längre ett dylikt förhållande får fortfara, en rekrytering af ämbetsverken med dugande krafter alltmera försvåras, i ty att dessa i allt större utsträckning dragas åt andra håll, där förmånligare villkor erbjudas. Erfarenheten gifver ock vid handen,

att under senare åren tillströmningen till tjänstemannabanan högst väsentligt aftagit, och detta i den grad, att på många håll ämbetsverken — och däribland äfven de, till hvilka tillströmningen på grund af vidsträcktare möjligheter till befordran eller af andra anledningar plägar vara störst — endast med stor svårighet kunna erhålla lämpliga vikarier vid inträffande semestrar eller sjukdomsfall. Att den i jämförelse med hvad på andra håll bjudes knappa aflöning, som under de senare åren kommit en stor del af de i statens tjänst anställda löntagarna till godo, härtill i hög grad medverkat, lider icke något tvifvel. Äfven ur denna synpunkt anser jag därför angeläget, att mera genomgripande åtgärder i nu förevarande afseende snarast vidtagas.

Jämväl en annan omständighet af mera speciell beskaffenhet synes mig i detta sammanhang icke böra lämnas oberörd. Jag syftar härvid på förhållandena inom Eders Kungl. Maj:ts kansli. Aflöningsförhållandena för kansliets ämbets- och tjänstemän lära nämligen, om man undantager expeditionscheferna, svårigen kunna regleras förrän i samband med ordnandet af den förut omförmälda regeringsrätten, hvilkens organisation enligt det därutinnan tilltänkta förslaget på flera punkter sammanhänger med kansliets. Möjligt är ock, att en definitiv lönereglering för kansliet kan komma att än ytterligare fördröjas i följd af den väckta frågan om inrättandet af flera statsdepartement jämte andra därmed sammanhängande spörsmål. Då den blifvande regleringen för kansliet sannolikt därför ännu kommer att dröja åtskillig tid, men det synes föga lämpligt och äfven kan medföra afsevärd praktisk olägenhet, att kansliets tjänstemän under någon längre tid aflönas betydligt sämre än motsvarande befattningar inom andra centrala ämbetsverk, därifrån en rekrytering för kansliet till äfventyrs under vissa förhållanden kan finnas lämplig, synes mig jämväl häri ligga ett skäl för de åtgärder, jag i förevarande afseende ärnar föreslå.

Dessa åtgärder har jag tänkt mig böra bestå i utverkande redan för innevarande år af — i stället för de hittills beviljade dyrtidstilläggen och, i fråga om vaktmästarna, det dem för nästlidet år beviljade extra lönetillägget — ett extra lönetillägg, så bestämdt, att detsamma må kunna under vissa betingelser tillgodokomma icke blott de tjänstemän och betjante, som, enligt hvad förut omförmäls, varit i åtnjutande af dyrtidstillägg eller nyssberörda särskilda lönetillägg, utan äfven de statstjänstemän i allmänhet, hvilkas löneförhållanden icke under senare åren undergått reglering, samt i öfrigt fotadt på sådana grunder, att därigenom den förenämnda eljest inträdande bristen på motsvarighet i aflöningshänseende må, i den mån sådant genom provisoriska åtgärder lämpligen låter sig göra,

varda utjämnad och därmed förknippade olägenheter i görligaste mån undanröjda.

Från det extra lönetillägget synas dock — oberoende af öfriga undantag, hvarom jag senare skall tala — lämpligen böra undantagas de ämbetsmän, hvilka nu uppbära en högre aflöning än 10,000 kronor. Detta, bland annat, äfven af det skäl, att dessas aflöningsförhållanden i allmänhet icke erbjuda några lämpliga jämförelsepunkter med de hittills omreglerade ämbetsverkens lönestater. Det sista gäller ock särskildt om en ganska stor grupp af ämbetsmän, nämligen härads-höfdingarna, hvilka aflönas enligt ett system, till sina grunder väsentligt afvikande från dem, som kommit till tillämpning vid ordnandet af andra tjänstemäns aflöningsförhållanden. Efter samråd med chefen för justitiedepartementet har jag därför ansett nämnda klass af ämbetsmän icke böra inbegripas under den af mig tillärnade framställning i nu förevarande syfte.

Då det nu gäller att söka utfinna ett lämpligt sätt för den åsyftade löneförhöjningen, kunde det med den af mig angifna utgångspunkten tilläfventyrs synas riktigast att sätta lönetillägget beträffande de särskilda tjänstebefattningar, hvarom nu är fråga, i visst förhållande till de fastställda lönesatserna för motsvarande befattningar inom statskontoret, med iakttagande naturligen af de afdrag, som på grund af särskilda förhållanden kunna finnas påkallade. Ett sådant tillvägagångssätt låter sig emellertid svårligen använda redan af den anledning, att inom en hel del oreglerade ämbetsverk finnes en ganska stor mängd tjänstebefattningar, hvilka icke tillhöra de vanliga, normala lönegraderna, utan falla däremellan, hvarförutom de löneförhöjningar, som vidtagits inom statskontoret, ingalunda ställa sig procentiskt taget lika beträffande de olika tjänstegraderna. En dylik anordning skulle därför i tillämpningen ställa sig tämligen invecklad och medföra alltför mycken omgång.

Man måste därför, då det ju fortfarande endast är fråga om en provisorisk åtgärd, åtnöjas med ett mera summariskt tillvägagångssätt, hvilket dock ingalunda synes behöfva utesluta, att man vid lönetilläggets bestämmande söker, i den mån sådant utan alltför mycken omgång kan ske, taga hänsyn till de i det nya aflöningssystemet innefattade grunder.

Härvid är till en början att beakta, att de aflöningssatser, som vid nästlidet års Riksdag fastställdes för de särskilda tjänstebefattningarna i statskontoret, bestämdes, bland annat, med hänsyn därtill, att tjänstemännen i detta verk enligt den samma år antagna lagen angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension förpliktats att jämlikt vissa i lagen angifna grunder bidraga till sin egen pensionering.

Detta bör gifvetvis föranleda, att ett lönetillägg af den beskaffenhet, hvarom nu är fråga, under alla förhållanden måste bestämmas så, att aflöningen, tillägget inbegripet, icke öfverstiger det belopp, som af den aflöning, hvilken vid jämförelse med de vid löneregleringen för statskontoret följda grunder kan antagas blifva för den ifrågavarande tjänsten vid blifvande lönereglering bestämd, återstår efter afdrag af därå belöpande pensionsbidrag.

Vidare är att iakttaga jämväl en annan omständighet, nämligen den, att i det nya i fråga om statskontoret antagna aflöningssystemet införts en helt och hållet ny aflöningstitel, benämnd ortstillägg. Detta skedde hufvudsakligen i syfte att bereda en utväg att i någon mån afpassa löneförmånerna vid de särskilda tjänstebefattningarna efter lefnadskostnaderna å olika orter, samt under förutsättning därjämte, att de särskilda orter, som härutinnan kunde till jämförelse ifrågakomma, skulle indelas i vissa klasser eller grupper och ortstilläggen med afseende å dessa graderas på sådant sätt, att dylik förmån alls icke skulle tillerkännas tjänstinnehafvare, hvilkas tjänstgöring vore förlagd till ort, tillhörande den lägsta eller billigaste gruppen, och beträffande öfriga grupper bestämmas i enlighet med en på lämpligt sätt graderad skala. Upptagandet i aflöningssystemet af den princip, åt hvilken nämnda aflöningstitel sålunda afser att gifva uttryck, medför, att — då det gifvetvis icke bör ifrågakomma att, vid bestämmande af ett endast provisoriskt lönetillägg, söka medelst en detaljerad gradering för olika orter föregripa den slutliga regleringen — man i fråga om sådana tjänstinnehafvare, hvilka hafva sin bostad annorstädes än i hufvudstaden, är hänvisad till att beräkna de provisoriska lönetilläggen så, att det sammanlagda aflöningsbeloppet vid de särskilda tjänsterna icke ens beträffande de tjänstinnehafvare, som vid blifvande reglering kunna antagas varda undantagna från åtnjutandet af ortstillägg, komma att öfverstiga den blifvande definitiva aflöningen. Å andra sidan synes följdriktigheten fordra, att, då lefnadskostnaderna i hufvudstaden otvifvelaktigt äro åtskilligt högre än å andra orter inom landet och det därför redan nu med visshet kan antagas, att ortstilläggen för de tjänstinnehafvare, hvilka hafva sin tjänstgöring förlagd till hufvudstaden, komma att sättas något högre än i fråga om de öfriga, äfven det extra lönetillägget bör sättas något högre för de förra än för de senare.

Med afseende å nu berörda förhållanden har jag tänkt mig, att det extra lönetillägget lämpligen, i hvad angår *tjänstemännen*, bör bestämmas, i fråga om dem, som hafva sin tjänstgöring förlagd till hufvudstaden, till 15 procent och i fråga om de öfriga till 12 procent

å de aflöningsförmåner, å hvilka de hittillsvarande dyrtidstilläggen beräknats. Kombineras härmed en föreskrift, enligt hvilken lönetillägget i intet fall får öfverskrida ett visst belopp — hvilket lämpligen synes kunna bestämmas, beträffande Stockholm till 1,000 kronor och i fråga om öfriga delar af riket till 800 kronor — torde man icke behöfva befara att genom lönetillägget på någon punkt öfverskrida de aflöningar, som vid en blifvande lönereglering kunna antagas blifva bestämda.

Beträffande *betjante* — vaktmästare och med dem likställda befattningshafvare — råder, såsom af det föregående framgår, ett i viss mån särskildt förhållande. Som nämnt, hafva för nästföregående år dessa tjänstinnehafvare åtnjutit dels, under förutsättning att i aflöningen icke ingår bostads- eller boställsförmån in natura, dyrtidstillägg med 10 procent å den kontanta lönen, dels äfven, oberoende af nyssnämnda förutsättning, extra lönetillägg med likaledes 10 procent å den kontanta aflöningen. Då nämnda tjänstinnehafvare således redan under nästföregående år kommit i åtnjutande af särskilda lönetillägg, uppgående i de flesta fall ända till 20 procent å aflöningen, och det gifvetvis icke bör ifrågakomma att nu frångå dem en förmån, hvaraf de redan kommit i åtnjutande och utan tvifvel fortfarande äro väl i behof, anser jag de procentsatser, efter hvilka lönetillägget bör beräknas, böra för dem bestämmas afsevärdt högre än för tjänstemännen, något som äfven synes motiveradt däraf, att den löneförhöjning, som nästlidet år bestods vaktmästarna i statskontoret, procentiskt räknadt, vida öfverstiger hvad i nämnda hänseende tillerkändes tjänstemännen. I anslutning härtill torde, med tillämpning af den förenämnda regeln om lönetilläggets beräkning efter en något högre procentsats för tjänstinnehafvare inom hufvudstaden än för de öfriga, tillägget, i hvad angår betjante, kunna lämpligen bestämmas till 25 procent för dem, som hafva sin tjänstgöring i hufvudstaden, och till 20 procent för de öfriga.

Till belysning af det sålunda framställda förslagets innebörd må nämnas, att för de vanligen förekommande lönegraderna, aflönings-satserna — det föreslagna lönetillägget inbegripet — skulle, under förutsättning att lönetillägget utgår oafkortadt, ställa sig på följande sätt:

				I Stockholm.	I öfriga delar af riket.
				Kronor.	Kronor.
för <i>första</i> gradens tjänst	<i>utan</i>	ålderstillägg		3,450: —	3,360: —
” ” ” ”	med	<i>ett</i> ”		4,025: —	3,920: —
” ” ” ”	”	<i>två</i> ”		4,600: —	4,480: —
för <i>andra</i> gradens tjänst	<i>utan</i>	ålderstillägg		5,175: —	5,040: —
” ” ” ”	med	<i>ett</i> ”		5,750: —	5,600: —
” ” ” ”	”	<i>två</i> ”		6,325: —	6,160: —
för <i>tredje</i> gradens tjänst	<i>utan</i>	ålderstillägg		7,360: —	7,168: —
” ” ” ”	med	”		8,000: —	7,800: —
för förste vaktmästare				1,375: —	1,320: —
” vaktmästare	<i>utan</i>	ålderstillägg		1,000: —	960: —
” ”	med	”		1,125: —	1,080: —

Berörda siffror torde vid jämförelse med de i statskontorets nuvarande lönestat för motsvarande befattningar upptagna lönesatser visa, att det ifrågasatta lönetillägget icke kan anses för högt beräknadt, lika som att den åtskillnad, som skulle uppstå mellan hufvudstaden och öfriga delar af riket, i själfva verket är ganska ringa och ingalunda större, än hvad som af de högre lefnadskostnaderna, särskildt i fråga om bostadshyror, måste anses vara med rättvisa och billighet öfverensstämmande.

De hittillsvarande dyrtidstilläggen hafva, som nämnt, alls icke tillgodokommit dem, i hvilkas aflöning ingått bostads- eller bostadsförmån in natura. Klart synes mig ock vara, att de tjänstinnehafvare, som äro i åtnjutande af nämnda förmån, äro med hänsyn till de inom landet i allmänhet och särskildt i de större städerna under senare åren väsentligt stegrade bostadshyrorna försatta i ett relativt vida gynnsammare läge än öfriga tjänstinnehafvare, och att de förra därför icke skäligen böra tillerkännas ett lönetillägg af enahanda omfattning som dessa. I betraktande emellertid af den inträdda stegringen jämväl i öfriga lefnadskostnader, synes mig dock billigtvis någon, om än en jämförelsevis mindre del af det ifrågasatta lönetillägget, böra tillgodokomma äfven sådana löntagare, som äro i åtnjutande af berörda förmån. Det afdrag å lönetillägget, som bör i sådant fall ifrågakomma, synes mig lämpligen

kunna bestämmas till tio procent af de kontanta löneförmåner, å hvilka lönetillägget i allmänhet beräknas. Detta beräkningssätt har redan kommit till direkt användning i fråga om vaktmästarna, hvilka, enligt hvad förut nämnts, under nästlidet år visserligen, ifall i aflöningen ingått bostadsförmån in natura, icke erhållit dyrtidstillägg — då, som nämnt, motsvarande 10 procent å den kontanta aflöningen — men väl det extra lönetillägg, som vid sidan af dyrtidstillägget under samma år till dessa befattningshafvare utgått; och synes därför samma beräkningssätt lämpligen kunna läggas till grund äfven vid beräkningen af bostad eller bostadsförmånen värde för tjänstemännen. Till belysning af verkningarna af ett sålunda beräknadt afdrag må erinras, att om, t. ex. — såsom i ett enskildt fall är förhållandet — en tjänsteman med en aflöning af 7,000 kronor tillika är i åtnjutande af bostadsförmån in natura, afdraget med anledning af nämnda förmån kommer att utgöra 700 kronor och det extra lönetillägget således utgå med endast 300 kronor.

Beträffande de grunder i öfrigt, enligt hvilka det nu föreslagna extra lönetillägget bör utgå, synes mig, till undvikande af alltför stora rubbningar, lämpligast, att de för de hittillsvarande dyrtidstilläggen bestämda grunder i dessa delar i hufvudsak erhålla tillämpning äfven i fråga om det nu föreslagna extra lönetillägget, dock naturligen med de ändringar, som föranledas däraf, att lönetillägget skulle utgå äfven vid en väsentligt högre inkomst af statstjänst än dyrtidstillägget eller eljest af förändrade förhållanden påkallas.

Häraf följer, bland annat, att alla sådana tjänstinnehafvare, hvilkas aflöningsförmåner vid någon af 1901—1907 årens Riksdagar ny- eller omreglerats efter andra grunder än dem, som följts vid de äldre staternas fastställande, blifva från lönetillägget uteslutna. Gifvet är äfven, att sådana tjänstinnehafvare, hvilka anses böra för innevarande år komma i åtnjutande af särskildt lönetillägg, bestämdt efter andra grunder än dem, som skulle gälla för det nu ifrågavarande lönetillägget, jämväl blifva därifrån uteslutna.

De grunder, enligt hvilka det extra lönetillägget enligt det af mig framställda förslaget borde utgå, skulle alltså blifva följande:

1:o) Extra lönetillägg utgår, där ej sådant fall är för handen, som under 2:o) sägs,

till tjänsteman, hvilkens tjänstgöring är förlagd till hufvudstaden, med 15 procent å kontant aflöning, dock icke i något fall med högre belopp än 1,000 kronor, och

till tjänsteman, hvilkens tjänstgöring är förlagd till annan ort, med 12 procent å kontant aflöning, dock icke i något fall till högre belopp än 800 kronor, samt,

i hvad angår betjante, med 25 procent å kontant aflöning, om tjänstgöringen är förlagd till hufvudstaden, men eljest med 20 procent å sådan aflöning.

2:o) Ingår i aflöningen bostads- eller boställsförmån in natura, skall det enligt nästföregående moment beräknade lönetillägget minskas med ett belopp, motsvarande 10 procent af de kontanta aflöningsförmåner, hvarå tillägget beräknats.

3:o) Från åtnjutande af extra lönetillägg undantagas

a) de tjänstemän, hvilkas aflöningsförmåner af statstjänst för innevarande år uppgå till högre belopp än 10,000 kronor;

b) de tjänstinnehafvare, hvilkas inkomster af arbete, det extra lönetillägget oberäknadt, under år 1907 af vederbörande taxeringsmyndigheter uppskattats till högre belopp än 10,000 kronor;

c) de tjänstinnehafvare, hvilkas aflöningsförmåner vid 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906 eller 1907 årens Riksdagar ny- eller omreglerats efter andra grunder än dem; som följts vid de äldre staternas fastställande.

4:o) Extra lönetillägg må allenast tilläggas tjänstemän och betjante, hvilkas aflöning blifvit af Konung och Riksdag till siffran bestämd eller eljest utgår efter af Riksdagen pröfvade grunder.

5:o) Extra lönetillägg beräknas endast å aflöningsförmåner, hvilka utgå af statsmedel. Där aflöning bestrides dels af statsmedel dels ock af andra medel, beräknas extra lönetillägg endast å den del däraf, som utgår af statsmedel, dock att åt lärare och tjänstemän vid universiteten extra lönetillägg må beräknas å hela det belopp, hvartill aflöningen blifvit, på sätt i nästföregående moment sägs, bestämd att minst uppgå, utan afseende därå att till bestridande af universitetens utgifter användas jämväl andra medel än statsmedel.

6:o) Extra lönetillägg beräknas å följande slag af aflöningsförmåner: lön;

tjänstgöringspenningar, däri inberäknadt häradsskrifvare tillkommande tillägg till deras fasta tjänstgöringspenningar;

kontant bostads- och inkvarteringsersättning;

arfvode;

med lön likställdt lönetillägg; samt

dagaflöning vid flottan.

7:o) Extra lönetillägg till den, som af statens medel åtnjuter lön eller arfvode för två eller flera befattningar, utgår endast för en af dessa, nämligen för den, som medför högsta aflöningen, eller, därest denna på mer än ett ställe är lika, för den af dem, till hvilken han först blifvit befordrad; samt

8:o) Extra lönetillägget anses tillhöra lönen.

För utrönande af de belopp, hvartill ett enligt angifna grunder utgående extra lönetillägg för år skulle uppgå, hafva beräkningar verkställt, enligt hvilka beloppen skulle i afrundade tal utgöra:

för tjänstemän och betjante under justitie-	
departementet	kronor 130,000: —
för tjänstemän och betjante under utrikes-	
departementet	„ 11,500: —
för tjänstemän och betjante under landtför-	
svarsdepartementet	„ 9,000: —
för tjänstemän och betjante under sjöförsvars-	
departementet	„ 22,200: —
för tjänstemän och betjante under civildeparte-	
mentet	„ 440,000: —
(däraf omkring 260,000 kronor för landsstaten)	
för tjänstemän och betjante under finans-	
departementet	„ 119,000: —
för tjänstemän och betjante under ecklesiastik-	
departementet	„ 90,000: —
för tjänstemän och betjante under jordbruks-	
departementet	„ 115,000: —
(däraf omkring 70,000 kronor för skogsstaten)	
Summa kronor	936,700: —

Härtill kommer för postsparbanksbyrån ett belopp af 5,375 kronor. Vid detta verk utgår nämligen personalens aflöning af postsparbankens egna inkomster, hvilka medel Kungl. Maj:t äger för sådant ändamål disponera.

Då de i riksstaten för år 1908 under de särskilda hufvudtitlarna upptagna belopp för beredande åt vissa statens tjänstemän och betjante af dyrtidstillägg för år 1907 uppgingo till sammanlagdt 1,018,900 kronor och de för beredande af extra lönetillägg åt vaktmästare för samma år beviljade belopp utgjorde tillhoppa 23,900 kronor, skulle således det belopp, som skulle för det nu föreslagna extra tillägget behöfva af Riksdagen äskas, till synes stanna vid en summa, 106,100 kronor lägre än hvad i liknande hänseende nästlidet år begärdes. Detta förhållande, som i förstone kan förefalla något egendomligt, får emellertid sin förklaring, bland annat, däraf, att i den summa af 818,700 kronor, som för beredande af dyrtidstillägg finnes upptagen under sjätte hufvudtiteln i innevarande års riksstat, inräknats jämväl det belopp, som för beredande af sådant tillägg för år 1907 åt den till järnvägsstaterna

hörande personal varit erforderligt, därest icke den under samma år beslutade omregleringen af nämnda stater bestämts att träda i kraft redan år 1907.

Frånräknas sistnämnda belopp — hvilket kan anslås till vid pass 665,000 kronor — äfvensom de öfriga jämförelsevis mindre belopp, som i följd af verkställda omregleringar numera bortfalla, från förenämnda för år 1908 till dyrtidstillägg och extra lönetillägg beräknade summor, tillhoppa 1,042,800 kronor, kan den ökade utgift, som — från sedt den något ökade kostnaden för postsparbanksbyrån — skulle af de föreslagna extra lönetilläggen förorsakas, antagas komma att uppgå till i rundt tal vid pass 575,000 kronor eller, om man tager hänsyn till de undantag från lönetillägg, som kunna ifrågakomma på grund af taxering till visst belopp, antagligen något lägre.

Då de förhållanden, som lagts till grund för de anställda beräkningarna naturligen kunna under året växla, är det tydligt, att de beräknade beloppen endast äro att anse såsom approximativa.

De för de extra lönetilläggen — hvilka, som nämnt, äro afsedda att utgå under år 1908 — erforderliga belopp, torde i öfverensstämmelse med hvad tidigare skett beträffande dyrtidstilläggen och de extra lönetilläggen till vaktmästarna, böra såsom förslagsanslag anvisas å extra stat för år 1909 på det sätt, att de till hvarje särskild hufvudtitel hörande summor sammanföras under ett extra anslag å hvarje hufvudtitel, med iakttagande i fråga om anslagens disponerande, att ingen sammanblandning af de för särskilda verk och stater afsedda beloppen får äga rum.

Jämväl i fråga om sättet för utbetalningen af de för ändamålet erforderliga medel torde i hufvudsak enahanda föreskrifter, som förut meddelats i fråga om dyrtidstilläggen och de extra lönetilläggen till vaktmästarna, böra komma till tillämpning.

Hvad föredragande departementschefen sålunda anfört, däri statsrådets öfriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen godkänna; och skulle utdrag af detta protokoll tillställas de öfriga departementen för behörigt iakttagande vid uppgörande af förslag till reglering af utgifterna under vederbörande hufvudtitlar i riksstaten.

Ur protokollet:
Arvid Nordlindh.

Första hufvudtiteln.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans
Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13
januari 1908.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: ALBERT PETERSSON,
ALFRED PETERSSON,
HEDERSTIERNA,
HAMMARSKJÖLD,
ROOS,
SWARTZ,
grefve HAMILTON,
grefve EHRENSVÄRD.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Swartz anhöll därefter i underdånighet att få underställa Kungl. Maj:ts pröfning frågan om reglering af riksstatens första hufvudtitel och yttrade därefter beträffande anslagstitlarna:

Bih. till Riksd. Prot. 1908. 1 Saml. 1 Afd.

Ordinarie anslag.

[1, 2, 3, I det jag tillåter mig erinra, att i den för detta år gällande riks-
4, 5.] stat bland anslagen under första hufvudtiteln finnas uppförda för Kungl.
Kungl. Maj:ts Maj:ts hofhållning 748,000 kronor, för Hans Kungl. Höghet Kronprin-
hofhållning. sens hofhållning och handpenningar för Hennes Kungl. Höghet Kron-
Hans Kungl. prinsessan 192,000 kronor samt för Hans Kungl. Höghet Hertigen af
Höghet Kron- Skåne 100,000 kronor, får jag till en början anmäla, att riksmarskalks-
prinsens hof- ämbetet i underdänig skrifvelse den 30 december 1907 afgifvit betän-
hållning och kande rörande de förändringar i nämnda anslag, som kunde föränledas
handpenning- af Hans Maj:t Konung Oscar II:s dödliga frånfälle.
gar för Hennes
Kungl. Höghet
Kronprin-

sessan. I fråga om förenämnda för Kungl. Maj:ts hofhållning anvisade
anslag har riksmarskalksämberet därvid till en början erinrat, att berörda
anslag vid Konung Oscars tillträde till regeringen bestämdes till 800,000
Hennes Maj:t riksdaler eller till enahanda belopp, hvarmed det utgått sedan det af
Änkedrottningens 1865—1866 årens Riksdag uppfördes till denna summa, men att an-
hofhållning. slaget vid 1887 års Riksdag nedsattes till 722,000 kronor, af den anled-
Disposition af ningen att Konung Oscar, i sammanhang med aflåtande af nådig fram-
1908 års an- ställning om uppförande i riksstaten af särskilda anslag åt Konungens
slag till Hans yngre söner, förklarar sig villig medgifva, att afdrag gjordes i Kungl.
Kungl. Höghet Maj:ts hofhållningsanslag med ett belopp, motsvarande de anslag å
Kronprinsens 26,000 kronor, som uppfördes för hvar och en af Deras Kungl. Hög-
hofhållning heter Hertigarna af Gottland, Västergötland och Närke. Då sedermera
och handpen- anslaget till hertigen af Gottland bortfallit, hade motsvarande belopp
ningar för återförts till Konungens hofhållningsanslag, hvilket därigenom kommit
Hennes Kungl. att uppgå till den summa af 748,000 kronor, som det för närvarande
Höghet Kron- utgjorde.
prinsessan.

Dispositionen
af Rosersbergs
slott.

Det skäl, hvarpå omförmälda nedsättning af anslaget till Konun-
gens hofhållning grundats, torde — anför riksmarskalksämberet vidare
— nu ej längre förefinnas. Konung Oscar II hade af omtanke för sina
yngre söners framtid och tryggade ekonomiska ställning funnit sig
manad att afstå en del af sitt eget hofhållningsanslag för att därigenom
bereda dem förmånen af särskilda, i riksstaten uppförda apanager, och
de dithörande utgifter, som förut bestridts från Kungl. Maj:ts hofhåll-
ningsanslag, hade därigenom öfverflyttats till de särskilda, för Deras
Kungl. Högheter Arffurstarna uppförda anslagen. Detta förhållande blefve
nu ej längre detsamma. Eders Kungl. Maj:t hade liksom Hans Maj:t
Konung Oscar II icke för Sina söner under deras uppväxtår åtnjutit
några särskilda anslag, och då Eders Kungl. Maj:t förklarar Sig fram-
gent vilja af Sitt eget hofhållningsanslag bestrida utgifterna för Eders

Kungl. Maj:ts yngre söner, syntes det ej billigt, att den nedsättning i Kungl. Maj:ts hofhållningsanslag, som af förut angifna skäl skedde under Konung Oscars regering, nu fortfarande vidhöllles. De utgifter, hvilka genom omförmälda anordning från nämnda anslag öfverflyttades, ägde ju nu sin motsvarighet i utgifterna för Eders Kungl. Maj:ts yngre söner, och, om man i sammanhang härmed toge i betraktande den stora förändring i alla prisförhållanden, som ägt rum under de sistförflutna årtiondena, syntes det med allt skäl kunna sägas, att samma anslagsbelopp, som för mera än fyrtio år sedan ansetts erforderligt för en regerande Konung, numera måste betraktas såsom snarare för lågt än för högt tilltaget. På de skäl, riksmarskalksämbetet sålunda anført, hemställde riksmarskalksämbetet i underdånighet, att Eders Kungl. Maj:t behagade föreslå Riksdagen, att anslaget till Eders Kungl. Maj:ts hofhållning måtte i 1909 års riksstat uppföras till samma belopp, som det hade före den vid 1887 års Riksdag skedda nedsättningen, eller således till 800,000 kronor.

I det för Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hofhållning och handpenningar för Hennes Kungl. Höghet Kronprinsessan uppförda anslag af 192,000 kronor har riksmarskalksämbetet ansett sig icke för närvarande böra ifrågasätta någon höjning, utan hemställer ämbetet, att anslaget måtte i riksstaten för år 1909 upptagas till oförändradt belopp samt från och med år 1908 få åtnjutas af Eders Kungl. Maj:ts äldste Herr Son, Sveriges nuvarande Kronprins. Däremot borde, framhåller ämbetet, det till Hans Kungl. Höghet Hertigen af Skåne uppförda anslag af 100,000 kronor ur riksstaten uteslutas.

Vidare har riksmarskalksämbetet, under erinran att såväl för Hennes Maj:t Änkedrottning Desideria som för Konung Oscar I:s efterlämnade gemål, Hennes Maj:t Änkedrottning Josephina, i riksstaten varit uppförda hofhållningsanslag af 120,000 riksdaler, hemställt, att Eders Kungl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen att bevilja samma belopp, eller 120,000 kronor, såsom anslag till Hennes Maj:t Änkedrottning Sofias hofhållning, att utgå från och med ingången af år 1908.

Slutligen och då den upplåtelse till Konung Oscar II:s disposition af Rosersbergs slott med hvad därtill hörde, hvilken ägt rum genom Riksdagens skrifvelse den 16 maj 1873, numera tilländagått, hemställer riksmarskalksämbetet, att Eders Kungl. Maj:t tacktes af Riksdagen äska medgifvande därtill, att nämnda slott finge med samma anslag som hittills och under enahanda villkor i öfrigt som dem, hvarmed slottet af Konung Oscar II i lifstiden innehafts, äfven framgent af Eders Kungl. Maj:t disponeras.

Rörande öfriga under första hufvudtiteln förekommande anslag föreslår riksmarskalksämberet, att desamma måtte bestämmas att utgå med oförändrade belopp.

För egen del får jag, på de af riksmarskalksämberet anförda skäl, biträda ämbetets framställning, att anslaget till Kungl. Maj:ts hofhållning i 1909 års riksstat uppföres med 800,000 kronor, och förty hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att höja det till Kungl. Maj:ts hofhållning anvisade ordinarie anslag, nu 748,000 kronor, med 52,000 kronor till 800,000 kronor.

Innan jag härefter går att yttra mig öfver öfriga af riksmarskalksämberet gjorda framställningar rörande regleringen af nu ifrågavarande hufvudtitel, tillåter jag mig erinra, att, då det i nu gällande riksstat under titeln: Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hofhållning och handpenningar för Hennes Kungl. Höghet Kronprinsessan uppförda anslag torde få anses såsom för den förutvarande tronföljaren och Hans gemål i så måtto personligt, att detsamma icke utan vidare kan öfverflyttas å hans efterföljare, och nämnda anslag följaktligen allt från ingången af innevarande år kommer att besparas statsverket, därest icke angående dess disposition annorlunda förordnas, äfvensom att ett liknande förhållande måste antagas så till vida råda i fråga om anslaget till Hertigen af Skåne, att detsamma är för Hans Kungl. Höghets räkning disponibelt, intill dess på grund af därom meddeladt beslut vederbörligt apanage tillägges Honom i egenskap af kronprins.

Liksom hittills torde emellertid från och med nästkommande år böra i riksstaten uppföras ett särskildt anslag under titel: Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hofhållning och handpenningar för Hennes Kungl. Höghet Kronprinsessan. Det under denna anslagstitel nu uppförda anslag, 192,000 kronor, som utgått med oförändradt belopp allt sedan år 1881, torde visserligen med hänsyn till nu rådande prissförhållanden måhända icke kunna anses så tillmätt, som Hans Kungl. Höghet Kronprinsens ställning såsom tronföljare kräfver. Jag finner mig likväl för närvarande, i likhet med riksmarskalksämberet, böra inskränka mig till att föreslå, det anslag till deras Kungl. Högheter Kronprinsen och Kronprinsessan uppföras i 1909 års riksstat till samma belopp som i nu gällande riksstat, eller till 192,000 kronor. Såsom riksmarskalksämberet framhållit, bör emellertid Hans Kungl. Höghet Kronprinsen komma i åtnjutande af ett motsvarande belopp äfven för innevarande år. Med anledning häraf och då, på sätt förut nämnts, det i innevarande års riksstat för Hertigen af Skåne anvisade belopp af 100,000 kronor oförändradt utgår, intill dess förändrade dispositioner träffas, återstår att

bereda en fyllnad i detta anslag med 92,000 kronor för innevarande år. Till frågan om lämpligaste sättet härför skall jag strax återkomma.

Å andra sidan torde, under förutsättning att, på sätt nyss blifvit sagdt, anslag från och med år 1909 anvisas för Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hofhållning, det förut omförmälda anslaget å 100,000 kronor till Hans Kungl. Höghet Hertigen af Skåne böra från och med nästa år ur riksstaten uteslutas.

På grund af hvad jag sålunda anfört, tillåter jag mig nu i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att, med uteslutande ur riksstaten af det å dess första hufvudtitel uppförda ordinarie anslaget å 100,000 kronor till Hans Kungl. Höghet Hertigen af Skåne, till Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hofhållning och handpenningar för Hennes Kungl. Höghet Kronprinsessan å ordinarie stat å samma hufvudtitel uppföra ett årligt anslag af 192,000 kronor.

Till Hennes Maj:t Änkedrottning Sofias hofhållning bör vidare å första hufvudtiteln uppföras särskildt anslag. Under erinran att Hennes Maj:t enligt 1885 års Riksdags beslut såsom änkesäte innehar Ulriksdals slott med underlydande jord samt tillhörande byggnader och inventarier, får jag biträda riksmarskalksämhetets hemställan, att anslaget för Hennes Maj:t Änkedrottningens hofhållning bestämmes till 120,000 kronor. Anslag för detta ändamål torde böra uppföras bland de ordinarie anslagen i riksstaten för år 1909, hvarjämte medel till hofhållningen under innevarande år torde, på sätt jag strax skall angifva, särskildt beredas.

I anslutning till hvad jag sålunda anfört, får jag i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att bland de ordinarie kungl. hofstatsanslagen å riksstatens första hufvudtitel för Hennes Maj:t Änkedrottningens hofhållning uppföra ett årligt anslag af 120,000 kronor.

Såsom förut antydts, böra medel beredas dels för Hennes Maj:t Änkedrottningens hofhållning under år 1908 med 120,000 kronor, dels till utfyllande för innevarande år af skillnaden mellan det för Hans Kungl. Höghet Kronprinsen, enligt hvad förut nämnts, beräknade anslagsbelopp å 192,000 kronor om året, å ena, och det hittills för Hans Kungl. Höghet Hertigen af Skåne anvisade anslag å 100,000 kronor, å andra sidan, eller 92,000 kronor. Under sådana förhållanden synes mig lämpligt, att för berörda ändamål finge, så långt detsamma försloge, användas det anslag om 192,000 kronor, som, enligt hvad jag redan förut omförmält, i detta års riksstat uppförts för dåvarande Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hofhållning men som icke kommer att numera därför tagas i anspråk.

Därmed skulle kunna bestridas dels hela fyllnadsbeloppet åt Hans Kungl. Höghet Kronprinsen dels ock 100,000 kronor till Hennes Maj:t Änkedrottningens hofhållning under år 1908. Det återstående för sistnämnda ändamål erforderliga beloppet, eller 20,000 kronor, torde få upptagas såsom extra anslag å 1909 års riksstat.

Utbedjande mig att härtill få senare återkomma, hemställer jag alltså nu, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att medgifva, att af det i 1908 års riksstat uppförda anslag till Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hofhållning och handpenningar för Hennes Kungl. Höghet Kronprinsessan, 192,000 kronor, hvilket anslag eljest skulle statsverket besparas, må få utgå till Hans Kungl. Höghet Kronprinsen ett belopp af 92,000 kronor och till Hennes Maj:t Änkedrottningens hofhållning under år 1908 ett belopp af 100,000 kronor.

Under erinran dels att enligt 1873 års Riksdags beslut Rosersbergs slott skulle med samma anslag som dittills och under enahanda villkor i öfrigt som dem, hvarmed slottet af Hans Maj:t Konung Carl XV i lifstiden innehafts, äfven framgent få af Hans Maj:t Konung Oscar II disponeras, dels ock att bland hofstatsanslagen finnes sedan lång tid tillbaka uppfördt ett anslag af 3,000 kronor till samma slott, får jag i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte hos Riksdagen äska,

att Rosersbergs slott må med samma anslag som hittills och under enahanda villkor i öfrigt, som dem, hvarmed slottet af Konung Oscar II i lifstiden innehafts, äfven framgent af Eders Kungl. Maj:t disponeras.

*Öfriga
ordinarie
anslag.*

I de å första hufvudtiteln uppförda, icke af mig förut omförmälda anslag föreslår jag icke någon förändring.

Vid bifall till hvad jag sålunda hemställt, skulle alltså kungl. hofstatsanslagens slutsumma, nu utgörande..... kronor 1,296,900: — däri ingår under titel: Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hofhållning och handpenningar för Hennes Kungl. Höghet Kronprinsessan ett anslag af 192,000 kronor, som för nuvarande Kronprinsen och Kronprinsessan skulle under oförändrad titel och till oförändradt belopp uppföras bland hufvudtitelnns ordinarie anslag,
dels ökas med höjningen i anslaget till Kungl.

Maj:ts hofhållning, ...	„	52,000: —
transport	kronor	1,348,900: —

transport kronor 1,348,900: —

dels ock å ena sidan minskas
med anslaget till hans Kungl.

Höghet Hertigen af Skåne

eller med ett belopp af kronor 100,000: —

och å andra sidan ökas med

anslag till Hennes Maj:t

Änkedrottningens hofhåll-

ning „ 120,000: —

„ 20,000: —

hvad en kungl. hofstatsanslagens sammanlagda be-

lopp skulle komma att utgöra kronor 1,368,900: —

Läggas härtil de ordinarie anslagen till kungl.

slotten, tillhopa „ 124,100: —

skulle således slutsumman för hufvudtiteln samt-

liga ordinarie anslag blifva kronor 1,493,000: —

Extra anslag.

I öfverensstämmelse med hvad jag förut yttrat hemställer jag i underdånighet, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att, utöfver det anslag af 100,000 kronor, som till Hennes Maj:t Änkedrottningens hofhållning skulle utgå från det i riksstaten för innevarande år å första hufvudtiteln anvisade, men numera för ändamålet icke erforderliga anslag till Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hofhållning och handpenningar för Hennes Kungl. Höghet Kronprinsessan, till Hennes Maj:t Änkedrottningens hofhållning på extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af 20,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under innevarande år disponera beloppet.

[6.]

*Hennes Maj:t
Änkedrott-
ningens hof-
hållning.*

[7.]

*Reparations-
m. fl. arbeten
vid Drottning-
holms slott
med tillhörande
anläggningar.*

I underdänig skrifvelse den 1 februari 1906 gjorde riksmarskalks-
ämbetet framställning om beredande af medel för restaurering af Drott-
ningholms slott med tillhörande byggnader. Kostnaden för sagda restau-
rering beräknades enligt ett af slottsarkitekten Agi Lindegren uppgjort,
af öfverintendentsämbetet i vissa afseenden jämkadt förslag komma att
uppgå till 975,000 kronor, därtill dock Drottningholms slottskassa ansågs
kunna bidraga med 75,000 kronor;

och hemställde riksmarskalksämbetet i sin berörda skrifvelse, att
Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att för nämnda ändamål anvisa
ett belopp af 900,000 kronor, att med 150,000 kronor om året utgå
under hvart och ett af åren 1907—1912.

Vid underdänig föredragning af ärendet den 20 april 1906 yttrade
dåvarande chefen för finansdepartementet, bland annat, följande.

Ehuruväl genom hvad i ärendet förekommit till fulla ådagalagts
behovet af omfattande reparationsarbeten vid Drottningholms slott och
åtgärder syntes böra oförtöfvadt vidtagas för slottets och därtill hörande
byggnaders istandsättande, borde knappast ifrågasättas, att hela det af
riksmarskalksämbetet begärda beloppet, 900,000 kronor, skulle på en
gång beviljas. De föreslagna arbetena vore synnerligen omfattande och
beträffande vissa af dem vore ytterligare utredning af nöden, hvartill
komme, att, då den summa, som för ändamålet kräfdes, borde fördelas
på ett flertal år, det, med hänsyn särskildt till de växlingar i arbets-
och materialpris, som under en längre tidrymd vore att emotse, knappast
läte sig göra att på förhand med tillförlitlighet beräkna det belopp, som
för byggnadernas fullständiga istandsättande kunde blifva behöfligt. Vid
sådant förhållande syntes det lämpligaste vara, att för det dåvarande af
Riksdagen äskades medel endast till utförande af sådana arbeten, hvilka
vore nödvändiga för de mest trängande bristernas afhjälpan, och till
ett belopp, som ungefärligen motsvarade det, hvilket enligt riksmarskalks-
ämbetets åsikt borde under det första året komma till användning.

Af de ifrågasatta arbetena kräde särskildt de, som afsåge ytter-
taken och vissa andra yttre delar af byggnaderna, äfvensom terrassen
mot parken samt kajen ett skyndsamt utförande; och beräknades kost-
naden för dessa, med ledning af en inom öfverintendentsämbetet på
grundval af omförmälda af slottsarkitekten Lindegren uppgjorda kostnads-
förslag upprättad promemoria, till sammanlagdt 160,000 kronor.

I öfverensstämmelse med denna af departementschefen uttalade
uppfattning föreslog Kungl. Maj:t 1906 års Riksdag att till utförande
af sistnämnda arbeten på extra stat för år 1907 anvisa ett belopp af
160,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1906
disponera beloppet.

I skrifvelse den 23 maj 1906 angående regleringen af utgifterna under riksstatens första hufvudtitel tillkännagaf Riksdagen, att Riksdagen bifallit denna framställning.

[7.]

Vid föredragning den 8 juni 1906 af Riksdagens berörda skrifvelse anbefalldes Kungl. Maj:t riksmarskalksämbetet, förutom att gå i författning om verkställande af de reparationsarbeten vid Drottningholms slott, till hvilkas utförande Riksdagen sålunda anvisat medel, att uppgöra plan för de ytterligare reparationsarbeten vid slottet, som, enligt hvad af riksmarskalksämbetets i ämnet gjorda framställning syntes framgå, under den närmaste framtiden vore af behovet påkallade.

Till åtlydnad häraf öfverlämnade riksmarskalksämbetet med underdånig skrifvelse den 24 november 1906 en af särskilda kommitterade, nämligen t. f. ståthållaren på Drottningholms slott, förste hofmarskalken O. H. R. Printzsköld, såsom ordförande, samt öfverintendenten C. Möller och slottsarkitekten Lindegren såsom ledamöter, på uppdrag af ämbetet uppgjord plan för fortsättande af de påbörjade reparationsarbetena vid Drottningholms slott.

I den skrifvelse, hvarmed berörda plan öfverlämnades till riksmarskalksämbetet, hemställde kommitterade, att det belopp, som erfordrades för utförande af återstående, i slottsarkitekten Lindegrens förut omförmälda förslag intagna arbeten med däri vidtagna jämkningar, eller 740,000 kronor, måtte fördelas på fem år med omkring 160,000 kronor för hvart och ett af de fyra första åren och 100,000 kronor för det femte året, äfvensom att till utförande närmast måtte ifrågakomma följande arbeten, som dels vore af stor vikt för minskande af eldfarligheten inom slottet och tillhörande byggnader samt i hög grad skulle bidraga till deras beboelighet, dels ock vore af den beskaffenhet, att de syntes böra utföras före öfriga såväl yttre som inre istandsättningsarbeten, nämligen:

utvidgning af vatten- och afloppsledningarna för kungsgården med tillhörande byggnader	kronor	61,600: —
vatten- och afloppsledningar i slottet till kök, serveringsrum, toaletterum, klosetter och badrum med därtill hörande tvättställ, badkar, duschanordningar m. m.	„	26,250: —
inledning af elektrisk belysning med maskinstation, armatur och lampor	„	61,000: —
kontroll och tillsyn öfver de olika arbetena äfvensom oförutsedda utgifter	„	11,150: —
tillsammans kronor		160,000: —

[7.]

Därjämte hafva kommitterade vid sin skrifvelse fogat en af slottsarkitekten Lindegren uppgjord promemoria rörande återstående istandsättningsarbetens fördelning på de fem år, desamma enligt riksmarskalksämbetets förslag skulle komma att ytterligare omfatta.

Enligt denna promemoria borde de af riksmarskalksämbetet förordade reparationsarbetena, med frånseende af redan beslutade och i kommitterades omförmälda skrifvelse till utförande föreslagna arbeten, hvilka vore afsedda att utföras under de två första åren, under de fyra återstående åren komma till utförande i följande ordning och för nedannämnda årliga kostnadsbelopp, nämligen:

3:e året.

Utvändig omputsning af slottet	kr.	32,705: —	
Lagning och delvis ersättande af naturlig sten å fasaderna	„	31,840: 10	
Nya fönster och ytterdörrar af ek	„	53,050: —	
Listers och solbänkars täckande med koppar	„	14,488: —	
Glasarbeten och fönsterbeslag	„	5,500: —	
Reparationer i källarna och en del af midtelpartiets bottenvåning	„	5,000: —	
Förbättring af brandattiraljen	„	3,000: —	
Reparation af inspektorsbostället	„	2,405: 73	
Oförutsedda utgifter m. m.	„	12,011: 17	kr. 160,000: —

4:e året.

Ombyggnad af terrassen mot sjösidan	kr.	13,952: 35	
Reparation och renhuggning af slottets sockel	„	15,801: —	
Reparation af grindarna till parken	„	2,000: —	
Ljusbrunnarnas stenbeläggning, trum- mors och kloakers upprensning eller omläggning samt diverse grusning	„	12,135: 60	
Återstående reparationer å paviljongerna	kr.	39,588: 92	
D:o d:o å operahuset	„	18,658: 11	
transport	kr.	58,247: 03	kr. 43,888: 95

transport	kr. 58,247: 03	kr. 43,888: 95	
D:o d:o å ekonomi- flygeln	„ 3,361: 93		
D:o d:o „ sjöflygeln	„ 3,466: 86		
D:o d:o „ vaktstallet ...	„ 23,079: 32		
		kronor 88,155: 14	
efter afdrag af 1/2 af utaf öfverintendents- ämbetet föreslagen be- sparing genom an- vändande af gamla golfplankor	kr. 2,500: —	kr. 85,655: 14	
Reparation af hertigarnas stall	„ 7,557: 24		
D:o „ stenvärdshuset	„ 1,250: —		
D:o „ kapellet	„ 10,045: 55		
Oförutsedda utgifter m. m.	„ 11,603: 12	kr. 160,000: —	

5:e året.

Invändiga arbeten i slottet	kr. 112,295: 91		
För parkettgolf ytterligare	„ 6,307: —		
Diverse reparationer af dörrar, snickerier, eldstäder, lås, undersökning och för- bättring af rökgångar, bjälklag, tak- lag m. m., återstående	„ 18,400: —		
Beslag	„ 4,000: —		
Rifning af drabantstallet	„ 2,000: —		
Reparation af hemmet	„ 7,076: 80		
Oförutsedda utgifter m. m.	„ 9,920: 29	kr. 160,000: —	

6:e året.

Återstående arbeten å kungsgården till- höriga byggnader (efter afdrag af återstoden af ofvannämnda af öfver- intendentsämbetet föreslagna bespa- ring)	kr. 84,437: —		
Parkens och kanalernas ordnande	„ 54,497: 35		
Reparation af uret och urtaflan	„ 250: —		
D:o af stora trappan och vestibulen ...	„ 21,688: —		
Oförutsedda utgifter m. m.	„ 9,716: 05		
		kr. 170,588: 40	
Afrundas med	„ 4,411: 60	kr. 175,000: —	

[7.] För egen del anförde riksmarskalksämberet, att ämbetet beträffande de af bemålde kommitterade för år 1907 föreslagna arbeten ville framhålla, att det för slottets tidsenliga istandsättande och ett ändamålsenligt ordnande af belysningen och öfriga med ekonomin sammanhängande förhållanden vore af synnerligen stor vikt, att de ifrågasatta arbetena blefve verkställda. Vidare vore det tydligt, att samtliga dessa arbeten vore sådana, som bäst utfördes, innan öfriga såväl yttre som inre reparationsarbeten företoges. Utvidgandet eller införandet inom slottet af vatten-, aflopps- och elektriska ledningar förorsakade nämligen åtskilliga arbeten i golf och murar, hvilka arbeten lämpligast borde företagas i ett sammanhang och vara undångjorda, innan själfva reparationsarbetena därstädes påbörjades; och hemställde riksmarskalksämberet, att, som de föreslagna arbetena vore afsedda att utföras efter en sammanhängande plan och år efter år ingripa i hvarandra, anslaget i dess helhet måtte på en gång bestämmas och sålunda för ändamålet anvisas en summa af 740,000 kronor, att utgå under fem år, 1908—1912, med 160,000 kronor för hvart och ett af de fyra första åren och med 100,000 kronor under det femte året, dock med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1907 disponera det belopp, som kunde komma att anvisas för år 1908.

Vid föredragning inför Kungl. Maj:t den 12 januari 1907 af Riksdagens ifrågavarande skrifvelse ansåg jag mig, i anslutning till hvad riksmarskalksämberet hemställt, böra tillstyrka, att framställning måtte hos Riksdagen göras om beviljande af hela det för utförande af nu ifrågavarande arbeten erforderliga beloppet, 740,000 kronor, att, på sätt föreslagits, fördelas på fem år med 160,000 kronor för ett hvart af de fyra första åren och 100,000 kronor under det sista året.

Därjämte och då det tydligen vore önskvärdt, att de återstående arbetena kunde snarast möjligt komma till utförande, tillät jag mig förorda, att de belopp, som vore afsedda att komma till användning under andra och tredje byggnadsåren, anvisades å 1908 års stat och att hälften af samma belopp, eller 160,000 kronor, finge disponeras redan under år 1907.

I enlighet med hvad jag sålunda hemställt föreslog Kungl. Maj:t 1907 års Riksdag att, till utförande, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de af slottsarkitekten Lindegren uppgjorda kostnadsförslag med de af öfverintendentsämberet däri vidtagna jämkningar, af sålunda föreslagna arbeten vid Drottningholms slott med tillhörande anläggningar, för

hvilkas verkställande medel icke redan anvisats, bevilja ett anslag af 740,000 kronor samt däraf å extra stat för år 1908 anvisa ett belopp af 320,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att af sistnämnda belopp redan under år 1907 disponera 160,000 kronor.

[7.]

I skrifvelse den 10 maj 1907 angående regleringen af utgifterna under riksstatens första hufvudtitel anmälde Riksdagen, att denna framställning blifvit af Riksdagen bifallen. I sammanhang därmed framhöll Riksdagen önskvärdheten däraf, att för kostnadernas nedbringande ackordsarbete eller entreprenad komme att användas i den utsträckning, sådant lämpligen kunde ske.

Vid underdånig anmälan den 14 juni 1907 af denna Riksdagens skrifvelse fann Kungl. Maj:t godt fastställa den af riksmarskalksämberet i dess förenämnda skrifvelse den 24 november 1906 framlagda plan för utförande af ifrågavarande reparations- och öfriga arbeten vid Drottningholms slott med tillhörande anläggningar, hvarjämte riksmarskalksämberet erhöll nådig befallning att gå i författning om verkställande, med användande af ackordsarbete eller entreprenad, i den mån sådant lämpligen kunde ske, af de arbeten vid nämnda slott med tillhörande anläggningar, hvilka enligt omförmälda plan vore afsedda att komma till utförande under andra och tredje byggnadsåren.

Enär, på sätt förut omförmäls, ifrågavarande arbeten enligt den därför uppgjorda planen äro afsedda att under en följd af år utföras i ett sammanhang samt medel för andra och tredje byggnadsåren anvisats å innevarande års stat med tillhopa 320,000 kronor, hemställer jag i underdånighet, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att, för bestridande af kostnaden för de arbeten, som enligt den fastställda planen äro afsedda att komma till utförande under det fjärde byggnadsåret, af det utaf 1907 års Riksdag för reparations- med flera arbeten vid Drottningholms slott med tillhörande anläggningar beviljade anslag å 740,000 kronor på extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af 160,000 kronor.

Summan af de af mig tillstyrkta anslagen å extra stat för år 1909 utgör 180,000 kronor mot 320,000 kronor i riksstaten för år 1908.

Bih. till Riksd. Prot. 1908. 1 Saml. 1 Afd.

Första hufvudtiteln.

[7.]

I hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt instämde statsrådets öfriga ledamöter; och behagade Hans Maj:t Konungen i nåder bifalla hvad sålunda blifvit tillstyrkt.

— — — — —

Ur protokollet:
Arvid Nordlindh.

— — — — —

Andra hufvudtiteln.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 januari 1908.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: ALBERT PETERSSON,
ALFRED PETERSSON,
HEDERSTIERNA,
HAMMARSKJÖLD,
ROOS,
SWARTZ,
grefve HAMILTON,
grefve EHRENSVÄRD.

l:o.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Albert Petersson, föredrog nedanberörda frågor angående regleringen af andra hufvudtiteln stat och yttrade därvid beträffande

Ordinarie anslag.

Justitiedepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli.

Af enskild motionär väcktes vid senaste riksdag förslag om höjning af det till en hvar af expeditionscheferna i statsdepartementen utgående arfvode till 9,600 kronor.

Bih. till Riksd. Prot. 1908. 1 Saml. 1 Afd.

1

[1.]
*Höjning af
expeditions-
chefens
arfvode.*

[1.] Förslaget motiverades med angelägenheten af att, för bibehållande af konsekvens och kontinuitet vid behandlingen af de löpande ärendena, respektive expeditionschefer kvarstanna en längre tid på sina platser. För detta ändamål erfordrades emellertid, enligt motionärens åsikt, att för dessa mycket ansvarsfulla och särdeles ansträngande befattningar i det dyra Stockholm bereddes högre aflöning än det för många år sedan bestämda arfvodet af 7,500 kronor.

I sitt utlåtande öfver berörda motion framhöll statsutskottet, att enligt utskottets mening någon förhöjning i expeditionschefernas lönevillkor visserligen syntes vara af förhållandena påkallad, men då en allmän lönereglering för ämbets- och tjänstemännen i Kungl. Maj:ts kansli torde vara att inom den närmaste framtiden emotse, fann utskottet anledning icke förefinnas att redan nu särskildt bereda löneförbättring åt en viss klass af dessa tjänstemän, hvadan utskottet hemställde, att förenämnda motion icke måtte af Riksdagen bifallas.

I enlighet med denna hemställan blef motionen af Riksdagen afslagen.

En allmän lönereglering för ämbets- och tjänstemännen i Kungl. Maj:ts kansli lärer visserligen icke länge kunna undanskjutas. Men åtskillig tid kommer dock att förgå, innan förslag därom är färdigt att framläggas. Särskildt kan det ifrågasättas, om det må vara välbetänkt att upptaga denna fråga till behandling, innan afgörande träffats angående den tilltänkta regeringsrätten. Vid sådant förhållande synes det knappast vara tillrädligt att, i afvaktan på den allmänna löneregleringen, fortfarande bibehålla de för expeditionschefsbefattningarna anslagna arfvoden vid deras nuvarande erkänt otillräckliga belopp, särskildt sedan i de af Riksdagen för vissa centrala ämbetsverk fastställda nya aflöningsstater begynnelseaflöningen för ledamöterna i dylika ämbetsverk bestämts till 8,100 kronor. Då det är från denna tjänstegrad eller densamma närstående, som expeditionschefsbefattningarna i regel besättas, är uppenbarligen fara för handen, att, om expeditionschefsarfvodet bibehålles oförändradt, det icke alltid skall blifva möjligt att kunna till expeditionschefer förordna de i hvarje fall för ändamålet lämpligaste personerna. Denna fara kommer påtagligen att tilltaga, i den mån de grundsatser, som i ofvanberörda nya aflöningsstater gjorts gällande, vinna utsträckt tillämpning. Likaledes är klart, att under angifna förutsättning afsevärda svårigheter skola yppas att få expeditionsheferna att kvarstanna å sina platser så länge, som eljest kan vara önskligt.

Då den omreglering af statsdepartementen, som tilläfventyrs kan blifva en följd af inrättandet af en regeringsrätt, med all säkerhet

icke kommer att i något väsentligt afseende inverka å de nuvarande expeditionschefsbefattningarna och dessa befattningar äro af helt annan karaktär än öfriga tjänstebefattningar i departementen, torde den omständigheten, att sistnämnda befattningar ej kunna nu samtidigt regleras, icke böra utgöra hinder för en lönereglering för expeditionscheferna. [1.]

Med afseende å frågan, till hvilket belopp expeditionschefsarfvodet skäligen bör höjas, synes mig ofvanberörda förslag vara väl afpassadt i förhållande till de i de nya aflöningsstaterna fastställda aflöningsförmåner.

Af det föreslagna arfvodesbeloppet, 9,600 kronor, torde 3,000 kronor böra anses motsvara tjänstgöringspenningar.

På grund af hvad jag nu anfört, tillåter jag mig hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen:

att höja arfvodet till expeditionschefen i justitiedepartementet från 7,500 kronor med 2,100 kronor eller således till 9,600 kronor, däraf 3,000 kronor skola anses motsvara tjänstgöringspenningar.

Antalet till justitiedepartementet inkommande mål och ärenden, som under 1880-talet utgjorde i medeltal ej fullt 900 om året och under 1890-talet steg till omkring 1,040 årligen, uppgick år 1900 till 1,099, år 1901 till 1,164, år 1902 till 1,245, år 1903 till 1,320, år 1904 till 1,400, år 1905 till 1,674, år 1906 till 1,886 och år 1907 till 1,829.

[2.]
Höjning af
anslaget till
amanuenser
m. m.

I dessa siffror äro icke inberäknade de ärenden, som röra uppgifter till straffregistret eller utdrag därur. Då antalet ordinarie tjänstemän i departementet samtidigt icke ökats, har göromålens högst betydliga tillväxt helt naturligt medfört ett år efter år allt mera ökad behof af extra biträden. Utom den amanuens, som å departementets statistiska byrå biträder vid de utaf tillämpningen af lagen om straffregister föranledda göromål, och hvilken icke kan påräknas för annat arbete i departementet, finnes där för närvarande allenast en fast aflönad amanuens. Denne amanuens, som åtnjuter ett årligt arfvode af 1,000 kronor, biträder hufvudsakligen å departementets registratorskontor och plägar vid ledighet för registratorn uppehålla dennes befattning, hvarjämte han är kommissionär i departementet. För det arbetsbiträde, som härutöver erfordras, har, fränsedt den i viss mån växlande inkomst, som kan beredas genom vikariatsförordnanden för kanslisekreterarne, hittills icke utgått annan godtgörelse än den, som lämnats i form af gratifikation, hvilkas belopp under de sista åren utgjort högst 500 kronor och lägst

[2.] 300 kronor. Till följd af ersättningens ringhet och obestämdhet samt då befodringsutsikterna i ett departement med så fåtalig ordinarie personal som justitiedepartementet i allmänhet icke ställa sig gynnsamma, hafva på senare tid svårigheter uppstått att för departementets räkning förvärfva och behålla för ändamålet lämpliga extra arbetskrafter. Dessa svårigheter hafva af lätt insedda skäl tilltagit, i den mån antalet fasta amanuensarfvoden i de öfriga departementen ökats. Detta antal utgör för närvarande: inom landtförsvarsdepartementet 3, inom sjöförsvarsdepartementet 2, inom civildepartementet 10, inom finansdepartementet 5, inom ecklesiastikdepartementet 11 och inom jordbruksdepartementet 3. För att de två extra ordinarie amanuenser, som för närvarande tjänstgöra i justitiedepartementet, båda antagna under år 1907, skola finna med sin fördel öfverensstämmande att fortfarande ägna sig åt departementets tjänst samt till undvikande af de olägenheter, som äro förenade med allt för talrika ombyten af vikarier för kansli-sekreterarne, torde det sålunda vara oundgängligen nödvändigt att inrätta ytterligare åtminstone ett fast amanuensarfvode. Detta arfvode har jag ansett böra tillsvidare sättas till samma belopp, hvarmed dylika arfvoden i de öfriga departementen under senare tid i allmänhet utgått, eller 1,500 kronor årligen med skyldighet för innehafvaren af detta arfvode att i regel minst tre timmar dagligen tjänstgöra å ämbetsrummet.

Det i departementets stat upptagna anslag till amanuenser, vikariatsersättningar, renskrifning m. m., hvilket anslag vid 1905 års Riksdag höjdes från 4,000 kronor till dess nuvarande belopp 7,000 kronor, lämnar emellertid icke tillgång till något ytterligare amanuensarfvode. Af anslaget i fråga äro 4,000 kronor disponerade på enahanda sätt som anslaget i dess helhet under de närmaste åren före höjningen. Frånsedt det belopp af 1,000 kronor, som, på sätt förut nämnts, utgår som amanuensarfvode, äro nämligen 2,000 kronor afsedda för biträden å departementets statistiska byrå och 1,000 kronor uppbäras af ett fast anställdt skrifbiträde. Med höjningen till 7,000 kronor åsyftades att ur anslaget bereda tillgång till vikariatsersättningar och gratifikation-er åt extra ordinarie tjänstemän och betjante samt till gäldande af den utöfver aflöningen till ofvannämnda skrifbiträde erforderliga renskrifningskostnad, för hvilka samtliga ändamål tillskott förut måst anvisas från hufvudtitelns allmänna besparingar och dess anslag till extra utgifter. Höjningen grundades å en beräkning, att inom departementet årligen erfordrades till ersättning för semestervikariat ett belopp af ungefär 1,100 kronor samt till gratifikation-er åt extra ordinarie tjänstemän och betjante omkring 1,200 kronor. Utgifterna för renskrifning

utöfver aflöningen till det fasta skrifbiträdet hade för år 1904 uppgått till 520 kronor. [2.]

Visserligen hafva utgifterna för semestervikariat under de senaste åren ej fullt uppgått till det sålunda beräknade beloppet. Å andra sidan hafva däremot kostnaderna för renskrifning utöfver aflöningen till skrifbiträdet väsentligen stigit. Samma kostnad utgjorde nämligen år 1905 något öfver 1,000 kronor, år 1906 ej fullt 1,300 kronor och år 1907 ungefär 900 kronor. Härtill kommer, att alltsedan slutet af år 1904 ett belopp af 600 kronor årligen måst afses åt en extra vaktmästare, hvilken inkallats till daglig tjänstgöring, sedan på grund af bristande utrymme i kanslihuset särskild lokal förhyrts för departementets afdelning för lagärenden. Sedan öfriga utgifter af anslaget i fråga bestridts, återstod därför till gratifikationen år 1906 allenast ett belopp af 135 kronor och år 1907 400 kronor. För beredande af ett ytterligare amanuensarfvode till ofvan angifna belopp erfordras sålunda med nödvändighet motsvarande höjning af ifrågavarande anslag.

En höjning af samma anslag synes dessutom påkallad dels af det ofvan antydda behovet af extra vaktmästarebiträde dels ock af nyssberörda väsentliga stegring af kostnaderna för renskrift, hvilken stegring icke kan anses vara af blott tillfällig natur. Den höjning, som i dessa afseenden erfordras, torde emellertid för närvarande kunna begränsas till 1,000 kronor.

På grund af hvad jag sålunda anfört, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen:

att, för beredande af möjlighet till anställande af ytterligare en amanuens i justitiedepartementet m. m. höja det till departementschefens förfogande ställda anslaget till amanuenser, vikariatsersättningar, renskrifning m. m. från dess nuvarande belopp 7,000 kronor med 2,500 kronor eller således till 9,500 kronor.

Genom bifall till hvad här ofvan under [1.] och [2.] blifvit föreslaget, skulle anslaget till justitiedepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli, nu uppgående till 42,300 kronor, komma att höjas med 4,600 kronor till 46,900 kronor.

Nedre justitierevisionen.

[3.]
*Höjning af
 anslaget till
 gratifikationer
 åt e. o. tjän-
 stemän och
 e. o. vakt-
 mästare.*

Uti underdånig skrifvelse den 30 november 1907 har nedre justitierevisionen gjort framställning om höjning af det å nedre revisionens stat uppförda anslag till gratifikationer åt e. o. tjänstemän och e. o. vaktmästare.

Detta anslag, som vid löneregleringen 1876, då revisionssekreterarnes antal utgjorde elfva, bestämdes till 700 kronor, har sedermera bibehållits oförändradt, oaktadt revisionssekreterarnes antal så ökats, att detsamma, med inberäkning af en för närvarande tjänstgörande extra revisionssekreterare, numera uppgår till aderton.

Ifrågavarande anslag har, enligt den af nedre revisionen tillämpade praxis, pläгат disponeras sålunda, att 400 kronor fördelats mellan de e. o. tjänstemännen och 300 kronor användts till gratifikationer åt de e. o. vaktmästarna. I anseende till den ökade tjänstgöringen för dessa senare har emellertid under de båda sista åren beloppet 300 kronor befunnits otillräckligt att bereda dem skälig godtgörelse. Då det likväl ej kunnat ifrågasättas att inkräkta på den åt de e. o. tjänstemännen afsedda del af anslaget, har Kungl. Maj:t såväl under år 1906 som år 1907, på därom gjorda underdåniga framställningar, af andra hufvudtiteln besparingar ställt ett belopp af ytterligare 300 kronor till nedre revisionens förfogande för att utdelas som gratifikationer åt de e. o. vaktmästarna.

Dessa åtgärder hafva, enligt hvad nedre revisionen anmält, hittills visat sig tillfyllest att tillförsäkra nedre revisionen nödig förstärkning af vaktmästarepersonalen. Då emellertid det behof, som föranlett berörda framställningar, kan antagas blifva af stadigvarande art, har nedre revisionen ansett åtgärder böra vidtagas för att i nedre revisionens stat det anslag, från hvilket gratifikationerna till de e. o. vaktmästarna utgå, måtte i motsvarande grad ökas.

En ökning af ifrågavarande anslag har af nedre revisionen ansetts nödig jämväl med hänsyn till behofvet af e. o. tjänstemän. Tillgången på dylika tjänstemän, hvilka i någon afsevärd mån ägna sig åt tjänstgöring inom ämbetsverket, har nämligen, enligt hvad nedre revisionen framhållit, under de senare åren varit stadd i ständig minskning. Fränsedt att i följd häraf det biträde, som revisionssekreterarne kunnat erhålla i sitt arbete från de e. o. tjänstemännens sida, varit ytterst obetydligt, har bristen på e. o. tjänstemän, som genom tjänstgöring inom nedre revisionen vunnit förtrogenhet med där förefallande

göromål, medfört åtskilliga olägenheter, bland hvilka nedre revisionen särskildt framhållit, att vid enstaka tillfällen yppats svårighet, att vid förfall för ordinarie amanuens erhålla vikarie.

[3.]

Befordringsutsikterna för de i nedre revisionen tjänstgörande e. o. tjänstemännen äro icke heller sådana, att på grund därat kan förväntas, att inom den närmaste framtiden personer skola komma att i större omfattning än för närvarande ägna sig åt sådan tjänstgöring. Däremot anser nedre revisionen det kunna antagas, att en ökning af den ekonomiska godtgörelsen åt de e. o. tjänstemännen utöfver den, som från det för närvarande tillgängliga anslaget till gratifikationer kunnat dem beredas och som för år utgått med belopp växlande mellan 15 och 75 kronor, skulle medföra en gynnsam verkan i afseende å fyllandet af nedre revisionens behof af e. o. tjänstemän.

På grund häraf har nedre revisionen anhållit om vidtagande af åtgärder för att nedre revisionen må från och med 1908 års ingång årligen till sitt förfogande, i och för gratifikationer åt e. o. tjänstemän och e. o. vaktmästare, hafva ett belopp af 700 kronor utöfver det nuvarande anslaget.

Att en ökning af de medel, som för ifrågavarande ändamål stå till nedre revisionens förfogande, är af omständigheterna påkallad, synes mig med tydlighet framgå och mot det af nedre revisionen i detta afseende föreslagna belopp finner jag icke något att erinra.

Otvifvelaktigt skulle det vara till fördel för nedre revisionen, om det ökade anslaget redan för innevarande år kunde blifva tillgängligt. Då emellertid en rubbning af den för detta år fastställda staten icke bör utom i synnerligen trängande fall ifrågasättas, har jag ej ansett mig böra biträda nedre revisionens härutinnan gjorda framställning.

På grund af hvad jag sålunda anført, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen:

att höja det i ifrågavarande stat uppförda anslag till gratifikationer åt e. o. tjänstemän och e. o. vaktmästare från dess nuvarande belopp 700 kronor till 1,400 kronor.

Bifalles denna framställning, skulle anslaget till nedre justitierevisionen i dess helhet, nu utgörande 160,300 kronor, komma att höjas med 700 kronor eller således till 161,000 kronor.

Svea hofrätt med därunder lydande justitiestat.

[4.]
Höjning
af anslaget
till amanuens-
ser och e. o.
biträden i
Svea hofrätt.

Uti underdånig skrifvelse den 26 november 1907 har Svea hofrätt gjort framställning om höjning af det å hofrättens stat uppförda anslaget till amanuenser och extra ordinarie biträden.

Ifrågavarande anslag, hvilket vid löneregleringen 1876, då hofrätten bestod af allenast fem ordinarie divisioner, bestämdes till 7,500 kronor, har sedermera icke ökats i vidare mån, än som betingats af hofrättens förstärkning med ytterligare två ordinarie divisioner, eller med 1,500 kronor för hvardera divisionen, i följd hvaraf anslaget för närvarande utgör 10,500 kronor. Härjämte äro dock af de medel, som af de senaste Riksdagarna å extra stat anvisats för hofrättens förstärkande med en extra division, 1,200 kronor afsedda till gratifikationier åt extra ordinarie tjänstemän samt 300 kronor till ersättning åt erforderligt vaktmästarebiträde. Slutligen är att märka, att Kungl. Maj:t på särskilda framställningar af hofrätten alltsedan år 1902 förberedande af dyrtidstillägg åt de amanuenser, hvilka äro anställda hos hofrätten, anvisat 600 kronor årligen från det under riksstatens andra hufvudtitel uppförda anslaget till extra utgifter.

Rörande den nuvarande dispositionen af anslaget till amanuenser och extra ordinarie biträden har hofrätten upplyst, att af detta anslag utgå i första rummet arfvoden till de amanuenser, hvilka äro anställda för att biträda vid göromålen hos sekreteraren, advokatfiskalen, aktuarien och arkivarien samt å fiskalsexpeditionen.

Den del af anslaget, som icke tages i anspråk till amanuensarfvoden, användes, jämte ett belopp af omkring 300 kronor, utgörande afkastningen af en i hofrätten förvaltd fond, den så kallade revisions-skillingskassan, till gratifikationier åt tillförordnade fiskaler och andra extra ordinarie tjänstemän äfvensom åt extra ordinarie hofrättsposter.

Amanuensarfvodena fastställas till beloppen af hofrätten, men hafva till följd af anslagets knapphet ej kunnat sättas högre än till 1,200 kronor årligen för hvardera af de amanuenser, som tjänstgöra hos sekreteraren och arkivarien, samt till 1,000 kronor för den hos advokatfiskalen tjänstgörande amanuensen. Dessa amanuenser hafva omkring fyra timmars daglig arbetstid på tjänsterummet. Hvad beträffar den amanuens, som biträder på aktuariiekontoret och hvilkens tjänstgöring är synnerligen ansträngande, har arfvodet till denne amanuens plägat utgå efter 1,800 kronor under första tiden af anställningen samt, när amanuensen efter förvärfvad större vana erhållit uppdrag att

på eget ansvar handhafva vissa göromål, som finnas omnämnda i 43 § 2 momentet af den för hofrätterna gällande arbetsordning, efter 2,400 kronor för år räknadt. Amanuensen har i senare fallet en arbetstid, som under vissa delar af året till följd af göromålens stora mängd, upptager ända till tre à fyra timmar utöfver den tid af fyra timmar, hvarunder aktuarietkontoret är för allmänheten öppet. Å fiskalsexpeditionen har amanuens intill senaste tiden varit anställd till tjänstgöring endast under den del af sommaren, hvarunder allenast en division och samtidigt endast en fiskal äro inom hofrätten tjänstgörande, eller från och med den 11 juli till och med den 19 augusti, och har arfvode för denna tid utgått efter 100 kronor i månaden. Sammanlagda beloppet af amanuensarfvodena har sålunda utgjort omkring 5,300—5,900 kronor årligen. [4.]

Hvad härefter af det ordinarie anslaget återstått att användas till flitpenningar eller gratifikationer åt andra extra ordinarie tjänstemän samt åt extra ordinarie hofrättsposter har följaktligen icke uppgått till anslagets halfva belopp. Vid fördelning af gratifikationsmedlen har följts den regel, att gratifikation icke tilldelats annan än den, som under året fullgjort mera afsevärdt arbete, men med de för ändamålet tillgängliga medlen har ändock det på hvar och en belöpande gratifikationsbeloppet blifvit mycket ringa i förhållande till det utförda arbetet. Endast åt de extra ordinarie tjänstemän, som äro af adlig börd, har något rikligare ersättning kunnat beredas till följd däraf, att hofrätten har till sitt förfogande en enskild donationsfond, den så kallade Fredenstiernska fonden, hvars afkastning är afsedd att användas till förmån för frälsemän, som hos hofrätten tjänstgöra vid protokollet eller såsom tillförordnade fiskaler.

Under framhållande att en behöflig förhöjning af amanuensarfvodena icke kunnat vidtagas, då en sådan förhöjning skulle medföra motsvarande minskning i de redan förut otillräckliga gratifikationsmedlen, har hofrätten erinrat, att i det underdåniga utlåtande, som hofrätten den 29 april 1902 afgaf i fråga om lönereglering för hofrätterna, föreslagits höjning af anslaget till amanuenser och extra ordinarie biträden med ett belopp af 4,500 kronor. En sådan tillökning i anslaget är emellertid, enligt hofrättens åsikt, icke tillräcklig under de förhållanden, som numera äro för handen.

Till stöd för nämnda uppfattning har hofrätten anfört följande:

Tillgången på personer, lämpliga att vid hinder för hofrättens ordinarie ledamöter och tjänstemän förvalta deras befattningar, är syn-

[4.] barligen stadd i minskning, och under de sista åren har alltför ofta inträffat, att lofvande och för hofrättstjänstgöringen utbildade unge män öfvergifvit tjänstgöringen i hofrätten för att ägna sig åt annan, mera lönande verksamhet. Uppenbarligen har statstjänsten numera icke samma lockelse som tillföre, och därtill kommer, att mången dugande ung jurist, som kanske eljest velat ägna sig åt hofrättstjänstgöringen, af ekonomiska skäl tvingas att välja annan lefnadsbana, då han under åratal för det arbete, han såsom extra ordinarie tjänsteman utför, erhåller alltför otillräcklig ersättning.

Den årliga afgangen från hofrätterna af dels ordinarie dels adjungerade ledamöter är betydlig, och denna afgang föranledes till hufvudsaklig del däraf, att hofrättsledamöter i stort antal förordnas att tjänstgöra såsom revisionssekreterare, expeditonschefer eller i andra maktpåliggande befattningar eller att deltaga i lagstiftningsarbetet och sedermera oftast befordras till ordinarie befattningar utom hofrätterna. Icke allenast för uppehållande af lagskipningen inom hofrätterna utan äfven med hänsyn till andra viktiga statens ändamål är därför angeläget, att de luckor bland ledamöterna, som sålunda ofta uppstå, städse må kunna fyllas med fullt lämpliga personer. För att detta skall kunna ske, måste emellertid hofrätterna hafva möjlighet att alltjämt draga till sig skickliga och i domarevärf utbildade unga jurister i rätt stort antal, och till befordrande häraf, hvad Svea hofrätt beträffar, torde, enligt hofrättens åsikt, vara nödvändigt, att genom väsentlig höjning af anslaget till amanuenser och extra biträden hofrätten sättes i stånd att lämna de extra ordinarie tjänstemännen för deras arbete mera tillfredsställande ersättning, än som hittills kunnat tilldelas dem.

I detta afseende erfordras till en början medel till höjande af amanuensernas arfvoden. Vidare och till följd däraf att numera af vederbörande myndigheter i synnerligen talrika fall, 8,000—9,000 om året, rekvireras diariibevis från hofrätten till upplysning, huruvida bötesbeslut vunnit laga kraft, har behof uppstått af ständig amanuens på fiskalsexpeditionen, för hvilket nya behof medel måste beräknas, förslagsvis omkring 1,200 kronor årligen. Sedan början af 1907 års höst-session är ständig amanuens å fiskalsexpeditionen anställd, men af brist på tillräckliga medel har för närvarande ej kunnat åt denne anslås högre ersättning än efter 50 kronor för hvarje månad.

De sex fiskaltjänsterna i Svea hofrätt uppehållas sedan lång tid tillbaka ständigt genom extra ordinarie tjänstemän, hvilka för sin ansträngande och ansvarfulla tjänstgöring, bestående bland annat i föredragning inför hofrätten af de inkommande brottmålen och upp-

sättande af förslag till utslag i dylika mål, icke komma i åtnjutande af större andel af de till fiskaltjänsterna anslagna aflöningsmedel än de obetydliga tjänstgöringspenningarna, 1,000 kronor för helt år. Gratifikationsmedlen hafva anlitats till beredande af ytterligare någon ersättning, men de belopp, som kunnat från anslaget anvisas, hafva varit mindre än som varit önskligt, och det är, enligt hofrättens åsikt, af vikt, att dessa extra ordinarie tjänstemän, från hvilka ledamotsgraden vanligen rekryteras, må kunna beredas ökad ersättning från ifrågasvarande anslag. Därjämte måste jämväl öfriga extra ordinarie tjänstemän, som nitiskt ägna sig åt hofrättens tjänst, från samma anslag lämnas rikligare ersättning, än tillgångarna hittills medgifvit.

[4.]

Slutligen har hofrätten i detta sammanhang erinrat, att beträffande vaktbetjäningen det förhållande äger rum att, när vid förfall för ordinarie hofrättspost hans befattning måste uppehållas af därtill förordnad extra ordinarie hofrättspost, godtgörelsen till denne i anseende till tjänstgöringspenningarnas låga belopp icke uppgår ens till fullt en krona för dag. Äfven för afhjälpande af detta missförhållande måste — påpekar hofrätten — gratifikationsmedlen tagas i anspråk.

För ett någorlunda nöjaktigt tillgodoseende af de ändamål, hvilka äro att fylla med anslaget till amanuenser och extra ordinarie biträden, kräfves enligt hofrättens omdöme, att anslaget, efter beräkning af 3,000 kronor för en hvar af hofrättens sju ordinarie divisioner, höjes från nuvarande beloppet 10,500 kronor till 21,000 kronor. Hofrätten har därför hemställt, att, oberoende af frågan om den allmänna löneregleringen för hofrätterna, framställning måtte göras hos Riksdagen om sådan förhöjning af anslaget från och med år 1909 samt att af Riksdagen måtte för år 1908 såsom fyllnad i nuvarande anslaget äskas på extra stat ett belopp af 10,500 kronor.

Hvad hofrätten sålunda anfört synes mig till fullo ådagalägga det oafvisliga behovet af att rikligare medel ställas till hofrättens förfogande för tillgodoseende af det med anslaget i fråga afsedda ändamål. Den ökning af samma anslag, som af hofrätten föreslagits, torde icke heller med hänsyn till förhandenvarande omständigheter kunna anses för högt tilltagen.

Beträffande hofrättens framställning om fyllnad i anslaget för innevarande år åberopar jag hvad jag i fråga om nedre justitierevisionens likartade framställning i det föregående yttrat. Den beaktansvärda fara, som otvifvelaktigt förefinnes i anledning af den minskade tillgången på extra ordinarie tjänstemän i hofrätten, torde genom den ifrågasatta

- [4.] ökningen af anslaget till amanuenser och extra ordinarie biträden i hufvudsak kunna förebyggas, äfven om ökningen icke skulle inträda förr än under nästkommande år.

På grund af hvad jag sålunda anfört, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen:

att höja det i ifrågavarande stat uppförda anslag till amanuenser och extra ordinarie biträden från dess nuvarande belopp 10,500 kronor till 21,000 kronor.

Vid bifall till denna framställning skulle anslaget till Svea hofrätt med därunder lydande justitiestat, hvilket anslag nu utgör 688,287 kronor, komma att höjas med 10,500 kronor eller således till 698,787 kronor.

Göta hofrätt med därunder lydande justitiestat.

[5.]
Höjning af
anslaget till
amanuenser
och e. o. biträ-
den i Göta
hofrätt.

Göta hofrätt har i underdånig skrifvelse den 21 november 1907 gjort likartad framställning rörande ökning af det i hofrättens lönestat upptagna anslaget till amanuenser och extra ordinarie biträden, som, på sätt ofvan omnämnts, inkommit från Svea hofrätt.

Berörda anslag, som vid löneregleringen 1876, då Göta hofrätt bestod af fem divisioner, bestämdes till 7,500 kronor, har från och med år 1897, då en af hofrättens divisioner öfverflyttades till Svea hofrätt, utgått med allenast 6,000 kronor. Då behovet af amanuenser i Göta hofrätt icke genom den skedda indragningen af en division undergått någon förändring och anslaget i anledning häraf befunnits otillräckligt, har emellertid Kungl. Maj:t på underdåniga framställningar af hofrätten från och med år 1903 af det å andra hufvudtiteln stat uppförda anslaget till extra utgifter årligen ställt ett belopp af 1,000 kronor till hofrättens förfogande att användas till det med ifrågavarande anslag afsedda ändamål.

Till stöd för den nu gjorda framställningen har hofrätten framhållit, att antalet af de i hofrätten tjänstgörande extra ordinarie tjänstemän under de senast förflutna tolf åren i högst afsevärd mån aftagit. Under förra hälften af 1890-talet uppgick antalet dylika tjänstemän, hvilka ej voro indelade till fiskals- eller amanuensstjänstgöring, under hvarje session till tjugo eller något därunder, men efter denna tid har nämnda antal varit stadigt i nästan oafbruten minskning, så att detsamma

under vårsessionen 1906 uppgick till 2, under höstsessionen samma år till 3 och under vårsessionen 1907 likaledes till 3. Under höstsessionen 1907 hafva i hofrätten tjänstgjort 2 extra ordinarie tjänstemän, hvilka vid sessionens början icke voro indelade till fiskals- eller amanuens-tjänstgöring. Dessa personer erhöilo emellertid sedermera förordnande att intill sessionens slut bestrida hvar sin amanuensbefattning inom hofrätten. [5.]

I följd af denna minskning af de extra ordinarie tjänstemännens antal har hofrätten på sista tiden sett sig nödsakad att, vid uppkommet förfall för hofrättens ledamöter och tjänstemän, i allt talrikare fall förordna en och samma person att uppehålla två befattningar inom hofrätten. Stundom har det till och med inträffat, att en person måst af hofrätten förordnas att samtidigt bestrida tre olika befattningar.

Sålunda har under år 1906 i 282 dagar två amanuensbefattningar, i 136 dagar en fiskals- och en amanuensbefattning, i 103 dagar en notarie- och en amanuensbefattning, i 60 dagar två fiskalsbefattningar, i 30 dagar två notariebefattningar, i 27 dagar advokatfiskalsbefattningen och en fiskalsbefattning, i 17 dagar en notarie- och två amanuensbefattningar, i 12 dagar en amanuens- och två fiskalsbefattningar samt i 3 dagar en fiskals- och två amanuensbefattningar måst på grund af brist på extra ordinarie tjänstemän uppehållas af en och samma person.

Att bristen på extra ordinarie tjänstemän medför stora olägenheter med afseende å hofrättsarbetets jämna och obehindrade gång, torde, enligt hvad hofrätten vidare framhållit, vara uppenbart. Men denna brist, hvilken synes visa tendenser att än ytterligare tilltaga, innebär därjämte en allvarlig fara för möjligheten att i framtiden rekrytera hofrätten med fullt lämpliga och skickliga personer. Hofrätten har därför ansett det vara af synnerlig vikt, att snarast möjligt ändamålsenliga åtgärder vidtagas till omförmälda missförhållandes undanrödjande och medel utfinnas att tillvinna hofrätten personer, lämpliga att utbildas för hofrättsarbetet.

Orsaken till det minskade tilloppet till hofrätten af extra ordinarie tjänstemän är enligt hofrättens mening hufvudsakligen att söka i otillräckligheten af de löneförmåner, som enligt den för hofrätten gällande lönestat består hofrättens personal, och en i omförmälda afseende ändamålsenlig åtgärd har hofrätten därför trott sig finna i en väsentlig förhöjning af anslaget till amanuenser och extra biträden.

De af hofrätten för det med ifrågavarande anslag afsedda ändamål för hvarje år disponerade belopp hafva plägat på det sätt användas,

- [5.] att till en hvar af de i hofrätten tjänstgörande fyra amanuenser utgått arfvoden med 1,000 kronor och återstoden i form af arfvoden eller s. k. gratifikationer fördelats bland de i hofrätten tjänstgörande extra ordinarie tjänstemän med växlande belopp beroende af tiden, under hvilken de tjänstgjort, och vikten af de befattningar, de uppehållit. Så hafva t. ex. under de senare åren till de i hofrätten tjänstgörande tillförordnade fiskaler pläгат utdelas gratifikationer å högst 200 å 300 kronor. Dessa af hofrätten utdelade arfvoden och gratifikationer måste emellertid, enligt hofrättens åsikt, under nuvarande förhållanden betecknas såsom alldeles otillräckliga.

Därest anslaget till amanuenser och extra biträden skall kunna fylla det därmed afsedda ändamålet, anser hofrätten samma anslag böra höjas till minst 12,000 kronor. Med detta belopp till sitt förfogande skulle hofrätten sättas i tillfälle ej allenast att väsentligen höja de till hofrättens amanuenser utgående arfvoden utan äfven att i vida rikligare mån, än hittills varit fallet, i öfrigt lämna godtgörelse till dem, som i förhoppning om befordran inom hofrätten nitiskt och förtjänstfullt ägna sig åt hofrättsarbetet.

Hofrätten har därför hemställt, dels att det i hofrättens lönestat upptagna anslag till amanuenser och extra biträden måtte från och med år 1909 höjas till 12,000 kronor, dels ock att för år 1908 måtte å extra stat uppföras ett belopp af 6,000 kronor att af hofrätten disponeras för det med nämnda anslag afsedda ändamål.

Med åberopande af hvad jag ofvan i anledning af Svea hofrätts likartade framställning anført och hemställt, tillstyrker jag, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen:

att höja det i ifrågavarande stat uppförda anslag till amanuenser och e. o. biträden från dess nuvarande belopp 6,000 kronor till 12,000 kronor.

Vid bifall till denna framställning skulle anslaget till Göta hofrätt med därunder lydande justitiestat, hvilket anslag nu utgör 476,913 kronor, komma att höjas med 6,000 kronor eller således till 482,913 kronor.

Hofrätten öfver Skåne och Blekinge med därunder lydande justitiestat.

[6.]

*Höjning af
anslaget till
amanuenser
och e. o.
biträden i
hofrätten
öfver Skåne
och Blekinge.*

I likhet med de båda öfriga hofrätterna har äfven hofrätten öfver Skåne och Blekinge, i underdånig skrifvelse den 14 november 1907, gjort framställning om ökning af det i hofrättens stat upptagna anslaget till amanuenser och extra ordinarie biträden.

Detta anslag har alltsedan löneregleringen 1876 upptagits till oförändradt belopp, 3,500 kronor. Enligt hvad hofrätten tillkännagifvit, har anslaget användts sålunda, att två amanuenser, en hos sekreteraren och en hos advokatfiskalen och aktuarien, erhållit 1,000 kronor hvardera, och att vid hvarje års slut 1,500 kronor utdelats såsom gratifikation till de extra ordinarie tjänstemän, som under en större del af året ägnat sig åt arbete inom hofrätten.

Om ifrågavarande anslag vid tiden, då det fastställdes, må hafva varit för afsedda ändamålet till beloppet väl afvägdt, så är detta, enligt hvad hofrätten framhållit, numera icke förhållandet. Vid fördelningen af anslaget faller nämligen så ringa belopp å en hvar af dem, som kunna äga giltigt anspråk på att varda ihågkomna med någon del däraf, att ändamålet med anslaget, som väl må hafva varit att vid hofrätten binda dugande arbetskrafter i erforderlig utsträckning, numera endast i ringa mån uppnås. Detta bekräftas af erfarenheten. Under år 1897 fanns i hofrätten närmare ett tiotal till tjänstgöring anmälda extra ordinarie tjänstemän utan stadigt förordnande, hvaremot vid början af vårsessionen 1907 icke någon sådan tjänsteman var i hofrätten att tillgå för bestridande af då erforderlig tjänstgöring vid protokollet och vid påföljande höstsessions början måste åt två e. o. tjänstemän uppdragas att sköta hvardera två ordinarie tjänstebefattningar.

Under sådana förhållanden måste, enligt hofrättens åsikt, någon åtgärd vidtagas för att råda bot på detta för hofrättsarbetets jämna gång skadliga missförhållande, och i sådant afseende anser hofrätten annan för närvarande lämplig utväg icke vara att tillgå än att söka åt hofrätten bereda så tillräckliga medel till arvoden åt e. o. tjänstemän, att dessa kunna finna med sin framtida fördel förenligt att ägna sig åt hofrättstjänstgöring.

Det till två amanuenser i hofrätten utgående arvodet är enligt hofrättens uppfattning numera otillräckligt och bör höjas med 500 kronor åt hvar, och för att hofrätten må kunna påräkna stadigvarande tillgång till e. o. tjänstemän, lämpliga att vid förefallande behof inträda såsom vikarier för ordinarie tjänstemän, anser hofrätten, att åt sådana

- [6.] extra biträden bör beredas ett med hänsyn till deras föregående fleråriga arbete hos underdomare på landet skäligt arvode, och att förtydligt det hittills såsom gratifikationer utdelade beloppet bör höjas med 1,500 kronor.

På grund häraf har hofrätten hemställt, att anslaget till amanuenser och extra ordinarie biträden i hofrättens stat måtte för år 1909 upptagas till 6,000 kronor, och att ett extra anslag å 2,500 kronor måtte för samma ändamål ställas till hofrättens förfogande för år 1908.

Med åberopande af hvad jag ofvan i anledning af Svea hofrätts likartade framställning anført och hemställt, tillstyrker jag, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen:

att höja det i ifrågavarande stat uppförda anslag till amanuenser och e. o. biträden från dess nuvarande belopp 3,500 kronor till 6,000 kronor.

Bifalles denna framställning, skulle anslaget till hofrätten öfver Skåne och Blekinge med därunder lydande justitiestat, hvilket anslag nu utgör 208,713 kronor, komma att höjas med 2,500 kronor eller således till 211,213 kronor.

Fångvården.

- [7.] *Höjning af anslaget till vikariatsersättning m. m. i fångvårdsstyrelsen.* Uti underdånig skrifvelse dagtecknad den 27 september 1907 har fångvårdsstyrelsen i fråga om de ordinarie anslagen till fångvården för år 1909 till en början erinrat, hurusom styrelsen i flera underdåniga skrivelser, senast den 30 september 1902, framhållit otillräckligheten af det i gällande aflöningsstat för styrelsen upptagna anslag till vikariatsersättning samt arvoden och flitpenningar åt extra biträden m. m.

Detta anslag hade i det af särskilda kommitterade den 9 november 1876 afgifna underdåniga betänkande angående lönereglering för fångvårdsstyrelsen föreslagits till 12,500 kronor, däraf kommitterade beräknat till en biträdande arkitekt 4,500 kronor, till en biträdande läkare 600 kronor, till vikariatsersättningar 2,200 kronor, till renskrifning 1,000 kronor samt till godtgörande af extra ordinarie tjänstemän 4,200 kronor. Såsom motivering för sistnämnda belopp hade kommitterade framhållit, att, i anseende till de inskränkningar, som enligt förslaget skulle komma att vidtagas i den ordinarie tjänstepersonalens antal, biträde af extra ordinarie tjänstemän måste i betydligt högre grad än hittills anlitas, så att hos styrelsen komme att erfordras åtminstone tre biträden med

ständigt arbete, för hvilket de borde godtgöras med vanliga amanuens-arfvoden eller 1,200 kronor hvardera för år, samt dessutom ett fjärde biträde med mindre ihållande sysselsättning och hälften så stort arfvode som de förre. Sedan emellertid styrelsen i afgifvet utlåtande öfver regleringsförslaget uttalat den åsikt, att ifrågavarande anslag kunde nedsättas till 11,800 kronor, blef sistnämnda belopp upptaget i den af Kungl. Maj:t för 1877 års Riksdag framlagda samt af Riksdagen godkända, ännu gällande staten. Nedsättningen grundades å en af styrelsen föreslagen afvikelse från kommitterades förslag i afseende å utöfningen af generaldirektörens ämbete under dennes frånvaro, hvarigenom i utgifterna för vikariatsarfvoden en icke obetydlig besparing kunnat vinnas, hvarjämte nödig renskrifning ansetts kunna erhållas för billigare kostnad än af kommitterade beräknade 1,000 kronor för år.

Beträffande den nuvarande dispositionen af ifrågavarande anslag har styrelsen upplyst, att därifrån till en början utgå, enligt ofvannämnda kommittébetänkande, ersättningar med 600 kronor om året till den läkare, som i hälso- och sjukvårdsfrågor biträder styrelsen, samt med 4,500 kronor till den arkitekt, som för behandling af byggnadsärenden och därmed sammanhängande uppgifter är hos styrelsen anställd. Vidare utgå af nämnda anslag arfvoden till två hos styrelsen behöfliga amanuenser med tillhoppa 1,800 kronor, däraf 1,200 kronor till den ene, af hvilken fordras tre timmars tjänstgöring hvarje dag, och 600 kronor till den andre. En renskrifverska hos styrelsen, hvilken i regel är för ämbetsverket upptagen inemot fem timmar hvarje dag, åtnjuter ett årligt arfvode af 800 kronor. Vikariatsarfvoden under de ordinarie ämbets- och tjänstemännens semestrar belöpa sig för alla semestrarna till ett belopp af 1,375 kronor. Efter frånräknande af dessa belopp, tillhoppa 9,075 kronor, återstå sålunda till styrelsens disposition 2,725 kronor. Häraf bestridas i första rummet kostnaderna för erforderligt extra vaktmästarebiträde samt för renskrifning, som ej af det hos styrelsen anställda skrifbiträdet medhinnes. Till utdelning som flitpenningar åt extra ordinarie tjänstemän hafva sedermera återstått högst omkring 1,500 kronor.

Rörande behovet af extra vaktmästarebiträde har styrelsen erinrat, att i gällande stat är upptagen aflöning allenast till två vaktmästare. Dessa voro ock på 1870-talet i allmänhet tillräckliga för uppvaktningen hos styrelsen, men genom göromålsens ökning och behovet af större ämbetslokal, hvilken vid nämnda tid rymdes i en våning, men nu är delad på två, har behovet af anlitande därjämte för vaktmästaregöromålen af extra biträden betydligt ökats. För närvarande har styrelsen,

[7.] ehuru därmed, enligt hvad styrelsen framhållit, så otillräckligt betjänad, att under långa stunder uppvaktning saknas i den ena eller andra af våningarna, måst åtnöja sig med allenast en extra vaktmästare, hvilken åtnjuter en godtgörelse af 1 krona 50 öre om dagen.

I fråga om anslagets otillräcklighet har styrelsen, hvad först angår det till biträdande arkitekten utgående arfvode, framhållit, att nämnda arfvode — beträffande hvilket till det inför styrelsen förda protokoll, som åberopats för Kungl. Maj:ts proposition till 1877 års Riksdag, af föredraganden hos styrelsen yttrades, att det med hänsyn till befattningens omfång, vikt och ansvarsfullhet icke syntes under dåvarande tidsförhållanden för högt, äfven om göromålen skulle komma att inskränkas till vård och tillsyn af fångvårdsanstalternas hus och byggnader, — numera med hänsyn till de fordringar, som efter de sedan nämnda tid gångna 30 åren af kompetenta arkitekter uppställas, och med hänsyn jämväl till den efterhand icke obetydligt ökade mängden och betydelsen af fångvårdens byggnader icke, enligt styrelsens åsikt, kan anses vara tillräcklig ersättning för det kräfvande arbetet för dessas tillsyn och behandlingen af alltjämt uppkommande frågor angående deras underhåll och anpassande efter ändrade förhållanden.

Hvad vidare angår ersättningen till den hos styrelsen tjänstgörande extra vaktmästaren, har styrelsen framhållit, att i anseende till ersättningens otillräcklighet denne icke kan till fortfarande tjänstgöring påräknas. I sammanhang härmed har styrelsen erinrat, att krafvet å ersättning till extra vaktmästare på senare tid stigit.

Styrelsen, som vidare erinrat, att den nuvarande knappa medelstillgången nödvändiggjort, att amanuensarfvodena samt arfvodet till det fast anställda skrifbiträdet måst inskränkas till ofvan angifna belopp, har slutligen framhållit, att med den lätthet, som numera finnes för unge män att i praktisk verksamhet bereda sig god utkomst, utsikt måste under angifna förhållanden betagas styrelsen att för sin rekrytering finna dugliga krafter. Detta måste, om det skall fortfara, verka till skada icke blott för ämbetsverket själf, utan, då de personer, som skola upptaga arbetet vid fångvårdsanstalterna, i första hand måste erhålla sin utbildning i ämbetsverket, till skada för fångvården i dess helhet.

Det tillskott till anslaget i fråga, som skulle erfordras för beredande af nödiga tillgångar för nu angifna behof, har af styrelsen beräknats till 4,500 kronor.

Enligt från styrelsen meddelad uppgift har styrelsen härvid utgått ifrån, att de till biträdande arkitekten, de båda amanuenserna samt det hos styrelsen anställda skrifbiträdet nu utgående arfvoden skäligen borde höjas för biträdande arkitekten med 1,000 kronor eller sålunda till 5,500 kronor, för amanuenserna med sammanlagdt 1,200 kronor eller sålunda till 3,000 kronor samt för skrifbiträdet med 700 kronor eller sålunda till 1,500 kronor. Vidare har styrelsen såsom ersättning åt extra vaktmästare, utöfver hvad härtill för närvarande finnes tillgängligt, beräknat ett belopp af 400 kronor. Slutligen har styrelsen afsett, att flitpenningarnas belopp skulle höjas med 1,200 kronor, hvarigenom ungefär 2,700 kronor skulle för nämnda ändamål årligen stå till styrelsens förfogande.

Styrelsen har i afvaktan på förestående reglering af ämbetsverkets tjänste- och löneförhållanden ej ansett lämpligt föreslå någon ökning i den nuvarande aflöningsstaten, utan hemställt om det erforderliga beloppets beviljande å extra stat, därvid styrelsen emellertid anhållit, att beloppet i fråga redan för år 1908 måtte ställas till styrelsens förfogande.

Att det belopp, styrelsen för närvarande kan afse till amanuensarfvoden och flitpenningar åt extra ordinarie tjänstemän, uppenbarligen är för ringa såväl med hänsyn till det nuvarande behovet af extra arbetskrafter som äfven särskildt för tillgodoseende af fängvårdsstatens rekrytering för framtiden, torde svårigen kunna förnekas. Detta belopp understiger ju t. o. m. med ungefär 900 kronor, hvad som i nämnda hänseenden ansågs erforderligt redan år 1876. Mot de beräkningar, styrelsen gjort i afseende å amanuensarfvodenas höjning samt ökningen af det belopp, hvilket bör stå till styrelsens förfogande för att utdelas såsom flitpenningar, liksom beträffande kostnaden för erforderligt extra vaktmästarebiträde, synes mig icke något vara att erinra.

Hvad angår arfvodet till styrelsens biträdande arkitekt, må villigt erkännas, att nämnda arfvode numera ej torde kunna anses utgöra tillräcklig ersättning för uppdraget i fråga. Då emellertid en reglering af styrelsens tjänste- och löneförhållanden är under den närmaste framtiden att förvänta, torde en så väsentlig förhöjning af nämnda arfvode som den af styrelsen föreslagna icke för närvarande böra ifrågakomma, utan vid beredande af tillfällig löneförbättring åt biträdande arkitekten tillämpas enahanda grunder, som i detta hänseende må blifva gällande för de i aflöningsstaten för fängvårdsstyrelsen upptagna tjänstebefattningar.

Äfven hvad angår den ifrågasatta höjningen af arfvodet till det fast anställda skrifbiträdet, synes mig styrelsens förslag gå i viss mån

[7.] längre, än som under för handen varande omständigheter kan anses oundgängligen nödigt.

Det af styrelsen föreslagna tillskottet till anslaget i fråga synes mig därför kunna för närvarande begränsas till 4,000 kronor, hvarigenom anslaget i dess helhet skulle komma att uppgå till 15,800 kronor.

Med åberopande af hvad jag ofvan hemställt i afseende å höjning af andra motsvarande anslag, anser jag äfven ökningen i nu ifrågasvarande anslag böra för år 1909 begäras å ordinarie stat, hvaremot jag ej finner skäl biträda fångvårdsstyrelsens framställning, i hvad den afser ökning i anslaget redan för innevarande år.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen:

att höja det i fångvårdsstyrelsens stat uppförda anslaget till vikariatsersättning samt arfvoden och flitpenningar åt extra biträden m. m. från dess nuvarande belopp 11,800 kronor med 4,000 kronor eller således till 15,800 kronor.

Genom bifall till denna framställning skulle anslaget till fångvårdsstyrelsen, nu uppgående till 59,500 kronor, komma att höjas till 63,500 kronor.

Bestämda anslaget till fångars vård och underhåll.

Uti omförmälda den 27 september 1907 dagtecknade skrifvelse har fångvårdsstyrelsen vidare, hvad angår bestämda anslaget till fångars vård och underhåll, erinrat, hurusom styrelsen i underdånigt utlåtande samma dag angående en af svenska fångvårdssällskapet till Kungl. Maj:t ingifven petition om förbättring af fångvårdstjänstemännens ställning, jämte förslag till ändrad fängelseorganisation, hemställt, bland annat, om framläggande för Riksdagen af fullständig ny aflöningsstat för befattningshafvande vid fångvårdsanstaltterna, hvarigenom utgifterna å anslaget skulle, sedan den nya staten vunnit full tillämpning, uppgå till 826,200 kronor men under år 1909 och första öfvergångstiden till 833,450 kronor. Då å anslaget för år 1908 anvisats 758,900 kronor, skulle alltså, i händelse af bifall till fångvårdsstyrelsens förslag, för år 1909 däri behöfva äskas en ökning af 74,550 kronor.

Då en reglering af löneförhållandena m. m. vid fångvården af den omfattning, som sålunda af styrelsen föreslagits, icke synts böra utan löneregleringskommitténs medverkan bringas till stånd, har fångvårdssällskapet berörda framställning jämte styrelsens däröfver afgifna utlåtande remitterats till nämnda kommitté. Vid sådant för-

hållande och då styrelsen i öfrigt icke föreslagit någon ökning af omförmälda anslag, skulle detta alltså i riksstaten för år 1909 uppföras med oförändradt belopp.

[7.]

Hvad härefter angår förslagsanslaget till fångars vård och underhåll, har styrelsen till en början hemställt om ökning af nämnda anslag med ett belopp af 32,850 kronor, utgörande beräknade tillkommande utgifter i händelse af bifall till hvad styrelsen i ofvannämnda utlåtande föreslagit.

[8.]
Förslags-
anslaget till
fångars vård
och underhåll.

I afseende å denna af styrelsen föreslagna ökning gäller sålunda detsamma, som beträffande motsvarande af styrelsen föreslagna ökning af det bestämda anslaget redan anförts.

Styrelsen har vidare framhållit, att i följd af de under senare tid så betydligt ökade prisen å lifsförnödenheter och bränsleartiklar, hvari med hänsyn till penningvärdets sjunkande någon verklig återgång ej torde vara att vänta, för de ökade utgifterna för dylika förnödenheter borde beräknas höjning i anslaget med belopp af 40,000 kronor.

Enligt från styrelsen införskaffad upplysning har den sålunda föreslagna ökningen grundats å följande beräkning:

»ökning i dagportionskostnaden för 3,000 fångar å 2 öre 21,900: —

ökning i priset för stenkolk och koks, enligt stat i rundt tal

40,000 hektoliter å 20 öre..... 8,000: —

ökning i priset för bok-, björk- och barrved, enligt

stat i rundt tal 20,000 kubikmeter å 50 öre 10,000: — 18,000: —

kronor 39,900: —»

I sammanhang härmed har styrelsen i omförmälda skrifvelse ytterligare anført följande:

»I underdånig skrifvelse den 25 september 1906 har styrelsen erinrat, hurusom den i nådiga brefvet den 14 oktober 1904 rörande persedeltillverkningen genom fångar för statsförvaltningarnas räkning meddelade föreskrift, att någon betalning för själfva arbetet därvid icke skall utgå, för fångvården måste hafva till följd, att dess förut af arbetsdriften inflytande kontanta inkomst väsentligt nedsattes. Denna nedsättning kan ej med någon bestämdhet angifvas, förrän efter den nya arbetsdriftens fulla utveckling förhållandena stadgats, men i styrelsens berörda underdåniga skrifvelse var minskningen för den närmare framtiden beräknad till 54,000 kronor, hvilken siffra ock vid Riksdagens afvägning af 1908 års förslagsanslag beaktades. Då fortfarande ytterligare erfarenhet fordras för beloppets slutliga bestämmande, anser

- [8.] styrelsen lämpligast, att tillsvidare må vid berörda åtgärd i detta afseende bero.»

Däremot har styrelsen, med anmälan att styrelsen, utöfver de i sistberörda skrifvelse förut anmälda direkta utgifterna för undervisning, tillsyn och ledning åt den nya arbetsdriften, därefter för enahanda ändamål, jämlikt bemyndigande i Kungl. Maj:ts nådiga bref den 22 december 1905, i mån af berörda arbetsdrifts vidare utsträckning, medgifvit ytterligare utgifter till belopp, för år räknadt, af omkring 15,000 kronor, hemställt, att detta belopp måtte medtagas i beräkning för anslaget höjning.

Slutligen skulle härtill komma den af Kungl. Maj:t enligt nådigt bref den 21 december 1906 angående stater för fängvården för år 1907 å förslagsanslaget till fångars vård och underhåll medgifna förhöjning i arvodena åt fängseläkarna, hvilken förhöjning af styrelsen upptagits till 10,000 kronor.

Enligt nyssberörda nådiga bref utgör sammanlagda beloppet af de åt läkarna vid fängvårdsanstalterna från och med år 1907 utgående aflöningar 34,300 kronor. Motsvarande belopp enligt förut gällande stat uppgick till 23,000 kronor.

Med frånräkning af ofvan förstberörda belopp, 32,850 kronor, skulle sålunda den af styrelsen i dess nu ifrågavarande skrifvelse beräknade erforderliga höjning för år 1909 af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll utgöra sammanlagdt 65,000 kronor.

Emellertid har styrelsen i en sedermera ingifven, den 29 oktober 1907 dagtecknad skrifvelse angående förslag till stater för fängvården för år 1908 å förslagsanslaget till fångars vård och underhåll så till vida ändrat sin i skrifvelsen den 27 september 1907 gjorda hemställan, att den för år 1909 erforderliga ökningen af ifrågavarande anslag numera beräknats till 150,000 kronor.

Innan jag ingår på en närmare redogörelse för styrelsens sistberörda hemställan, anser jag mig böra fästa uppmärksamheten därå, att styrelsens omförmälda båda skrivelser till Kungl. Maj:t ingifvits betydligt senare, än enligt gällande föreskrifter ske bort. I kungl. kungörelsen den 28 januari 1876 är förordnadt, att ämbetsmyndigheters underdåniga framställningar, hvilka äro af beskaffenhet att kunna från Kungl. Maj:ts sida påkalla nådiga meddelanden till Riksdagen, böra, där ej annorlunda för särskilda ärenden finnes föreskrifvet, till Kungl. Maj:t ingifvas före den 1 oktober hvarje år. Och enligt instruktionen för fängvårdsstyrelsen den 22 november 1877 åligger det styrelsen att årligen senast den 1 november till Kungl. Maj:t afgifva förslag till nya eller

ändringar i gällande stater för fångvården under nästföljande år. Af ifrågavarande båda skrivelser har emellertid den förra, ehuru, på sätt ofvan angifvits, dagtecknad den 27 september 1907, till justitiedepartementet inkommit först den 25 därpåföljande november och den senare, ehuru dagtecknad den 29 oktober, inkommit först den 19 december. Detta har jämväl beträffande sistberörda skrivelse, som innefattar förslag till nya fullständiga stater å förslagsanslaget, föranlett, att granskningen af berörda förslag och fastställandet af nya stater för år 1908 icke kunnat före 1907 års utgång eller ens hittills medhinnas. Häraf har åter blifvit en följd, att då den af styrelsen i den senare skrivelsen begärda ökningen af ifrågavarande anslag delvis grundas å den förutsättningen, att styrelsens förslag till stater för år 1908 af Kungl. Maj:t godkännes, det i ärendets nuvarande skick icke är möjligt att i hvarje punkt angifva fullt exakta grunder för bestämmandet till beloppet af den otvifvelaktigt erforderliga ökning af samma anslag, hvarom framställning bör hos Riksdagen göras.

Summan af de i de af styrelsen för år 1908 uppgjorda nya staterna beräknade utgifter uppgår, med afdrag af beräknade inkomster, till kronor 1,323,000.

Då anvisningen å anslaget för år 1908 utgör „ 1,138,000
öfverstiga alltså staterna nämnda anvisning med . . . kronor 185,000.

I fråga om den siffra, till hvilken ökningen af förslagsanslaget i styrelsens tidigare framställning upptagits, anför styrelsen i den senare skrivelsen:

Visserligen förelåg till ledning för beräklandet af nämnda siffra den omständighet, att förslagsanslaget enligt styrelsens hufvudbok för år 1906 öfverskridits med 107,760 kronor. Men då af detta belopp 70,100 kronor täckts genom den höjning i anslaget, som af 1907 års Riksdag efter styrelsens därom gjorda framställning, jämte annan ökning å anslaget, anvisats till ersättande af den genom persedeltillverkningen för statsförvaltningarna förlorade kontanta arbetsinkomsten för fångvården samt för aflönande af de till och med september 1906 anställda undervisarna vid den nya arbetsdriften, trodde sig styrelsen, som ärnade till annat år, efter den nya arbetsdriftens fullt stadgade utveckling, på en gång anmäla därigenom föranledd ytterligare minskning i arbetsinkomst, i skrivelsen den 27 september 1907 kunna inskränka sig till att, förutom den af då föreslagen ny fängelseorganisation föranledda ökning i anslaget, anhålla om höjning därpå med 40,000 kronor för täckande af ökade kostnader för proviant- och bränsleartiklar samt därjämte 25,000 kronor i anledning af ökningen i arfvodena till fängelseläkarna och sedan 1906 ytterligare anordnad arbetsundervisning.

[8.] Beträffande skiljaktigheterna mellan de senast, eller för år 1904 upprättade fullständiga staterna och de nu öfverlämnade har styrelsen meddelat följande:

För byggnads- och reparationsarbeten vid de centrala fångvårdsanstalterna har beräknats en utgift för år 1908 af 45,000 kronor. Då motsvarande utgift i 1904 års stat var upptagen till 37,000 kronor, föreligger här en ökning af kronor 8,000: —

Under titeln förplägning hafva, ehuru sänkning gjorts i det beräknade fångantalet, i följd af de stegrade prisen å lifsförnödenheter, utgifterna enligt de nya staterna stigit med „ 18,551: 02

Under titeln renhållning har genom ökning vid flera fångvårdsanstalter af ersättningen för latrins och sopors bortförande samt genom ökade utgifter för gaturenhållning och för tvätt och genom höjda anslag till såpa med mera kostnaden stigit med „ 4,576: 02

Utgifterna å titeln religionsvård visa genom höjda arfvoden till lärare och organister samt nyuppförda undervisningsersättningar till predikanterna i Härlanda och i Härnösand med mera en ökning af „ 5,019: 65

Kostnaderna för sjukvård hafva hufvudsakligen genom den enligt nådiga brefvet den 21 december 1906 medgifna höjning i läkarearfvodena ökats med „ 10,697: 70

Under titeln bevakning hafva följande ändringar inträdt:

för bevakningsbefälhafvaren vid kronohäktet i Svane-
sund samt 13 andra manliga befattningshafvande
med aflöningen uppdelad i lön och tjänstgörings-
penningar har denna

höjts med tillsammans kr. 3,900: —

hvarjämte åt dem uppförts
beklädnadsersättningar

med „ 1,400: —

samt åt två af dem förut
ej medgifna ålders-

tillägg „ 200: — 5,500: —

hvarjämte arfvodena med tillägg
af beklädnadsersättning ökats åt extra

Transport kronor 5,500: —

46,844: 39

Transport kronor	5,500: —	46,844: 39	[8.]
vaktbetjante till motsvarighet med för- månerna för de ordinarie, nämligen: för en extra underofficer med kr.	400: —		
för 43 extra vaktkonstap- lar med 400 kronor för hvar	„ 17,200: —		
för en extra vaktkvinna med	„ 200: —		
äfvensom en extra under- officer öfverförts från annan titel till titeln bevakning	„ 1,350: —	19,150: —	

Vidare har till följande antal af
bestämda anslaget aflönade vaktbetjante
uppförts beklädnadsersättning å 100
kronor, nämligen till 4 fanjunkare, 17
vaktmästare, 45 underofficerare eller första
vaktkonstaplar samt 374 vaktkonstaplar
tillsammans 440 personer 44,000: —

Härtill komma hyresersättningar å
från Nya varfvet förflyttade konstituerade
vaktbetjante, hvilka å sina nya tjänst-
göringsplatser icke kunnat få bostad i
kronans hus, samt ökad antal hyres-
ersättningar och vedanslag i följd af dels
fånggevaldigernas öfvergång till fängelse-
tjänstgöring, dels ock ingångna gifter-
mål och slutligen ock genom af fängelse-
läkare utdömda, förut som bostad använda
lägenheter. Vid jämförelse mellan 1904
års stater och de nu afgifna visar sig, att
ifrågavarande utgifter, som enligt de
förra uppgingo till kronor 43,130: 50 och
nu till kronor 63,170: —
ökats med kr. 20,039: 50

Transport kronor 68,650: —

46,844: 39

[8.]

Transport kronor 68,650: —

46,844: 39

Kostnaden för bränsle i
öfrigt undertiteln bevak-
ning, berörda vedanslag
oberäknade, har enligt
de nya staterna ökats
med något öfver kr. 1,150: — 21,189: 50
kronor 89,839: 50

Däremot hafva från titeln afförts de därå
förut upptagna grati-
fikationerna kr. 42,200: —
samt genom Nya varfs-
fängelsets indragning
besparade arfvoden till
9 extra vaktkonstaplar,
i 1904 års stat beräk-
nade till 800 kronor
för hvar, ... kr. 7,200: — 49,400: —
kronor 40,439: 50

Med tillägg till sålunda specifikt
redovisad utgiftsökning af andra smärre
poster, såsom för förstärkt yttre belys-
ning med mera, till sammanlagdt 2,918: 01
uppgår ökningen i dess helhet å ifråga-
varande titel till

kronor 43,357: 51

Å titeln allmänna omkostnader hafva de i staten
specificerade utgifterna ökats från kronor 61,102: 33
till kronor 128,315: 74 eller således med

,, 67,213: 41

Detta har sin förklaring däri, att hyran för
styrelsens ämbetslokal upptagits med ökad belopp
af 5,700 kronor; att under titeln upptagits, dels af
senaste riksdag medgifna 8,400 kronor till aflönande
af assistenter samt hyresersättningar med vedanslag
åt sådana till belopp af 2,300 kronor och dels ett
allmänt förslagsanslag af 8,000 kronor till gratifika-
tioner enligt särskild af styrelsen därom gjord hem-
ställan; att utgiften för bränsle, för boställs- och
expeditionslokaler med mera under titeln måst höjas
med omkring 1,500 kronor, samt hufvudsakligast

Transport kronor 157,415: 31

Transport kronor 157,415: 31 [8.]

däri att, då numera, efter medgifvandet vid 1902 års Riksdag åt vaktbetjante af oafkortad aflöning intill viss tid vid ledighet för sjukdom eller svag hälsa, dylik ledighet ock vid förekommande anledning allmänt tages, det blifvit nödvändigt att, i olikhet med hvad förut skett, i staten beräkna utgift till vikariatsarfvoden vid befattningshafvandes ledigheter. Ehuru i anledning af vaktbetjantes nu höjda aflöning vikariatsarfvodena för dem komma att hädanefter något höjas, har styrelsen dock i staten låtit upptaga i afrundadt tal det belopp, hvar till vikariatsarfvodena uppgingo enligt 1906 års hufvudbok, 37,500 kronor. Summan af nu angifna, å titeln allmänna omkostnader fallande utgiftshöjningar eller nya utgifter uppgå till kronor 63,400, hvar till komma ökade resekostnadsutgifter för frigifna samt höjda hyresbelopp för lägenheten Sjö-tullen och åt 2 kamrerare med mera.

Till i 1904 års stat beräknade utgifter för arbetsens bedrifvande komma nu följande utgifter: för den hos styrelsen anordnade arbetsbyrån kr. 15,000: — för undervisning och ledning af arbetet vid fångvårdsanstalterna:

enligt styrelsens underdåniga anmälan den 25 september 1906..... kr. 16,100: —

därefter medgifna nya utgifter, i styrelsens underdåniga skrifvelse den 27 september 1907 upptagna till kr. 15,000, men genom sedermera fattade beslut nu ökade till

„ 16,500: — „ 32,600: —

Med beräknande utöfver dessa utgifter tillsammans „ 47,600: —

Transport kronor 157,415: 31

[8.]

	Transport	kronor 157,415: 31
af någon ökning i utgifterna för arbetsverktyg och dylikt, visa de nya staterna en höjning å titeln arbetens bedrifvande med	„	49,530: 23
		kronor 206,945: 54

Å andra sidan visa de nya staterna minskning i utgift å titeln beklädnad med kr. 1,106: 50
 å titeln sängkläder med „ 245: —
 „ „ inventarier „ „ 180: —
 „ „ fångtransport,, ... „ 17,672: —
 samt å titeln eldning och lysning, hvarå de ökade prisen motvägas genom uteslutande ur staten af bränsleanslag för kronohäktet i Norrköping och besparing genom indragningen af centralfängelset å Nya Varfvet, med „ 1,617: 04

Då summan häraf „ 20,820: 54
 tillika med ett i 1904 års stater utanför de särskilda titlarna, allmänt beräknadt utgiftsbelopp „ 14,445: — „ 35,265: 54,
 afdrages från ofvan angifna ökning, visa alltså de nya staterna, i jämförelse med 1904 års, en total ökning af „ 171,680: —

Under det utgifterna sålunda betydligt ökats, har genom den hastigt tilltagande persedeltillverkningen för statsförvaltningarna fångvården, som därvid icke erhåller någon betalning för själfva arbetet, fått vidkännas betydande nedsättning i sin kontanta arbetsinkomst. Denna minskning är så mycket större, som styrelsen på grund af ordalydelsen i nämnda brefvet den 14 oktober 1904 med befallning om nämnda persedeltillverkning icke kunnat tillgodoräkna sig ersättning ens för den direkta utgift i arbetspremier, som till fångarna betalas.

I förevarande afseende har styrelsen i skrifvelsen den 25 september 1906, med omnämmande att i den nya arbetsdriften då sysselsattes något öfver 600 fångar, uttalat, att minskningen härigenom i fångvårdens kontanta inkomst icke kunde beräknas lägre än för detta antal och efter 30 öre per fånge och dag eller således för årets 300 arbetsdagar till 54,000 kronor. Det har nu visat sig, att denna beräkning var något för låg. Efter nämnda tid hafva, enligt nu inkomna uppgifter, ytterligare omkring 280 fångar insatts till den ifrågavarande persedel-

[8.]

tillverkningen, så att därmed nu sysselsättas omkring 880 fångar dagligen. Förutom de i sistnämnda underdåniga skrifvelse uppräknade fängvårdsanstalterna, nämligen centralfängelset å Långholmen, tvångsarbetsanstalterna i Karlskrona, Norrköping och Landskrona, länsfängelserna i Stockholm, Linköping, Jönköping, Växjö, Karlskrona, Vänersborg, Örebro och Östersund samt kronohäktet å Långholmen, har den nya arbetsdriften därefter ytterligare utsträckts till centralfängelserna å Härlanda och i Härnösand samt länsfängelserna i Kalmar, Mariestad, Karlstad, Västerås och Falun. Centralfängelset å Nya Varfvet, där år 1906 idkades skomakeri och snickeri för statsförvaltningarna, har nu ur räkningen utgått.

Följden af nu berörda förhållanden har blifvit att, under det arbetsinkomsten år 1904, således året före den nya arbetsdriftens igångsättande, enligt styrelsens hufvudbok uppgick till i det närmaste 154,000 kronor, denna i de nya staterna icke kunnat beräknas högre än till 43,000 kronor, ett belopp, som med 110,000 kronor understiger det år 1904 influtna. Såsom emellertid redan i underdåniga skrifvelsen den 25 september 1906 erinrats, måste, med hänsyn till de å den fria arbetsmarknaden rådande höga prisen, berörda förlustbelopp för fängvårdsräkenskapen motsvaras af mångdubblad minskning i vederbörande statsadministrationers utgiftsbelopp, något som ock bestyrkes genom de från olika förvaltningar ingående beställningar i sådan ökad omfattning, att för deras expedierande den nya arbetsdriften måste allt ytterligare utvecklas. Såsom ofvan visats, skulle anvisningen å förslagsanslaget för att motsvara dess i stat nu beräknade utgifter böra höjas med ej mindre än 185,000 kronor. Detta bestyrkes ock af jämförelsen med 1904 års förhållanden. Anvisningen å anslaget utgjorde då 1,039,145 kronor, men har därefter höjts till 1,138,000 kronor för år 1908 eller således med 98,855 kronor. Med ofvan angifna beräkning af en förlorad kontant inkomst för fängvården af 30 öre per dag för hvarje i den nya arbetsdriften insatt fänge uppgår totalsiffran däraf för 880 fångar under 300 arbetsdagar om året till kronor 79,200: —

De af styrelsen anmälda direkta utgifterna för arbetsundervisningen utgöra:

år 1906 anmälda	kronor 16,100: —		
nu anmälda	„ 16,500: —	„	32,600: —
För styrelsens arbetsbyrå erfordras	„	„	15,000: —
Summa kronor 126,800: —			

öfverstiger med i rundt tal 28,000 kronor berörda sedan 1904 medgifna höjning i anslaget, hvadan genom den icke kan beräknas något öfverskott till den öfriga utgiftsökningens täckande.

[8.]

Styrelsen framhåller slutligen, att de i staterna beräknade utgifterna äro i möjligaste mån satta i öfverensstämmelse med de verkliga förhållandena. Prisen å proviant och bränsleartiklar äro afvägda efter medelprisen för de senaste tre åren å dylika artiklar men med någon höjning däröfver med hänsyn till nu inträdda exceptionellt höga pris å dessa varor. Då emellertid tilläfsventyrs något allmännare prisfall under tiden till 1909 kan vara att förutsätta, samt därtill kommer att, såsom städse iakttagits i fråga om förslagsstaten, fångantalet beräknats något högre än det under tiden närmast före statens uppgörande antecknade medeltalet, torde, med hänsyn därjämte till att här är fråga om ett förslagsanslag, anvisningen därå kunna sänkas under de nu uppgjorda staternas slutsiffra. Styrelsen hemställer därför att, med höjningens begränsande till 150,000 kronor, må af Riksdagen å förslagsanslaget till fångars vård och underhåll för år 1909 äskas en anvisning af 1,288,000 kronor.

Då, såsom jag förut angifvit, styrelsens ofvanberörda framställningar och beräkningar hittills ej kunnat underkastas pröfning, är jag i afseende å bestämmandet af siffran för den anslagsökning, som otvifvelaktigt varder af nöden, för närvarande hänvisad till styrelsens framställning och hemställer jag förty, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen:

att höja förslagsanslaget till fångars vård och underhåll med 150,000 kronor.

Vid bifall härtill skulle nämnda anslag, nu uppgående till 1,138,000, komma att höjas till 1,288,000 kronor.

*Förslags-
anslaget till
ålderstillägg
för en del vid
fångvårdssty-
relsen och
fångvården
anställda
ämbets- och
tjänstemän.*

I afseende å förslagsanslaget till ålderstillägg för en del vid fångvårdsstyrelsen och fångvården anställda ämbets- och tjänstemän har styrelsen icke föreslagit annan ändring, än som skulle föranledas af bifall till styrelsens ofvanberörda förslag till ny afföningsstat.

Då nämnda förslag icke föranlett någon framställning till Riksdagen, skulle ifrågavarande anslag såhunda bibehållas oförändradt.

*Reservations-
anslaget till
vård och
underhåll af
läns- och
kronohäkten.*

Beträffande slutligen reservationsanslaget till vård och underhåll af läns- och kronohäkten erinrar styrelsen, att detta anslag vid 1903 års Riksdag höjdes från förut därå anvisade 30,000 kronor till 40,000 kronor. Efter denna tid har emellertid för ersättande af fängelse-

utrymmena å Nya varfvet, som återlämnats till sjöförsvaret, dels länsfängelset i Härnösand utvidgats med en ny cellflygel jämte ekonomi- och förvaltningsbyggnader och dels i stället för det förra länsfängelset i Göteborg, som försåts, uppförts ett nytt dubbelt så stort fängelse å Härlanda invid Göteborg med särskild rannsakningsflygel samt en del bostads-, förvaltnings- och ekonomibyggnader. Härigenom måste, framhåller styrelsen, ifrågavarande slags utgifter för berörda stora fängelser komma att betydligt ökas utöfver motsvarande utgifter förut vid länsfängelserna i Härnösand och Göteborg. Men då hvad af dessa utgifter afser de delar af nämnda fängelser, som tillkommit för ersättande af centralfängelset å Nya varfvet, fortfarande tillsvidare torde, likasom byggnads- och underhållsutgifterna i öfrigt för de centrala fängvårdsanstalterna, böra bestridas af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll, skulle genom nämnda förhållande icke föränledas någon ändring i berörda reservationsanslag.

[8.]

Bifallas de rörande fängvården under [7] och [8] här ofvan gjorda förslag, skulle fängvårdsanslaget i dess helhet, nu uppgående till kronor 2,095,600: — komma att upptagas till » 2,249,600: —.

Uti underdånig skrifvelse den 19 april 1907 hemställde fängvårdsstyrelsen, att Kungl. Maj:t tacktes medgifva, att till kokerskan vid länsfängelset i Göteborg Brita Kajsa Börjesdotter finge från tiden för då förestående indragning af nämnda fängelse af tillgängliga medel utbetalas ett mot kokerskearfvodet svarande belopp af 400 kronor för år eller det lägre belopp, Kungl. Maj:t behagade bestämma.

*Pension åt
kokerskan vid
indragna
länsfängelset
i Göteborg
Brita Kajsa
Börjesdotter.*

Handlingarna i detta ärende utvisade, att Brita Kajsa Börjesdotter, som är född den 14 april 1838, alltsedan början af år 1865 varit vid nämnda fängelse anställd, först såsom biträdande kokerska och från den 11 maj 1875 såsom kokerska, men att hon på grund af sjukdom och sin höga ålder varit oafbrutet tjänstledig från och med den 1 maj 1905.

Till stöd för ofvanberörda framställning åberopade fängvårdsstyrelsen, att, efter fängelsets utrymmande och därvarande fångars öfverflyttande till det nya centralfängelset å Härlanda, mattillredningen åt fångarne komme att ombesörjas utan biträde af kokerska, hvadan det i staten för länsfängelset upptagna kokerskearfvode ej vidare skulle för sitt ändamål tagas i anspråk. Vid sådant förhållande skulle Brita Kajsa Börjesdotter, som, då hennes syssla icke finnes uppförd å fängvårdens ordinarie anslag utan å förslagsanslaget till fångars vård och

[8.] underhåll, icke är berättigad till pension samt på grund af otjänstbarhet icke heller kan användas i annan befattning, blifva på sin ålderdom lämnad utan existensmedel. Då emellertid Kungl. Maj:t genom nådiga bref den 30 november 1893 och den 21 december 1906, för det fall att vid fängelse anställd kokerska af ålder eller sjukdom hindras att förrätta tjänsten, medgifvit, att till aflönande af vikarie för henne må utgå, efter fängvårdsstyrelsens bepröfvande, bidrag med belopp, motsvarande högst det i stat för kokerskegöromålen uppförda arfvode, torde, enligt hvad fängvårdsstyrelsen framhöll, den omständigheten att kokerskesysslan nu skulle indragas, ej böra försätta Brita Kajsa Börjesdotter i sämre läge än annan otjänstbar fängelsekokerska, synnerligast som hon under 42 år haft anställning vid fängvården och härunder tjänat troget och väl.

Statskontoret, som hörts i ärendet, har lika med fängvårdsstyrelsen funnit Brita Kajsa Börjesdotter böra vid kokerskebefattningens indragning för sin återstående lifstid erhålla understöd af statsmedel. Då emellertid hvarken förslagsanslaget till fängars vård och underhåll eller något annat å riksstaten uppfördt anslag torde kunna användas för ifrågavarande ändamål, borde, enligt statskontorets åsikt, framställning göras hos Riksdagen om beredande af pension å allmänna indragningsstaten åt Brita Kajsa Börjesdotter att utgå från och med månaden näst efter den, hvarunder hon entledigats från sin befattning, och har statskontoret i afseende härå åberopat, att 1897 års Riksdag på Kungl. Maj:ts framställning beviljat pensioner å sagda stat åt vissa vid centralfängelset å Norrmalm vid tiden för dess indragning anställda vaktkvinnor med flera. Pensionens belopp syntes statskontoret skäligen böra bestämmas till detsamma som kokerskearfvodet eller 400 kronor för år.

I anledning af hvad statskontoret sålunda anført, anbefalldes fängvårdsstyrelsen, enligt nådig remiss den 30 augusti 1907, att efter verkställd närmare utredning af frågan till Kungl. Maj:t inkomma med det yttrande, hvartill omständigheterna kunde föranleda.

Till åtlydnad häraf har fängvårdsstyrelsen med underdånig skrifvelse den 22 oktober 1907 öfverlämnat yttranden i ärendet från Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborgs- och Bohus län samt direktören vid centralfängelset å Härlanda.

Då något annat sätt än det af statskontoret omförmälda, hvarpå Brita Kajsa Börjesdotter skulle kunna erhålla understöd af statsmedel för sin återstående lifstid, icke torde finnas, har Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande, under vitsordande af Brita Kajsa Börjesdotters plikttrohet under hennes långa tjänstetid samt hennes behof af under-

stöd, tillstyrkt framställning om beredande af pension åt henne under hennes återstående lifstid med minst det belopp, hvartill hennes kokerske-arfvode uppgått.

[8.]

För egen del har fängvårdsstyrelsen, under erinran om Brita Kajsa Börjesdotters långvariga och trogna tjänstgöring och de ömmande omständigheter, hvori hon befinner sig, sedan hon med utgången af maj månad 1907 entledigats från kokerskesysslan, tillstyrkt statskontorets förslag rörande hennes pensionering å allmänna indragningsstaten.

På grund af nu anförda förhållanden anser jag, i likhet med de i ärendet hörda myndigheterna, framställning böra göras hos Riksdagen om beredande af årlig pension åt Brita Kajsa Börjesdotter till föreslaget belopp. Då emellertid Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 20 september 1907 på underdånig framställning tilldelat Brita Kajsa Börjesdotter en nådegåfva af 300 kronor, torde pensionen lämpligen böra beviljas att utgå från och med den 1 mars 1908.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen:

att kokerskan vid indragna länsfängelset i Göteborg Brita Kajsa Börjesdotter må berättigas att från och med den 1 mars 1908, under sin återstående lifstid, å allmänna indragningsstaten erhålla årlig pension med 400 kronor.

På underdånig ansökning af afiidne vaktkonstapeln vid länsfängelset i Härnösand Johan Petter Hanssons änka Helena Margareta Hansson tilldelade Kungl. Maj:t enligt nådigt bref den 7 oktober 1904 änkan Hansson ett understöd för en gång af 300 kronor att utgå af andra hufvudtiteln anslag till extra utgifter. På förnyade underdåniga ansökningar har Kungl. Maj:t sedermera enligt särskilda nådiga bref den 27 april 1906 och den 3 maj 1907 tilldelat änkan Hansson ytterligare nådegåfvor, hvardera gången till belopp af 200 kronor.

*Pension åt
vakt-
konstapeln
Johan Petter
Hanssons
änka Helena
Margareta
Hansson.*

Öfver samtliga dessa ansökningar hafva utlåtanden infordrats från fängvårdsstyrelsen och statskontoret, därvid ansökningarna af ämbetsverken tillstyrkts. Redan i sitt utlåtande öfver den första ansökningen yttrade emellertid statskontoret, att de i ärendet förekomna omständigheterna, enligt statskontorets åsikt, vore af den art, att, därest fråga väckts om att hos Riksdagen begära årlig pension åt änkan Hansson, statskontoret icke skulle hafva hyst någon tvekan att tillstyrka en sådan framställning. I sammanhang med tillstyrkandet af den närmast därpå

[8.] följande ansökningen erinrade statskontoret, att, i fall änkan Hansson funnes böra fortfarande åtnjuta understöd från det allmänna, statskontoret ansåge riktigast, om detta skedde i form af pension. I sitt den 23 april 1907 afgifna utlåtande öfver den senaste ansökningen yttrade statskontoret slutligen, att då änkan Hanssons behof af understöd ej torde vara af blott tillfällig natur, det syntes mindre lämpligt, att år efter år understöd lämnades henne i form af nådegåfva, utan ansåge statskontoret, att, om efter skedd utredning änkan Hansson befunnes vara i behof af fortsatt understöd af allmänna medel, framställning borde göras hos Riksdagen om beredande af pension åt henne.

I anledning af den af statskontoret sålunda väckta fråga om beredande af pension åt änkan Hansson anbefalldes fängvårdsstyrelsen, enligt nådig remiss den 3 maj 1907, att efter verkställd utredning till Kungl. Maj:ts inkomma med det yttrande, hvartill fängvårdsstyrelsen funne omständigheterna föranleda.

Sedan fängvårdsstyrelsen till åtlydnad häraf infordrat yttrande i ärendet från Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Västernorrlands län, har fängvårdsstyrelsen i underdånig skrifvelse den 29 augusti 1907, med öfverlämnande af detta yttrande jämte tillhörande handlingar, hemställt att, för den händelse fortsatt beviljande af understöd i form af nådegåfva icke skulle anses lämpligt, framställning måtte göras hos Riksdagen om beredande af pension åt änkan Hansson.

Af handlingarna i ärendet inhämtas, att Hansson, som var född 1848, den 2 mars 1878 antagits till extra vaktkonstapel vid ofvannämnda länsfängelse samt den 11 oktober samma år å nämnda befattning erhållit fängvårdsstyrelsens konstitutorial. Befattningen i fråga innehade han fortfarande, då han den 21 oktober 1903 afled, hvadan han alltså vid sitt fränfalle i det närmaste 25 år innehaft ordinarie anställning i statens tjänst. Fängelsets direktör har vitsordat, att Hansson skött sina åligganden med aldrig svikande plikttrohet och ordning samt fört en exemplariskandel.

Änkan Hansson är född 1852. I äktenskapet hafva födts tretton barn, af hvilka emellertid fem redan före faderns död aflidit. Två söner, som efter aflagd mogenhetsexamen inskrifvits som studerande vid Uppsala universitet, afledo båda kort efter fadern. Af de öfriga barnen, två söner och fyra döttrar, hade vid faderns fränfalle ingen ännu uppnått myndig ålder. De tre yngsta af dessa, en son, född 1891, samt två döttrar, födda 1888 och 1892, vistas fortfarande hemma hos modern. Hansson var icke delägare i civilstatens pensionsinrättning. Den efter honom upprättade bouppteckning utvisade brist i boet. Änkan Hans-

sons fattigdom samt behof af understöd har af pastorsämbetet vitsordats. Enligt egen uppgift är hennes arbetsförmåga numera i hög grad nedsatt.

[8.]

I afgifvet yttrande öfver änkan Hanssons förstberörda ansökan har Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande, under vitsordande af Hanssons nitiska och i allo berömliga förhållande under hans tjänstetid, därjämte framhållit, bland annat, att Hansson, med den ringa löneinkomst, som hans vaktkonstapelslön inbragte, under ett lif af de största försakelser sökt bereda uppehälle åt sig och sin familj samt uppfostran åt sina barn; att änkan Hansson och barnen vid mannens och de ofvannämnda två sönerns fränfalle lidit brist å hvad till lifvets uppehälle med nödvändighet erfordras, hvadan till lindring i deras nöd en skyndsamt insamling måst inom Härnösands stad anordnas; att det utan fara för misstag kunde påstås, att den sjukdom (tuberkulos), hvari flera af barnen affidit, varit en följd af armod och bristande lifsuppehälle; samt att, om någonsin anledning till understöd finge anses föreligga, detta vore förhållandet i föreliggande fall. Under åberopande af innehållet i sistberörda yttrande har Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i sitt af fängvårdsstyrelsen nu öfverlämnade utlåtande tillstyrkt utverkande af rätt till pension åt änkan Hansson.

Lika med de i ärendet hörda myndigheterna anser jag sådana omständigheter föreligga, att för änkan Hansson bör å allmänna indragningsstaten uppföras årlig pension, hvars belopp synes mig lämpligen kunna bestämmas till 200 kronor eller samma belopp, hvarmed det beviljade understödet de senaste åren utgått.

Jag erinrar i detta sammanhang, att 1896 års Riksdag beviljat pension till enahanda belopp åt änkan efter en vaktmästare vid tekniska högskolan. Äfven vid 1902, 1903, 1904 och 1905 års Riksdagar hafva i liknande fall pensioner beviljats, därvid beloppen utgjort lägst 110 och högst 320 kronor. Pensionen torde böra bestämmas att utgå från och med den 1 januari 1908.

Jag tillstyrker alltså, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen:

att affidne vaktkonstapeln Johan Petter Hanssons änka Helena Margareta Hansson må berättigas att från och med den 1 januari 1908, under sin återstående lifstid, å allmänna indragningsstaten erhålla årlig pension med 200 kronor.

[8.]

*Pension åt
förra fanjunkaren
Vilhelm Ludvig Nott-
bergs änka
Josefina Mathilda Nott-
berg, född
Lilja.*

På underdånig ansökning af aflidne förra fanjunkaren vid tvångsarbetsanstalten i Karlskrona Vilhelm Ludvig Nottbergs änka Josefina Mathilda Nottberg, född Lilja, tilldelade Kungl. Maj:t enligt nådigt bref den 31 augusti 1906 änkan Nottberg en nådegåfva af 200 kronor att utgå af andra hufvudtiteln's anslag till extra utgifter. På förnyad underdånig ansökning har Kungl. Maj:t enligt nådigt bref den 14 juni 1907 ytterligare tilldelat änkan Nottberg en nådegåfva till enahanda belopp.

Öfver båda dessa ansökningar hafva utlåtanden infordrats från fängvårdsstyrelsen och statskontoret, därvid ansökningarna af ämbetsverken tillstyrkts. Sedan emellertid statskontoret i sitt utlåtande öfver den senare ansökningen uttryckligen åberopat ämbetsverkets ofvan omförmälda utlåtande den 23 april 1907 angående änkan Helena Hanssons ansökning om understöd, anbefalldes fängvårdsstyrelsen genom nådig remiss den 29 juni 1907 att, efter verkställd utredning rörande änkan Nottbergs behof af fortsatt understöd af allmänna medel, till Kungl. Maj:t inkomma med det utlåtande, hvartill nämnda utredning kunde föranleda.

Till åtlydnad häraf har fängvårdsstyrelsen, med öfverlämnande af ett utaf ordföranden i Karlskrona fattigvårdsstyrelse utfärdadt intyg, den 27 augusti 1907 afgifvit underdånigt utlåtande, däri fängvårdsstyrelsen hemställt, att, därest Kungl. Maj:t ej skulle finna lämpligt att vidare bevilja änkan Nottberg understöd i form af nådegåfva, framställning måtte göras hos Riksdagen om beredande af pension åt henne.

Af handlingarna inhämtas, att Nottberg, som var född den 20 mars 1838, den 7 november 1859 inträdt i statens tjänst som furir vid marinregementet, därifrån han den 13 februari 1864 undfick afsked. Den 1 maj 1863 anställdes han vid fängvården med förordnande som underofficer vid det i Karlskrona förlagda femte kronoarbeitskompaniet. Efter att hafva erhållit transport till enahanda befattning vid dåvarande straffängelset i Karlskrona erhöll han den 31 maj 1875 fängvårdsstyrelsens förordnande såsom fanjunkare vid samma fängelse, i hvilken befattning han, jämväl efter fängelsets förändring till tvångsarbetsanstalt, kvarstod till den 1 juni 1903, då han med pension å allmänna indragningsstaten afgick ur tjänsten. Under sin långa tjänstetid ådagalade Nottberg sådan plikttrohet och duglighet, att han år 1894 tilldelades guldmedalj af femte storleken för nit och redlighet i rikets tjänst.

Nottberg aflid den 16 mars 1906, efterlämnande hustru och två döttrar. Enligt hvad direktören vid tvångsarbetsanstalten intygat, hade Nottberg, som ej ägde enskild förmögenhet, utan var hänvisad att med den lön, han erhöll i fängvårdens tjänst, försörja sig och sin familj,

icke varit i tillfälle att göra några besparingar, och då han ej var delägare i civilstatens pensionsinrättning, har änkan ej kunnat erhålla pension. Änkan Nottberg, som är född den 5 mars 1835, saknar, enligt hvad i ärendet blifvit upplyst, medel till sitt uppehälle samt är på grund af ålderdom och sjuklighet oförmögen att genom arbete försörja sig. [8.]

Med hänsyn till föreliggande omständigheter och med åberopande af hvad jag ofvan i fråga om pension åt änkan Helena Margareta Hansson anfört, anser jag, att äfven för änkan Nottberg bör å allmänna indragningsstaten uppföras årlig pension till belopp af 200 kronor. Då det sammanlagda understödsbelopp, änkan Nottberg hittills uppburit, utgör 400 kronor, torde pensionen böra bestämmas att utgå från och med den 1 april 1908.

Jag tillstyrker alltså, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen:

att aflidne förre fanjunkaren Vilhelm Ludvig Nottbergs änka Josefina Mathilda Nottberg, född Lilja, må berättigas att från och med den 1 april 1908, under sin återstående lifstid, å allmänna indragningsstaten erhålla årlig pension med 200 kronor.

Medikolegala besiktningar.

Förslagsanslaget till medikolegala besiktningar är i riksstaten för år 1908 uppfördt till ett belopp af 18,500 kronor.

Med erinran om senaste Riksdags beslut om inrättande af en statsmedicinsk anstalt, bestående af två afdelningar, en medicinskt-bakteriologisk och en rättskemisk, har medicinalstyrelsen i underdånig skrifvelse den 2 december 1907 anmält, att ofvan omförmälda anslag beröres af den statsmedicinska anstaltens tillkomst. Från nämnda anslag utgå nämligen, bland annat, alla ersättningar till rättskemisten för rättskemiska undersökningar. Dessa ersättningar uppgingo åt 1905 till 2,415 kronor och år 1906 till 2,325 kronor. Då nu ifrågavarande anstalt, å hvars rättskemiska afdelning nyssnämnda undersökningar komma att utföras, är afsedd att träda i verksamhet med ingången af år 1909, har medicinalstyrelsen ansett, att från och med samma år förslagsanslaget till medikolegala besiktningar kan nedsättas med 2,300 kronor.

[9.]

*Minskning af
förslags-
anslaget till
medikolegala
besiktningar.*

[9.] Med anledning af hvad medicinalstyrelsen sålunda anført, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t behagade föreslå Riksdagen:

att minska förslagsanslaget till medikolegala besiktningar, nu utgörande 18,500 kronor, med 2,300 kronor eller således till 16,200 kronor.

Öfriga ordinarie anslag.

Beträffande öfriga ordinarie anslag, som i riksstaten för innevarande år finnas å andra hufvudtiteln uppförda, har jag icke att föreslå någon förändring.

Extra anslag.

[10.] För lagberedningen torde böra äskas samma anslag, som hittills af riksdagarna beviljats; och hemställer jag alltså, att Eders Kungl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen:

Lagberedningen.

att för fortsatt uppehållande af lagberedningens verksamhet å extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af 50,000 kronor.

Angående sin verksamhet under år 1907 har lagberedningen afgifvit en redogörelse, som, för att komma till Riksdagens kännedom, torde få biläggas detta protokoll.

[11.] För bestridande af de utaf tillämpning af lagen om straffregister föranledda kostnader för amanuenser, renskrifning m. m. vid justitiedepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli har af de senaste riksdagarna anvisats ett årligt belopp af 5,000 kronor. Samma belopp torde böra äskas för år 1909, hvadan jag hemställer, att Eders Kungl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen:

Straffregistret.

att för bestridande af de utaf tillämpning af lagen om straffregister föranledda kostnader för ama-

nuenser, renskrifning m. m. vid justitiedepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli å extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af 5,000 kronor.

[11.]

I statsverkspropositionen till 1907 års riksdag hade jag, i samband med då föreliggande fråga om höjning af arfvodet till byråchefen för lagärenden, anledning framhålla, att de göromål, som skola utföras i justitiedepartementets lagafdelning, tagit sådan omfattning, att det visat sig omöjligt för en person att tillfredsställa medhinna desamma. Jag erinrade vidare, att, särskildt hvad angår det internationella lagstiftningsarbetet, det för närvarande, i brist af tillräckliga arbetskrafter, ej finnes möjlighet att däråt ägna all den uppmärksamhet, som rätteligen bör tillkomma denna så viktiga gren af lagarbetet, samt att, enligt hvad jag inhämtat, det icke lär kunna förväntas, att den nyligen inrättade afdelning af utrikesdepartementet, som har att handlägga, bland annat, internationella lagstiftningsfrågor, härvid skall vara tillfyllest, enär mängden af där förekommande löpande göromål visat sig lämna föga eller ingen tid öfrig för beredande af större frågor på förvarande område. Jag tillade slutligen, att ännu någon tids erfarenhet härutinnan dock syntes böra afvaktas, innan från justitiedepartementets sida vidtoges åtgärd i syfte att erhålla en ny byråchefsbefattning med hufvudsaklig uppgift att följa det internationella lagstiftningsarbetets utveckling och bereda de frågor, som tillhöra detta område.

[12.]

Anställande af en andre ledamot å justitiedepartementets afdelning för lagärenden.

Enligt hvad till min kännedom kommit, har nämnda erfarenhet under det år, som sedermera förflutit, ytterligare bekräftats. Vid sådant förhållande synes mig frågan om inrättande i justitiedepartementet af en ny befattning med i främsta rummet den uppgift, som ofvan angifvits, icke vidare böra undanskjutas.

Äfven ur en annan synpunkt är denna ökning af lagafdelningens arbetskrafter nödig. Till följd af den lifliga lagstiftningsverksamheten har under de senare åren det icke blott visat sig behöfligt att, såsom jämväl förut varit vanligt, förordna personer att inom justitiedepartementet biträda vid behandlingen af vissa större lagstiftningsfrågor, som byråchefen ej kunnat medhinna, utan äfven den utvägen måst anlitas, att förordnanden meddelats vissa personer att biträda i departementet vid beredningen af lagärenden i allmänhet. Denna sistnämnda anordning har varit nära nog permanent sedan slutet af år 1903. Tidtals hafva till och med två personer samtidigt innehaft dylikt förordnande. Genom anställande af en andre ledamot å departementets afdelning för lagärenden

- [12.] den skulle behofvet af dylikt extra biträde, om också ej alldeles upphöra, så åtminstone tillsvidare väsentligen minskas. Härigenom skulle äfven den fördelen vinnas, att de täta personombyten, som med anordningen i fråga helt naturligt ej kunnat undvikas och som ingalunda äro till fromma för arbetets fortgång, icke vidare skulle behöfva förekomma.

Ännu en omständighet torde härvidlag böra beaktas. De personer, som, på sätt förut nämnts, förordnats att biträda i justitiedepartementet, hafva med bibehållande af den lön, som tillhört af dem innehafvande statstjänst, af andra hufvudtitelnns allmänna besparingar undfått godtgörelse för mistade tjänstgöringspenningar jämte särskildt tilläggsarfvode, som i regel utgått efter 100 kronor i månaden. Frånsedt det missförhållande att för beredande af erforderligt arbetsbiträde å departementets lagafdelning sålunda under ett flertal år åtgått viss del af de till annan statstjänst anslagna lönedel, har det ökade behofvet af dylikt arbetsbiträde i sin mån bidragit till den hastigt fortgående minskning af departementets besparingar, som under de senare åren ägt rum. Medan nämligen behållningen af dessa besparingar vid slutet af år 1903 uppgingo till ej fullt 80,000 kronor, utgjorde samma behållning vid 1904 års slut 54,070 kronor, vid 1905 års slut 35,522 kronor och vid 1906 års slut 27,035 kronor. De utgifter, som under år 1907 af besparingarna bestridts, hafva öfverskridit sistberörda siffra med ungefär 3,000 kronor. Samma skäl, som vid senaste Riksdag föranledde höjning af det för byråchefen för lagärenden å departementets stat upptagna arfvode, tala för att jämväl för den nu ifrågasatta befattningen anvisas arfvode till sådant belopp, att aflöningstillägg af andra medel icke må erfordras.

Hvad slutligen angår beloppet af ifrågavarande arfvode, synes mig detta för närvarande lämpligen böra bestämmas till 7,500 kronor eller sålunda samma belopp, hvarmed arfvodet till byråchefen för lagärenden numera utgår.

Härmed skulle dock icke afses, att äfven vid en blifvande allmän lönereglering för ämbets- och tjänstemännen i Kungl. Maj:ts kansli den nye ledamoten å lagafdelningen ovillkorligen borde i aflöningshänseende likställas med byråchefen, hvilken ju ansetts böra jämnställas med expediteschef. Snarare synes han böra jämföras med ordinarie revisionssekreterare. Då jag för närvarande föreslagit hans aflöning till 7,500 kronor, har detta också närmast skett med hänsyn till det förslag om provisorisk höjning af revisionssekreterarnes aflöning till nämnda belopp, hvarom nedan närmare förmäles.

I öfverensstämmelse med hvad för byråchefen för lagärenden numera är stadgadt, torde äfven för den nye ledamoten af departementets lagafdelning böra gälla, att den därtill förordnade skall, så länge förordnandet fortfar, frånträda den lön, han må innehafva å annat ämbetsverks stat, samt att denna lön efter omständigheterna må antingen tillgodokomma ämbetsverket eller ock besparas till statsverket. Likaledes torde, jämväl i öfverensstämmelse med hvad som gäller för byråchefen för lagärenden, af arfvodesbeloppet 2,500 kronor anses motsvara tjänstgöringspenningar.

[12.]

Visserligen torde behovet af en andre ledamot af lagafdelningen vara af fortvarande natur. I afvaktan på en allmän lönereglering för departementen och den delvisa omorganisation af desamma, som därvid kan komma att ifrågasättas, synes emellertid anslag till ifrågavarande befattning tillsvidare endast böra äskas å extra stat.

På grund af hvad jag sålunda anfört, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen:

att för anställande af en andre ledamot å justitiedepartementets afdelning för lagärenden, å extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af 7,500 kronor, däraf 2,500 kronor skola anses motsvara tjänstgöringspenningar, samt tillika förklara, att i fråga om åtnjutande af denna aflöning skall gälla hvad för byråchefen för lagärenden är i enahanda afseende stadgadt.

Det anslag, som alltsedan tillkomsten af 1901 års lag om ändring i vissa delar af rättegångsbalken årligen beviljats till ökad arbetsbiträde åt justitiekanslersämbetet, synes fortfarande böra utgå med oförändradt belopp. Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen:

[13.]

Ökad arbetsbiträde åt justitiekanslersämbetet.

att till ökad arbetsbiträde åt justitiekanslersämbetet på extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af 3,500 kronor.

Frågan om reglering af löneförhållandena för nedre justitierevisionens ämbets- och tjänstemän har ännu icke kunnat af löneregleringskommittén upptagas till behandling. Detta beror, bland annat, derpå att denna fråga på det närmaste sammanhänger med frågan om inrättande

[14.]

Aflönings-tillägg åt ordinarie och konstituerade revisionssekreterare.

[14.] af den tilltänkta regeringsrätten och de förändringar i afseende å högsta domstolens sammansättning och arbetsmaterial, som däraf tilläfsventyrs kunna föränledas. Innan sistnämnda frågor vunnit sin lösning, kan därför någon slutlig reglering af löneförhållandena i nedre revisionen icke lämpligen ifrågasättas. På grund af särskilda skäl anser jag emellertid, hvad revisionssekreterarne angår, oundgängligen nödvändigt, att, i afvaktan på den blifvande slutliga löneregleringen, en tillfällig sådan af väsentlig art ofördröjligen vidtages.

Innan jag går att framlägga de skäl, hvarpå nämnda min uppfattning grundas, vill jag i korthet redogöra för nedre revisionens utveckling och nuvarande sammansättning samt de aflöningsförmåner, revisionssekreterarne för närvarande åtnjuta.

Nedre revisionen består för närvarande af sjutton ledamöter, af hvilka en hvar förestår en rotel i detta ämbetsverk. Nedre revisionens stat, som i hufvudsaklig del fastställdes 1876, upptager åtta ordinarie och sex konstituerade revisionssekreterare. De ordinarie revisionssekreterarne uppbära i lön 4,400 kronor och i tjänstgöringspenningar 2,000 kronor, hvarjämte de efter fem år kunna erhålla ett ålderstillägg å 600 kronor. De sex öfriga i lönestaten upptagna ledamöterna, hvilka äro konstituerade, en hvar att tillsvidare med egen rotel förestå ett revisionssekreterareämbete, uppbära såsom arfvode 3,800 kronor och såsom tjänstgöringspenningar 2,000 kronor, men åtnjuta ej ålderstillägg. Nedre revisionens tre återstående ledamöter äro förordnade, en hvar att tillsvidare med egen rotel förestå ett revisionssekreterareämbete. Deras aflöning, hvartill medel äro anvisade å extra stat, utgår med samma belopp och med enahanda fördelning emellan arfvode och tjänstgöringspenningar som de konstituerade revisionssekreterarnas aflöning.

Det nuvarande antalet ordinarie revisionssekreterare bestämdes år 1840, då revisionssekreterarnas antal höjdes från sex till åtta.

Revisionssekreterarebefattningar, hvilkas innehafvare förordnas på obestämd tid, tillkommo första gången genom beslut vid Riksdagen 1859—1860. Kungl. Maj:t aflät då, i ändamål att bereda högsta domstolen tillfälle att arbeta på två afdelningar, proposition till ständerna med förslag till ökning af justitierådets antal från tolf till sexton samt föreslog i sammanhang därmed en ökning af nedre revisionens arbetskrafter med fyra tillförordnade revisionssekreterare. Vid föredragning af detta ärende i statsrådet anförde justitiestatsministern, att med afseende å möjligheten af en blifvande reduktion den behöfliga förstärkningen af nedre revisionen syntes lämpligast böra tillvägabringas genom

förordnanden på obestämd tid. Kungl. Maj:ts proposition blef af ständerna bifallen och de fyra revisionssekreterare, med hvilka nedre revisionen i anledning häraf förstärktes, tillsattes medelst konstitutorial. En af dessa befattningar var på 1870-talet, i följd af minskning i balansen af målen i högsta domstolen, under några år ej tillsatt; och blef på grund häraf arfvodet för en konstituerad revisionssekreterare indraget från och med år 1875.

[14.]

Då förslag till den år 1876 bestämda staten för nedre revisionen uppgjordes, togs i öfvervägande, huruvida ej de tre rotlar, som innehades af konstituerade revisionssekreterare, borde tillsättas på ordinarie stat. Härom anförde justitiestatsministern till statsrådsprotokollet den 17 december 1875, att han ansåge det vara lämpligast att i detta afseende vidblifva det bestående. Såsom skäl härför åberopades, att revisionssekreterareämbetet kräfde egenskaper, som svårigen kunde med säkerhet bedömas utan profvet af ämbetets utöfning under någon tid, och att det därför vore önskvärdt, att tillfälle till en sådan pröfvotid bereddes genom konstitutorial, innan fullmakt å ämbetet meddelades. Härtill komme, att de, som konstituerades till revisionssekreterare, vanligen vore så mycket yngre än de, som befordrades till hofrättsråd, att de kunde åtnöjas med en något lägre aflöning, och då en ordinarie revisionssekreterares lön ej skäligen borde sättas lägre än ett hofrättsråds, vore det ej heller från denna synpunkt olämpligt att bibehålla en grad af konstituerade revisionssekreterare med något lägre arfvoden än de ordinaries löner. Kungl. Maj:ts förslag till lönestat upptog för åtta revisionssekreterare och tre konstituerade revisionssekreterare samma aflöningsbelopp, som ännu utgå, dock att tjänstgöringspenningarne föreslogos till allenast 1,800 kronor. 1876 års Riksdag godkände nämnda förslag med endast den afvikelse, att Riksdagen höjde tjänstgöringspenningarne till 2,000 kronor samt i motsvarande förhållande minskade lönerna eller arfvodena.

Af de revisionssekreterarebefattningar, hvilkas innehafvare tillsättas medelst konstitutorial, tillkommo ytterligare två efter Kungl. Maj:ts förslag vid 1897 års Riksdag i sammanhang med då beslutad ökning af antalet ledamöter i högsta domstolen från sexton till aderton. Vid föredragning af ärendet angående förstärkningen af nedre revisionen yttrade departementschefen, att fråga uppstått, huruvida de två nya revisionssekreterarne borde tillsättas på ordinarie stat eller medelst konstitutorial. Äfven om hvad som anförts till statsrådsprotokollet den 17 december 1875 ej ägde sin fulla tillämplighet, då fråga

- [14.] vore att, med bibehållande af förutvarande tre konstituerade revisionssekreterare, öka antalet föredragande i högsta domstolen, syntes dock, åtminstone för det dåvarande, anledning ej förefinnas att medelst fullmakt tillsätta de nya revisionssekreterareämbetena. Däremot ansåg departementschefen giltig grund saknas att bestämma aflöningen för dessa nya ämbeten till allenast det belopp, som konstituerad revisionssekreterare ägde uppbära. De, som erhöilo uppdrag att tjänstgöra såsom revisionssekreterare, vore i allmänhet assessorer i hofrätt. Då, i händelse antalet konstituerade revisionssekreterare ökades och därigenom äfven tiden för tjänstgöringen såsom konstituerad i allmänhet förlängdes, det lätteligen kunde inträffa, att innehafvare af dylik befattning i sin egenskap af assessor skulle äga uppbära aflöning med ålderstillägg, eller 5,800 kronor, syntes billigheten fordra, att han för den mera betungande tjänstgöringen såsom revisionssekreterare inom en ej allt för lång tid komme i åtnjutande af en något högre godtgörelse. Aflöningen för de föreslagna nya revisionssekreterareämbetena föreslogs därför till 6,400 kronor, motsvarande ordinarie revisionssekreterares löneförmåner, hvilken högre aflöning skulle komma dem tillgodo, som längsta tiden innehaft konstitutorial, och på detta sätt för dessa motsvara ett ålderstillägg. Mellan sådan revisionssekreterare och ordinarie innehafvare af dylikt ämbete förefunnes i allt fall den olikhet, att den senare efter fem års tjänstetid ägde att komma i åtnjutande af ett ålderstillägg af 600 kronor, hvarigenom hans aflöning blefve höjd till 7,000 kronor. Kungl. Maj:ts proposition affattades i öfverensstämmelse med denna hemställan. Riksdagen ansåg emellertid ej tillräckligt skäl föreligga att åt vissa konstituerade revisionssekreterare bereda högre löneförmåner, än som för det dåvarande åtnjötes, samt på sådant sätt skapa två olika lönegrader inom de konstituerade revisionssekreterarnas klass. Den tid, hvarunder en revisionssekreterare framdeles komme att tjänstgöra såsom konstituerad, ansåg Riksdagen i verkligheten icke skola blifva så mycket utsträckt, som departementschefen syntes hafva antagit. Under alla förhållanden skulle, enligt Riksdagens mening, det fortfarande komma att innebära en eftersträfvansvärd fördel, äfven i ekonomiskt afseende, att blifva från ett assessorsämbete förflyttad till en revisionssekreterarebefattning. Af dessa skäl bestämde Riksdagen aflöningen för de två nya revisionssekreterarne till samma belopp, som utgick till de öfriga konstituerade revisionssekreterarne.

Vid 1905 års Riksdag framställde Kungl. Maj:ts proposition om ökning af antalet justitieråd från aderton till tjuguet, hvilken för-

stärkning af högsta domstolens arbetskrafter skulle fortvara till utgången af 1908, hvarefter antalet justitieråd, i den mån sådant i följd af inträffande ledigheter kunde ske, skulle nedbringas till aderton. Samtidigt begärde Kungl. Maj:t såsom en följd af den föreslagna tillfälliga ökningen af antalet justitieråd en förstärkning af nedre revisionens arbetskrafter. Då detta behof skulle blifva af öfvergående beskaffenhet, föreslogs, att de härför erforderliga medlen borde uppföras å extra stat. Departementschefen yttrade vid detta ärendes föredragning: Då det för de å nedre revisionens stat uppförda 13 revisionssekreterarne visat sig omöjligt att uppehålla all föredragningen i högsta domstolen, hade sedan flera år tillbaka en extra revisionssekreterare varit förordnad. Antalet föredragningsveckor i högsta domstolen utgjorde enligt dåvarande ordning 82 om året och komme således på en hvar af de 14 revisionssekreterarne i det allra närmaste 6 veckors föredragning. Jämlikt det nya förslaget till lag om högsta domstolens tjänstgöring skulle under den tid, justitieråden utgjorde 21, antalet föredragningsveckor ökas med 19 om året, och komme således att erfordras minst 3 nya revisionssekreterare. Möjligen komme detta antal att visa sig icke vara fullt tillräckligt, men i sådan händelse torde ej erfordras annan åtgärd, än att ytterligare en extra revisionssekreterare förordnades för vissa tider om året, då sådant kunde finnas nödigt. Att nu begära anslag till aflöning åt mera än tre tillförordnade revisionssekreterare syntes därför icke böra ifrågakomma. Dessa revisionssekreterare borde åtnjuta enahanda löneförmåner som konstituerade revisionssekreterare. Att sätta aflöningen lägre torde icke vara tillrädligt. De, som finge uppdrag att tjänstgöra såsom revisionssekreterare, vore i regel assessorer. Vanligen erfordrades en ganska långvarig tjänstgöring såsom revisionssekreterare, innan konstitutorial å sådan befattning erhöles. För den närmaste framtiden syntes denna tjänstgöringstid komma att uppgå till omkring tre år. Under denna tid uppbure den såsom revisionssekreterare tjänstgörande för sin betungande tjänst icke högre aflöningsförmåner, än han ägt åtnjuta såsom assessor. Därtill komme, att för dem, som ej tillhörde Svea hofrätt, ett förordnande att tjänstgöra såsom revisionssekreterare medförde icke obetydliga direkta utgifter, för hvilka statsverket ej lämnade någon ersättning. Vid sådant förhållande vore klart, att ett revisionssekreterareförordnande för mången tedde sig föga lockande och stundom af ekonomiska skäl ej kunde mottagas. Också hade det under de senaste åren ganska ofta inträffat, att hofrättsledamöter vägrat mottaga erbjudna revisionssekreterareförordnanden. Därest ytterligare komme att finnas tre tillförordnade revisionssekreterare med samma

- [14.] aflöning som assessorer i lägsta lönegraden, skulle däraf blifva följden, att den redan oskäligen långa tid, hvarunder den, som erhållit förordnande såsom revisionssekreterare, nödgades tjänstgöra i sådan egenskap utan att erhålla någon ökning i sina löneinkomster, komme att än vidare utsträckas. I sådan händelse kunde det lätt inträffa, att det komme att möta allvarliga svårigheter att erhålla dugliga och tillräckligt förfarna personer för den viktiga och kräfvande revisionssekreteraretjänstgöringen. Kungl. Maj:ts förslag i enlighet med departementschefens hemställan blef af Riksdagen godkänt.

Beträffande slutligen den sjätte af de revisionssekreterarebefattningar, hvilkas innehafvare tillsättas medelst konstitutorial, hade, på sätt ofvan nämnts, sedan flera år tillbaka en extra revisionssekreterare varit förordnad. Tillvaron af denna så kallade extra rotel kan räknas från år 1894, ehuru äfven därförut förekommit, att under vissa tider extra revisionssekreterare förordnats. År 1893 anmälde nämligen såväl högsta domstolen som nedre revisionen, att det visat sig vara med svårighet förenadt att med det stadgade antalet revisionssekreterare utan afbrott uppehålla föredragningen och att denna svårighet ökats genom beslutadt upphörande af högsta domstolens pingstferier. Med anledning häraf medgaf Kungl. Maj:t, att under år 1894 skulle få förordnas en extra revisionssekreterare. Sedan dess förordnades en extra revisionssekreterare hvarje år. Vid behandling af de frågor, som rörde reglering af andra hufvudtiteln stat för år 1907, anförde departementschefen till statsrådsprotokollet, bland annat, hurusom möjligheten för nedre revisionen att kunna i den fastställda ordningen uppehålla föredragningen helt och hållet vore beroende på tillvaron af en extra revisionssekreterare. Behöfvet af den förstärkning i arbetskraft, som genom förordnande af en extra revisionssekreterare allt sedan år 1894 måst tillföras nedre revisionen, torde således få anses vara konstant, och frågan om åtgärders vidtagande i syfte att ytterligare en revisionssekreterare blefve uppförd på nedre revisionens stat, syntes ej längre kunna undanskjutas. Ehuru icke direkt inverkan på förevarande fråga, ansåg sig departementschefen äfven böra anmärka, att, enligt den år 1905 af dåvarande departementschefen gjorda beräkning, förändringen samma år i afseende å föredragningen i högsta domstolen medfört, oaktadt förstärkningen af revisionens arbetskrafter, en ökning i revisionssekreterarnas arbetsbörda, och denna ökning hade i verkligheten blifvit ej oväsentligt högre, än departementschefens beräkning gifvit vid handen. Af nedre revisionen hade emellertid uti en till chefen för justitiedepartementet i november 1905 aflåten skrifvelse hemställts om åtgärd i syfte att anslaget för nedre revisionen måtte

höjas med lön till en ordinarie revisionssekreterare. Utan att inlåta sig på frågan om lämpligheten däraf, att revisionssekreterarne voro försedda med fullmakt, ville departementschefen erinra, att, så länge den pågående undersökningen rörande statens ämbetsverks och myndigheters löneförhållanden ej hunnit omfatta löneförhållandena med mera vid nedre revisionen, det icke vore lämpligt att beträffande det ifrågasatta ämbetet frångå den princip, som i senare tider följts vid ökning af revisionssekreterarnes antal, eller ämbetets tillsättande medelst konstitutorial. Kungl. Maj:t föreslog i enlighet med departementschefens hemställan 1906 års Riksdag att höja anslaget till nedre revisionen med aflöning till en konstituerad revisionssekreterare, hvilket förslag af Riksdagen bifölls. [14.]

Såsom jag ofvan framhållit, uttalades i statsverkspropositionen till 1905 års Riksdag af dåvarande departementschefen den farhågan, att den då föreslagna ökningen af revisionssekreterarnes antal möjligen skulle komma att visa sig icke vara fullt tillräcklig. Denna farhåga har jämväl af erfarenheten bekräftats. Med hänsyn särskildt till svårigheten för innehafvare af vederbörande rotlar att, jämnsides med fullgörandet af den dem i öfrigt åliggande föredragningskyldighet, medhinna att inom behörig tid till föredragning bereda å respektive rotlar lottade mål af vidlyftigare beskaffenhet, hafva därför fortfarande extra revisionssekreterare måst tidtals förordnas för föredragning af dylika mål. För sådan extra föredragning äro i den af Kungl. Maj:t för det nu löpande arbetsåret fastställda föredragningsordning beräknade sammanlagdt 20 föredragningsdagar.

En framställning af nedre revisionens sammansättning skulle emellertid blifva ofullständig, om ej hänsyn toges jämväl därtill, att ett större eller mindre antal ordinarie revisionssekreterare i regel äro anställda i annan statstjänst, hvarjämte dessutom flere revisionssekreterare pläga vara upptagna af kommittéuppdrag eller andra därmed likartade uppdrag. Följden häraf är, att ett flertal revisionssekreterarebefattningar permanent eller åtminstone för längre tider regelhässigt uppehållas af vikarier.

Af de nuvarande ordinarie revisionssekreterarne är en Riksdagens justitieombudsman, en fullmäktig i riksbanken, en ledamot af lagberedningen och en expediteschef. Af de öfriga fyra ordinarie revisionssekreterarne hafva två beviljats ledighet tillsvidare under år 1908, den ene för fullgörande af honom lämnadt kommittéuppdrag och den andre för honom meddeladt uppdrag att i civildepartementet biträda vid behandlingen af vissa ärenden. Af de båda återstående har den ene under större delen af år 1907 varit förordnad att uppehålla justitie-

[14.] kanslersämbetet och den andre tidtals innehåft förordnande att biträda vid behandlingen af vissa lagfrågor i justitie- och jordbruksdepartementen. En af de konstituerade revisionssekreterarne innehar för närvarande tillfälligt förordnande att uppehålla en expeditiönschefsbefattning. En annan var under senare delen af nästlidet år tjänstledig för biträde i jordbruksdepartementet. Slutligen äro af de tre tillförordnade revisionssekreterarne, hvilka innehafva egen rotel, en tjänstledig till den 1 instundande maj för att i utrikesdepartementet biträda vid utarbetandet af förslag till lag om konsularjurisdiktion och därmed sammanhängande frågor samt en annan tjänstledig till den 1 instundande mars för fullgörande af kommittéuppgiften. Af nedre revisionens 17 rotlar förestodos sålunda under senare delen af nästlidet år icke mindre än 11 af vikarier. För närvarande uppgå de senares antal till 9, hvartill kommer en extra revisionssekreterare. För vikariernas aflöningsförmåner skall jag i annat sammanhang redogöra.

Onsättningen bland ledamöterna torde i nedre revisionen vara ojämförligt större än i något annat därmed jämförligt ämbetsverk. Detta beror delvis därpå, att revisionssekreteraretjänsterna numera äro öfvergångsplatser, hvilket finner sin naturliga förklaring dels i den omständigheten, att revisionssekreterarnas göromål, såsom påkallande ett mer än vanligt tråget och själsansträngande arbete, i allmänhet mindre väl lämpar sig för ämbetsmän af mera framskriden ålder, dels ock däri, att den utbildning, som de erhålla genom sin tjänstgöring i nedre revisionen, gör dem särskildt lämpliga att användas i annan statstjänst. Också har sedan början af 1860-talet icke förekommit, att någon revisionssekreterare afgått från tjänsten med pension. Under de senaste femton åren hafva icke heller flere än sju revisionssekreterare efter utnämning till ordinarie kvarstått så länge, att de blifvit berättigade till ålderstillägg. Den tid, som åtgått från fullmaktens erhållande, till dess vederbörande utnämnts till annan befattning i statens tjänst, har naturligtvis varit växlande. Denna tid har för revisionssekreterare, utnämnda under de senaste femton åren, varierat mellan några månader och sex à sju år. Såsom medeltal torde man kunna beräkna en tid af tre till fyra år. I sammanhang härmed torde böra anmärkas, att den tid, som under nämnda 15-årsperiod förflutit mellan, å ena sidan, första förordnandet såsom revisionssekreterare och, å andra sidan, dels erhållande af konstitutorial och dels utnämningen till ordinarie revisionssekreterare i allmänhet utgjort omkring respektive två år fem månader samt fyra år fyra månader. I åtskilliga fall har jämväl inträffat, att revisionssekreterare, innan han hunnit utnämnas till ordinarie, vunnit befordran till annat ämbete och i anledning häraf afgått från nedre revisionen. Detta har i de fall, då så

skett, under de senaste femton åren inträffat efter i medeltal omkring fyra års tjänstgöring som revisionssekreterare.

[14.]

Omsättningen bland nedre revisionens ledamöter är emellertid, såsom af det föregående framgår, icke endast beroende af ledamöternas afgang, utan jämväl därpå, att de, med bibehållande af revisionssekreterarebefattningen, förordnas att förestå annan tjänst eller erhålla annat offentligt uppdrag af längre eller kortare varaktighet.

Af det sålunda anförda framgår, att det tid efter annan uppstår behof att meddela revisionssekreterareförordnande åt person, som förut icke innehåft dylikt förordnande. Exempelvis må nämnas, att under senare halfåret 1907 detta inträffat icke mindre än sex särskilda gånger.

Nedre revisionen rekryteras, såsom bekant, från hofrätterna, och näppeligen torde andra lämpligen kunna förordnas till revisionssekreterare — jag bortser härvid naturligtvis från förordnande såsom lagföredragande — än de, som genom tjänstgöring i hofrätt vunnit förtrogenhet med öfverrättsproceduren och vana vid föredragning af mål.

Afsevärda svårigheter hafva emellertid på senare tid yppats att i erforderligt antal erhålla tillräckligt förfarna personer för revisionssekreteraretjänstgöringen. Fordringarna i afseende å tidslängden af föregående hofrättstjänstgöring hafva ock måst allt mer och mer sänkas. Medan sålunda förut de, som förordnats till revisionssekreterare, i allmänhet varit assessorer, har sedan november månad 1906 ingen assessor kunnat erhållas till dylikt förordnande. Icke heller inom fiskalsgraden fanns vid slutet af föregående år inom vare sig Svea eller Göta hofrätt någon att för detta ändamål tillgå, utan måste lediga revisionssekreterareförordnanden erbjudas personer, som voro adjungerade i hofrätt utan att därstädes ännu hafva befordrats till fiskaler.

De svårigheter, som i angifna hänseende sålunda yppats, må visserligen i någon mån vara beroende på den ökning af antalet revisionssekreterare, som på senare tid ägt rum. Den hufvudsakliga anledningen torde dock otvifvelaktigt vara att söka däri, att det under de senaste åren i allt talrikare fall inträffat, att erbjudet revisionssekreterareförordnande af vederbörande afböjts eller att, efter någon tids tjänstgöring som revisionssekreterare, vederbörande afsagt sig vidare förordnande.

I detta afseende må anföras, att af de sju nuvarande ledamöter i hofrätten öfver Skåne och Blekinge, hvilka under de senaste fem åren vunnit befordran därstädes, icke mindre än tre afböjt erbjudet revisionssekreterareförordnande samt en efter en kortare tids tjänstgöring som revisionssekreterare på egen begäran återgått till hofrätten. Härjämte har

- [14.] en ledamot i samma hofrätt, hvilken, sedan han under loppet af år 1907 konstituerats till revisionssekreterare, i slutet af samma år befordrats till hofrättsråd, i sammanhang härmed afsagt sig konstitutorialet och återgått till hofrätten.

Af de under samma tid till assessorer i Göta hofrätt befordrade hafva två icke velat emottaga erbjudet revisionssekreterareförordnande. Detsamma gäller om en af hofrättens fiskaler, hvarjämte en annan fiskal, efter något öfver ett och ett halft års tjänstgöring som revisionssekreterare, afsagt sig vidare förordnande samt öfvergått till landtdomarebanan.

Äfven i Svea hofrätt hafva under samma tid fall förekommit, då erbjudet revisionssekreterareförordnande afböjts, ehuru, af naturliga skäl, jämförelsevis mindre ofta än i de båda öfriga hofrätterna. Likaså har i ett fall inträffat, att en ledamot af hofrätten efter ett par års revisionssekreteraretjänstgöring undanbedt sig förlängning af det meddelade förordnandet.

Naturligtvis hafva i dessa fall motiv af olika slag gjort sig gällande. Revisionssekreteraretjänstgöringen bereder visserligen väsentligen ökade befordringsmöjligheter, däraf särskildt utsikten att på denna väg erhålla domsaga ofta torde spela en afgörande roll. Å andra sidan är det däremot obestriddigt, att revisionssekreteraretjänstgöringen är i allmänhet af vida mer ansträngande beskaffenhet än tjänstgöringen i hofrätterna. I detta afseende må särskildt framhållas frånvaron af bestämd semesterledighet. Visserligen är under sommar-månaderna, då högsta domstolen tjänstgör allenast å en afdelning, revisionssekreterarnes föredragningsskyldighet i motsvarande grad inskränkt, men den ledighet, som revisionssekreterarne härigenom kunna bereda sig, understiger dock väsentligen den tid af två månader, hvarunder hofrättsledamot i motsvarande fall äger åtnjuta semester. Enligt meddelad uppgift lära under senare tid ej sällan hafva inträffat, att revisionssekreterarens arbete för fullgörande af den honom af åliggande föredragningsskyldighet varit så betungande, att detsamma under ett helt år ej medgifvit mera än en eller annan dags ledighet. Under sådana förhållanden är uppenbart, att, därest hofrättsledamoten icke af ekonomiska eller andra skäl särskildt eftersträfvat att vinna befordran från hofrätten, ett förordnande som revisionssekreterare i allmänhet icke kan för honom erbjuda någon väsentlig lockelse, så framt icke genom detta förordnande i och för sig beredes honom sådan ekonomisk fördel, vare sig omedelbart eller åtminstone inom den närmaste framtiden, att den kan anses motväga den ökade arbetsbörda, som genom förordnandets mottagande ålägges honom.

I detta sammanhang torde jag böra redogöra för, huru aflöningsförhållandena för dem, som på förordnande uppehålla revisionssekreterareämbeten, för närvarande äro ordnade.

[14.]

En till revisionssekreterare förordnad assessor bibehåller lönen för denna tjänst, 3,300 kronor, samt får uppbära de för revisionssekreterareämbeten i stat anslagna tjänstgöringspenningar 2,000 kronor. Sistnämnda belopp är detsamma som beloppet af assessors tjänstgöringspenningar.

Är den, som till revisionssekreterare förordnas, fiskal, har han i regel dessförinnan såsom adjungerad ledamot i hofrätt uppburit en af hofrätten disponerad ledig assessorslön. Denna assessorslön mister han i och med förordnandet till revisionssekreterare, hvarvid han i stället återtager sin fiskalslön, utgörande allenast 1,500 kronor. I sådant fall tilldelas honom emellertid af andra hufvudtiteln besparingar lönefyllnad till sådant belopp, att han, med inberäkning af tjänstgöringspenningarna, kommer i åtnjutande af enahanda löneförmåner som förut. Sådan lönefyllnad tilldelas numera alltid, i motsats mot hvad förut varit fallet, från och med förordnandets början.

Hvad som nu yttrats angående fiskal, gäller äfven för de hittills dock jämförelsevis fåtaliga fall, då den till revisionssekreterare förordnade ännu icke befordrats till fiskal, allenast med den skillnad, att den till tjänstgöringspenningarna erforderliga lönefyllnaden i sådant fall ökas med så stort belopp, som motsvarar en fiskalslön.

Utöfver de aflöningsförmåner, som sålunda utgå till tillförordnade revisionssekreterare, hvilka icke åtnjuta arfvode på nedre revisionens stat, tilldelas numera sedan början af år 1906 de af dem, som erhållit mera stadigvarande förordnande, ett från besparingarna utgående lönetillägg af 500 kronor för år räknadt, hvarigenom deras aflöning uppbäras till sammanlagdt 5,800 kronor eller samma belopp, som är i stat anslaget för konstituerad revisionssekreterare och tillförordnad revisionssekreterare med egen rotel. Den tid efter första förordnandet, då dylikt lönetillägg ansetts böra ifrågakomma, har i allmänhet utgjort minst sex månader och högst ett år. Någon höjning af löneförmånerna vinnes härefter ej förr än i sammanhang med fullmakt såsom ordinarie revisionssekreterare.

Till dem, som förordnas såsom extra revisionssekreterare, utgår aflöningen efter enahanda grunder som till vikarier för tjänstlediga revisionssekreterare. Då emellertid i dylikt fall inga tjänstgöringspenningar finnas att tillgå, måste af besparingarna anvisas jämväl ett häremot svarande belopp.

[14.]

För bestridande af de aflöningstillägg åt tillförordnade eller extra revisionssekreterare, som sålunda funnits nödiga, hafva i främsta rummet användts sådana ordinarie revisionssekreterarelöner, hvilka, på grund af att ämbetenas innehafvare förordnats till annan statstjänst med särskild aflöning, varit till statsverket besparade. Sammanlagda beloppet af dylika besparade löner utgör för närvarande 17,600 kronor för år räknadt. Härjämte har på senaste tid i vissa fall måst anlitas den utvägen, att revisionssekreterare, som beviljats ledighet för fullgörande af offentligt uppdrag, förklarats skyldig afstå, förutom tjänstgöringspenningarna, jämväl så stor del af lönen eller arvodet, som för tjänstens uppehållande under ledigheten ytterligare erfordrats. Det belopp, som på detta sätt blifvit tillgängligt, uppgick vid slutet af förra året till 6,900 kronor, likaledes för år räknadt, hvadan alltså af de för nedre revisionen anslagna lönemedel ett belopp motsvarande 24,500 kronor för helt år fanns för ändamålet att tillgå. Då emellertid det vid nämnda tidpunkt i detta afseende erforderliga belopp utgjorde icke mindre än 27,000 kronor för helt år, förefanns alltså en brist af 2,500 kronor, hvilken måste täckas af hufvudtitelns besparingar i öfrigt. Det i stat för aflöning af revisionssekreterare anslagna belopp är sålunda under nuvarande förhållanden icke tillräckligt för uppehållande af denna tjänstgöring.

Af den redogörelse, jag nu lämnat rörande aflöningsförhållandena för nedre revisionens ledamöter, framgår vidare, att ett revisionssekreterareförordnande under den första tiden regelmässigt icke medför någon ekonomisk fördel för den förordnade. Efter någon tids tjänstgöring ökas visserligen aflöningen, men denna ökning är obetydlig och först efter en så pass lång tjänstgöringstid, som åtgår för befordran till ordinarie revisionssekreterare, vinnes någon mera afsevärd ökning.

Med hänsyn till de af mig nu angifna förhållanden är det min bestämda öfvertygelse, att om icke revisionssekreterarnes aflöningsförmåner med det snaraste väsentligen förbättras, så stora svårigheter inom en icke aflägsen framtid skola uppstå att till bestridande af revisionssekreterareförordnanden erhålla tillräckligt kvalificerade personer liksom äfven att förmå tjänstgörande revisionssekreterare att så länge, som det vore önskvärdt, kvarstå i tjänst, att det icke i längden skall blifva möjligt att i nuvarande omfattning uppehålla föredragningen inför högsta domstolen.

Med afseende å beloppet af den tillfälliga löneförbättring, som jag till förebyggande af nyssberörda eventualitet anser oundgängligen erforderlig, vill jag framhålla, att om också det torde kunna antagas, att vid en blifvande lönereglering begynnelseaflöningen för ordinarie

revisionssekreterare kommer att bestämmas till minst 8,100 kronor, jag likväl, med hänsyn till den nu föreslagna åtgärdens provisoriska karaktär, ansett mig för närvarande böra stanna vid ett belopp af 7,500 kronor. Emellertid anser jag icke tillräckligt, om allenast de ordinarie revisionssekreterarnes aflöning höjes till nämnda belopp, utan bör, enligt min åsikt, samma belopp äfven bestämmas för konstituerade revisionssekreterare. Olikheten i aflöningsförmåner mellan dessa båda grupper af revisionssekreterare skulle sålunda försvinna. Detta anser jag desto mera berättigadt, som tjänstgöringen såsom konstituerad för länge sedan förlorat den karaktär af profjtjänstgöring, densamma tidigare ägt. Nedanför de konstituerade revisionssekreterarne finnes ju numera en ny grupp, »tillförordnade revisionssekreterare med egen rotel», och icke ens dylikt förordnande har i regel erhållits förr än efter ungefär två års föregående tjänstgöring som revisionssekreterare. För de tillförordnade revisionssekreterarne med egen rotel synes mig, i proportion till den nu föreslagna ökningen af de ordinarie och de konstituerade revisionssekreterarnes aflöning, beloppet af dem tillkommande löneförmåner skäligen böra höjas till 7,000 kronor.

Ökningen i aflöning skulle sålunda för en hvar af åtta ordinarie revisionssekreterare utgöra 1,100 kronor eller tillhoppa 8,800 kronor, för en hvar af sex konstituerade revisionssekreterare 1,700 kronor eller tillhoppa 10,200 kronor samt för en hvar af tre tillförordnade revisionssekreterare med egen rotel 1,200 kronor eller tillhoppa 3,600 kronor. Sammanlagda kostnaden skulle sålunda uppgå till 22,600 kronor.

Med hänsyn till den föreslagna ökningens provisoriska natur torde densamma, äfven i hvad den afser de å nedre revisionens ordinarie lönestat uppförda revisionssekreterareämbeten, endast böra begäras å extra stat.

Då emellertid den fara, som med hänsyn till nuvarande otillräckliga löneförmåner uti angifna hänseende förefinnes, enligt min uppfattning är så öfverhängande, att ett skyndsamt ingripande mot densamma af omständigheterna påfordras, anser jag mig böra tillstyrka, att motsvarande belopp äskas jämväl för innevarande år, hvarigenom totalbeloppet af det anslag, som nu erfordras, skulle uppgå till 45,200 kronor.

Med afseende å de föreslagna aflöningstilläggens fördelning å lön eller arvode, å ena, samt tjänstgöringspenningar, å andra sidan, synes mig af aflöningstilläggen till ordinarie och konstituerade revisionssekreterare ett belopp af 500 kronor böra anses såsom tjänstgöringspenningar, hvarigenom dessa sålunda skulle uppgå till 2,500 kronor. Jag erinrar, att samma fördelning för närvarande är tillämpad i fråga om expediti-

[14.] chefernas arvvide, hvilket, såsom bekant, enligt gällande lönestater uppgår till 7,500 kronor. För de tillförordnade revisionssekreterarne med egen rotel torde af det föreslagna aflöningstillägget ett belopp af 300 kronor böra anses som tjänstgöringspenningar.

Slutligen tillåter jag mig framhålla, att de nu föreslagna löneförhöjningarna skulle blifva till fördel äfven för de tillförordnade revisionssekreterare, hvilka såsom vikarier förvalta andras revisionssekreterareämbeten. Oafsedt de högre tjänstgöringspenningar, hvaraf dessa vikarier alltid komme i åtnjutande, skulle nämligen möjlighet kunna beredas att än ytterligare något höja de aflöningstillägg, som redan hittills af dem uppburits. Att härvidlag redan från början fixera något visst belopp låter sig emellertid af lätt insedda skäl icke göra, men om den utvägen fortfarande aulitas att låta revisionssekreterare, som för fullgörande af annat offentligt uppdrag beviljas ledighet från revisionssekreterareämbetet, afstå viss del af lönen, synes dock möjlighet kunna föreligga att i allmänhet bereda vikarierande revisionssekreterare ett aflöningstillägg af den storlek, att deras sammanlagda löneförmåner skulle komma att uppgå till 6,400 kronor.

Med erinran att den del af det nu föreslagna aflöningstillägget, som belöper å de tillförordnade revisionssekreterarne med egen rotel, torde böra äskas i sammanhang med det anslag, som erfordras för beredande af den af 1905 års Riksdags beslut om ökning af justitierådens antal nödvändiggjorda förstärkning af nedre revisionens arbetskrafter, hemställer jag, på grund af hvad jag sålunda anført, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen:

att, för beredande för åren 1908 och 1909 af tillfällig löneförbättring åt ordinarie och konstituerade revisionssekreterare med åt en hvar af 8 ordinarie revisionssekreterare 1,100 kronor, för år räknadt, och åt enhvar af 6 konstituerade revisionssekreterare 1,700 kronor, likaledes för år räknadt, af hvilka belopp 500 kronor skola anses såsom tjänstgöringspenningar, å extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af 38,000 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att förskottsvis af tillgängliga medel utbetala hvad häraf belöper för år 1908.

I nådig proposition den 14 januari 1897 föreslog Kungl. Maj:t Riksdagen att bevilja, jämte löner till två nya justitieråd och två nya konstituerade revisionssekreterare, jämväl aflöning till två i följd af berörda ökning af revisionssekreterarnes antal erforderliga tillförordnade protokollssekreterare, nämligen till hvardera arfvode 2,500 kronor, tjänstgöringspenningar 1,200 kronor samt renskrifningspenningar 300 kronor, således tillhopa 4,000 kronor eller samma aflöning, som, ålderstillägg oberäknade, utgår till ordinarie protokollssekreterare. Riksdagen biföll emellertid endast i så måtto Kungl. Maj:ts framställning i sistnämnda afseende, att till hvardera af två amanuenser i nedre justitierevisionen, hvilka skulle uppehålla protokollssekreterarnes tjänstgöring, beviljades 1,200 kronor såsom tjänstgöringspenningar och 200 kronor såsom renskrifningspenningar.

[15.]
*Aflöningstill-
lägg åt tre
amanuenser i
nedre justitie-
revisionen.*

Otillräckligheten af den sålunda beviljade aflöningen visade sig genast och klagomål häröfver förspordes såväl från de två amanuenser, hvilka erhållit förordnande att tjänstgöra såsom protokollssekreterare, som ock från nedre revisionens sida. Sålunda anfördes af de båda amanuenserna i underdånig skrifvelse den 17 oktober 1899, bland annat, att deras utgifter för utskrift af expeditioner m. m. visat sig öfverstiga de anslagna renskrifningspenningarna med omkring 100 kronor årligen, hvadan den aflöning, de åtnjöte som tillförordnade protokollssekreterare, i verkligheten uppginge till allenast omkring 1,100 kronor, ett belopp, som uppenbarligen vore för knappt tillmätt och icke kunde anses stå i skäligt förhållande till det arbete, som af dem kräfdes. Därjämte erinrade de, att någon utsikt till befordran till ordinarie protokollssekreterare på grund af uppnådd pensionsålder hos förutvarande protokollssekreterare icke förefunnes förr än efter lång tid. Nedre revisionen anförde vid öfverlämnande till Kungl. Maj:t af omförmälda skrifvelse, att då den anslagna aflöningen vore otillräcklig för tillgodoseende af äfven de auspråkslösaste lefnadsbehof och det vid sådant förhållande icke billigtvis kunde förvägras innehafvarne af ifrågavarande förordnanden att för sin utkomst ägna sig åt tjänstgöring äfven inom andra verk, följden häraf blifvit, att de revisionssekreterare, å hvilkas rotlar protokollssekreteraretjänstgöringen uppehöles af de båda tillförordnade protokollssekreterarne, icke kunde af dem utkräfva samma arbetsmängd, som af ordinarie protokollssekreterare presterades.

Berörda framställning fann Kungl. Maj:t ej föranleda annan åtgärd än den, som kunde varda till beredande af dyrtidstillägg åt vissa statens tjänstemän vidtagen.

[15]. Emellertid förspordes alltså nya klagomål öfver otillräckligheten af den aflöning, som anslagits åt de två tillförordnade protokollssekreterarne, och öfver de för arbetet menliga följderna däraf. I anledning häraf föreslog Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen till 1902 års Riksdag, att aflöningen för ifrågavarande, såsom protokollssekreterare tjänstgörande amanuenser måtte höjas till 3,000 kronor för dem hvar, däraf arfvode 1,500, tjänstgöringspenningar 1,200 och renskrifningspenningar 300 kronor. Denna framställning blef emellertid icke af Riksdagen bifallen.

Äfven efter 1902 framkommo klagomål i ofvan angifna hänseenden och i statsverkspropositionen till 1905 års Riksdag väcktes frågan om löneförbättring för de omförmälda amanuenserna åter på tal. Dåvarande departementschefen framhöll i detta afseende, bland annat, att om också protokollssekreterarebefattningarna icke äro att hänföra till de mera ansträngande tjänsterna, ingen, som har någon kunskap om förhållandena, dock torde kunna påstå, att det arbete, som bör utkrävas af en protokollssekreterare, skäligen kan anses vara ersatt med en aflöning, ej uppgående till 1,200 kronor. Departementschefen, som således fann en höjning i aflöningen till ifrågavarande tjänstemän oundgängligen nödig, ansåg emellertid med hänsyn till den ställning, Riksdagen två gånger intagit i frågan, det särskildt angeläget, att denna höjning begränsades till det minsta, som rimligen kunde ifrågakomma. I enlighet med departementschefens hemställan föreslog Kungl. Maj:t Riksdagen att tillerkänna dessa tjänstemän ett arfvode af 1,200 kronor utöfver tjänstgöringspenningarna samt en ökning af renskrifningspenningarna till 300 kronor. Riksdagen, som ansåg den protokollssekreteraretjänstgöring, som åligger dessa amanuenser, ej för närvarande vara af den ansträngande och tränga art, att densamma borde betinga den af Kungl. Maj:t föreslagna aflöningen, biföll endast på det sätt den gjorda framställningen, att tjänstgöringspenningarna till ifrågavarande amanuenser höjdes till 1,500 kronor och renskrifningspenningarna till 300 kronor.

Vid samma Riksdag beviljades å extra stat, med anledning af den då beslutade ökningen af antalet justitieråd, medel för förstärkning af nedre revisionens arbetskrafter med, jämte tre tillförordnade revisionssekreterare, sex amanuenser, däraf tre med tjänstgöringsskyldighet som protokollssekreterare. Aflöningen till sistnämnda amanuenser bestämdes af Riksdagen till enahanda belopp som till de båda förut befintliga amanuenserna med dylik tjänstgöringsskyldighet. Samma anslag, som för berörda ändamål af 1905 års Riksdag beviljades, har anvisats jämväl af därefter följande Riksdagar.

Slutligen har, enligt beslut af 1906 års Riksdag, i samband med tillsättandet af ytterligare en konstituerad revisionssekreterare, å nedre revisionens ordinarie lönestat tillkommit ännu en amanuens med skyldighet att tjänstgöra såsom protokollssekreterare och med samma aflöningsförmåner som de öfriga amanuenserna med sådan skyldighet. [15.]

Uti underdånig skrifvelse den 7 december 1907 hafva inuehafvare af dylika amanuensförordnanden gjort framställning om vidtagande af åtgärd för förbättring i deras aflöningsvillkor. De åberopa, att det arbete, de på grund af förordnandena i fråga utföra, icke i något afseende skiljer sig från det, som åligger en ordinarie protokollssekreterare. De anse därför uppenbart, att deras arbete icke är skäligen ersatt med det till dem utgående arfvode af 1,500 kronor för år. För jämförelse erinra de därom, att de båda tillförordnade notarierna å den nu mera permanenta extra divisionen i Svea hofrätt åtnjuta ett årligt arfvode af 1,800 kronor, hvilket belopp emellertid af hofrätten föreslagits att höjas med 600 kronor. På grund häraf hafva ifrågavarande amanuenser hemställt, att det till dem utgående arfvode måtte för tiden från och med den 1 januari 1908 tillsvidare utgå med åtminstone lika högt belopp som det, hvilket kan blifva bestämdt för de tillförordnade notarierna å omförmälda division i Svea hofrätt, eller med det högre belopp, som Kungl. Maj:t eljest kan finna skäligt.

Att den till dessa amanuenser nu utgående aflöning, särskildt med hänsyn till de på senare tid så väsentligen stegrade lefnadsomkostnaderna i hufvudstaden, understiger hvad dem för deras arbete skäligen bör tillkomma, anser jag obestriddt. Jag erinrar i detta afseende, att redan år 1905 ett aflöningsbelopp af 2,400 kronor utöfver renskrifningspenningarna af dåvarande departementschefen angafs såsom det minsta, som rimligen kunde ifrågakomma.

På sätt i skrifvelsen uppgifvits, åtnjuta de med ifrågavarande amanuenser jämförliga tillförordnade notarierna å den extra divisionen i Svea hofrätt för närvarande ett arfvode af 1,800 kronor jämte renskrifningspenningar. Detta arfvodesbelopp har emellertid af hofrätten i särskild framställning, till hvilken jag i det följande skall närmare återkomma, föreslagits skola ökas till 2,400 kronor, och är jag sinnad biträda denna hofrättens framställning. Det synes mig vid sådant förhållande vara med billighet öfverensstämmande, att för de sex amanuenserna i fråga beredes åtminstone en motsvarande ökning af deras aflöningsförmåner eller att sålunda de till dem utgående tjänstgöringspenningarna höjas till 2,100 kronor för år.

[15.] Ännu en omständighet torde härvidlag böra beaktas. Medan vissa ordinarie protokollssekreterare äfvensom vissa amanuenser utan skyldighet att tjänstgöra som protokollssekreterare kommit i åtnjutande af dyrtidstillägg, hafva ifrågavarande sex amanuenser med anledning af löneförbättringen år 1905 måst på grund af de för åtnjutande af dyrtidstillägg uppställda villkor därifrån uteslutas. Af samma skäl skulle de icke heller, äfven om de eljest vore därtill berättigade, komma i åtnjutande af det extra lönetillägg, som är afsedt att till instundande Riksdag föreslås.

Slutligen anhåller jag få fästa uppmärksamheten däpå, att alltsedan år 1898 ingen afgång bland de ordinarie protokollssekreterarne förekommit, hvadan sedan dess ingen amanuens kunnat befordras till protokollssekreterare.

En allmän reglering af löneförhållandena i nedre revisionen kan, såsom jag redan i det föregående påpekat, icke lämpligen ifrågakomma under den närmaste tiden. Vid sådant förhållande torde, med hänsyn till de särskilda omständigheter, som i detta fall föreligga, hinder icke böra möta att nu bereda dessa amanuenser en erforderlig löneförbättring af provisorisk karaktär.

I anledning af den förestående allmänna löneregleringen och den nu föreslagna åtgärdens provisoriska natur torde emellertid äfven för de i den ordinarie lönestaten uppförda amanuensbefattningarna det ifrågasätta aflöningstillägget för närvarande böra begäras å extra stat.

Hur önskvärd den föreslagna löneförbättringen än må vara, anser jag dock icke, att för densammas omedelbara genomförande något tillägg till den för år 1908 fastställda lönestaten bör ifrågasättas.

Med erinran att erforderligt belopp till aflöningstillägg för innehafvarne af de tre amanuensbefattningar, hvilka tillkommit på grund af 1905 års riksdagsbeslut angående ökning af justitierådens antal, torde böra äskas i sammanhang med det anslag, som i öfrigt erfordras för beredande af den af samma beslut nödvändiggjorda förstärkning af nedre revisionens arbetskrafter, får jag, på grund af hvad jag sålunda anført, hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen:

att för beredande af tillfällig förhöjning af de i aflöningsstaten för nedre justitierevisionen till en hvar af tre amanuenser upptagna tjänstgöringspenningar, 1,500 kronor, till 2,100 kronor å extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af 1,800 kronor.

För beredande af den förstärkning af nedre justitierevisionens arbetskrafter, som nödvändiggjordes af 1905 års Riksdags ofvan omnämda beslut angående ökning af antalet justitieråd till 21, har sedan dess årligen å extra stat anvisats ett belopp af 25,800 kronor. Detta belopp har på det sätt fördelats, att däraf utgått till en hvar af tre tillförordnade revisionssekreterare arfvode 3,800 och tjänstgöringspenningar 2,000, tillhopa 5,800 kronor, till en hvar af tre amanuenser med tjänstgöringsskyldighet som protokollssekreterare tjänstgöringspenningar 1,500 och renskrifningspenningar 300, tillhopa 1,800 kronor, samt till en hvar af tre andra amanuenser tjänstgöringspenningar 1,000 kronor.

Nyssberörda ökning af justitierådens antal var visserligen afsedd att vara allenast tillfällig, i det att i 1 § lagen angående högsta domstolens tjänstgöring på afdelningar den 20 juni 1905 stadgas, att efter 1908 års utgång antalet justitieråd skall, i den mån sådant i följd af inträffade ledigheter kan ske, nedbringas till 18. På sätt i annat sammanhang kommer att närmare utredas, hafva emellertid förhållandena utvecklat sig så, att den beräknade reduktionen af antalet ledamöter i högsta domstolen icke torde kunna, åtminstone å beräknad tid, genomföras. I detta sammanhang vill jag här allenast påpeka, att, enligt meddelad uppgift, balansen af i högsta domstolen oafgjorda mål och ärenden vid 1907 års utgång uppgått till 1,924, hvarigenom, då motsvarande siffra vid 1906 års utgång utgjorde 1,825, balansen sålunda ökats med nära 100 mål och ärenden. Vid sådant förhållande torde jämväl för år 1909 böra å extra stat äskas anslag till enahanda förstärkning som hittills, eller till aflönande af tre tillförordnade revisionssekreterare och sex amanuenser, däraf tre med skyldighet att tjänstgöra såsom protokollssekreterare.

Med åberopande af hvad jag ofvan i annat sammanhang anför, anser jag mig böra hemställa om ökning af ifrågavarande anslag dels för beredande från och med år 1908 af aflöning åt tre tillförordnade revisionssekreterare efter 7,000 kronor om året, däraf 2,300 kronor skola utgöra tjänstgöringspenningar, och dels för beredande af tjänstgöringspenningar åt tre amanuenser med tjänstgöringsskyldighet såsom protokollssekreterare efter 2,100 kronor om året.

[16.]

Förstärkning af
nedre justitie-
revisionens
arbetskrafter
m. m.

- [16.] För den nödiga förstärkningen af nedre revisionens arbetskrafter skulle alltså erfordras följande belopp:

	Arfvoden	Tjänstgöringspenningar	Ren-skrifningspenningar	Summa
1 tillförordnad revisionssekreterare.....	4,700	2,300	—	7,000
2 tillförordnade „.....	9,400	4,600	—	14,000
1 amanuens med tjänstgöringsskyldighet som protokollssekreterare	—	2,100	300	2,400
2 amanuenser med enahanda tjänstgöringsskyldighet.....	—	4,200	600	4,800
3 amanuenser, 1,000 kronor hvardera.....	—	1,000	—	3,000
Summa kronor	—	—	—	31,200

hvertill kommer erforderlig fyllnad i motsvarande anslag för innevarande år för enhvar af 3 tillförordnade revisionssekreterare med 1,200 kronor, däraf 300 kronor skola anses som tjänstgöringspenningar, eller tillhopa

3,600

Summa kronor 34,800

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen:

att, *dels* till aflönande af tre tillförordnade revisionssekreterare och sex amanuenser i nedre justitierevisionen, däraf tre med tjänstgöringsskyldighet såsom protokollssekreterare, *dels ock* för beredande af aflönings-tillägg för innevarande år åt tre tillförordnade revisionssekreterare, å extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af 34,800 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att förskottsvis af tillgängliga medel utbetala, hvad, enligt ofvan angifna grunder, häraf belöper för år 1908.

[17.]
 Biträde å
 nedre
 revisionens
 registrators-
 kontor.

För bestridande af de utgifter för anställande af ytterligare ett arbetsbiträde vid nedre justitierevisionens registratorskontor, som för-anledts af den nya lagstiftningen om fullföljd af talan, har Riksdagen allt sedan år 1902 på extra stat för hvarje år anslagit ett belopp af

2,700 kronor. Då anslaget fortfarande är erforderligt, hemställer jag, [17.] att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen:

att till aflönande af ett biträde å nedre justitierevisionens registratorskontor å extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af 2,700 kronor.

Efter det den nya fullföljdslagen den 1 januari 1902 trädte i kraft, har, såsom bekant, tillströmningen af instämnda och vädjade mål i Svea hofrätt väsentligen ökats. Denna ökning i förening med målens ofta tidsödande beskaffenhet medförde, såsom jag redan i statsverkspropositionen till 1907 års Riksdag hade anledning påpeka, att balansen af oafgjorda dylika mål, som vid 1901 års slut utgjorde 643 mål, under åren 1902 och 1903 steg till 1,148 mål och under år 1904 ytterligare höjde sig till 1,292 mål. [18.] *En extra division i Svea hofrätt.*

Med tillhjälp af den extra division, som för behandling af ifrågasvarande slag af mål varit i verksamhet sedan den 1 september 1904, förebyggdes visserligen under år 1905 vidare ökning af balansen å sådana mål, men denna balans hade dock icke kunnat minskas med mer än 64 mål, hvadan vid 1905 års slut återstod en balans af 1,228 instämnda och vädjade mål.

Antalet under år 1906 till hofrätten inkomna dylika mål uppgick till 1,547, hvaremot afgjordes 1,498, däraf 258 å den extra divisionen. Den utgående balansen vid 1906 års slut utgjorde följaktligen 1,277 mål, hvadan sålunda, trots att den extra divisionen varit i verksamhet, balansen ökats med 49 mål. Då antalet afgjorda mål under år 1906 nära nog på siffran öfverensstämmer med motsvarande antal under år 1905, måste det ogynnsamma resultatet antagas hafva berott därpå, att under år 1906 till hofrätten inkommit något öfver 100 flera dylika mål än under föregående år.

Under år 1907 hafva enligt meddelad upplysning till hofrätten inkommit 1,435 instämnda och vädjade mål.

Hvad sålunda förekommit är tydligen ägnadt att än ytterligare bekräfta riktigheten af min tidigare uttalade uppfattning, att behovet af den extra divisionen fortfarande kvarstår och att detta behof är så stadigvarande, att, såsom hofrätten uti skrifvelse den 1 oktober 1906 föreslagit, den extra divisionens verksamhet bör tillsvidare fortfa.

Till bestridande af kostnaderna för den extra divisionen anvisades ursprungligen dels åt en hvar af fem adjungerade ledamöter 2,000 kronor, dels åt två personer, hvilka kunde blifva af hofrätten förord-

[18.] nade att å den extra divisionen tjänstgöra i egenskap af notarier, arfvode 1,800 kronor och renskrifningspenningar 400 kronor, tillhopa 2,200 kronor för hvardera, och dels till gratifikationen åt extra ordinarie tjänstemän 1,200 kronor jämte ersättning till erforderligt vaktmästarebiträde 300 kronor, eller tillhopa för år räknadt 15,900 kronor. Senaste Riksdag har för samma ändamål anvisat 30,900 kronor och åsyftades med denna höjning att åt en hvar af de fem adjungerade ledamöterna bereda ett till 5,000 kronor förhöjdt arfvode. I öfrigt utgår däremot det anvisade beloppet fortfarande efter enahanda grunder som förut.

Uti en den 19 oktober 1907 till Kungl. Maj:t ingifven skrift hafva extra ordinarie notarierna friherre Fr. Bennet och greve G. A. Sparre, hvilka af hofrätten förordnats att tjänstgöra såsom notarier å den extra divisionen, i underdånighet anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes, i sammanhang med frågan om tillfällig löneförbättring åt en del ämbets- och tjänstemän, taga under ompröfning, huruvida icke det åt notarierna å den extra divisionen anslagna arfvode af 1,800 kronor skäligen bör höjas till enahanda belopp, som enligt stat tillkommer hofrättens ordinarie notarier i lägsta lönegraden, eller till 3,200 kronor eller ock till det belopp, Kungl. Maj:t kan finna skäligt i nåder bestämma.

Till stöd för ansökningen hafva sökandena ytterligare anført, att 1,800 kronor äro för sökandena, hvilka under flera år tjänstgjort i hofrätten, ett ringa arfvode för en tjänst, som, ehuru ej uppförd å ordinarie stat, likväl måste anses i allt väsentligt likartad med ordinarie notarietjänst; att vid senaste årens löneregleringar den uppfattning gjort sig gällande, att jämväl första gradens tjänstemän och sålunda äfven de, som på ett stadigvarande sätt förrätta med sådan tjänst förenade tjänsteåligganden, böra åtnjuta sådana löneförmåner, att de skäligen kunna äfven under sådan dyr tid som den nuvarande uppehålla sig på desamma; att ett förordnande sådant som ifrågavarande vanligen erhålles först efter närmare tio års tjänstgöring i och under hofrätten, därunder lönen för arbetet oftast endast bestått i mindre gratifikation; att starka skäl finnas att antaga, att anordningen med den extra divisionen måste under ganska lång tid framåt blifva bestående; samt att, då betalningen för renskrifning väsentligen ökats, någon besparing på de anslagna renskrifningspenningarna icke kan påräknas, utan tvärtom brist å anslaget kommer att uppstå.

Genom nådig remiss den 21 november 1907 anbefalldes hofrätten att i ärendet afgifva utlåtande, och har i anledning häraf hofrätten anført följande:

Då ifrågavarande befattningar äro med afseende å arbetets art och omfattning i det närmaste likställda med ordinarie notarietjänster, samt härtill kommer, att förordnande att tjänstgöra såsom notarie å den extra divisionen i verkligheten erhålles först efter jämförelsevis långvarig tjänstgöring inom hofrätten, torde, enligt hofrättens åsikt, svårligen kunna förnekas, att det för befattningarnas uppehållande bestämda arfvode blifver väl knappt, hälst som, på sätt hofrätten i ofvannämnda skrifvelse den 1 oktober 1906 framhållit, behovet af den extra divisionen antagligen under ganska lång tid framåt kommer att fortfara.

Hofrätten, som därför och med hänsyn jämväl till de i hufvudstaden oafbrutet stegrade lefnadskostnaderna ansett förhöjning af ifrågavarande arfvoden vara af omständigheterna påkallad, har i sådant afseende förordat, att, därest tiden för den extra divisionens tjänstgöring vidare utsträcker, åt dem, som erhålla förordnande att å divisionen bestrida notarietjänst, måtte beredas arfvoden till belopp af 2,400 kronor för år räknadt, så att, med tillägg af ersättningen för renskrifningskostnader, till hvardera notarien skulle komma att utgå 2,800 kronor.

I detta sammanhang har hofrätten, under åberopande af sin framställning om förhöjning af det på hofrättens ordinarie stat uppförda anslaget till amanuenser och extra biträden, för hvilken framställning jag i det föregående redogjort, ansett sig tillika böra hemställa om förhöjning jämväl af de i anslaget till den extra divisionen ingående gratifikationsmedel från 1,200 kronor till 2,400 kronor.

Kostnaden för den extra divisionen skulle, under förutsättning af den höjning i anslaget, hvarom hofrätten sålunda hemställt, komma att öfverstiga den nuvarande kostnaden med 2,400 kronor för år, hvidan följaktligen årsanslaget till den extra divisionen skulle behöfva höjas från nu utgående 30,900 kronor till 33,300 kronor.

Hvad hofrätten sålunda anført och hemställt, anser jag mig böra i alla afseenden biträda, och tillåter jag mig härvid särskildt påpeka, att enligt de för åtnjutande af extra lönetillägg nu föreslagna grunder de, som förordnas att å den extra divisionen tjänstgöra som notarier, lika litet som de fem adjungerade ledamöter i hofrätten, hvilka åtnjuta aflöning af ifrågavarande anslag, skulle vara till sådant lönetillägg berättigade.

Jag tillstyrker alltså, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen:

att, för fortsatt uppehållande från den 1 september 1908 af en extra division i Svea hofrätt för

[18.]

behandling af instämnda och vädjade mål, å extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af 33,300 kronor äfvensom medgifva, att Kungl. Maj:t må under år 1908 förskottsvis af tillgängliga medel utanordna, hvad af nämnda belopp belöper på tiden från den 1 september till årets slut.

[19.]

*Krigs-
hofrätten.*

Uti underdånig skrifvelse den 8 juni 1907 har krigshofrätten anført, att sedan lång tid tillbaka, ej minst sedan 1901 års härordning börjat träda i kraft, behovet af förändrad reglering af löneförhållandena för krigshofrättens civila ämbetsmän och vaktmästare gjort sig starkt gällande, men då frågan om ämbetsverkets omorganisation alltjämt stått på dagordningen, har krigshofrätten hittills icke ansett sig böra göra andra framställningar än sådana, som stått i samband med denna fråga och föranledts af särskilda nådiga remisser eller som betingats af cirkuläret till ämbetsverken den 25 oktober 1901. Då emellertid det år efter år ökade arbetet i krigshofrätten i förening med de stegrade lefnadskostnaderna i hufvudstaden bragt lönefrågan i ett så förändradt läge, att en lösning af denna fråga, åtminstone såvidt den rör krigshofrättsrådsämbetet och krigsfiskalstjänsten samt vaktmästaresysslan, icke längre, enligt krigshofrättens åsikt, kan utan betänkliga olägenheter fördröjas eller ställas i beroende af frågan om en eventuell ombildning af krigshofrätten, har krigshofrätten ansett sig böra anmäla detta förhållande samt framställa de förslag i ämnet, hvartill omständigheterna gifva anledning.

Krigshofrätten har härvid till en början erinrat, att enligt den år 1876 fastställda lönestaten krigshofrättsrådet åtnjuter lön 3,300 och tjänstgöringspenningar 1,200, tillhoppa 4,500 kronor, krigsfiskalen lön 2,000 och tjänstgöringspenningar 700, tillhoppa 2,700 kronor, och vaktmästaren lön 600 kronor samt att, i anseende till den ifrågasatta omregleringen af ämbetsverket, för närvarande de civila befattningshafvandena med undantag af vaktmästaren äro tillsatta allenast på förordnande tills vidare.

Krigshofrätten har vidare erinrat, att aflöningsbeloppen i nu gällande lönestat fastställts med hänsyn, bland annat, därtill, att hvarken krigshofrättsrådet eller krigsfiskalen kunde anses af sina befattningar hafva full sysselsättning, i följd hvaraf de jämväl vore berättigade att därmed förena annan tjänst.

Med framhållande att nyssberörda förutsättning ej vidare kan anses föreligga, har krigshofrätten efter närmare utveckling af de skäl, hvarpå

ifrågavarande framställning grundas, i främsta rummet hemställt, att innehafvarne af krigshofrättsrådsämbetet och krigsfiskalstjänsten måtte beredas en själfständigare ställning med fullmakt å sina befattningar och med enahanda löneförmåner, som i den nya aflöningsstaten för statskontoret fastställts för respektive statskommissarie och andra gradens tjänsteman. Därest Kungl. Maj:t skulle finna ifrågavarande befattningar fortfarande såsom hittills böra uppehållas allenast på förordnande, har krigshofrätten hemställt, att för sådant fall innehafvaren af krigshofrättsrådsämbetet, hvilken sedan 1886 förenat ämbetet i krigshofrätten med tjänst i Svea hofrätt och som under de senast förflutna fem åren å de statstjänster, han innehar, uppburit ett belopp, som i medeltal per år icke understigit 8,100 kronor, måtte beredas ett extra lönetillägg af 3,600 kronor att utgå från och med år 1908, så att hans sammanlagda löneförmån å krigshofrättsrådsämbetet komme att från och med nämnda år uppgå till enahanda belopp, som för statskommissarie i den nya lönestaten för statskontoret blifvit bestämdt, eller 8,100 kronor, med skyldighet för innehafvaren af krigshofrättsrådsämbetet att under den tid, samma lönetillägg åtnjutes, frånträda sina löneförmåner i Svea hofrätt och i öfrigt underkasta sig de villkor för lönetilläggets åtnjutande, Kungl. Maj:t kunde finna skäligt föreskrifva. Beträffande krigsfiskalstjänsten har krigshofrätten för motsvarande fall hemställt, att åt innehafvaren af denna befattning måtte beredas ett extra lönetillägg af 3,100 kronor att utgå från och med år 1908 med skyldighet för honom att likaledes vara underkastad de villkor för åtnjutande af detta lönetillägg, som Kungl. Maj:t kunde uppställa.

Slutligen och då numera, enligt krigshofrättens åsikt, saknas giltigt skäl, hvarför krigshofrättens vaktmästare skall vara sämre ställd i aflöningsafseende än vaktmästare i allmänhet, har krigshofrätten hemställt, att äfven vaktmästaren, som åtnjuter fri bostad och bränsle, måtte beredas samma aflöning, som för sådant fall för statskontorets vaktmästare blifvit bestämdt, eller kontant tillhopa 950 kronor att utgå från och med år 1908.

Visserligen torde icke kunna förnekas att, med hänsyn till de på senare tid väsentligt ökade göromålen i krigshofrätten, ett behof af förändrad reglering af löneförhållandena därstädes, i synnerhet hvad angår krigshofrättsrådsämbetet och krigsfiskalstjänsten, gjort sig i flera afseenden starkt gällande. Att utan samband med frågan om krigshofrättens omorganisation företaga en lönereglering för krigshofrätten,

[19.] äfven om densamma endast skulle ske i den riktning, som angifves af krigshofrättens senare alternativa förslag, synes mig dock svårigen kunna äga rum.

Då omförmälda fråga icke heller vid detta riksmöte kan framläggas till afgörande, finner jag därför krigshofrättens berörda framställning för närvarande icke kunna föranleda annan åtgärd än den, som föraledts af öfriga till Kungl. Maj:t gjorda framställningar om tillfällig lönereglery i enlighet med den för statskontoret fastställda nya lönestat.

Vid sådant förhållande och då jag, lika litet som jag funnit mig böra föreslå någon ändring i den för krigshofrättens civila befattningshafvande gällande ordinarie lönestat, ansett mig böra å extra stat begära något särskildt aflöningsstillägg för samma befattningshafvande, skulle således för krigshofrättens räkning å extra stat nu icke behöfva äskas högre anslag, än hittills utgått.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen:

att för år 1909 till arfvoden åt krigshofrättens ordförande och militära ledamöter å extra stat anvisa enahanda belopp, som för innevarande och flera föregående år därtill anslagits, eller 3,250 kronor.

[20.]

*Åtgärder för
aflägsnande af
eldfara vid
vissa läns- och
kronocell-
fängelser.*

Fångvårdsstyrelsen har i sin ofvanberörda underdåniga skrifvelse af den 27 september 1907 vidare anfört följande:

I underdånig skrifvelse den 24 oktober 1902 anmälde styrelsen, hurusom länsfängelset i Mariestad härjats af eldsvåda, som tydligen uppkommit genom gnistor, hvilka från rök- eller luftrör uppträngt å vinden, och hvilken eldsvåda så gripit omkring sig, att fängelset i hast måst utrymmas. Kostnaden för fängelsets restaurerande efter nämnda eldsvåda uppgick till inalles 29,203 kronor. Sedermera har af enahanda orsak i december 1906 ett eldsvådetillbud förekommit jämväl vid länsfängelset i Gäfle, i det gnistor från varmapparatus skorsten inträngde i den å fängelsevinden befintliga, i skorstensstocken utlöpande ventilationstrumman och antände dess trävirke.

I anledning af sålunda upprepade händelser lät styrelsen ofördröjligen undersöka ventilationsanordningarna vid rikets samtliga cellfängelser för utrönande, huruvida jämväl annorstädes föreläge eldfara af samma orsak, som senast konstaterats vid fängelset i Gäfle. Af de till styrelsen inkomna instrumenten öfver de med anledning häraf hållna be-

siktningarna och de kompletterande upplysningar, som genom styrelsens biträdande arkitekt införskaffats, har ock visat sig, att så är förhållandet med nästan samtliga de större cellfängelserna, i det vid dem alla ventilationsrör äro samlade å vinden i horisontala kanaler, som förenats med varmapparatusens skorstenar och som, äfven där de äro klädda med tegel, befunnits inuti bestå af plank och vara fyllda med damm och sot af ytterst brännbar beskaffenhet. Härtill kommer, att å alla större länsfängelser, som icke blifvit uppförda eller ändrade under de senaste 20 åren, saknas brandbottnar af tegel eller cement å vindarna, ett förhållande, som äger rum äfven i några mindre länsfängelser och kronohäkten.

Däremot hafva i allmänhet berörda mindre fängelser och häkten befunnits bättre skyddade och jämväl mera verksamt ventilerade. Till följd af i dem tillämpadt uppvärmningssystem med cellugnar för parvis liggande celler hafva nämligen de mindre fängelsernas ventilationspipor blifvit kombinerade med cellugnarnas skorstensrör och uppdragna genom yttertaket, hvarigenom åstadkommits vida raskare luftomsättning och större säkerhet mot förorening af kanalerna samt bättre skydd mot eldfara å vindarna.

För aflägsnande af berörda genom ventilationstrummorna förefintliga fara vid de andra fängelserna hafva i de besiktningsinstrumenten åtföljande yttrandena föreslagits att inkläda dessa trummor med eldfast ämne eller afkoppla dem från varmapparaternas skorstenar och förse dem med särskilda sådana. Härmed skulle emellertid, enligt af styrelsens biträdande arkitekt i ärendet afgifvet yttrande, endast vinnas en del af önskemålet, nämligen ökad trygghet mot eldfara. Men däremot skulle draget väsentligt minskas och därigenom ventilationsmöjligheterna försämrast i de horisontala trummorna genom deras skiljande från den uppvärmda skorstenen. Och i följd däraf skulle äfven afsättningen af damm och smuts ökas till skada för luftomsättningen i cellerna. Det syntes därför arkitekten vara mera rationellt att, i likhet med hvad som skett vid de nybyggda cellfängelserna i Stockholm, å Härlanda och i Hernösand, sammanföra närliggande cellers ventilationsrör till skorstenar, som dragas direkt upp genom yttertaket, helst kostnaden härför blefve obetydligt större än för de i yttrandena från orterna tillstyrkta åtgärderna.

Men därjämte anser arkitekten det vara nödvändigt skydda fängelserna äfven från de lätt brännbara upplag och förråd, som samlas å vindarna, genom att anordna brandbottnar, där sådana icke förut finnas.

Med framhållande af nödvändigheten i berörda afseenden af genomgripande åtgärder har arkitekten för de fängelser, för hvilka på grund

[20.] af de inkomna besiktningsinstrumenten och upplysningarna dylika åtgärder funnits nödiga, med ledning af erfarenheten från fängelserna i Mariestad och Gäfle beräknat kostnaden härför till följande belopp, därvid, med hänsyn till redan villkorligt avslutadt aftal om försäljning af länsfängelset i Malmö, för detta endast tillstyrkts mindre omfattande provisorisk anordning.

Länsfängelset eller kronohäktet	Kostnad för				Summa	
	brandbotten		skorstenar			
i Norrtälje	650	—	—	—	650	—
„ Uppsala	1,220	—	1,100	—	2,320	—
„ Nyköping	750	—	—	—	750	—
„ Linköping	1,580	—	2,500	—	4,080	—
„ Jönköping	1,580	—	2,500	—	4,080	—
„ Wäxiö	1,500	—	—	—	1,500	—
„ Kalmar	1,580	—	2,000	—	3,580	—
„ Karlskrona	1,200	—	1,600	—	2,800	—
„ Kristianstad	1,510	—	2,250	—	3,760	—
„ Malmö (provisoriska åtgärder)	—	—	200	—	200	—
„ Ystad (plåtbeklädnad af en skorsten)	—	—	50	—	50	—
„ Vänersborg	—	—	2,100	—	2,100	—
„ Karlstad	1,580	—	1,730	—	3,310	—
„ Örebro	1,580	—	2,580	—	4,160	—
„ Västerås	1,200	—	1,600	—	2,800	—
„ Falun	1,200	—	1,600	—	2,800	—
„ Härnösand, gamla fängelset	1,200	—	1,600	—	2,800	—
„ Östersund	600	—	—	—	600	—
„ Umeå	692	—	—	—	692	—
Kronor	—	—	—	—	43,032	—
hvertill för oförutsedda utgifter	—	—	—	—	—	—
skulle komma	—	—	—	—	4,968	—
Summa kronor					48,000	—

Med påpekande af angelägenheten däraf, att berörda åtgärder snarast möjligt vidtagas, har styrelsen anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att, för vidtagande af åtgärder för aflägsnande af eldfara genom nuvarande ventilationsanordningar m. m. vid omförmälda

länsfängelser och kronohäkten, å extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af 48,000 kronor; och har styrelsen tillika hemställt, att för åtgärdernas påbörjande redan under år 1908 medel må för detta år få förskjutas af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll.

[20.]

På grund af hvad fängvårdsstyrelsen sålunda anført och då den fara, som uti berörda hänseende synes föreligga beträffande en stor del af rikets läns- och kronocellfängelser, snarast möjligt torde böra undanrödjas, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen.

att för vidtagande af åtgärder för aflägsnande af eldfara vid vissa läns- och kronocellfängelser å extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af 48,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att af detta anslag under innevarande år förskottsvis af tillgängliga medel utanordna, hvad som kan finnas erforderligt.

Uti underdånig skrifvelse den 7 april 1891 anförde fängvårdsstyrelsen rörande sjukvården vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö, att aftal visserligen kunde träffas med den närmast anstalten, vid Drottningholm, på ett afstånd af 1,9 mil boende läkaren att en å två gånger i veckan besöka anstalten och att dessutom, när helst hans närvaro i följd af sjukdomsfall erfordrades, på kallelse där infinna sig, men styrelsen erinrade därjämte, hurusom erfarenheten vid dåvarande kronoarbetsstationen å Tjurkö visat, att en anstalt af ifrågavarande slag icke kunde vara betjänt med dylik anordning. Med åberopande af hvad vid Tjurkö i nämnda hänseende förekommit och under framhållande, att i allt fall den utgift, som anstalten å Svartsjö skulle hafva att vidkännas för sjukvårdens bestridande genom en på längre afstånd därifrån boende läkare, säkerligen skulle komma att, med inräkning af resekostnaderna, öfverstiga 1,500 kronor om året, uttalade sig styrelsen för önskvärdheten däraf, att vid anstalten å Svartsjö läkare måtte finnas att på platsen dagligen tillgå. För vinnande af detta mål föreslog styrelsen arfvode åt läkaren vid anstalten samt, enär bostad icke kunde åt honom anordnas, ett årligt hyresbidrag af 300 kronor. Detta förslag blef af Kungl. Maj:t bifallet enligt nådigt bref den 15 maj 1891.

[21.]

*Inlösen för
fängvårdens
räkning af
läkarebostaden
vid tvångs-
arbetsanstalten
å Svartsjö.*

Sedermera anförde styrelsen i underdånig skrifvelse den 28 september 1894, att någon egentlig svårighet för läkaren vid Svartsjö att erhålla boningsrum ditills icke mött, enär såväl de personer, hvilka varit förordnade å denna befattning, som jämväl bevakningsbefälhafvaren,

[21.] åt hvilken tjänstebostad anvisats, varit ogifta, och i följd häraf en del af nämnda bostad kunnat upplåtas åt läkaren. Men då i allt fall ett sådant förhållande vore tillfälligt och någon säkerhet icke funnes därför, att i anstaltens närhet passande bostad vid behof stode att hyra ens för en ogift läkare, samt ännu mindre någon passande bostad kunde där påräknas för läkare med familj, vore det påtagligt, att saknaden af tjänstebostad för läkaren skulle medföra svårighet att för denna befattning förvärfva och bibehålla duglig person, liksom äfven att anstalten kunde blifva lidande genom att få sin läkare boende på större afstånd från anstalten, än som med dennas intresse vore förenligt. I detta afseende meddelade styrelsen, att, såvida icke ändring i nu påvisade förhållande kunde vinnas, anstalten icke kunde påräkna att få behålla sin dåvarande läkare, enär han, såsom då nyligen gift, vore i behof af ökad bostadsutrymme. I likhet med hvad styrelsens biträdande arkitekt föreslagit, ansåg styrelsen, att den föreliggande frågan bäst kunde lösas på det sätt, att den redan befintliga bevakningsbefälhafvarebyggnaden användes till bostäder åt vaktkonstaplar och en ny byggnad uppfördes åt läkaren och bevakningsbefälhafvaren. Kostnaden för en dylik byggnad af trä i två våningar och inredd med kök, sal och därmjämte ett rum för hvardera tjänstemannen i nedra våningen och sofrum i den öfra våningen skulle enligt uppgjord förslagsberäkning uppgå till 30,000 kronor. På grund af hvad sålunda anförts, hemställde styrelsen, att till Riksdagen måtte göras framställning om anslag till uppförande af en boställsbyggnad åt läkaren och bevakningsbefälhafvaren vid Svartsjö.

I enlighet med fångvårdsstyrelsens hemställan afläts proposition härom till 1895 års Riksdag.

Denna proposition vann emellertid icke Riksdagens bifall. Såsom skäl för afslaget åberopades, bland annat, att det ej syntes nödvändigt att anställa särskild vid anstalten bosatt läkare, helst inom ett afstånd af 1,9 mil från anstalten läkare fanns att tillgå, samt att, om särskild läkare för anstalten framdeles visade sig nödvändig, hinder ej syntes böra möta att besätta läkarebefattningen, som ej torde kunna anses vara annat än en öfvergångsplats, med en yngre läkare, för hvilken bostad syntes kunna utan särskildt anslag anordnas inom de vid anstalten befintliga byggnader.

Med föranledande af en utaf fångvårdsstyrelsen tillstyrkt framställning af läkaren vid anstalten Frans Berglund, medgaf sedermera Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 25 juli 1895, att åt Berglund finge afgiftsfritt upplåtas passande tomtplats inom anstaltens område, hvarå

han ägde på egen bekostnad uppföra en bostadsbyggnad jämte nödiga uthus, med skyldighet för Berglund eller hans rättsinnehafvare att, då läkarebefattningen vid anstalten af Berglund lämnades, låta, om så skulle af fängvårdsstyrelsen påfordras, åter borttaga byggnaderna.

[21.]

På grund af detta tillstånd lät Berglund under vintern 1895—1896 å anvisad plats inom parken vid Svartsjö uppföra ett boningshus af trä, innehållande fyra rum och kök jämte förstuga och vindsrum, samt en uthusbyggnad.

Genom Kungl. Maj:ts nådiga bref den 21 december 1906 höjdes på fängvårdsstyrelsens hemställan aflöningarna till de vid fängvårdsanstalterna anställda läkare. Arfvodet till läkaren vid Svartsjö bestämdes härvid till 2,000 kronor samt den till honom utgående hyresersättning till 600 kronor, hvarjämte han åtnjuter vedbrand. Öfriga vid fängvårdsanstalterna anställda läkare hafva endast kontant arfvode, växlande mellan 2,000 och 100 kronor.

Berglund, som fortfarande är läkare vid Svartsjö, har nu hos fängvårdsstyrelsen hembjudit ifrågavarande byggnader till inlösen för ett pris af 15,000 kronor. I sin framställning härom erinrar Berglund, att anledningen till att han uppfört omförmälda byggnader varit omöjligheten för honom att inom anstaltens område eller i trakten däromkring få hyra lämplig bostad, samt att han, som för byggnadernas uppförande nödgats skuldsätta sig, i anledning häraf, särskildt med de senare årens stegrade räntesatser, finge vidkännas i förhållande till hans inkomster afsevärda ränteutgifter, hvartill komme kostnaden för byggnadernas underhåll m. m.

Direktören vid anstalten har tillstyrkt bifall till det gjorda erbjudandet. Någon olägenhet af att enskild person varit ägare till läkarebostaden har under nuvarande innehafvarens tid ej förekommit, men vid Berglunds afgang skulle svåra förvecklingar för anstalten kunna uppstå, då det väl knappast torde kunna antagas, att en efterträdare i tjänsten skall finnas villig inlåta sig på en så pass vidlyftig affär som inlösandet af ifrågavarande bostadshus. Det skulle gifvetsvis vara staten värdigare att inlösa den för anstalten oundgängligt nödvändiga läkarebostaden.

Direktören framhåller vidare, att den erbjudna byggnaden är synnerligen solid i alla afseenden och icke tarfvar någon som helst vidlyftig reparation. Den är till sin storlek väl afpassad efter läkarens behof och innehar ett särdeles lämpligt läge. Allt tyder på, att fängvården härvidlag skulle göra en god affär, samtidigt med att en ej ringa börda aflyftades en i fängvårdens tjänst redan gammal och väl meriterad tjänsteman.

[21.] Fångvårdsstyrelsens biträdande arkitekt har i afgifvet intyg vitsordat, att med hänsyn till sättet för byggnadens uppförande och dess underhåll det af Berglund begärda priset, 15,000 kronor, kan anses mycket billigt.

Uti underdånig skrifvelse den 8 november 1907 har fångvårdsstyrelsen, med öfverlämnande af Berglunds ofvanberörda framställning samt beskrifning öfver de till inlösen erbjudna byggnaderna och ritningar öfver bostadshuset jämte öfriga ärendet rörande handlingar, för egen del anført, att det, enligt styrelsens åsikt, knappast torde behöfva framhållas, att vid en fångvårdsanstalt med tvångsarbetsanstaltens å Svartsjö afskilda läge och med dess talrika fångpersonal, bland hvilken så godt som dagligen förekomma sjukdomsfall, låtsade eller verkliga, lätt tillgång till läkare är af nöden, hvadan för anstaltens skötsel, liksom ock för möjligheten att kunna förvärfva och bibehålla för läkarebefattningen fullt kompetent person, är af största betydelse, att tjänlig läkarebostad finnes att tillgå vid anstalten.

Styrelsen erinrar, att det ock var med fästadt afseende härå, som Kungl. Maj:t, på därom af styrelsen gjord framställning, och då det visat sig omöjligt för Berglund att i anstaltens närhet kunna få hyra lämplig bostad, medgaf kostnadsfri upplåtelse åt Berglund af en tomtplats inom anstaltens område. Den såsom bidrag till byggnadskostnadernas förräntande Berglund tillerkända hyresersättning, som efter 1906 års slut höjts till 600 kronor för år, motsvarar, efter för staten skäligen beräknad räntefot af 4 procent, just det belopp, 15,000 kronor, hvarför byggnaderna nu af Berglund hembjudits till inlösen. Berörda hyresersättning skulle naturligtvis, om köp kommer till stånd, upphöra att utgå. Då nämnda byggnader äro Berglunds privata egendom, som kan fritt försälgas till bortflyttning från platsen, skulle fångvården vid Berglunds afgang återigen kunna blifva försatt i det vanskliga läget att ej för läkaren kunna finna passande bostad. Den för ett tiotal år sedau rådande svårigheten, för att ej säga omöjligheten, att vid anstalten eller på rimligt afstånd därifrån få förhyra tjänlig läkarebostad fortfar nämligen ännu alltjämt.

Styrelsen framhåller jämväl, att det icke synes vara staten värdigt att låta Berglund, som måst för anskaffande af de nödiga byggnadsmedlen upptaga banklån, fortfarande för en i allt fall för anstalten nödvändig byggnad betungas med den risk, som under nuvarande penningstrama tider är förenad med dylika lån.

På sålunda anförda grunder samt med åberopande af det af styrelsens biträdande arkitekt i ärendet afgifna intyg har styrelsen hem-

ställt om aflåtande af proposition till Riksdagen, att ifrågavarande Berglund tillhöriga bostadsbyggnad med uthus må för fångvården inlösas för 15,000 kronor för att därefter användas till bostad åt den vid anstalten anställda läkare.

Uti infordradt yttrande i ärendet har öfverintendentsämbetet, med afseende å hvad rörande byggnaderna i fråga blifvit upplyst och då uppförandet för statsverkets räkning af nya boställslägenheter, liknande de förevarande, efter ämbetets mening, skulle ställa sig dyrare än inlösen af de redan färdiga husen, förklarat sig för sin del icke hafva något att erinra emot bifall till ifrågavarande hemställan.

Att det för tvångsarbetsanstalten å Svartsjö, där fångantalet på senare tid plägat uppgå till omkring 270, icke blott är till synnerlig fördel att hafva omedelbar tillgång till läkare, utan att detta, med hänsyn såväl till anstaltens afskilda läge som till önskvärdheten af att dagligen kunna, där så erfordras, kontrollera de å anstalten intagna fångarnas arbetsduglighet, utgör ett verkligt behof, synes mig knappast kunna med fog ifrågasättas. Den omständigheten, att särskild läkare sedan omkring sexton år finnes vid anstalten förordnad, torde ock i sin mån vara ägnad att vitsorda detta behof. Enligt hvad jag inhämtat, gäller fortfarande såsom förut, att annan läkare icke finnes på närmare afstånd än vid Drottningholm.

Om sålunda behofvet af särskild läkare vid anstalten måste anses ådagalagdt, lär, å andra sidan, af hvad fångvårdsstyrelsen anført få anses framgå, att någon annan lämplig läkarebostad än den af Berglund uppförda icke finnes vid anstalten eller i dess närhet att tillgå. Och äfven om läkarebeställningen vid anstalten framdeles skulle besättas med yngre ogift läkare, som kan åtnöjas med mindre bostadslägenhet än den ifrågavarande, lär byggnaden i fråga väl behöfvas för att tillgodose det ännu alltjämt förefintliga behofvet af ytterligare bostäder för befattningshafvande vid tvångsarbetsanstalten. Vid sådant förhållande och med hänsyn till hvad som blifvit upplyst rörande beskaffenheten af ifrågavarande byggnader och det erbjudna priset för desamma, samt då genom inlösen af byggnaderna den nu till läkaren utgående hyresersättningen skulle besparas, har jag ansett mig böra biträda fångvårdsstyrelsens framställning.

Jag tillstyrker alltså, att Eders Kungl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen:

att för inlösen af det af nuvarande läkaren vid
tvångsarbetsanstalten å Svartsjö å anstaltens område

[21.]

uppförda boningshus jämte tillhörande uthusbyggnad, att användas såsom bostadslägenhet åt läkaren vid anstalten, å extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af 15,000 kronor.

Senaste Riksdag har på extra stat för år 1908 beviljat:

[22.]

*Tvångsupp-
fostringsan-
stalten å
Bona.*

dels till aflöningar åt tjänstemän och betjante vid tvångsuppfostringsanstalten å Bona ett förslagsanslag högst 24,550 kronor,

dels ock till kost och beklädnad åt de vid anstalten intagna elever m. m. ett förslagsanslag af 29,400 kronor.

Löneanslaget har utgått enligt följande lönestat:

Befattningshafvande	Lön	Tjänst- görings- pennin- gar	Arfvode	Summa	Ålderstillägg	
					efter 5 år	efter 10 år
direktören	2,500	1,500	—	4,000	500	500
predikanten och förste läraren	—	—	2,400	2,400	—	—
andre läraren	1,200	—	—	1,200	200	200
1 afdelningsbefälhafvare	1,000	600	—	1,600	200	200
1 dito	1,000	600	—	1,600	200	200
bokhållaren	—	—	1,200	1,200	—	—
1 förman	450	400	—	850	75	75
7 förmän	3,150	2,800	—	5,950	525	525
husmodern jämte fri kost	300	200	—	500	50	50
maskinisten	650	500	—	1,150	75	75
läkaren	—	—	500	500	—	—
landtbruksinspektoren	1,200	600	—	1,800	200	200

Härtill kommer för samtliga befattningshafvande med undantag af läkaren fri bostad och vedbrand.

Denna lönestat, till hvilken förslag år 1903 uppgjordes af delegerade för anstaltens anordnande, framlades ursprungligen för 1904 års Riksdag, endast med den olikhet att aflöningen till maskinisten då upptagits till 950 kronor. Sedan vid 1905 års Riksdag sistnämnda aflöning höjts till 1,150 kronor, har icke någon förändring uti lönestaten ägt rum. Enär under år 1905, det första året af anstaltens tillvaro, då endast 50 elever kunde emottagas, andre läraren, den ena afdelningsbefälhafvaren och fyra af förmännen icke ansågos behöfliga, var det ej erforderligt att för detta år begära anslag till dessa befattningshafvande. Ej heller under hela år 1906 voro alla befattningar vid

anstalten tillsatta, i det en afdelningsbefälhafvare tjänst och andre lärare-befattningen först den 1 juli 1906 erhöilo innehafvare, hvarjämte under årets första månader blott fyra förmans aflöningar togos i anspråk.

I detta sammanhang må erinras, att 1907 års Riksdag, med anledning af styrelsens vid anstalten förslag att genom bestämmande af ett visst arvode för bestridande af orgelspelningen vid gudstjänsterna å anstalten samt för elevernas undervisning i sång bereda andre läraren en inkomstökning, för berörda ändamål beviljade ett belopp af 400 kronor att utgå af förslagsanslaget till kost och beklädnad åt de vid anstalten intagna elever m. m.

Uti underdånig skrifvelse den 19 oktober 1907 rörande anstaltens anslagsbehof för år 1909 har styrelsen ansett en förbättring af löne-förmånerna för samtliga befattningshafvande vid anstalten med undantag endast af läkaren vara af största behof påkallad. På grund där af har styrelsen, som tillika erinrat, att 1907 års Riksdag för större delen af de vid rikets fängvård anställda befattningshafvande beslutat afsevärda löneförhöjningar, hvilka få åtnjutas från och med år 1908, samt med åberopande af de grunder, som i allmänhet iakttagits vid senare regleringar af lönestaterna äfven vid andra statens verk, upprättat följande förslag till ny lönestat vid anstalten:

Befattningshafvande	Lön	Tjänstgöringspenningar	Arfvode	Summa	Ålderstillägg		Slut-aflöning
					efter 5 år	efter 10 år	
direktören.....	3,500	1,500	500	5,500	500	500	6,500
predikanten och förste läraren	1,500	1,000	—	2,500	500	500	3,500
andre läraren	1,000	600	—	1,600	200	200	2,000
1 afdelningsbefälhafvare	1,200	900	—	2,100	200	200	2,500
1 d:o	1,200	900	—	2,100	200	200	2,500
bokhållaren	1,000	600	—	1,600	200	200	2,000
1 förman	600	500	—	1,100	100	100	1,300
9 förmän	5,400	4,500	—	9,900	900	900	11,700
husmodern jämte fri kost	400	200	—	600	75	75	750
maskinisten	800	600	—	1,400	100	100	1,600
läkaren	—	—	500	500	—	—	500
landtbruksinspektoren ...	1,400	800	—	2,200	400	400	3,000
summa kronor	18,000	12,100	1,000	31,100	3,375	3,375	37,850